วิทยานิพนธ์

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา
พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

The Development of Mentoring Activities for the
Foundations of Ethnomusicology

นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

ปริญญา

หลักสูตรและการสอน | การศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

The Development of Mentoring Activities for the Foundations of Ethnomusicology

นามผู้วิจัย นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ปราณี โพธิสุข, Ph.D.)

กรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แม้นมาศ ลีลสัตยกุล, Ph.D.)

กรรมการ .....

(อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส, ค.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

The Development of Mentoring Activities for the Foundations of Ethnomusicology

โดย

นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
พ.ศ. 2550

สุพจน์ ยุคลธรวงศ์ 2550: การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบันฑิต (หลักสูตรและการสอน) สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ปราณี โพธิสุข, Ph.D. 328 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1. พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2. หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต 3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ประชากรสำหรับการศึกษาในครั้งนี้คือ นิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบประเมินงานที่มอบหมาย แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และแผนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าความถี่ คะแนนเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรมคือ 1) การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ 2) คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี 4) การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง 5) การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน 6) การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale 7) โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ 8) เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ 9) การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม 10) แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตพบว่า 1) ผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก 2) นิสิตมีพัฒนาการด้านทักษะที่พึงประสงค์ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 87.70 และ 3) นิสิตมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ ความรับผิดชอบ และความกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 90.0

3. การติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ตั้งแต่ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ถึงภาคปลาย ปีการศึกษา 2549 พบว่า เนื้อหา หน่วยกิจกรรม การสอนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงที่แสดงบทบาท สอน สนับสนุน กระตุ้น ส่งเสริม เป็นเพื่อน ให้เวลานิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและเหมาะสมในการใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ แสดงให้เห็นว่า หน่วยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่อประธานกรรมการ

Supot Yukolthonwong 2007: The Development of Mentoring Activities for the Foundations of Ethnomusicology. Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction), Major Field: Curriculum and Instruction, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Pranee Potisook, Ph.D. 328 pages.

The purposes of this research were: 1. to develop the mentoring activities for the Foundations of Ethnomusicology; 2. to evaluate the student's academic achievement; 3. to evaluate student's opinion on the mentoring activities. The population was the 8 first-year graduate students, majoring in Ethnomusicology. The research tools were semi structured interview form, achievement test, task evaluation form, desirable skills evaluation form, desirable characteristic evaluation form and unit plans. The data were analyzed for frequency, mean, percentage, standard deviation, and coefficient of variation: the verbatim of individual and focus group interviews were analyzed by means of content analysis.

The research findings revealed the followings:

1. The 10 mentoring activity units for the Foundations of Ethnomusicology were: 1) Ethnomusicology information and technology 2) Ethnomusicology terms 3) Composition of music 4) Music notation 5) How to write music notation from listening 6) How to use Finale 7) PhotoShop for presentation 8) Sound technology for presentation 9) How to move information and make the CD 10) Writing up research proposal.

2. The evaluation of the implementation of the units revealed that: 1) The average of students' academic achievement score was at 85.05 percents or at excellent level. 2) The development of skills was at 87.70 percents. 3) The development of desirable characteristic was at 90.0 percents.

3. The evaluation of students' opinion on the mentoring activities for the Foundations of Ethnomusicology, from the first semester of academic year 2005 to the second semester of academic year 2006, revealed that the activities were very useful and relevant to students' needs. The mentor role was teaching, sponsoring, encouraging, counseling, and befriending with students both inside and outside classroom. The content of units was very beneficial to the students and very supportive for their study in the Ethnomusicology Program. It was concluded that the development of mentoring activities could help prepare students for he Foundations of Ethnomusicology.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี โพธิสุข ที่สละเวลาในการ อบรมสั่งสอนให้ความรู้ประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรมของการเป็นนักวิจัยที่พึงประสงค์ และแรงใจในการเสริมแรงให้เกิดวิริยอุตสาห ในการทำงานวิจัยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลต่อความภาคภูมิใจแห่งปริญญาดุษฎีบันฑิต อีกทั้งเป็นต้นแบบของการเป็นครูที่ดีที่เป็นแบบอย่างในการทำงานในสายวิชาชีพครูของผู้วิจัยต่อไป และในขณะเดียวกันนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แม้นมาศ ลีลสัตยกุล และอาจารย์ ดร. ปัญญา รุ่งเรือง คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวทางอันสำคัญยิ่งเป็นแรงเสริมให้วิทยานิพนธ์นี้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ชลอ รอดลอย ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะที่ก่อเกิดประโยชน์เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีส่วนร่วมกันประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ให้ผู้วิจัยเกิดความรู้ ประสบการณ์และความมั่นใจในการพัฒนางานวิชาการของผู้วิจัยเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่อนุเคราะห์สถานที่ อุปกรณ์ ในระหว่างปฏิบัติการทดลองเก็บข้อมูลของผู้วิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ทุกประการ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2548 เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างสำหรับในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ บิดา มารดา ที่ให้ชีวิตและอบรมเลี้ยงดู ให้โอกาสทางการศึกษาต่อบุตรจนเติบใหญ่ ขอบคุณคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ อบรมจริยธรรมคุณธรรมตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ ให้มีชีวิตที่ผาสุข มีหน้าที่การงานที่ภาคภูมิใจ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ครอบครัว ที่เป็นกำลังใจสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้งานวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุพจน์ ยุคลธรวงศ์

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (5)

สารบัญภาพ (8)

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 9

ขอบเขตของงานวิจัย 10

นิยามศัพท์ 11

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 14

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 15

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 17

ทฤษฎีและหลักการสอนดนตรี 21

เอมิล จาร์ค ดาลโครซ 21

โซตานโคดาย 27

การเตรียมความพร้อม 31

ขอบเขตและคำอธิบายของการเตรียมความพร้อม 34

แบบจำลองของการเตรียมความพร้อม 38

รูปแบบจำลองการฝึกหัด 39

รูปแบบจำลองความสามารถ 40

รูปแบบจำลองการไตร่ตรอง 41

การวิจัยเชิงคุณภาพ 45

ลักษณะสำคัญของงานวิจัยเชิงคุณภาพ 45

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 47

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การสนทนากลุ่มย่อย 50
การศึกษาภาคสนาม 53
นวัตกรรมการเรียนรู้ 57
ความหมายของนวัตกรรมการเรียนรู้ 57
การบูรณาการ 61
การเรียนรู้แบบร่วมมือ 62
หน่วยการเรียน 71
ความหมายของหน่วยการเรียน 71
ประเภทของหน่วยการเรียน 72
การออกแบบหน่วยการเรียน 73
เกณฑ์การประเมิน 79
ความหมายของเกณฑ์การประเมิน 78
รูปแบบของเกณฑ์การประเมิน 78
การวัดทักษะการปฏิบัติ 81
ธรรมชาติของการวัดทักษะ 81
คุณลักษณะด้านทักษะปฏิบัติ 83
กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติ 86
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 88
การตัดสินผลการวัดทักษะการปฏิบัติงาน 89
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม 89
สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยด้านการเตรียมความพร้อม 95
บทที่ 3 วิธีการวิจัย 97
วัตถุประสงค์ 97
วิธีการวิจัย 97
ประชากร 102
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 102

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ 103
การเก็บรวบรวมข้อมูล 121
การวิเคราะห์ข้อมูล 122
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ 127
ผลการวิจัย 127
ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 127
ตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 168
ตอนที่ 3 ติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 191
สรุปการติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ตั้งแต่ ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 จนถึง ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 202
ข้อวิจารณ์ 208
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 217
วัตถุประสงค์ 217
วิธีการวิจัย 217
ประชากร 218
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 218
การเก็บรวบรวมข้อมูล 219
การวิเคราะห์ข้อมูล 220
สรุปผลการวิจัย 221
ข้อเสนอแนะ 227
ข้อเสนอแนะการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯไปใช้ 227

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย 231

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 233

ภาคผนวก 243

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 244

ภาคผนวก ข แบบสอบถามและแบบประเมินที่ใช้ในการวิจัย 246

ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการสอน หน่วยกิจกรรมที่ 3 ในกิจกรรม เตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 284

ภาคผนวก ง ตัวอย่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม หน่วยที่ 3 305

ภาคผนวก จ ตัวอย่างบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน (Journal) 309

ภาคผนวก ฉ แผนการเรียนการสอน 7 รายวิชาในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 312

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 328

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สาขาวิชาระดับปริญญาตรีของนิสิตปริญญาโทสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2550	5
2	การจำแนกประเภทของคุณสมบัติและบทบาทที่เชื่อมโยงกับการเตรียมความพร้อม	38
3	การวิเคราะห์ข้อสอบของหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ก่อนนำไปทดลองใช้	105
4	การวิเคราะห์ข้อสอบของหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลังจากนำไปทดลองใช้	107
5	หน่วยการเรียนในเอกสารแผนการสอน กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (ร่าง)	112
6	รายละเอียดปรับปรุงแก้ไขหน่วยกิจกรรม ครั้งที่ 1	116
7	รายละเอียดปรับปรุงแก้ไขหน่วยกิจกรรม ครั้งที่ 2	118
8	รายละเอียดปรับปรุงแก้ไขหน่วยกิจกรรม ครั้งที่ 3	120
9	กรอบแนวคิดในการวิจัย	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	สถาบันที่สำเร็จการศึกษาของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2549	131
11	สาขาวิชาระดับปริญญาตรีของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2549	132
12	สรุปสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสิตในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	137
13	กิจกรรมกับการเรียนการสอนหลัก ในวิชาต่างๆในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	143
14	ข้อมูลพื้นฐานนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2548	169
15	คะแนนการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน	171
16	คะแนนจากการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปี การศึกษา 2548 จำนวน 8 คน	173
17	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548	175
18	ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต จากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	178

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	คะแนนการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548	180
20	คะแนนการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปี การศึกษา 2548	181
21	ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	202

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แบบจำลองการเตรียมความพร้อมของ Anderson and Shannon	36
2	หน้าที่ของการเตรียมความพร้อมของ Furlong	40
3	ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	101
4	คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน	172
5	จำนวนนิสิตที่ได้คะแนนประเมินชิ้นงานในช่วงต่างๆ	174
6	ระดับคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรม เตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	176
7	คะแนนของนิสิต 8 คนที่ได้คะแนนระดับต่างๆ ในการประเมินคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ด้านด้านความรับผิดชอบ และด้านความกล้าแสดงออก	182
8	ความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐาน ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กับการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	216

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรี เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาควบคู่กับมนุษย์ในทุกสังคม ดนตรีได้รับการสรรค์สร้างขึ้นเพื่อรับใช้การดำรงชีวิตของมนุษย์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มนุษย์รู้จักใช้เสียงดนตรีช่วยในการล่าสัตว์มาเป็นอาหาร ใช้ผ่อนคลายหลังการทำงานเช่น ร้องเพลงเกี้ยวสาว ร้องเพลงเกี่ยวข้าว ร้องเพลงเรือ ในบางโอกาสใช้ดนตรีเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึก หรือใช้ประกอบพิธีทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆในสังคมเช่น ร้องเพลงประกอบพิธีแห่นางแมวเพื่อขอให้ฝนตก ร้องเพลงประกอบพิธีทำบุญบั้งไฟของชาวอิสาน นอกจากนี้ดนตรียังเป็นศิลปะที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมอันรุ่งเรือง แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังที่ ปัญญา รุ่งเรือง (2546: 6) กล่าวไว้ว่า

> ... ดนตรีเป็นวัฒนธรรมอันสูงส่งอย่างหนึ่งของชาติ แสดงให้เห็นความรุ่งเรืองในอารยธรรมของชาติเจ้าของดนตรีได้เป็นอย่างดี ดังนั้นดนตรีจึงเป็นสมบัติที่น่าภาคภูมิใจของบุคคลในชาติ เช่นเดียวกับความภูมิใจในภาษา ในวรรณคดีในนาฏศิลป์ และวิจิตรศิลป์...

Shakespeare (1596) กวีเอกชาวอังกฤษ ประพันธ์บทละครเรื่อง The Merchant of Venice ฉากที่ 1 องค์ที่ 5 ได้กล่าวถึงความสำคัญของดนตรีที่มีต่อมนุษย์ ในบทละครที่ Lorenzo กล่าวกับ Jessica ไว้ดังนี้

… The man that hath no music in himself, Nor is not moved with concord of sweet sounds, Is fit for treasons, stratagems and spoils; The motions of his spirit are dull as night. And his affections dark as Erebus; Let no such man be trusted. …

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (2459) ทรงพระราชนิพนธ์แปลบทละครเรื่อง The Merchant of Venice บทประพันธ์ของ เช็กสเปียร์ ฉากที่ 1 องค์ที่ 5 มาเป็นบทกลอนอันไพเราะ เรื่อง เวนิสวานิช ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญของดนตรีที่มีต่อมนุษย์เป็นบทกลอนดังนี้

ชนใดไม่มีดนตรีการ ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ เขานั้นเหมาะคิดขบถอัปลักษณ์
หรืออุบายมุ่งร้ายฉมังนัก มโนหนักมืดมัวเหมือนราตรี
และดวงใจย่อมดำสกปรก ราวนรกชนเช่นกล่าวมานี่
ไม่ควรใครไว้ใจในโลกนี้ เจ้าจงฟังดนตรีเถิดชื่นใจ

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ อันไพเราะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของดนตรีกับมนุษย์ โดยชี้ให้เห็นถึงมนุษย์โดยปกติทั่วไปนั้นจะมีความสวยงามทางอารมณ์ และมีสุนทรีย์ด้านดนตรีอยู่ในจิตใจ บทบาทความสำคัญของดนตรีที่มีต่อสังคมมนุษย์นั้น สดับพิณ รัตนเรือง (2539: 1) อธิบายว่า

> ... ไม่ว่าเราจะมองย้อนกลับไปไกลสักเพียงใดในอดีต ก็จะพบว่า ดนตรีเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในชีวิตมนุษย์เสมอมา และเมื่อย้อนรอยสืบสาวกลับไปในสังคมเก่าแก่ยิ่งขึ้นเพียงใด ก็พบว่า ดนตรีจะมีบทบาทสำคัญต่อผู้คนในสังคมนั้นอีกเป็นทวีคูณ สำหรับในสังคมดั้งเดิม (Primitive society) นั้น ดนตรีมิใช่สิ่งที่เป็นเพียงความพอใจ อันเป็นส่วนเกินที่มนุษย์แสวงหาเพื่อตกแต่งชีวิตให้วิจิตร และมีสีสัน ดนตรีมิใช่เป็นเพียง สิ่งสวยงาม หรือมีความไพเราะในแง่ของเสียงเท่านั้น แต่ดนตรีมีบทบาทที่แน่นอน และสำคัญในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับเสื้อผ้า อาหาร และปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของชีวิต...

ในด้านการเรียนการสอนดนตรีนั้น สุชาติ ตันธนะเดชา (2535: 187) กล่าวว่า ดนตรีเป็นศิลปแขนงหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างมากทางการศึกษา การจัดประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีได้เหมาะสมกับความถนัด ตามความแตกต่างของเด็กหรือแต่ละบุคคล ย่อมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกายได้อย่างแท้จริงตรงตามแนวทางการศึกษาแผนใหม่

ดนตรีเป็นศิลปะที่ละเอียดอ่อนเนื่องจากดนตรี มองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ จะสัมผัส ดนตรีได้ด้วยการรับรู้ทางเสียง จึงพบกับความงามของดนตรี และจะรู้สึกซาบซึ้งได้มากน้อยเท่าใดนั้นจะขึ้นอยู่กับ สติปัญญา พื้นฐานประสบการณ์ และสุนทรียภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวของมนุษย์สามารถ เรียนรู้ และพัฒนาได้ จากความสำคัญของดนตรีที่มีต่อมนุษย์ และสังคม จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับความถนัด ตามความแตกต่างของเด็ก

หรือแต่ละบุคคล เพื่อสืบทอดคุณค่าดนตรีให้คงอยู่ควบคู่กับมนุษย์ สังคม และเกิดพัฒนาการต่อไป การเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบันแบ่งการสืบทอดดนตรีออกเป็นสาขาต่างๆ เช่น ดนตรีปฏิบัติ ทฤษฎีดนตรี การประพันธ์เพลง การอำนวยเพลง ดนตรีวิทยา ดนตรีบำบัด และ ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นต้น ดังนั้นดนตรีจึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญสาขาหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจให้กับมนุษย์ ทั้งทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกายได้เป็นอย่างดี ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดังต่อไปนี้

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicology) เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาด้านวัฒนธรรมดนตรีมีความเกี่ยวพันกับมนุษย์ ทั้งในด้านมานุษยวิทยา และสังคมวิทยา โดยเริ่มปรากฏขึ้นในสมัยล่าอาณานิคมของชาวยุโรป ซึ่งทำให้ชาวยุโรปไปพบเห็นวัฒนธรรมของเมืองขึ้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมดนตรีทำให้นักวิชาการด้านดนตรีชาวยุโรปเริ่ม สนใจ ที่จะเรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีชาติอื่นที่ไม่ใช่วัฒนธรรมของชาวตะวันตก ซึ่งเรียกว่า ดุริยางควิทยาเปรียบเทียบ (Comparative Musicology) ศาสตร์ด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปรากฏชัดเจนเมื่อประมาณช่วงรอยต่อระหว่างปลายศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 เมื่อการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัย มุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาคสนาม (Field work) มีการบันทึกเสียงเป็นลายลักษณ์

หัวใจสำคัญของการศึกษาวิจัยด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา คือ การศึกษาภาคสนาม ผู้ที่ออกภาคสนาม ต้องศึกษาเบื้องต้นจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสนามที่จะเข้าไปทำการศึกษา เช่น ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่ หรือภาษาท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อเข้าไปอยู่ภาคสนามผู้ศึกษาต้องใช้เวลาในการปรับตนให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เข้าไปศึกษา เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลตามจุดประสงค์ของการวิจัย ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ต่างฝ่ายต่างรู้ เข้าใจ และเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับชุมชนที่เข้าไปทำการศึกษา

ธีรยุทธ บุญมี (2546: 5-6) กล่าวถึงชาวตะวันตกว่ายึดถือตะวันตกเป็นศูนย์กลางครอบงำองค์ความรู้ทุกปริมณฑล ทั้งสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ และปรัชญา มนุษยชาติในโลกกำลังเคลื่อนตัวไปข้างหน้าสู่การเชื่อมโยงเป็นโลกเดียวกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้ามนุษย์กลุ่มต่างๆ ในโลกยังขาดการเคารพซึ่งกันและกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน และการขจัดความไม่เท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ถ้าความไม่เท่าเทียมกันยังมีมาก โลก

อาจต้องเผชิญกับความขัดแย้งรุนแรงขึ้นในรูปของสงครามระหว่างประชาชาติ หรือสงครามระหว่างวัฒนธรรม ธีรยุทธ กล่าวต่อไปว่า โลกในศตวรรษที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติอย่างใหญ่หลวงในหลายๆด้าน เช่น ประชาชาติต่างๆใน อาฟริกา อินเดีย เอเชีย เริ่มมีอิสรภาพจากลัทธิอาณานิคมตะวันตก การต่อสู้จนได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรีทางวัฒนธรรม ฐานะทางสังคม และสิทธิทางการเมืองของคนผิวสีและคนกลุ่มน้อยต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ตั้งแต่ราวปี ค.ศ. 1950 หรือ พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ยังมีอีกหนึ่งมิติใหญ่เกิดขึ้นคือ เกิดการเคารพ ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมขึ้น ไม่ว่าจะเป็น วัฒนธรรมมวลชน (mass culture) วัฒนธรรมประชานิยม (popular culture) หรือวัฒนธรรมคนกลุ่มน้อย คนพื้นถิ่น ชาวบ้าน คนยากจน จนเกิดเป็นภาวะความหลากหลายทางวัฒนธรรมขึ้น ส่งผลให้เกิด ประชาธิปไตยทางวัฒนธรรม (cultural democracy) การตีคุณค่าศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ปรัชญาของกลุ่มชนต่างๆ หรือกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆใหม่หมด

การศึกษาวิจัยด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จึงเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญในการลดการดูหมิ่นทางวัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ทำให้มนุษย์เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมระหว่างประเทศและสามารถแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางด้านดนตรี อันเป็นผลทำให้เกิดมิตรภาพระหว่าง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ส่งผลทำให้มนุษยชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข จึงเป็นมูลเหตุสำคัญในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรสาขาวิชาดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นมีความรู้ความสามารถในการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีประเทศชาติ สร้างเอกสารตำราวิชาการทางดนตรีให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาด้านดนตรีของประเทศไทย และสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโลกต่อไป

จากการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ซึ่งรับผู้ที่จบปริญญาตรีสาขาดนตรีตะวันตก สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษา และสาขาอื่นๆ เข้าศึกษาต่อนั้น ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนตั้งแต่รุ่น 1-5 รวม 5 รุ่น (ปีการศึกษา 2545-2549) เป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างสาขาและต่างสถาบันการศึกษากัน เช่นจบจาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) สถาบันราชมงคล หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นต้น ดังข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สาขาวิชาระดับปริญญาตรีของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2550

ปีการศึกษา	สาขาดนตรีตะวันตก	สาขาดนตรีไทย	สาขาดนตรีศึกษา	สาขาอื่นๆ	รวม
2545	7	-	3	2	12
2546	1	6	4	-	11
2547	4	3	-	-	7
2548	4	3	-	1	8
2549	10	1	-	-	11
2550	*	*	*	7	21

ที่มา: สำนักงานภาควิชาศิลปนิเทศ

* หมายถึง ยังไม่ได้รับข้อมูล

จากตารางที่ 1 สาขาวิชาระดับปริญญาตรีของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2550 แสดงให้เห็นว่านิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่เข้ามาศึกษาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจาก 4 ประเภทสาขาคือ สาขาดนตรีตะวันตก สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษา และ สาขาอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางดนตรี เช่น ปีการศึกษา 2545 มีนิสิตที่จบปริญญาตรีจากสาขาอื่นๆ 2 คน โดยจบจากสาขา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ นิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2548 มีนิสิตที่จบปริญญาตรีจากสาขาอื่นๆ 1 คน โดยจบจากสาขา ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และปีการศึกษา 2550 มีนิสิตที่จบปริญญาตรีจากสาขาอื่นๆ 7 คน เป็นต้น ภาควิชาศิลปนิเทศรับเข้าศึกษาต่อภายใต้เงื่อนไข ให้ทดลองเรียน 1 ภาคการศึกษาทั้ง 7 คน แสดงให้เห็นสภาพทั่วไปของนิสิตที่เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันและบางคนไม่มีพื้นความรู้ที่จำเป็นต่อการศึกษา และในด้านทักษะ นิสิตที่จบการศึกษามาจากสถาบันที่แตกต่างกัน จะได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ทักษะพื้นฐานแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของบัณฑิตที่จบจากสถาบันต่างๆ แต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…เราจบสาขาดนตรีไทยมา โน้ตเพลงสากลเคยเรียนมาเหมือนกัน พอไม่ได้ใช้นานๆ ตอนนี้คืนครูไปหมดแล้ว ต้องกลับไปทวนใหม่…”

นิสิตคนที่ 2 “…เนื้อหาการเรียนเน้นดนตรีในแถบเอเชียมากเหมือนกันนะ เราไม่ถนัดอ่านโน้ตดนตรีไทยเลย ใครช่วยติวให้หน่อย…”

นิสิตคนที่ 3 “…ถึงไม่จบดนตรีมาโดยตรงแต่ผมชอบดนตรี เล่นดนตรีได้บ้าง ศึกษาดนตรีตามความชอบมาตลอด คงเรียนผ่านไปได้ครับ…”

เมื่อเข้ามาศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตควรได้รับการเตรียมความพร้อมให้มีความรู้ทักษะพื้นฐานในสิ่งที่ขาดให้ได้ใกล้เคียงกันเพื่อทุกคนต้องปฏิบัติตามแผนการเรียนภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เช่นในภาคต้นของการศึกษาหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาทุกคนต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดให้ผู้เรียนทำงานตามที่มอบหมายดังนี้ สรุปบทความภาษาอังกฤษ ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ เช่น บทความ รูปบุคคลสำคัญ เขียนโน้ตเพลงจากเพลงที่กำหนด การใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้นลงในคอมพิวเตอร์หรือแผ่นซีดีรอม ความสามารถในการทำงานตามที่อาจารย์มอบหมายนั้นเป็นงานค้นคว้านอกห้องเรียน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้เรียน ที่จะต้องทำงานตามที่อาจารย์มอบหมายนั้นให้สำเร็จตามข้อกำหนด

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (2545: 9) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำหนดรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นวิชาที่อยู่ในหมวดวิชาเอกบังคับของหลักสูตร ซึ่งแผนการเรียนกำหนดให้นิสิตชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 393571 ในภาคต้นของการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นอกจากนี้รายวิชาดังกล่าวยังได้รับความสนใจจากนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาต่างสาขาเข้าร่วมลงทะเบียนเรียนอีกด้วย จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2547 ในประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดในระหว่างการเรียนการสอนในรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา คือนิสิตเกิดความเครียดในการทำงานวิชาการที่ได้รับมอบหมาย งานที่มอบหมายนั้นมีมาตรฐานในด้านคุณภาพและปริมาณของงานเช่นเดียวกับการศึกษาในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ นิสิตที่มาจากต่างสาขาและสถาบันที่มีมาตรฐานการศึกษาที่ต่างกันจึงมีความรู้และทักษะพื้นฐานในด้าน การฟัง การร้อง การเขียนที่ต่างกัน นิสิตมีข้อจำกัดในด้านมีความรู้ทักษะพื้นฐานในด้านดังกล่าวไม่เพียงพอจะเกิดความเครียดส่งผลทำให้นิสิตไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนในวิชาดังกล่าวเท่าที่ควร และมีนิสิตบางส่วนไม่สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ทันเวลาต้องถอนรายวิชาดังกล่าวออกไป นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิโรจน์ เวชชะ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2549 กล่าวสอดคล้องใน

ประเด็นความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียนว่า ในการเรียนเนื้อหาวิชาดนตรีผู้เรียนต้องมีความรู้และพื้นฐานทางดนตรีที่ดีพอสมควรจึงจะเข้าใจและรับรู้ได้เร็ว

จากประเด็นปัญหาความรู้และทักษะพื้นฐานของนิสิตในด้านค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ การฟัง การร้อง การเขียน การจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้นลงในคอมพิวเตอร์หรือแผ่นซีดีรอมที่เกิดขึ้นนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นงานส่วนหนึ่งของผู้วิจัยในฐานะเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาผู้หนึ่ง ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม (Mentoring) สำหรับรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยการจัดหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนการสอนในส่วนที่นิสิตยังมีข้อจำกัดในด้านความรู้และทักษะพื้นฐานทั้งส่วนวิชาการ และทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยทั่วไป และประเด็นปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความหลากหลายของนิสิต ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จะเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง

การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษากระทำกันแพร่หลายในต่างประเทศ มีผลการวิจัยสนับสนุนถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเช่น Moerer (2005) ทำวิจัยค้นพบว่าการจัดให้มีการเตรียมความพร้อม โดยการให้คำปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง นั้นมีผลเชิงบวกในการพัฒนาผู้เรียนนำไปสู่การเป็นผู้นำในรายวิชาของนิสิตปริญญาตรี นอกจากนี้ Perri (1998) วิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีโครงการจัดการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดในการจัดการศึกษา การเริ่มต้นของการให้คำปรึกษาจะได้รับการอำนวยการจากสถาบันต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง Perri กล่าวเพิ่มเติมว่า หลักฐานเชิงประจักษ์ที่จะสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวยังมีน้อยมากจึงเกิดแนวคิดว่าควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้มาสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวในระบบการศึกษา และทำให้ได้แนวทางที่จะเสนอแนะนักการศึกษา ผู้บริหารและผู้ให้คำปรึกษาเองเพื่อปรับปรุงการให้คำปรึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การนำหลักการของ การเตรียมความพร้อม การให้คำปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นภาระงานประจำ ที่ผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเชิงวิชาการต่อตัวนิสิต อาจารย์ และสถาบัน การพัฒนาหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จึงมีความสำคัญในการจัด

กิจกรรมให้ความรู้ทักษะพื้นฐานทางดนตรี การใช้คอมพิวเตอร์ และการค้นคว้างานวิชาการด้านดนตรี เพื่อให้นิสิตเกิดความพร้อมสมบูรณ์และใช้ศักยภาพของตนเองได้เต็มความสามารถในการศึกษารายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ยังได้รับประโยชน์จากกิจกรรมฯ ในด้านนิสิตมีที่ปรึกษา ที่เป็นทั้งอาจารย์ ที่ปรึกษา เพื่อน และพี่เลี้ยงในเวลาเดียวกันไว้คอยดูแลให้คำปรึกษาช่วยเหลือในปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นระหว่างศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตรปกติ

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพัฒนาหน่วยกิจกรรมต่างๆ ขึ้นให้เกิดประโยชน์และตรงกับความต้องการของนิสิต จะเป็นแนวทางของการพัฒนาการเรียนการสอนที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการจัดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ พื้นฐานที่สำคัญต่างๆ ให้เหมาะสมกับความแตกต่างในแต่ละบุคคล ในการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาซึ่งเป็นงานส่วนหนึ่งของผู้วิจัยที่เป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นอกจากนี้การวิจัย การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ยังสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการส่งเสริมใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา และเพื่อขยายโอกาสให้ผู้เรียนที่ยังขาดความรู้บางประการให้ได้รับความรู้ ทักษะและประสบการณ์เพิ่ม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ศึกษาผลการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะที่พึงประสงค์และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับหน่วยกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้าน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องตรงกับความต้องการ ประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชา พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยคาดว่านำไปประยุกต์และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นกิจกรรมที่ช่วยลดความเครียดทางการเรียน ช่วยซ่อมเสริมความรู้ ทักษะ สร้างความมั่นใจ และเป็นแนวทางนำไปสู่ความสำเร็จทั้งผู้เรียนและผู้สอนในการศึกษารายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาต่อไป

2. การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม ฯ จะเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อนิสิตปริญญาโท และปริญญาเอกสาขาวิชาอื่นๆ ที่ประสงค์จะเรียนรายวิชาในสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3. การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม ฯ เป็นแนวทางหนึ่งในการขยายโอกาสนิสิตต่างสาขา ที่มีความสนใจต้องการศึกษารายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นวิชาเลือกเสรี และเปิดกว้างมากยิ่งขึ้นสำหรับการรับบุคคลที่สนใจในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเข้าศึกษาต่อ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นอาจเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและความสนใจทางดนตรีอยู่ก่อนแล้วแต่จบปริญญาตรีสาขาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขาดนตรี เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ อันเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยามุ่งเน้นช่วยเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

2. กลุ่มประชากรในการวิจัยเป็นนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับ ในหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ประเด็นที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยการสร้าง 10 หน่วยกิจกรรม

ผลการใช้หน่วยกิจกรรม โดยพิจารณาผลจากการเรียนรู้ของนิสิตในด้านความรู้ ทักษะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ทักษะการนำเสนอผลงานและทักษะการแสวงหาความรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ความรับผิดชอบและการกล้าแสดงออก ความคิดเห็นของนิสิตและผู้เชี่ยวชาญต่อหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

นิยามศัพท์

กิจกรรมเตรียมความพร้อม หมายถึง หน่วยกิจกรรม 10 หน่วย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สำหรับใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน เสริม เตรียมความพร้อม นิสิตระดับปริญญาโทชั้นปีที่ 1 ในการเรียนรายวิชา พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ที่เปิดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง

อาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง (Mentor) หมายถึง อาจารย์ ที่ทำหน้าที่ สอน สนับสนุน กระตุ้น เป็นทั้งอาจารย์และเป็นเพื่อน ให้โอกาสนิสิตเข้ารับคำปรึกษาได้ทั้งในและนอกห้องเรียน

สอน หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงสอนให้ความรู้ อธิบายประเด็นปัญหาต่างๆ แนวทางการแก้ปัญหาให้ที่นิสิตเข้าใจ เป็นแบบอย่างในด้าน ความมีคุณธรรม จริยธรรม การตรงต่อเวลา เปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

สนับสนุน หมายถึง ส่งเสริมความสามารถที่มีอยู่ให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ยอมรับฟังปัญหาและเหตุผลจากนิสิต

กระตุ้น หมายถึง ให้กำลังใจเมื่อนิสิตอ่อนล้า ท้อแท้ หรือผิดหวัง หรือกระตุ้นเตือนให้นิสิตทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

เป็นเพื่อน หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีบทบาทเป็นทั้งอาจารย์และเป็นเพื่อน ในเวลาเดียวกัน ที่แสดงความห่วงใยในการไต่ถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยแก้ไขปัญหาของนิสิต

หลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หมายถึง หลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สังกัด ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับ ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นศึกษา วิจัยเกี่ยวกับ ดนตรีและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำเนิดดนตรีในภูมิภาคต่างๆที่ไม่ใช่ดนตรีตะวันตก

รายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หมายถึง รายวิชาบังคับ จำนวน 3 หน่วยกิต ที่เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

หน่วยกิจกรรม หมายถึง หน่วยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น 10 หน่วย ได้แก่ 1) การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ 2) คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี 4) การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง 5) การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน 6) การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale 7) โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ 8) เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ 9) การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม 10) แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ เพื่อใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ได้มาจากผลการประมวลประสบการณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ จาก ผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของนิสิต ระดับปริญญาโท หลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหน่วยกิจกรรม สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จำนวนเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนแผนจัดการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ที่นิสิตต้องบรรลุ ซึ่งในแต่ละหน่วยกิจกรรม นั้นจะมีแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้ ในเนื้อหาที่มีในหน่วยกิจกรรม ของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จาก 1) การทำแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) การประเมินชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของการเรียนแต่ละครั้ง

ทักษะที่พึงประสงค์ หมายถึง ทักษะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต จากการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ได้แก่ 1) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ทักษะการนำเสนอผลงาน และ 3) ทักษะการแสวงหาความรู้

1) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน

2) ทักษะการนำเสนอผลงาน หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารเพื่อเสนอถึงผลงานที่ปฏิบัติให้ผู้อื่นได้เกิดความเข้าใจตรงกับความมุ่งหมายของตน

3) ทักษะการแสวงหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการวางแผน และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ดีของผู้เรียนที่หน่วยกิจกรรมต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบ และ 2) ความกล้าแสดงออก

1) ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ได้ตกลงไว้

2) ความกล้าแสดงออก หมายถึง กล้าแสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดเห็น กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม

ความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาหมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อ กิจกรรมฯ ในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษารายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นี้ผู้วิจัย ได้ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicology)
   หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

2. ทฤษฎีและหลักการสอนดนตรี
   2.1 เอมิล จาร์ค ดาลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze)
   2.2 โซตานโคดาย (Zoltan Kodaly)

3. การเตรียมความพร้อม
   3.1 ขอบเขตและคำอธิบายของการเตรียมความพร้อม
   3.2 แบบจำลองของการเตรียมความพร้อม
   3.3 รูปแบบจำลองการฝึกหัด(The Apprenticeship model)
   3.4 รูปแบบจำลองความสามารถ (The Competency model)
   3.5 รูปแบบจำลองการไตร่ตรอง(The Reflective model)

4. การวิจัยเชิงคุณภาพ
   1.1 ลักษณะสำคัญของงานวิจัยเชิงคุณภาพ
   1.2 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
   1.3 การสนทนากลุ่มย่อย(Focus Group Interview)
   1.4 การศึกษาภาคสนาม

5. นวัตกรรมการเรียนรู้
   5.1 ความหมายของนวัตกรรมการเรียนรู้
   5.2 แบบร่วมมือ(Cooperative Learning)

6. หน่วยการเรียน

6.1 ความหมายของหน่วยการเรียน

6.2 ประเภทของหน่วยการเรียน

6.3 การออกแบบหน่วยการเรียน

7. เกณฑ์การประเมิน

8. การวัดทักษะการปฏิบัติ

8.1 ธรรมชาติของการวัดทักษะ

8.2 คุณลักษณะด้านทักษะปฏิบัติ

8.3 กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติ

8.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

8.5 การตัดสินผลการวัดทักษะการปฏิบัติงาน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรีและการเตรียมความพร้อม

9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี

9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicology) มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า ”มานุษยดุริยางควิทยา” Nettl (1980)ให้คำจำกัดความสั้นๆว่า “การศึกษาดนตรีในวัฒนธรรม” ซึ่งอธิบายความได้ดังนี้ มานุษยดุริยางควิทยา คือศาสตร์ที่ประกอบด้วย ดนตรีวิทยา(Musicology) และเผ่าชนวิทยา (Ethnological) เสียงดนตรีเป็นขั้นตอนของพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นโดย คุณค่า ทัศนคติ ความเชื่อถือและศรัทธาของกลุ่มชนที่อยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ การสร้างเสียงดนตรีเกิดขึ้นโดยพฤติกรรมของคนหนึ่งไปสู่อีกคนอื่นๆ กระบวนการเป็นส่วนหนึ่งของการเชื่อมต่อกัน ดังนั้นมานุษยดุริยางควิทยาจึงเป็นการศึกษาเพื่อเข้าใจดนตรีในด้านการได้มาซึ่งเสียงดนตรีและเผยแพร่ไปสู่คนอื่นๆ

งานการศึกษาของ นักมานุษยดุริยางควิทยา ถูกจัดแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. การเก็บข้อมูล เป็นงานภาคสนามในภูมิภาคที่ไม่ใช่ทวีปยุโรปและอเมริกา ข้อมูลที่ต้องการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับองค์รวมของปัญหาทั่วไปในด้านทฤษฎี วิธีการ การออกแบบการวิจัย และเทคนิคต่างๆ

2. การวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

2.1 การตรวจเทียบของ Ethnographic และ Ethnologic ในด้าน การแสดงดนตรี พฤติกรรม และแนวคิดทางสังคมที่ทำการศึกษา

2.2 เทคนิควิเคราะห์ในห้องทดลอง ในด้านข้อมูลเกี่ยวกับเสียงดนตรี

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำผลวิจัยไปปรับใช้ให้สนองตอบกับปัญหาวิจัย นำข้อมูลในข้อ 2.1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทางสังคมวิทยา และข้อ 2.2 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทางดนตรีวิทยา ที่จัดเก็บไว้อย่างมีระบบแล้วนั้น นำมาวิเคราะห์ วิธีการนี้ถือเป็นลักษณะเฉพาะของสาขาวิชา มานุษยดริยางควิทยา

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาด้านวัฒนธรรมดนตรีมีความเกี่ยวพันธ์กับมนุษย์ ทั้งในด้านมานุษยวิทยา และสังคมวิทยา โดยเริ่มปรากฏขึ้นในสมัยล่าอาณานิคมของชาวยุโรป ซึ่งทำให้ชาวยุโรปไปพบเห็นวัฒนธรรมของเมืองขึ้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมดนตรีทำให้นักวิชาการด้านดนตรีชาวยุโรปเริ่ม สนใจ ที่จะเรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีชาติอื่นที่ไม่ใช่วัฒนธรรมของชาวตะวันตก ซึ่งเรียกว่า ดุริยางควิทยาเปรียบเทียบ (Comparative Musicology)

การศึกษาด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปรากฏชัดเจนเมื่อประมาณช่วงรอยต่อระหว่างปลายศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 เมื่อการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัย มุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาคสนาม และมีการบันทึกเสียงดนตรีเป็นลายลักษณ์ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลงานวิจัยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

หัวใจสำคัญของการศึกษาวิจัยด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา คือ การศึกษาภาคสนาม ผู้ที่ออกภาคสนาม ต้องศึกษาเบื้องต้นจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสนามที่จะเข้าไปทำการศึกษา เช่น ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่ หรือภาษาท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อเข้าไปอยู่ภาคสนามผู้ศึกษาต้องใช้เวลาในการปรับตนให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ไป

ทำการศึกษา เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการวิจัย ซึ่งก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ในเชิงญาติพี่น้อง ระหว่างผู้วิจัยกับคนในสังคมที่เข้าไปศึกษา เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของกันและกัน

สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาจึงเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญในการลดการดูหมิ่นทางวัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันทำให้มนุษย์เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมระหว่างประเทศและสามารถแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางด้านดนตรี อันเป็นผลทำให้เกิดมิตรภาพระหว่าง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ส่งผลทำให้มนุษย์ชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข จึงเป็นมูลเหตุที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรสาขาวิชาดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นมีความรู้ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศาสตร์ทางดนตรี ประเทศชาติ และสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโลกต่อไป

ด้านเอกสาร ตำราทางดนตรีที่เป็นภาษาไทยสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาตามอัธยาศัยนั้นยังมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับตำราที่มีอยู่ในต่างประเทศ อานันท์ นาคคง (2540) กล่าวเกี่ยวกับปัญหาด้านการขาดตำราวิชาการทางดนตรีว่า ปัญหาของความขาดแคลนตำรา สำหรับใช้เพื่อการเรียนการสอนและการวัดผลระดับความรู้ทางดนตรี เป็นเรื่องใหญ่ และเรื่องยากในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและสืบทอดดนตรีไทยในยุคเริ่มแรก. ดังนั้นการผลิตมหาบัณฑิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการผลิตคนเพื่อไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างเอกสารตำราวิชาการทางดนตรีที่มีไม่มาก ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาด้านดนตรีของประเทศไทยต่อไป

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545) ระบุว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ภาควิชาศิลปนิเทศ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 โดยมีวัตุประสงค์ของหลักสูตรดังนี้

1) เพื่อผลิตบุคลากรระดับมหาบัณฑิตที่มีความสามารถสูง มีความรู้กว้างขวาง ชำนาญในด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และสามารถพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยและศึกษาเฉพาะด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ดนตรีไทยด้วย

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์สมัครเข้าศึกษา

เป็นผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางสาขาดนตรี หรือดนตรีศึกษาและมีคุณสมบัติตามข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาขั้นบัณฑิตของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรแผน ก แบบ ก (2)

จำนวนหน่วยกิตรวม ไม่น้อยกว่า 44 หน่วยกิต ประกอบด้วย

ก. วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 26 หน่วยกิต

- สัมมนา ไม่น้อยกว่า	2	หน่วยกิต
- วิชาเอกบังคับ	12	หน่วยกิต
- วิชาเลือก	12	หน่วยกิต

ข. วิชารอง ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

ค. วิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

รายชื่อวิชาและคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ก. วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 26 หน่วยกิต

- สัมมนา ไม่น้อยกว่า 2หน่วยกิต

393597 สัมมนา (Seminar) 1, 1

การนำเสนอและอภิปรายหัวข้อที่น่าสนใจทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในระดับปริญญาโท การเข้าร่วมวงดนตรีนานาชาติ การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีนิทรรศการ สัมมนา

- วิชาเอกบังคับ 12 หน่วยกิต

393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundation of Ethnomusicology) 3 หน่วยกิต

แนวทางและวิวัฒนาการของการศึกษาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทฤษฎีและวิธีการศึกษา หลักการวิจัยภาคสนาม กระบวนการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การใช้สัญลักษณ์แทนเสียง(การถอดโน้ตเพลง) การศึกษาวิชาดนตรีชาติพันธุ์ในประเทศไทย แนวโน้มของการศึกษาสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา การนำเสนอผลงานวิจัย

393521 ประวัติและพัฒนาการของดนตรีไทย (History and Development of Thai Music) 3 หน่วยกิต

ประวัติและพัฒนาการดนตรีไทย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน การเก็บข้อมูลศึกษาและวิเคราะห์หลักฐานที่พบใหม่

393562 ดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Music of Southeast Asia) 3 หน่วยกิต

ดนตรีของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในด้านประวัติความเป็นมา ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคุณลักษณะทางดนตรี ระบบเสียง เครื่องดนตรี และบทบาทของดนตรีในสังคม

393591 ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์ (Research Methods in Ethnomusicology) 3 หน่วยกิต

วิธีวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ การวิจัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับมานุษยดุริยางวิทยา การศึกษาดนตรีท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทย การศึกษาภาคสนาม

- วิชาเลือก 12 หน่วยกิต

393522 ประวัติดนตรีตะวันตก (History of Western Music) 3 หน่วยกิต

ประวัติการดนตรี คีตกวีและผลงาน คุณลักษณะของบทเพลงสมัยกลางถึงศตวรรษที่ 20

393514 คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ (Forms and Analysis) 3 หน่วยกิต

คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ดนตรีตะวันตก ดนตรีภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้

393561 ดนตรีของโลก (Music of the World) 3 หน่วยกิต

วัฒนธรรมดนตรีของโลก คุณลักษณะของดนตรี รูปแบบของดนตรี เครื่องดนตรี ระบบเสียง บทบาทของดนตรีในสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น

393589 ปัญหาพิเศษ(Special Problems) 1-3 หน่วยกิต

การศึกษาค้นคว้าทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ข. วิชารอง ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

462521 การวิเคราะห์ระบบสังคม (Social Analysis) 3 หน่วยกิต

วิเคราะห์ระบบสังคมระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งในเมืองและชนบท โดยเน้นการวิเคราะห์เชิงสถาบันสังคม การวิเคราะห์ปัจจัยทางโครงสร้างสังคม และวัฒนธรรมประชากร การสื่อสารและสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้าง เน้นการวิเคราะห์สังคมไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีการศึกษานอกสถานที่

393581 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (Utilization of Media Technology) 3 หน่วยกิต

หลักการใช้สื่อ การใช้และการดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเก็บข้อมูล และการบันทึกหลักฐานทางมานุษยดุริยางควิทยา การบันทึกเสียง การถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว

393582 สื่อมวลชนเพื่อการดนตรี (Mass Media for Music) 3 หน่วยกิต
กระบวนการสื่อสารมวลชน สื่อและวิธีการสื่อสารต่างๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยทางดนตรี การเขียนบทวิทยุ โทรทัศน์ เชิงสารคดี การผลิตรายการวัฒนธรรมทางดนตรี

ค. วิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

393599 วิทยานิพนธ์ 1-12 หน่วยกิต
การวิจัยในระดับปริญญาโทและเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์

ทฤษฎีและหลักการสอนดนตรี

นักดนตรีศึกษาที่เป็นผู้วางรากฐาน แนวความคิด วิธีการ และทฤษฎีการเรียนการสอนทางดนตรี ที่เป็นที่ยอมรับและถูกนำไปปรับใช้สอนดนตรีในประเทศต่างๆ ทั่วโลกนั้นมีหลายท่าน เช่น ดาลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze) โซตาน โคดาย (Zoltan Kodaly) คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) หรือ ชินนิชิ ซูซูกิ(Shinichi Suzuki) เป็นต้น ผู้วิจัยสนใจหลักและวิธีการสอนดนตรีของอาจารย์ 2 ท่านคือ ดาลโครซ และ โคดาย ซึ่งผู้วิจัยนำแบบฝึกหัดการร้องโน้ตเพลงของ โคดาย มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

การสอนของดาลโครซ (The Dalcroze Teaching Method)

Haward (1980: 554) กล่าวว่า เอมิล จาร์ค ดาลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze) เกิดและเสียชีวิตในปี คศ.1865-1950 เป็นนักดนตรี นักประพันธ์เพลง และนักการศึกษาชาวสวิสส์ เขาพัฒนาระบบการสอนดนตรี เขาเชื่อว่าร่างกายของมนุษย์ คือ เครื่องดนตรีชิ้นแรก ดังนั้นการสอนเครื่องดนตรีชิ้นแรก (ร่างกายมนุษย์) ควรเป็นเครื่องดนตรีที่ควรนำมาใช้สอนก่อนเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ Encarta (2004) กล่าวว่า ดาลโครซ พัฒนาระบบการสอนดนตรี โดยใช้พื้นฐานของทฤษฎีว่าการสร้างสรรค์เกิดจากความช่วยเหลือของจังหวะดนตรีที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน และการสื่อสัมพันธ์ระหว่างสมองและร่างกาย ที่มีผลต่อประสบการณ์ในการสร้างความรู้สึกของการเคลื่อนไหวร่างกาย เขาก่อตั้งสถาบัน Jaques-Dalcroze ในปี ค.ศ. 1915 ที่เมืองเจนีวาประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เพื่อสอน

และพัฒนาระบบการสอน ที่เรียกว่า Dalcroze Eurhythmics ต่อจากนั้นจึงมีผู้นำวิธีการสอนดังกล่าวไปใช้สอนดนตรีในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต่างๆทั่วโลก

Boyarsky (1989) กล่าวว่า Dalcroze Eurhythmics คือระบบการสอนดนตรีที่ใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย และระดับการศึกษา ระบบดังกล่าวให้ประโยชน์ต่อการศึกษาในโรงเรียน ช่วยพัฒนาระบบสมองของเด็ก และช่วยปลดปล่อยความสามารถที่ซ่อนอยู่ภายในผู้ใหญ่ออกมาให้ปรากฏ Boyarsky กล่าวต่อไปว่า Dalcroze พัฒนาระบบการสอนโดยการ ค้นพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับการเคลื่อนไหวของร่างกายเกิดจากการแปลความหมาย อะไรที่เราได้ยิน อะไรที่เรารู้สึกดนตรีที่เราสัมผัสนำไปสู่โลกแห่งความเป็นจริงที่สามารถปฏิบัติได้

Dalcroze Society of America ระบุว่า Dalcroze Eurhythmics เป็นระบบการสอนดนตรีแบบหนึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้พื้นฐานดนตรีคือ จังหวะ (rhythm) การเน้นความหนักเบาของจังหวะ (dynamics) เสียง (tone) และรูปแบบ (form) Dalcroze Eurhythmics แบ่งการสอนออกเป็นวิชาย่อย 3 วิชา คือ

1.Eurhythmics มีเนื้อหาเกี่ยวกับฝึกฝนในส่วนของร่างกายให้รู้จักจังหวะ (rhythm) และการเน้นจังหวะ (dynamics)

2. Solfege มีเนื้อหาเกี่ยวกับฝึกฝนในส่วนของหู (ears) ในการฟัง ตา (eyes) ในการดู และการร้อง (voice) ให้ตรงระดับเสียง ทำนองเพลงและเสียงประสาน

3. Improvisation มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบูรณาการจากวิชาย่อย 1 และ 2 โดยฝึกฝนให้ผู้เรียนสรรค์สร้างทำนองดนตรีโดยการร้องซึ่งถือเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งอย่างอิสระภายในกรอบที่กำหนดซึ่งรู้จากความรู้สึก และการเคลื่อนไหวอย่างอิสระด้วยตัวของผู้เรียนเอง

ธวัชชัย นาควงษ์ (2540) กล่าวว่า ครูที่สอน Eurhythmics จะคิดเกมจังหวะขึ้นมามากมายด้วยการคิดท่าใหม่ การทำซ้ำ และการดัดแปลงแบบแผนการเคลื่อนไหว เพลงง่ายๆ เช่น "บ้านของเรา" (Hot Cross Baan) อาจให้เด็กแสดงออกด้วยการ เดิน เดิน ก้าว-ย่อ เพื่อแทนโน้ตจังหวะ ตัวดำ ตัวดำ และตัวขาว

มี เร โด
บ้าน ของ เรา
เดิน เดิน ก้าว – ย่อ

เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์การเคลื่อนไหวเริ่มต้นอย่างนี้แล้วเขาก็จะนำการเคลื่อนไหวที่ได้นี้ไปขัดเกลาการเคลื่อนไหวที่แสดงระดับเสียง (pitch) ความหนักเบา (dynamics) วลีเพลง (phrasing) รูปแบบของเพลง (form) และลีลาเพลง (style) แต่การเคลื่อนไหวตามจังหวะก็ยังคงเป็นแกนของการสอนแบบ คาลโครซ และเป็นเนื้อหาที่จะต้องสอนทุกคาบการสอน ครูจะไม่เน้นถึงเรื่องของจังหวะ(beat) อัตราจังหวะ (meter) หรือจังหวะของทำนองเพลง แต่จะเน้นถึงการเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่วดูอ่อนไหว เด็กจะต้องเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับการเคลื่อนของจังหวะ การสร้างความตึงเครียดแล้วผ่อนคลาย (tension and release) จากการเคลื่อนไหวร่างกาย ตัวอย่าง เช่น เด็กสามารถทำให้การตบมือของเขานั้นเต็มไปด้วยความสง่างามในการแสดงจังหวะในบทเพลง ขณะเดียวกันอารมณ์ของเพลงและความรู้สึกอันงดงามของเพลงก็สามารถถูกถ่ายทอดในท่าทางการตบมือนั้นด้วย

ธวัชชัย นาควงษ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า คาลโครซ พบว่าร่างกายเป็นเครื่องตอบสนองต่ออารมณ์ดนตรีได้ดีที่สุด เมื่อเด็กได้แสดงออกทางดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายแล้วการตอบสนองที่เกิดขึ้นอย่างดื่มด่ำที่เกิดขึ้นในตัวของเด็กจะสร้างความเป็นนักดนตรีที่แท้จริงให้กับเด็ก เขายังเชื่ออีกว่าบุคคลใดไม่ได้รับการฝึกหัดการตอบสนองต่อดนตรีด้วยร่างกายเสียตั้งแต่ยังเด็กแล้วเมื่อโตขึ้นเขาจะทำได้อย่างเก้งก้างและจะขาดความเป็นนักดนตรีที่ดี

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ารับฟังและร่วมกิจกรรม สาธิตการสอน Dalcroze Eurhythmics ในวันที่ 12 มกราคม 2549 โดย Prof. Terry L. Boyarsky เป็นวิทยากรซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน Dalcroze Eurhythmics จากประเทศสหรัฐอเมริกา ณ สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(บางเขน) ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า เป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพสูง เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้เข้าเรียนตามวิธีการสอนในระยะเวลาประมาณ 90 นาที ผู้เรียนสามารถรับรู้ดนตรีด้วยการฟังครูหรือผู้เรียนด้วยกัน รับรู้การอ่านโน้ตเพลงได้รวดเร็ว สามารถสร้างทำนองเพลงอย่างง่ายทันทีด้วยตัวของผู้เรียนเอง สามารถร้องเพลงร่วมกับผู้เรียนอื่นๆ ได้ทั้งแบบร้องเดี่ยวและประสานเสียง บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานชวนให้ติดตามเนื้อหาในบทเรียน ผู้วิจัยขอนำเสนอขั้นตอนสาธิตการสอน Dalcroze Eurhythmics 5 ขั้นตอนคือ 1.การ

ตอบสนองอย่างเฉียบพลัน (Quick Reaction) 2.การทำตาม (Follows) 3.ไหวพริบและปฏิภาน (Improvisation) 4. การอ่านโน้ต (Sight Reading) 5. Solfege (การร้องโน้ตให้ตรงกับระดับเสียง) 6. การร้องประสานเสียงแบบร้องไล่ตามกัน (Round Song) และ 7. อภิปราย (Discussion) โดย Prof. Terry L. Boyarsky พอสังเขปดังนี้

1. การตอบสนองอย่างเฉียบพลัน(Quick Reaction)

ครูกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการได้ยินเสียงดนตรี เมื่อได้ยินจังหวะ(rhythm) ต่างๆ ของดนตรีที่แปรเปลี่ยนให้ปฏิบัติดังนี้

❑ หมายถึง ให้เดินไปข้างหน้า

ᗰ ᗰ หมายถึง ให้กลับหลังหันแล้วเดินไปตามจังหวะ

$ᗰ^{3}$ ᗰ ᗰ หมายถึง หยุดอยู่กับที่

☒ ☒ ☒ ☒ หมายถึง ให้ปรบมือให้ตรงกับจังหวะต่อไป

Boyarsky นำบทเพลงต่อไปนี้ใช้บรรเพลงประกอบด้วยเปียโน และสร้าง variation จาก Theme โดยการสร้างความแปรเปลี่ยนจังหวะในทันที (Improvisation) จากจังหวะที่กำหนดและสภาพความเป็นจริง

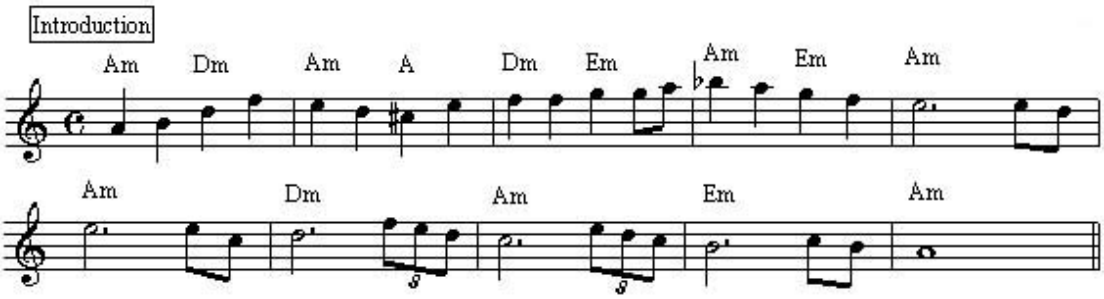

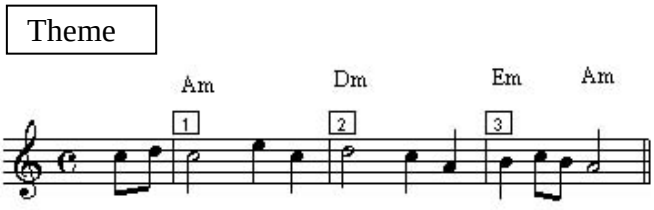

2. การทำตาม (Follows) ที่อยู่ภายใต้จังหวะหลัก

ครูให้ผู้เรียนก้าวเดินในอัตราจังหวะหลักที่แตกต่างกัน 3 แบบ ตามเงื่อนไขต่อไปนี้

❑ = ก้าวเดินปกติ ♒ = ย่างก้าวช้ากว่าปกติ 2 เท่า ♏ ♏ = เดินเร็วกว่าปกติ 2 เท่า

ครูเคาะจังหวะ ต่างๆเพื่อให้ผู้เรียนฟังและจำแนกความแตกต่างของอัตราจังหวะ และสังเกตการตอบสนองถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ หลังจากนั้น ครูให้ผู้เรียน ใช้อวัยวะ 3 อย่างของร่างกาย ปฏิบัติแตกต่างกัน 3 แบบ เช่น มือซ้าย = ❑ มือขวา = ♏ ♏ เท้าขวา = ♒ เป็นต้น

3. ไหวพริบและปฏิภาน (Improvisation)

ครูให้ผู้เรียนยืนเป็นวงกลม เคาะจังหวะ ♒ ❑ ♏ ♏

ครูนำการร้องทำนองจากจังหวะดังกล่าว ก้าวตามจังหวะไปหาใครก็ได้ และชี้ไปที่ผู้เรียนคนนั้นในจังหวะที่ 1 ผู้เรียนที่ถูกชี้จะต้องร้องทำนองที่ต่อเนื่องกันกับทำนองที่ผ่านมา โดยเปล่งระดับเสียงในจังหวะที่ 3 ตรงกับจังหวะที่ 1 ที่ผ่านมา กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีกรอบคือ จังหวะหลักที่ทุกคนเคาะ เวลาในการคิดทำนอง และระดับเสียงที่ได้ยินผ่านมาทำให้ผู้เรียนสามารถคิดทำนองสั้นๆได้อย่างอัศจรรย์

4. การอ่านโน้ต (Sight Reading)

ครูนำให้ปรบมือตามจังหวะต่างๆต่อไปนี้ โดยการชี้ไปที่ห้องเพลงแต่ละห้อง การชี้แต่ละห้องเพลง หรือจำนวนครั้งกี่ครั้งขึ้นอยู่กับผู้นำปรบมือ และหาผู้อาสาสมัครออกเป็นผู้นำปรบมือ กิจกรรมดังกล่าวฝึกให้ผู้เรียน เข้าใจ รับรู้การอ่านโน้ตแบบฉับพลัน(Sight Reading)

5. Solfege (การร้องโน้ตให้ตรงกับระดับเสียง)

ครูเล่นเพลง German Folk Song “Tanz Kindchen Tanz” ให้ผู้เรียนร้องโน้ตตาม ครูให้เวลาฝึกร้องด้วยตัวเอง และอธิบายรายระเอียด Anacrusis, Ostinato ต่อจากนั้นให้ผู้เรียนยืนเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากันเป็นคู่ มือขวาจับมือขวาของคู่ตัวเอง ร้องเพลงพร้อมกัน เดินเป็นวงกลมสวนทางกับคู่ของตนเอง สลับมือ ซ้ายจับมือซ้าย ในการเปลี่ยนคู่ โดยใช้ทำนองต่อไปนี้

6. การร้องประสานเสียงแบบร้องไล่ตามกัน (Round Song)

ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยให้ร้องประสานเสียงกันแบบ Round Song ดังนี้

กลุ่ม 1 ร้องห้องที่ 1 และร้องต่อไปจนจบ และกลับมาร้องขึ้นต้นใหม่ไปเรื่อยๆ

กลุ่ม 2 เริ่มร้องห้องที่ 2 และร้องต่อไปจนจบ และกลับมาร้องขึ้นต้นใหม่ไปเรื่อยๆ

กลุ่ม 3 เริ่มร้องห้องที่ 3 และร้องต่อไปจนจบ และกลับมาร้องขึ้นต้นใหม่ไปเรื่อยๆ

กลุ่ม 4 เริ่มร้องห้องที่ 4 และร้องต่อไปจนจบ และกลับมาร้องขึ้นต้นใหม่ไปเรื่อยๆ

กิจกรรมการร้องประสานเสียงแบบร้องไล่ตามกันนี้เป็นวิธีการเรียนการสอนการร้องประสานเสียงที่ดีมากเนื่องจากใช้ทำนองร้องเพียงทำนองเดียวแต่ร้องต่างห้องเพลงหรือต่างเวลากันทำให้เกิดเสียงประสาน 4 แนวได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการดังกล่าวเมื่อนำมาปรับใช้กับเด็กไทยแล้ว บทเพลงในจังหวะรำวง เช่น รำวงมาตรฐาน หรือ สาวตางาม น่าจะเป็นบทเพลงที่เหมาะสมในการนำมาเป็นสื่อการสอนเนื่องจาก เป็นเพลงที่แพร่หลายรู้จักกันดีทุกเพศทุกวัย ทุกภูมิภาค บทเพลงไม่สั้นไม่ความยาวเกินไป

7. อภิปราย (Discussion)

Boyarsky กล่าวในวันที่ 12 มกราคม 2549 นั้นว่า อาจารย์ Jaques-Dalcroze ซึ่งเป็นอาจารย์ของเธอเองใช้คำว่า “K G” บ่อยครั้งเมื่อกิจกรรมของผู้เรียนสะดุด หรือหยุดลง ซึ่งมาจากคำว่า Keep Going ซึ่งหมายถึงทำต่อไป หรืออย่าหยุด นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ถามคำถามว่า Dalcroze Method แตกต่างจาก Kodaly Method และ Orff Method อย่างไรคำตอบคือ จุดหมายของการสอนเหมือนกันคือสอนให้ผู้เรียนเล่นดนตรี ต่างกันที่ Kodaly มุ่งเน้นการร้องเพลงการร้องประสานเสียง ส่วน Orff มุ่งเน้นเล่นเครื่องดนตรีคือ ระนาดออร์ฟและการ Improvisation ในส่วนของ Dalcroze เป็นการเรียนดนตรีแบบบูรณาการทุกอย่าง น่าสนใจมาก

การสอนดนตรีของ โคดาย (Kodaly Teaching Method)

Eösze (1980: 136) กล่าวว่า โซตาน โคดาย (Zoltan Kodaly) เกิดและเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1882-1967 เป็นนักประพันธ์ นักสะสมรวบรวมเพลงพื้นเมือง และนักดนตรีศึกษาชาวฮังกาเรียน เมื่อ ค.ศ.1945 โคดายเป็นผู้พัฒนาระบบการศึกษาด้านดนตรีให้กับโรงเรียนในประเทศฮังการี วิธีการของเขามุ่งเน้นให้เด็กๆชาวฮังการีสามารถร้องเพลงพื้นเมืองของฮังการี่ และอ่านโน้ตได้เหมือนกับอ่านหนังสือภาษาฮังกาเรียน โคดายเชื่อว่าการร้องเพลงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่การเรียนรู้ดนตรีในชั้นสูงต่อไป วิธีการของ โคดาย เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆทั่วโลก

วิธีของเขาได้รับการยอมรับให้บรรจุอยู่ในหลักสูตรดนตรี และแพร่หลายไปทั่วทั้งประเทศฮังการี วิธีสอนประกอบด้วยหลักสูตรการร้องเพลงที่เรียบเรียงเป็นขั้นตอน โดยมีการกำหนดเพลงและกิจกรรมที่จะสอนไว้ก่อน โคดายเน้นการร้องเพลงที่ดีและการอ่านโน้ตได้อย่างคล่องแคล่ว เมื่อประเทศอื่นๆนำเอาวิธีของโคดายไปปรับใช้ โคดาย ก็แนะนำให้ประเทศนั้นๆ ใช้เพลงพื้นเมืองของตนเองเป็นอุปกรณ์การสอน

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นโปรแกรมการสอนตามแบบของ โคดาย ที่ใช้อยู่กับเด็กชั้นประถมและมัธยมต้นมีชื่อโปรแกรมว่า The Kodaly Choral Method ซึ่งเมื่อใช้กับวงร้องประสานเสียงของเด็กแล้วปรากฏผลสำเร็จอย่างมากมายถึงขนาดทำให้วงร้องประสานเสียงเด็กของอเมริกันมีคุณภาพเทียบเท่าวงร้องประสานเสียงเด็กของยุโรปซึ่งเป็นแม่แบบทีเดียว โคดาย เองได้แต่งเพลงและแบบฝึกหัดชั้นยอดเยี่ยมไว้ให้เด็กมาก ปัจจุบันมีชุดหนังสือเพลงตามวิธีการสอนของ โคดาย ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแตกต่างไปจากต้นฉบับของฮังการีที่เพลงไม่เหมือนกันเพราะใช้เพลงพื้นเมืองของอเมริกาจังหวะของทำนองเพลงก็ไม่เหมือนเพราะถือตามจังหวะในคำพูดภาษาอังกฤษ เทคนิคการสอนแตกต่างกันบางประการ เช่นการสอนจังหวะในอัตราผสม (Compound meter) การสอนโน้ตตัวที่เจ็ด (leading note) ของบันไดเสียง เมเจอร์ (Major) โรซิ ชอคซี (Losi Choksy) เป็นผู้นำทางการสอนตามแบบของ โคดาย ในประเทศสหรัฐอเมริกา ธวัชชัย นาควงษ์ (2540)

วิธีการสอนของโคดายเริ่มสอนให้เด็กรู้จักความแตกต่างของระดับเสียง และรู้จักกับเสียงสูง-เสียงต่ำ ด้วยการสอนโน้ตขั้นคู่สามไมเนอร์ (ขั้นที่ 5-3) หรือ ซอ มี ให้เด็กก่อน เด็กจะร้องเพลงกล่อมบทอาขยาน หรือร้องชื่อต่างๆด้วยโน้ตสองตัวนี้ เด็กจะใช้สัญญาณมือควบคู่ไปกับ

การร้องโน้ต ซอ หรือ มี แล้วให้นักเรียนตอบครูว่าเสียงใดเสียงสูงเสียงใดเสียงต่ำ แล้วฝึกใช้สัญญาณมือประกอบสองโน้ตนั้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้สัญญาณมือ ซอ-มี แล้วอาจให้เด็กคนหนึ่งแต่งวลีเพลงสั้นๆ ด้วยสัญญาณมือโดยทำเป็นจังหวะให้เพื่อทั้งชั้นดูแล้วทั้งชั้นร้องตามดังๆ พร้อมกับทำสัญญาณมือ (จะเห็นได้ในกรณีนี้ว่าเด็กเล็กก็สามารถแต่งเพลงได้) โน้ตตัวต่อไปที่จะเติมคือ ลา (ขั้นที่ 6) จากนั้นเด็กจะใช้โน้ต 3 ตัวในการแต่งเพลงสั้นๆ ใช้เรียนรู้สัญญาณมือและใช้สังเกตความสัมพันธ์ระหว่างระดับเสียงกับโน้ตสากลที่เขียนออกมา โน้ตโด กับ เร (ขั้นที่ 1, 2) เติมหลังจากเรียนโน้ต ลา แล้ว ทำให้ครบโน้ตในบันไดเสียง เพนตาโตนิค (Pentatonic) ในที่สุด

ในขณะที่เด็กกำลังเรียนรู้ระดับเสียงนั้นเขาก็จะเรียนรู้จังหวะด้วยการใช้ร่างกายหรือเครื่องดนตรีทำจังหวะควบคู่ไปด้วย เด็กจะได้เรียนรู้สัญลักษณ์แทนจังหวะต่างๆ และค้นพบว่าทั้งระดับเสียงหรือทำนองและจังหวะจะต้องสัมพันธ์กันและเป็นไปด้วยกันตลอด เพราะถ้ามีแต่ระดับเสียงต่างๆ โดยไม่กำหนดค่าความยาวให้กับระดับเสียงเหล่านั้นแล้วทำนองก็จะไม่เกิดขึ้น

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2537) กล่าวว่า ลักษณะเด่นของโคดาย ให้ความสำคัญต่อดนตรี ความคิดริเริ่ม , ความเอาใจใส่ , ตั้งใจจริง , ความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์ โดดาย เสนอหลักการที่เป็นคำขวัญไว้ว่า “ ดนตรีเป็นของคนทุกคน” นอกจาก เห็นความสำคัญของดนตรีแล้ว โคดาย ใช้ดนตรีเป็นรากฐานในการพัฒนาความสามารถของเด็กในด้านอื่นๆ ด้วยทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา เด็กเหล่านี้จะเป็นประชาชนที่มีคุณภาพต่อสังคมมากกว่าเด็กที่ไม่สนใจในดนตรี โคดายเชื่อว่า ความจำเป็นที่จะทำให้มาตรฐานทั่วไป ของการสอนขับร้องในโรงเรียนดีขึ้นเป็นเรื่องสำคัญกว่าการตัดสินใจในการเลือกหาวิธีสอนที่เหมาะสม หรือการคำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

ธวัชชัย นาควงษ์ (2544) กล่าวว่า ระบบการสอนดนตรีของโคดายเกิดขึ้น เมื่อประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่20 และเป็นที่แพร่หลายทั่วโลกเมื่อตอนปลายศตวรรษ เป้าหมายของโคดายคือ ประสงค์ให้ประชาชนในประเทศฮังการีสามารถด้านโน้ต และเขียนโน้ตเพลงได้

หลักการความเชื่อ ของโคดาย

1. ความสามารถในการอ่านและเขียนโน้ตเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนศิลปะ

ดนตรีทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์เพลง การประพันธ์เพลงหรือการปฏิบัติดนตรี

2. เยาวชนชาวฮังกาเรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนการอ่าน การเขียนโน้ตดนตรีให้เหมือนกับการอ่าน และเขียนภาษาฮังกาเรียน

การฝึกฝนทางดนตรี ควรจะกระทำควบคู่ไปพร้อมกับการศึกษาพื้นฐาน ดนตรีสามารถเรียนได้ทุกคน ไม่จำกัดเฉพาะเด็กที่มีแววทางดนตรีเท่านั้น

ก วิธีการสอนที่ดีจะทำให้เด็ก ได้พื้นฐานและทักษะการสื่อสารกันด้วยเสียงเพลงเช่นเดียวกับเด็กมีทักษะของการสื่อสารด้วยภาษาพูด

ข การศึกษาดนตรีควรเริ่มต้นเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ในชีวิตของทุกคน

วิธีการสอนของโคดาย เน้นการฝึกหัดร้องโน้ตแบบ ซอล-ฟา (sol-fa teaching) ขึ้นในโรงเรียนของรัฐทั่วไป การฝึกร้องโน้ตนี้เป็นการปูพื้นฐานสำหรับการสอนการร้องเพลงประสานเสียง ระบบการสอบแบบ ซอล-ฟา นี้ มุ่งเน้นทักษะการร้องโน้ตเมื่อแรกเห็น (sight singing) และการบันทึกโน้ตจากเสียงที่ได้ยิน (dictation)

นอกจากนี้ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2537) กล่าวถึง หลักการสำคัญของวิธีการของโคดายเกี่ยวกับเรื่องการขับร้องประสานเสียงว่า ในปี ค.ศ. 1937 โคดายหันมาสนใจการขับร้องประสานเสียงอย่างจริงจัง โดยกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในบทความเรื่อง “การเปล่งเสียง” (Intonation) บทความนี้นำเสนอหลักการสำคัญของวิธีการของโคดายเกี่ยวกับเรื่องการขับร้องประสานเสียงไว้ดังนี้

1. ระดับเสียงต่างๆ ของเปียโนที่ตั้งไว้ตั้งไว้อย่างเป็นระบบ หรืออาจจะไม่เป็นระบบที่ดีก็ได้ไม่เหมาะในการเทียบเสียงหรือแก้ไขการขับร้องประสานเสียง

2. ทำนองเพลงที่นำมาร้องควรแนะนำให้ผู้ขับร้องได้ฟังเป็นครั้งแรกโดยการร้องมิใช่จากการเล่นโดยคีย์บอร์ด เช่นเดียวกับผู้กำกับวงออร์เคสตราที่มักจะร้องบางวรรคของบทเพลงเพื่อให้ผู้บรรเลงดนตรีเข้าใจและบรรเลงเพลงในช่วงนั้นๆ ได้ดีขึ้น โคคาย เคยยกตังอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อให้เห็นเด่นชัด โดยกล่าวถึง ทอสกานินี (Toscanini) ซึ่งเป็นผู้กำกับวงออร์เคสตราที่ยอดเยี่ยมคนหนึ่ง

3. การสอนผู้ขับร้องประสานเสียงที่ถูกต้องไม่ควรใช้คีย์บอร์ด ผู้ขับร้องควรร้องเพลง

ต่างๆ ได้โดยการอ่านโน้ต การปฏิบัติเช่นนี้ทำให้ผู้ขับร้องประสานเสียงมีความมั่นใจไม่จำเป็นต้องพึ่งเปียโน ดังนั้นความไม่รู้ดนตรีจึงสามรถพัฒนา โดยการอ่านและเขียนโน้ตดนตรีได้ เพื่อสร้างให้คนเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีที่แท้จริงในที่สุด

หนังสือชุด “Bicinia Hungarica” เล่มแรกปรากฏสู่วงการดนตรีศึกษา ในเวลาเดียวกับบทความเรื่อง “การเปล่งเสียง” และในเวลาต่อมาอีกสามเล่ม บทนำของหนังสือชุดนี้กล่าวไว้อย่างเด่นชัดเกี่ยวกับการสอนและการใช้ระบบซอล-ฟาเคลื่อนที่ (โดเคลื่อนที่) และการใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิก (Pentatonic) เป็นพื้นฐานในการเริ่มขับร้องและเรียนดนตรีสำหรับเด็กชาวฮังการี นอกจากนี้โคดายยังกล่าวไว้ในบทนำของหนังสือเกี่ยวกับดนตรีศึกษาในประเทศอังกฤษด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการใช้ระบบซอล-ฟาเคลื่อนที่ ระบบเสียงในบันไดเสียงต่างๆ ซึ่งถ่ายทอดได้ ช่วยให้เกิดความเข้าใจเรื่องรูปแบบของดนตรีดีขึ้นด้วย โคดาย กล่าวเน้นเป็นครั้งแรกไว้ในบทนำของหนังสือว่า

1. การร้องเพลงประสานเสียงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ควรบรรจุได้ในหลักสูตรดนตรีศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่อายุยังน้อยอยู่

2. การเสนอแนะให้ใช้บทเรียน “Solfeggio” ของ เบร์ตาลอทตี(Betalotti) โคดายเน้นให้ครูสอนร้องเพลงทุกคนใช้ หนังสือ “Solfeggio” จัดพิมพ์โดย มิคลอช ฟอร์ไร (Milosz Forlise) ซึ่งตั้งแต่นั้นมาหนังสือเล่มนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนังสือแบบเรียนเล่มหนึ่งในการใช้สอนร้องเพลงในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะในการสอนการอ่านโน้ต ซอล-ฟา ในประเทศฮังการี

ใน “Bicinia Hungarica” เล่ม 4 ฉบับพิมพ์ครั้งแรก ในปี 1942 โคดายกล่าวถึงความสำคัญของวิธีการสอนดนตรีไว้ว่า

1) ในเรื่องดนตรีประจำชาติของฮังการีนั้น เริ่มแรกคนฮังการีควรเรียนรู้เรื่องเพลงพื้นเมืองของกลุ่มชนต่างๆ และค้นพบลักษณะสำคัญของเพลงนี้ เป็นต้นว่าเพลงในบันไดเสียงเพนตาโทนิก และรูปแบบจังหวะที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งการศึกษาและฝึกร้องเพลงนี้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านดนตรีประจำชาติของฮังการี นอกจากนี้เนื้อเพลงของชาว มารี(Marli) และชูวาช เป็นสิ่งที่น่าศึกษาเช่นกัน เพราะช่วยให้เข้าใจดนตรีฮังการีได้ดีขึ้น

2) หลังจากผู้เรียนคุ้นเคยกับเพลงพื้นเมืองเหล่านี้แล้ว จึงศึกษาเพลงพื้นเมืองของชาวต่างชาติ ในการศึกษาเพลงเหล่านี้ถ้าเป็นไปได้ การร้องเพลงด้วยภาษาของชนชาตินั้นๆ ทำให้

เข้าใจลักษณะต่างๆ ด้านดนตรี รวมทั้งความเข้าใจในลักษณะอื่นๆ ของชนชาติต่างๆ อย่างถ่องแท้อีกด้วย

การเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อม (mentoring) เป็นหัวข้อสำคัญของการวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยมีรายละเอียดของคำ 2 คำที่กล่าวถึงคือ “mentor” และ “mentoring” ดังต่อไปนี้

คำว่า mentor ในทางการศึกษามีความหมายหลากหลายซึ่งโดยทั่วไป หมายถึง ครูพี่เลี้ยง การแนะนำสั่งสอนหรือการให้คำปรึกษา ดังที่สถาบัน Total Life Planning Institute (2003) ให้ความหมายของคำว่า mentor ว่าเป็นคำที่ปรากฏขึ้นครั้งแรก ในมหากาพย์ เรื่อง The Odyssey ประพันธ์โดย โฮเมอร์ (Homer) ซึ่งคำว่า mentor เป็นเทพแห่งความรอบรู้ และถูกกำหนดให้มีฐานะเป็นบุคคลแรกในการเป็นครูพี่เลี้ยง (mentor) ทางการศึกษาในปัจจุบัน คำว่า “mentor” ยังมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า แนะนำ (adviser หรือ guide), ที่ปรึกษาด้านการศึกษา (counselor) ครู (teacher) ผู้นำทางหรือครูส่วนตัว(guru) และผู้ฝึกและสอนเฉพาะด้าน(coach) ส่วน สารานุกรม Merriam-Webster Online Collegiate Dictionary (2003) ได้ให้ความหมายของคำว่า “mentor” คือ a trusted comsetor or guide ซึ่งหมายถึง ความเชื่อมั่นในอาจารย์ที่ปรึกษา mentor จึงมีความหมายเช่นเดียวกับ ผู้กวดวิชา(tutor) หรือผู้ฝึกและสอนเฉพาะด้าน (coach) ซึ่งในภาษาฮิบรู (Hebrew) ตรงกับคำว่า m’amein หมายถึง ผู้ฝึกให้เกิดความชำนาญ (coach) และ madrich หมายถึง ผู้แนะนำ (guide) ดังนั้นความหมายของคำว่า “mentor” จึงมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับการจุดประสงค์ของการนำไปใช้

Moerer (2005) ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องพัฒนาการของความชำนาญของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง9 คนที่ทำงานอยู่ในมูลนิธิการวิจัยทรัพยากรมนุษย์แห่งเนบราสกา (Nebraska Human Resources Research Foundations; NHRRF) การวิจัยครั้งนี้พบว่า งานของการให้คำปรึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำในรายวิชาของนิสิตปริญญาตรี การสำรวจภาวะของการเป็นผู้นำโดยใช้เวลาในการศึกษายาวนานนั้นผู้วิจัยควรสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกกับคนมีตำแหน่งในองค์กร การวิจัยดังกล่าวแนะนำถึง ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ควรมีคุณสมบัติของ

ความเป็นผู้นำและความหลักแหลมเช่นเดียวกับเป็นผู้มีความชำนาญและความรู้ ที่เป็นทั้งผู้มีบทบาทในการแนะนำ หรือชี้แนะให้กับผู้รับการปรึกษา (mentee) ประสบผลสำเร็จ

คำว่าที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง (mentor) ได้ถูกนำมาใช้ในหลายๆ บทบาท ระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมานี้ ในสหราชอาณาจักร ถูกใช้ในเรื่องที่เกี่ยวกับคำแนะนำที่ให้กับผู้เรียนในการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้สอน และทางด้านสุขภาพ ต่อมาคำดังกล่าวได้นำมาใช้ในด้านการศึกษาจากหลายๆความคิดเพื่อให้เหมาะสมกับความคิดทางด้านการศึกษาและก็ทำให้เกิดความสับสนว่า ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีบทบาทอย่างไร

วัลลภา สุระกำพลธร (2549: 3-5) ได้บัญญัติศัพท์คำว่า mentor ในภาษาไทยว่า “ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง” และให้ความหมายว่า ที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดและไว้วางใจได้ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่นำเอาความรู้ความสามารถ ความสำเร็จและประสบการณ์ที่สั่งสมมาชี้แนะให้คำปรึกษา ให้ความเข้าใจ ช่วยในการพัฒนาให้ ผู้ที่ได้รับการปรึกษาจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง (mentee) มีความสำเร็จในงาน ในการศึกษาหรือในวิชาชีพที่ทำอยู่ ที่ปรึกษาอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือหลายบุคคลก็ได้

บทบาทของ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงสามารถแจกแจงได้ดังนี้

1) เป็นอาจารย์ผู้ช่วย (tutor) อาทิ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนข้อเสนอโครงการ ระเบียบวิธีวิจัย การใช้เครื่องมือ การทดลอง การเขียนรายงาน ให้คำเสนอแนะที่เป้นประโยชน์แก่การพัฒนาที่ดียิ่งๆขึ้น

2) เป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำเสนอแนะ (advisor) โดยเฉพาะทางด้านวิชาการให้นักวิจัยปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างครบถ้วนที่หน่วยงาน สถาบันหรือมหาวิทยาลัยวางไว้

3) เป็นอาจารย์ผู้ฝึกสอน (teacher or coach) ด้วยเหตุที่ mentor เป็นผู้ที่เคยอยู่ในเส้นทางและประสบความสำเร็จในเส้นทางที่ผู้ที่ได้รับการปรึกษาจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง กำลังจะก้าวไป การนำเอาประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาให้คำแนะนำ ให้การฝึกฝน ให้ความรู้ สามารถทำให้นักวิจัยรุ่นใหม่มีความเชี่ยวชาญด้านวิจัยจากอาจารย์ผู้ฝึกสอน

4) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา (supervisor) โดย mentor เลือกหัวข้องานวิจัย ร่วมทำงานวิจัยอย่างใกล้ชิด เพื่อให้งานวิจัยมีพัฒนาการตามเป้าหมายที่วางไว้ มีความปลอดภัย ถูกต้องตามแนวทางตามระเบียบวิธีวิจัยของสาขาวิชา และถูกต้องตามจริยธรรมที่ดีของการวิจัยด้วย

5) เป็นแบบอย่างที่ดี (role model) ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางด้านแนวคิด การพูด การแสดงออก การปฏิบัติด้านจริยธรรมและกิจกรรมต่างๆ mentor จะเป็นแบบอย่างให้ ผู้ที่ได้รับการปรึกษาจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ได้ซึมซับ

6) เป็นผู้รับฟังและให้การสนับสนุน (counselor and supporter) การเป็นผู้รับฟังที่ดีช่วยให้ผู้ที่ได้รับการปรึกษาจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง สามารถหาคำตอบและแก้ปัญหาได้

7) เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาชีพ (professional advisor) โดยที่ mentor จะเป็นผู้เสนอแนะ แนะนำ หรือส่งเสริมให้เข้าร่วมการฝึกงาน ฝึกอบรม การให้คำแนะนำให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับวิชาชีพ

Jacobi (1991: 169) ได้ให้ความคิดที่หลากหลายและใช้ประโยชน์ได้ กล่าวว่า แม้ว่านักวิจัยหลายๆท่านได้พยายามจะให้คำจำกัดความของคำว่า mentor หรือ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ซึ่งมีความหลากหลายมากขึ้น คำจำกัดความเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนบ้างพอสมควร Merriam (1983) กล่าวว่า ธรรมชาติของคำว่าที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง นั้นยังคลุมเครือนำไปสู่ความสับสนแต่กระนั้นก็ยังได้รับการจัดให้เห็นว่ามีประโยชน์ ถูกเสนอเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ดูเหมือนที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง มีความหมายคือความสำเร็จของนักจิตศาสตร์ นักธุรกิจ และผู้ที่จัดการบริหารมหาวิทยาลัย

Wrightsman (1981) กล่าวว่าความหลากหลายของคำจำกัดความของการเตรียมความพร้อมนั้นในงานวรรณคดีวิจัยทางด้านจิตและการถกปัญหาที่ขาดการตกลงกัน ด้วยความเคารพต่อการสื่อสารของนักวิจัยเป็นความผิดของการที่ไม่ตกลงกัน เพราะในระดับที่ทุกคนรู้ว่า พี่เลี้ยงคืออะไร แต่ก็ยังหาคำจำกัดความไม่ได้ นำไปสู่ความสับสนซึ่งเป็นการจำกัดการใช้ของระเบียบปฏิบัติงานต่างๆ ผลก็คือ การลดค่าของขอบเขตเพราะทุกคนยังคงใช้อย่างหละหลวม คำกล่าวนี้ทำให้แน่ใจว่าไม่มีการตกลงกันว่าบทบาทของครูพี่เลี้ยงเป็นอย่างไร คำถามที่ตามมาคือครูพี่เลี้ยงในสถานการณ์การเรียนรู้สามารถทำอะไรได้ดีที่สุด อะไรคือข้อดีและข้อด้อยของการใช้ระบบพี่เลี้ยงคำถามเหล่านี้ทำให้เกิดการโต้แย้งตามมา

การวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ครั้งนี้ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของคำว่า “mentor” หมายถึงบุคคลที่มีหน้าที่ สอน แนะนำ ให้คำปรึกษา ผู้วิจัยใช้ภาษาไทยว่า “ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง” ส่วนคำว่า “mentoring” ผู้วิจัยใช้คำว่า “การเตรียมความพร้อม”

ขอบเขตและคำอธิบายของการเตรียมความพร้อม

Nicholls (2002) กล่าวว่าการเตรียมความพร้อมนั้นมีความสัมพันธ์กับบทกวีของโฮเมอร์ (Homer) เรื่อง The Odyssey การให้คำอธิบายของคำว่าที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง (mentor) ประการแรกสุดและสำคัญที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมเป็นกระบวนการที่ต้องทำ 2 การเตรียมความพร้อมเป็นกระบวนการที่ต้องให้การดูแลซึ่งจะพัฒนาไปตามบุคคลแต่ละคน 3 การเตรียมความพร้อมเป็นกระบวนการที่ต้องเข้าใจลึกซึ้ง ต้องการความหลักแหลมของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และการนำไปประยุกต์ใช้ และสุดท้าย การเตรียมความพร้อมควรทำโดยการเป็นตัวอย่างที่ดี คำอธิบายเกี่ยวกับการเตรียมความดังกล่าวนั้นมีความสัมพันธ์กับ อาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และบทบาท ความคาดหวังของ อาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และผู้รับคำปรึกษา ต้องถูกปรับเปลี่ยนเป็นคำอธิบายในสมัยปัจจุบัน คงเป็นที่แปลกใจถ้าการเตรียมความพร้อมแบบเดิมที่ปรากฏใน Mentor and Telemachus ถูกพบในองค์กรปัจจุบัน ดังนั้นการหาความหมาย หลักการ และการให้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในการเตรียมความพร้อม ต้องได้รับการพัฒนา นักการศึกษา เช่น Carmin (1993: 10-11) ให้คำจำกัดความของคำว่าการเตรียมความพร้อมว่า

> ... การเตรียมความพร้อมนั้นซับซ้อน เป็นกระบวนการที่ต้องสื่อสารกัน เกิดขึ้นระหว่างบุคคลในแต่ละระดับในองค์กร การรวบรวมประสบการณ์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทางด้านจิต ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา และโครงสร้างทางสังคม การเปรียบเทียบความสัมพันธ์เกี่ยวกับปัจจัยของผู้เตรียมความพร้อม กับผู้ได้รับการตรียมความพร้อม การเป็นมืออาชีพ (Collegiality) และบทบาทของการส่งเสริม เป็นผลลัพธ์ที่สำคัญ ยิ่งกว่านั้นกระบวนการเตรียมความพร้อมเกิดขึ้นในกลไกความสัมพันธ์ของสภาวะแวดล้อม …

คำจำกัดความนี้ได้ให้คำอธิบายและขอบเขตของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและความชำนาญที่สัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อม คุณสมบัติที่จำเป็นของการดูแลอบรม บทบาทของการเป็นแบบอย่างที่ดี การเพ่งเล็งถึงการพัฒนาของแต่ละบุคคล และการดูแลความสัมพันธ์จำเป็นต่อการเตรียมความพร้อม การดูแลอบรมหมายความถึงกระบวนการพัฒนาซึ่งพี่เลี้ยงจำเป็นต้องในความสามารถในการจดจำ ประสบการณ์ ความแข่งแกร่ง ความอ่อนแอและการตรึกตรองของแต่ละบุคคลที่ต้องอบรมดูแลและสามารถพัฒนาการเติบโตของแต่ละบุคคลได้ การดูแลอบรมยังหมายถึงการจัดสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่สามารถเติบโตได้และเหมาะสมสำหรับบุคคลนั้นๆ

Anderson and Shannon (1995) เห็นตรงกับ Carmin แต่แนะนำถึง ขอบเขตของการเตรียมความพร้อมที่ต้องการ เพื่อช่วยให้เข้าใจการเตรียมความพร้อม ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเด็น คือ

1) การสอน (Teaching)
2) การสนับสนุน (Sponsoring)
3) การกระตุ้น (Encouraging)
4) การแนะนำ (Counseling)
5) การเป็นเพื่อน (Befriending)

บทบาทหน้าที่หลักของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงดังกล่าวต้องรับรู้กันทั้งสองฝ่ายคือที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและผู้เรียน นอกจากนี้ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 5 ข้อ และแสดงให้ผู้เรียนเห็นอย่างชัดเจน Levison (1978) กล่าวว่า หลักของการเตรียมความพร้อมจะพบในประเภทของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและผู้ที่ได้รับการปรึกษาจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมากกว่าในบทบาทหน้าที่ของการเตรียมความพร้อม การสรุปหลักของการการเตรียมความพร้อมจุดเด่นอยู่ที่พื้นฐานของการเตรียมความพร้อมคือความสัมพันธ์ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการดูแลเอาใจใส่ผู้ที่ได้รับการปรึกษาจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง เป็นอย่างดี Anderson and Shannon (1995: 135) นำเสนอแบบจำลองการเตรียมความพร้อมดังแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

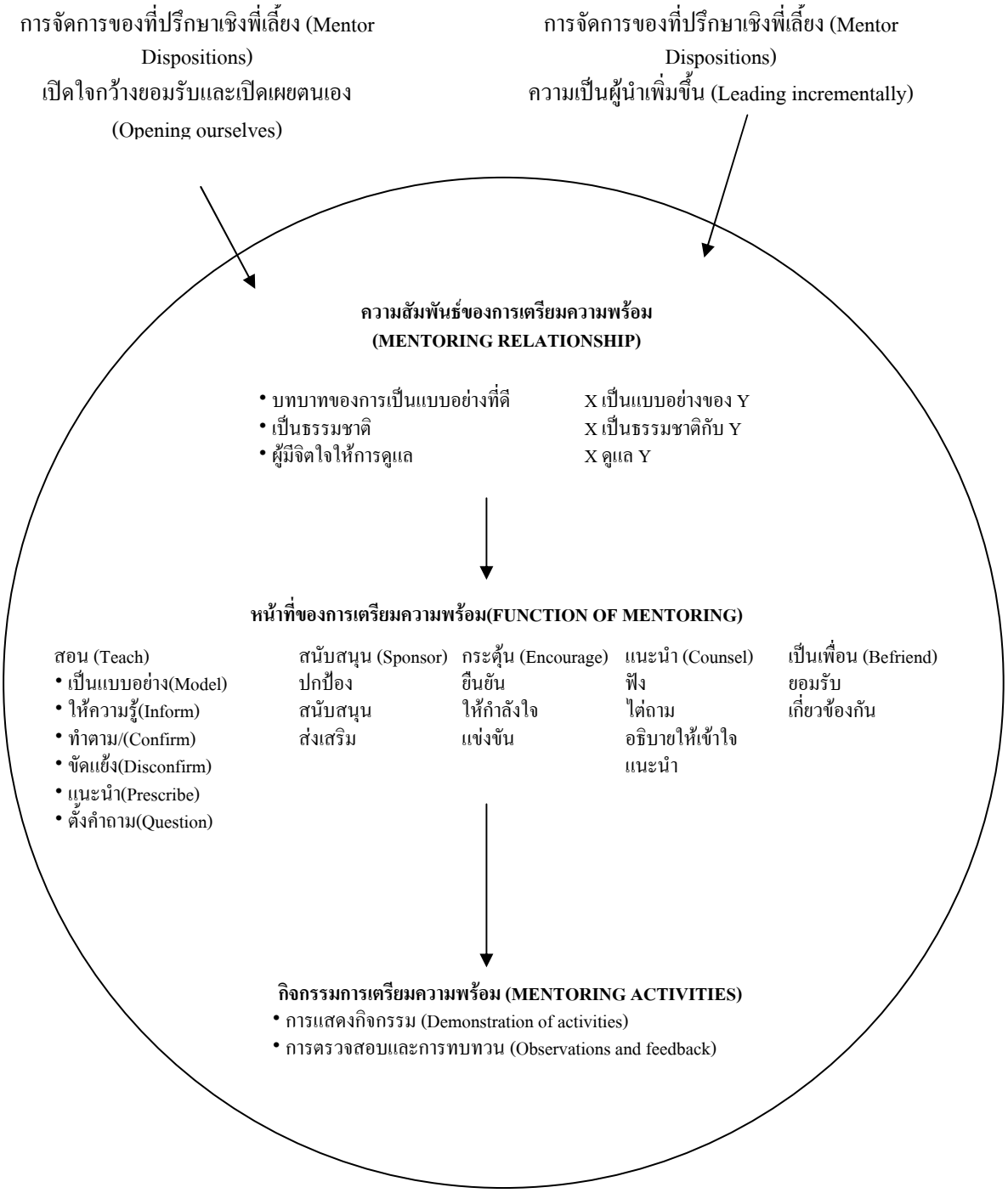

ภาพที่ 1 แบบจำลองการเตรียมความพร้อมของ Anderson and Shannon (1995: 135)

ผู้วิจัย อธิบายแบบจำลองการเตรียมความพร้อมของ Anderson and Shannon ข้างต้นได้ว่า ขบวนการ การสร้างกิจกรรมการเตรียมความพร้อมให้เกิดขึ้นนั้น ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงต้องมีความรู้ประสบการณ์ในการจัดการขบวนการที่สำคัญคือ 1.ความสัมพันธ์ของการเตรียมความพร้อม 2. หน้าที่ของการเตรียมความพร้อม และ 3.กิจกรรมการเตรียมความพร้อม ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของการเตรียมความพร้อม (Mentoring Relationship) ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรแสดงบทบาทในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1.1 การเป็นแบบอย่างที่ดีหมายถึง ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

1.2 เป็นธรรมชาติหมายถึงที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงปฏิบัติตนปกติเป็นธรรมชาติกับผู้เรียน

1.3 เป็นผู้มีจิตใจชอบให้การดูแลหมายถึงผู้ที่มาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรมีคุณสมบัติเป็นผู้มีจิตใจชอบให้การดูแลผู้อื่น

2. หน้าที่ของการเตรียมความพร้อม (Function of Mentoring) ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรทราบถึงบทบาทหน้าที่ของการเตรียมความพร้อม ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญคือ การสอน การสนับสนุน การกระตุ้น การแนะนำ และ การเป็นเพื่อนโดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 การสอน (Teaching) หมายถึง การให้ความรู้ การทำตามกัน การขัดแย้งกัน การแนะนำ การตั้งคำถาม ให้ความสนิทสนมเหมือนเพื่อน และการเป็นแบบอย่างที่ดี

การสนับสนุน(Sponsoring) หมายถึงองค์ประกอบประเภทหนึ่งที่เชื่อมโยงถึงพฤติกรรมสำคัญ คือ การปกป้อง การสนับสนุน และการส่งเสริม

การกระตุ้น (Encouraging) หมายถึง กระบวนการที่รวมพฤติกรรมของการให้ความมั่นใจ การให้กำลังใจและการแข่งขัน การแนะนำสัมพันธ์กับกระบวนการแก้ปัญหาและรวมถึงพฤติกรรมเช่น การฟัง การไต่ถาม การอธิบายให้กระจ่าง

2.4 การแนะนำ (Counseling) หมายถึง แนะนำให้ทำในสิ่งที่ถูกที่ควร

2.5 การเป็นเพื่อน (Befriending) หมายถึง การยอมรับและความเกี่ยวข้องกันระหว่างที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงกับผู้ที่ได้รับการเตรียมความพร้อม

3. กิจกรรมการเตรียมความพร้อม (Mentoring Activities) ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรวางแผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและมีการประเมินผล ตรวจสอบและการทบทวนในประเด็นที่เป็นข้อสงสัย

แบบจำลองของการเตรียมความพร้อม

Anderson and Shannon (1995) กำหนดขอบเขตเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมอยู่บนพื้นฐานของการดูแลเอาใจใส่ ต่อมาเกิดแบบจำลองอื่นๆที่ตามมาเช่น Rothera (1995) แนะนำกระบวนการของการเป็นแบบอย่างที่ดี ในแบบจำลองนี้ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงแต่ละบุคคลต้องได้รับการอบรม ในเรื่องประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินค่าที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงภายใน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการเป็นตัวของตัวเองของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง การบ่งชี้กระบวนการของแบบจำลองของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นต้น แม้ว่าจะพิจารณาความสามารถ ลักษณะแต่ละบุคคลและหน้าที่ การแสดงการจำแนกประเภทของคุณสมบัติและบทบาทเพื่อบ่งชี้ในกระบวนการ การเป็นแบบอย่างที่ดีของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง สามารถแสดงได้ด้วย ตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การจำแนกประเภทของคุณสมบัติและบทบาทที่เชื่อมโยงกับการเตรียมความพร้อม

ความสามารถของอาชีพ (Professional Competence)	คุณสมบัติส่วนตัว (Personal)	จำแนกหน้าที่ของการทำงานแต่ละตำแหน่ง (Positional)
	ลักษณะเฉพาะ	บทบาท หน้าที่
คำแนะนำของการสร้างความรู้	วิธีการเข้าหา	ที่ปรึกษา(Adviser)
ความคุ้นเคยกับบทบาทของพี่เลี้ยง(mentor)	การทำให้มั่นใจ การช่วยเหลือ	การเชื่อใจ บทบาทของการเป็นแบบอย่างที่ดี
ความยุติธรรม การอธิบายหัวข้อ	การสนับสนุน การให้เวลา การเห็นอกเห็นใจ การเอาใจใส่	ผู้ประเมิน คนที่ไว้ใจ ผู้แนะนำ เพื่อน
การให้คำชม **อุปกรณ์ (INSTRUMENTAL)** (ความรู้)	**การแสดงออก (EXPRESSIVE)** (ทักษะ)	**บทบาท (REPERTOIRE OF ROLES)** (typology)

ที่มา: Rothera, Hawkins and Hendry (1995)

กุญแจสำคัญของแบบจำลองของ Rothera เกี่ยวโยงกับคุณสมบัติต่างๆเช่น คุณสมบัติส่วนตัวและหน้าที่ของการทำงานในแต่ละตำแหน่ง ใน 2 ขอบเขตดังกล่าวนี้ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงต้องสร้างกฎระเบียบ ความน่าเชื่อถือ ความสัมพันธ์และบุคลิกเพื่อสร้างคำติชมต่างๆให้เกิดขึ้น นอกจากแบบจำลองของ Rothera แล้วแบบจำลองอื่นๆที่สำคัญคือ 1. รูปแบบจำลองการฝึกหัด 2. รูปแบบจำลองความสามารถ 3. รูปแบบจำลองการไตร่ตรอง ดังมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบจำลองการฝึกหัด

รูปแบบจำลองการฝึกหัด (The Apprenticeship model) มีต้นกำเนิดจาก Aristotle ซึ่งความชำนาญบางอย่าง รวมถึงบางอย่างที่ยาก ซับซ้อนและมีคุณธรรมสูงและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม รับรู้ได้ดี โดยการแข่งขันของผู้ฝึกหัดและโดยการดูแลการฝึกหัดภายใต้คำแนะนำ (Hillgate group: 1989) ในกรณีของความชำนาญดังกล่าว พวกเขาแนะนำว่าการฝึกหัดควรทำตามระเบียบปฏิบัติ บทบาทของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง (mentor)ในแบบจำลองนี้เป็นที่แรกที่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงจะให้ประสบการณ์พื้นฐาน (first hand experience) ในสถานการณ์จริง เช่นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงต้องให้ประสบการณ์จริงแก่ผู้เรียน สถานการณ์การสอน ยุทธศาสตร์ ห้องเรียน และเนื้อหา นอกจากนี้ Maynard and Furlong (1995) กล่าวว่า

> ... ในขั้นแรกของการอบรมผู้สอนบอกจุดประสงค์ของการให้ประสบการณ์ โดยการให้ผู้รับการอบรมทราบขอบเขต แบบแผนหรือต้นฉบับของกระบวนการสอน ในกรณีที่เริ่มมีการเห็นหรือเข้าใจ ผู้รับการอบรมต้องการการผู้ช่วย หมายถึงพวกเขาต้องการทำงานร่วมกันกับพี่เลี้ยงที่เป็นกันเอง เป็นผู้ที่สามารถอธิบายความสำคัญของสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นได้ ...

ในรูปแบบจำลอง การฝึกอบรม ผู้รับการอบรมจะทำงานร่วมกับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในการรับผิดชอบงานส่วนเล็กๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจและความชำนาญขึ้น ดังนั้นความไว้ใจและความสำคัญในตัวอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงจะน้อยลงเมื่อผู้รับการอบรมมีความสามารถมากขึ้น Furlong (1995) อธิบายหน้าที่ของการเตรียมความพร้อมในภาพที่ 2 ดังนี้

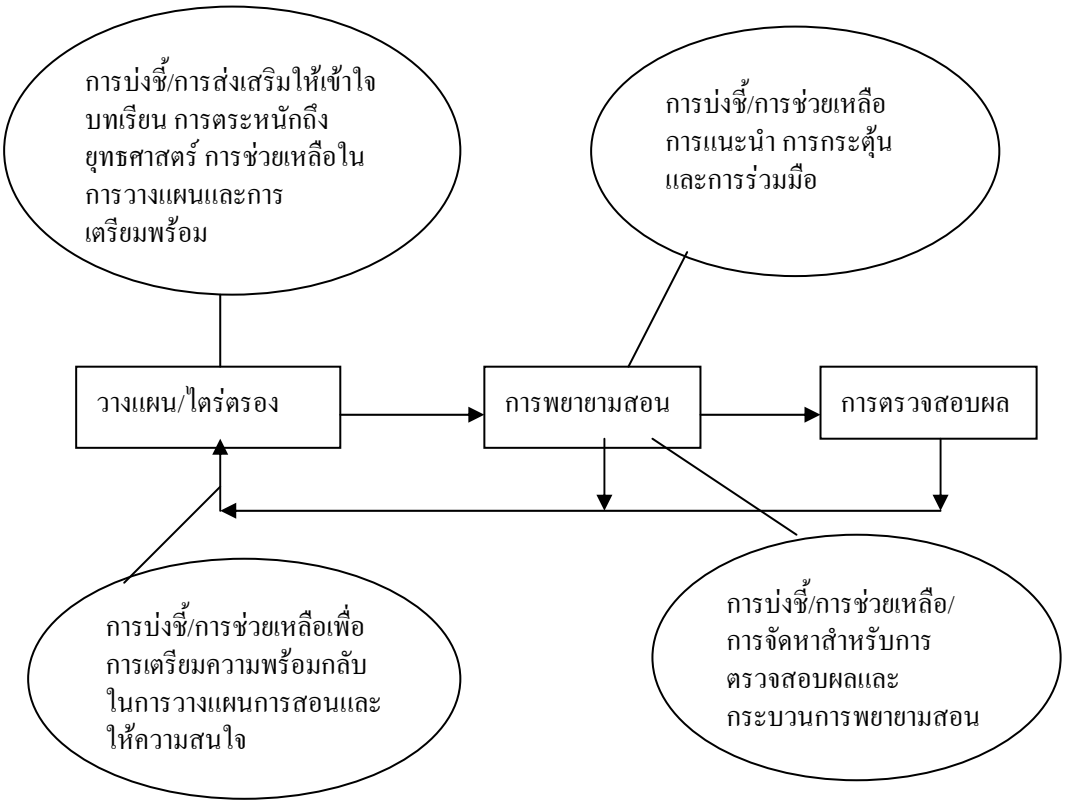

ภาพที่ 2 หน้าที่ของการเตรียมความพร้อมของ Furlong (1995)

รูปแบบจำลองความสามารถ

รูปแบบจำลองความสามารถ (The Competency Model) เริ่มจากการสัญญาว่าต้องเรียนรู้ความชำนาญเพื่อดำเนินวิชาชีพที่แต่ละคนต้องสามารถเรียนรู้ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีหน้าที่รับบทบาทเป็นผู้อบรมระบบ สังเกตผู้เข้าอบรม ในตารางสังเกตเช่นเดียวกับฝึกหัดผู้เข้าอบรมบนพฤติกรรมที่ได้รับการเห็นด้วยโดยผู้อื่น แบบจำลองความสามารถที่เพิ่มขึ้นต้องรวมเข้ากับวิชาชีพรวมทั้งการอบรมพยาบาลและครู

รูปแบบจำลองการไตร่ตรอง

รูปแบบจำลองการไตร่ตรอง (The Reflective Model) เป็นการสนับสนุนที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเข้าอบรมในด้านกระบวนการ การไตร่ตรองการเรียนรู้ในบทบาทของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง เพื่อให้กระบวนการง่ายขึ้น ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงต้องเปลี่ยนจากการเป็นแบบอย่างและผู้ชี้แนะเป็นผู้ไต่ถามร่วม ประเด็นอื่นๆ ของบทบาทนั้นคืออธิบายแบบจำลองอื่นๆ แต่ส่งเสริมการไตร่ตรองให้เท่าเทียมกันและการเปิดเผยความสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการหรือความชำนาญขึ้นอยู่กับการเปิดใจกว้างและการเผชิญหน้ากับความเชื่อและคุณค่า

การเตรียมความพร้อมที่ได้ผล

การเตรียมความพร้อมที่ได้ผล (Effective mentoring) เป็นเรื่องยากและเป็นที่ต้องการ และต้องอาศัยเวลาและการฝึกฝน เพื่อเพิ่มความชำนาญในด้านนี้ เห็นได้จากความหมายที่ประกอบกันเพื่อขยายการฝึกอบรมตามกฎที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาขั้นสูง การศึกษาขั้นต่อไปหรือการเรียนรู้ในการทำงาน ล้วนแล้วแต่เป็นการขยายเพิ่มขึ้นโดยการสนับสนุนและพัฒนากิจกรรม การเตรียมความพร้อมสามารถคิดรูปแบบได้หลายแง่มุม การพัฒนาอย่างเคร่งครัดนำไปสู่ความสามารถที่มากขึ้น สามารถแบ่งการเตรียมความพร้อมเป็น 3 ขั้นตอนที่ซับซ้อนและทำสำเร็จได้ ดังเช่น McIntyre (1996) กล่าวว่า

> ... การเตรียมความพร้อมโดย*ขั้นแรก*นั้นเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลซึ่งผู้รับการฝึกหัดได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่าในรูปแบบของหน้าที่ต่างๆ *ขั้นที่ 2* การเตรียมความพร้อมยังเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการแนะแนว การสอน การแข่งขัน การร่วมมือของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ผู้ที่ต้องการรับการทดสอบความชำนาญ ความหลักแหลม เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในแต่ละบุคคล และ*ขั้นที่ 3* การเตรียมความพร้อมเกี่ยวข้องกับการจัดการและการให้ความหมายของการวางแผนหลักสูตร การปรับปรุงเพื่อให้ตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล …

นักการศึกษาทั่วไปมีความคิดเห็นว่าสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นศูนย์รวมที่ที่นักเรียนมาเรียนมาเป็นเวลานานแล้ว เมื่อไม่นานมานี้ที่สถาบันการศึกษาเริ่มมีความคิดที่จะสอนและสร้างที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเพิ่มจากภาระกิจเดิมที่สอนนักเรียน ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นอาชีพหนึ่งที่ไม่ค่อยมีคนทำ เมื่อมีงานทำน้อยในวิทยาลัย การช่วยเหลือเพื่อให้ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับ

กระบวนการการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้วิชาชีพโดยการให้ความสำคัญในงานแต่ละวันของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง

การเรียนวิชาชีพเกี่ยวกับ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง การเรียนการสอนไม่ได้เป็นการหาความรู้หรือทราบยุทธศาสตร์ง่ายๆ ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนใหม่ๆอาจมาจากการอ่าน การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การประชุม และอื่นๆ แต่การทำความเข้าใจข้อมูลต้องการบุคคลที่สามารถปรับเปลี่ยนความรู้ให้เกิดประโยชน์และสร้างแบบฝึกหัดใหม่ได้ การเรียนวิชาชีพเกี่ยวกับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ต้องการความรู้และความเข้าใจที่นำไปสู่การฝึกหัด ซึ่งปัญหาของการแปลความคิดของการสอนไปสู่แบบฝึกหัดอยู่ในความรู้ต่างๆ ขึ้นอยู่กับแต่ละคนนั้นสามารถเอาไปใช้ได้หรือไม่ การเตรียมความพร้อมสามารถเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้วิชาชีพของสังคมได้

ความรู้เกี่ยวกับการสอนอยู่ในกิจกรรมของครูผู้สอนโดยปกติ อุปนิสัยของการฝึกฝนเพื่อเรียนรู้ในแต่ละวันเป็นการตัดสินใจในห้องเรียนที่ครูผู้สอนไม่ได้เป็นผู้กำหนด ความรู้เกี่ยวกับการสอนให้กับผู้เรียนและการฝึกเรียนรู้ด้วยตัวเองจึงแยกออกซึ่งกันและกัน Carmin (1988) กล่าวว่า ในโลกที่ยุ่งเหยิงของการสอนไม่จำเป็นต้องแสดงบทบาทตามหน้าที่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่และเข้าใจกิจกรรมต่างๆได้ดียิ่งขึ้น จึงต้องการบุคคลเพื่อทำการฝึกหัดการสอน โดยนำทฤษฎีและการปฏิบัติบูรณาการเข้าด้วยกันและแสดงองค์ความรู้ใหม่สามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่และเก็บไว้เงียบๆได้

การเตรียมความพร้อมสามารถเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ได้ ถึงแม้ว่ากระบวนการของการเตรียมความพร้อมของแต่ละบุคคลเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนซักถามปัญหาต่างๆได้ระหว่างฝึกหัด การไตร่ตรอง ประเมินคุณค่า ทฤษฎีและแรงบันดาลใจซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล การหาความหมายการเรียนรู้และการพัฒนาจะไม่เกิดขึ้นง่ายๆ แม้ว่าจะเกี่ยวโยงกับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง หรือผู้ที่ได้รับคำปรึกษา รูปแบบของความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลมีการเรียนรู้และการสื่อสารของตัวเองซึ่งที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเข้าใจตัวเองดี เพื่อการเตรียมความพร้อมของการเรียนรู้วิชาชีพที่ต้องการ กิจกรรมเพื่อรวบรวมความรู้และประสบการณ์ การเคารพผู้มาใหม่ การเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้และการจดจำเช่นเดียวกับการเข้าใจว่าการช่วยเหลือนั้นเหมาะกับจุดประสงค์และการสนับสนุนที่คาดคิดไว้

ความสนใจในปัจจุบันเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของการพัฒนาเป็นสาขาวิชาชีพนั้น จากความเชื่อที่ว่าการเตรียมความพร้อม การดูแล และการเป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงจะเป็นวิธีที่บุคคลหรือสถาบันสามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ การเตรียมความพร้อมสามารถดูได้จากความหมายของการช่วยเหลือในองค์กรนั้นๆ ดังนั้นอะไรคือสิ่งที่หลักการของการเตรียมความพร้อมเสนอในการเรียนการสอน ในการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นทางการศึกษา องค์กรต้องการมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่สามารถคงอยู่จากภายใน การเตรียมความพร้อมถูกพิจารณาเป็นอีกระบบหนึ่ง ที่ช่วยในการการเรียนรู้วิชาชีพและการสร้างความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ฐานหลักของการเตรียมความพร้อมในฐานะเป็นรูปแบบของการเรียนรู้สาขาวิชาชีพ จากความเชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดแม้ว่าการสังเกต การกระทำ การติชมและการถามนั้นง่ายกว่าการฟัง แพทย์ฝึกหัด ผู้เข้าอบรมหรือนักเรียนพยาบาลสามารถอธิบายเป็นบางคนที่เป็นส่วนหนึ่งของ ธรรมเนียม นิสัย บทบาท วัฒนธรรมและการฝึกหัดของสังคมซึ่งพวกเขาเป็นส่วนหนึ่ง Merriam (1983) การเข้าใจนิสัย บทบาท และอื่นๆ ของพวกเขาต้องการการเรียนรู้ภาษา การเป็นอยู่ความรู้และรูปแบบ รูปแบบการเรียนรู้ Schon (1983) เรียกว่า knowing-in-action มาจากหลักซึ่งการเตรียมความพร้อมดั้งเดิมและการบริการภายหลังของแต่ละคนซึ่งเป็นวิธีที่สำคัญของการเรียนรู้วิชาชีพ

การเตรียมความพร้อมของการเรียนรู้วิชาชีพเน้นที่การแนะแนว การพัฒนาและการใช้และการเพิ่มกิจกรรมของแต่ละบุคคล การเตรียมพร้อมสำหรับบทบาทของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง เป็นกุญแจสู่การเรียนรู้ที่ง่ายขึ้นของผู้เข้าอบรม จุดประสงค์ของการฝึกอบรมและการพัฒนาคือการทำให้สิ่งแวดล้อมของการสอนและการเรียนดีขึ้นโดยการเพิ่มคุณค่าของความสามารถและความมั่นใจให้แก่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และผู้เข้าอบรม การเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อวิชาชีพสามารถนำไปพิจารณาเป็นความหมายของความสามารถการเรียนรู้ซึ่งที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และองค์กรต้องการความสามารถที่เฉพาะอย่างและประยุกต์เพื่อใช้ทำงานได้

ศูนย์กลางการเรียนรู้แบบนี้คือความต้องการความคิดที่เป็นระบบและการโต้ตอบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนและการสอน และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ จุดที่สำคัญนี้สำหรับการพัฒนาการเข้าใจพิจารณาถึงกิจกรรมที่ใช้ความคิดของการสอนและทำอย่างไรให้มีความสามารถมากขึ้น เมื่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและผู้เข้าอบรมทำงานในสภาวะที่ดีก็เป็นไปได้สูงที่จะเป็นการเพิ่มมูลค่าและความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการสอนและการเรียนทั้งกับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและผู้เข้ารับการ

อบรม ในตอนนี้ การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดการไตร่ตรองของพี่เลี้ยงและผู้เข้ารับการอบรม ในส่วนของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงจะเริ่มตั้งคำถามที่สำคัญว่า ทำไม

การถามคำถามว่า ทำไม มีผลทำให้ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงได้โต้ตอบและแบ่งปันการฝึกหัดเพื่อเป็นการฝึกหัดผู้เข้าอบรมให้ดีขึ้น ควรช่วยเหลือผู้เข้าอบรมให้เป็นระบบจะทำให้ผู้เข้าอบรมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วได้ การคิดแบบเป็นระบบและการวิเคราะห์สิ่งที่เรียนและเรียนอย่างไรให้เข้าใจ โดยทั่วไปแล้ว การเข้าใจและการรับรองว่าการเตรียมความพร้อมสามารถบ่งชี้และสร้างแบบแผนเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา การแบ่งบันการฝึกฝนเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้วิชาชีพ

การพัฒนาวิชาชีพด้วยการเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมสามารถคิดได้หลายแบบ การเตรียมความพร้อมเป็นเครื่องมือที่ยอดเยี่ยมในการเรียนรู้วิชาชีพทั้งที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและผู้เข้ารับการอบรม ได้ผ่านการไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ การเตรียมความพร้อมยังเป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้ในการพิสูจน์เนื้อหา บทบาทของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ในส่วนนี้คือการสนับสนุน โดยปกติจะเสนอโดยพนักงานที่มีประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย ที่ทำงาน การเตรียมความพร้อมควรจะมองเป็นกลไกทางบวกสำหรับการจัดการการพัฒนา การสื่อสารและความชำนาญขององค์กร กระบวนการการเตรียมความพร้อมควรจะเป็นไปตามขั้นตอนซึ่งที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงช่วยพิสูจน์ให้กับพนักงานใหม่ นักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาใหม่ ตามมาด้วยการพัฒนาของแต่ละบุคคลและอนุญาตให้แต่ละบุคคลดำเนินการต่อและรับบทเป็นเพื่อนแทน

การเตรียมความพร้อมแบบนี้เป็นความสัมพันธ์ที่สร้างบนการต่อรองและการไว้ใจ ไม่ใช่การครอบงำ การตัดสินใจและควบคุมของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ดังนั้นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้เรียนและควรได้รับการสนับสนุนเต็มที่จากสถาบันต้นสังกัด โดยสรุปการเตรียมความพร้อมเป็นกระบวนการที่สร้าง ความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญและความสามารถ ผ่านไปยังผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า (Blandford: 2000)

การเรียนการสอนและการเป็น ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง

การเรียนการสอนและการเป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง (mentor) มีความหลากหลายของหน้าที่และความยากของเนื้อหา ซึ่งบทบาทกล่าวถึง การศึกษาและการฝึกหัด ในปัจจุบันมีการเพิ่ม บทบาทหน้าที่ขึ้นมาก ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นกลไกสำคัญของการเพิ่มคุณภาพการเรียนของผู้เรียน ความ

ชำนาญในการทำงานของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ในการเตรียมความพร้อม เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ปรากฏออกมาแพร่หลายในปัจจุบัน เพื่อเป็นบทบาทพื้นฐานในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมเป็นเครื่องมือ ที่แต่ละบุคคลสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ หลักการบทบาทและความชำนาญในการเผยแพร่ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นการสอน การดูแลคนป่วย เวชกรรมหรือการทำงานต่างๆ การเตรียมความพร้อมเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังสำหรับการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป และยังช่วยให้ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในการใช้ความชำนาญและความรู้ที่มีอยู่แสดงออกอย่างชัดเจนว่ากำลังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ซึ่งการทำให้บุคคลอื่นๆ สามารถเรียนรู้ตามได้ การเตรียมความพร้อมจึงเป็นวิธีการที่ทำให้การเรียนรู้ทำได้ง่ายมากขึ้น

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ลักษณะสำคัญของงานวิจัยเชิงคุณภาพ

บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ(2544: 30-36) กล่าวสรุปถึงลักษณะสำคัญของงานวิจัยเชิงคุณภาพได้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาปรากฏการณ์จากหลายแง่มุม เน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นเป็นภาพรวม โดยจะใช้แนวคิดทฤษฎีหลายอย่างเป็นแนวทางในการศึกษามากกว่ายึดติดเฉพาะแนวคิดใด แนวคิดหนึ่งเป็นหลัก นอกจากนี้ งานวิจัยเชิงคุณภาพจะเน้นศึกษากระบวนการของปรากฏการณ์มากกว่าผลของปรากฏการณ์

2. เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ในสภาวะแวดล้อมและบริบทสังคมที่เป็นจริงตามธรรมชาติ จึงเป็นการศึกษาในสนามและไม่มีกระบวนการควบคุมหรือทดลองในห้องปฏิบัติการ เพราะจะทำให้ผู้วิจัยไม่เห็นปรากฏการณ์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การวิจัยเชิงคุณภาพจะย้ำการลงสัมผัสข้อมูล รูปธรรมอย่างละเอียดจริงจัง

3. ปัจจัยหรือตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยเชิงคุณภาพ จะเน้นเกี่ยวกับด้านความรู้สึก ความนึกคิดความเชื่อ จิตใจ และความหมายที่กำหนดโดยวัฒนธรรมของสังคมนั้น ซึ่งนักวิจัยเชิงคุณภาพเชื่อว่าจะเป็นตัวแปรที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมา การศึกษาระบบความคิดนี้ไม่

สามารถศึกษาได้จากการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวหรือโดยการใช้แบบสอบถาม ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยจำเป็นจะต้องซักถามผู้ตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ให้เข้าใจจริงๆ ว่าการสื่อความหมายระหว่างผู้ถามและผู้ตอบนั้นตรงกัน ข้อมูลที่ได้จะต้องเป็นข้อมูลที่สะท้อนระบบคิดของผู้ตอบโดยตรง

4. เน้นการให้ความเคารพ และให้ความสำคัญแก่คุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกวิจัย โดยการไม่ลบหลู่ศักดิ์ศรีและไม่ใช้บรรทัดฐานของตนเป็นเครื่องตัดสิน แต่ต้องศึกษาทำความเข้าใจในระบบสังคมที่ศึกษาและพยายามรักษาสภาพสังคมนั้นให้ดำรงอยู่ โดยยึดหลักการแลกเปลี่ยนที่ผู้วิจัยและผู้ถูกวิจัยจะมีฐานะเท่าเทียมกัน ใกล้เคียงกันในการสนทนาพูดคุย มีอิสระเสรีที่จะถามและตอบเท่าๆ กัน นักวิจัยเชิงคุณภาพจะสร้างความสนิทสนมและความไว้เนื่อเชื่อใจกับผู้ถูกวิจัยจนกระทั่งไม่มีการแบ่งเป็นเขาเป็นเรา พร้อมทั้งผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกวิจัยไปใช้ในทางที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ผู้ถูกวิจัย

5. เป็นการศึกษาแบบเจาะลึกและใช้ระยะเวลาศึกษายาวนาน เพื่อให้สามารถเข้าใจในปรากฏการณ์ของสังคม ซึ่งมีความเป็นพลวัตอย่างต่อเนื่องครบถ้วนและลึกซึ้ง

6. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ จะเป็นลักษณะพรรณนาและบรรยายภาพของปรากฏการณ์ในภาพกว้างและลึกในทุกมิติของปรากฏการณ์ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและกันของหน่วยต่างๆ นอกจากนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพยังอธิบายหรือตีความภาพของปรากฏการณ์นั้นในเชิงการสร้างข้อสรุปหรือให้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) ซึ่งเป็นการสร้างข้อสรุปจากหลักฐานหรือข้อมูลเชิงนามธรรมซึ่งไม่ใช่ตัวเลขทางสถิติ

นอกจากนี้ อมรา พงศาพิชญ์ (2537: 13-15) ยังได้สรุปลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมอีกว่า งานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม แต่ปรากฏการณ์ทางสังคมบางประการไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลธรรมดาทั่วไปได้ นักวิจัยจึงพยายามทำความเข้าใจเดี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ในสังคม และปรากฏการณ์ทางสังคม การศึกษาระบบเครือญาติหรือระบบความสัมพันธ์อื่นๆ ช่วยอธิบายปรากฏการณ์บางอย่างได้ดี นอกจากนี้ งานวิจัยเชิงคุณภาพยังมีลักษณะการศึกษาข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่เลือกสรรแล้วว่าเป็นผู้ที่รู้เรื่องนั้นๆ ดี (Key Informant) วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและถามเฉพาะคนในเรื่องที่คนไม่รู้ถือได้ว่าเป็นเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นลักษณะเด่น

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ(2544: 30-36) กล่าวถึงวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพว่า ก่อนที่จะดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยควรศึกษาวิธีการวิจัยให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อความเหมาะสมของการนำไปใช้ เพราะศาสตร์แต่ละศาสตร์ต้องการวิธีการวิจัยต่างกันตามเนื้อหาความรู้ของศาสตร์นั้นๆ นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วย

สุภางค์ จันทวานิช (2540: 21) กล่าวถึงเรื่องวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พอสรุปได้ดังนี้ ลักษณะที่สำคัญของงานวิจัยเชิงคุณภาพคือ การเก็บข้อมูลที่ลึกซึ้งและรอบด้านในเรื่องที่ต้องการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องการรายละเอียด ถ้าลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถได้มาด้วยการสำรวจ นักวิจัยจำเป็นต้องมองหาลู่ทางให้ได้ข้อมูลด้วยการใช้วิธีสัมภาษณ์หรือ สังเกตเพื่อให้งานวิจัยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ การจัดสนทนากลุ่มเป็นการเข้าใจปรากฏการณ์และปัญหาโต้ตอบซักถามซึ่งกันและกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลรวมถึงผู้ดำเนินการสนทนาด้วย จากปฏิกริยาโต้ตอบกันนี้จะเป็นสิ่งเร้าใจให้เกิดการสนทนาในระดับลึกยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็น

นักวิจัยเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรม บันทึกการโต้ตอบภายในกลุ่มโดยการจดบันทึกหรือบันทึกเทป เพื่อนำไปวิเคราะห์สถานการณ์ภายในกลุ่มว่าน่าจะได้สมมติฐานใดบ้างจากปฏิกิริยาภายในกลุ่ม หรือเป็นการทดสอบสมมติฐานที่มีอยู่เดิม

องค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ (2544: 30-36) กล่าวต่อไปว่า องค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) ผู้ดำเนินการสนทนา จะต้องเป็นผู้รู้ความต้องการและวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่พูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ มีบุคลิกดี มนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพอ่อนน้อม บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนิการสนทนาได้แก่

- ต้อนรับผู้เข้าร่วมสนทนาอย่างเป็นกันเอง แนะนำให้ทุกคนรู้จักกันเชิญให้ดื่มน้ำรับประทานของว่าง

- อธิบายให้ผู้เข้าร่วมสนทนาทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเชิญมาร่วมสนทนา ขอความร่วมมือโดยชี้แจงว่า ความคิดเห็นและประสบการณ์จากทุกคนจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และขอให้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระเสรี

- ขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมสนทนาในการบันทึกเสียงและการจดบันทึกเพื่อการวิจัย โดยผู้ดำเนินงานสนทนาจะปกปิดชื่อผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งไม่บันทึกข้อความที่ผู้เข้าร่วมสนทนาไม่ต้องการให้บันทึก เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาซักถามผู้ดำเนินการสนทนาก่อนเพื่อสร้างความมั่นใจ

- เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนามีอิสระ แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เป็นธรรมชาติ มีความต่อเนื่องในการสนทนา ไม่มีสิ่งใดมาขัดจังหวะ และไม่แสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินการสนทนา

- ควรกะประมาณระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละประเด็นเอาไว้แต่ทั้งนี้ผู้ดำเนินการสนทนาจะต้องไม่ทำให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีความรู้สึกว่าถูกตัดบท นอกจากนี้ควรหาวิธีไม่ให้เกิดปัญหาจากการที่ผู้เด่นที่สุดในกลุ่มใช้ความคิดเห็นครอบงำคนอื่นหรือพูดมากเกินไป พยายามชักชวนให้ผู้ที่เงียบที่สุดได้ออกความคิดเห็นบ้าง

- เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาซักถามข้อข้องใจอีกครั้ง เกี่ยวกับเรื่องที่สนทนาทั้งหมด และแจกของสมนาคุณเพื่อแสดงความขอบคุณต่อผู้เข้าร่วมสนทนา

2) ผู้จดบันทึกการสนทนา จะต้องพูดและฟังภาษาถิ่นได้ และจดบันทึกอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทหน้าที่ของผู้จดบันทึกมีดังนี้

- จดบันทึกให้ได้สาระสำคัญ รวมทั้งบรรยากาศที่เกิดขึ้นในระหว่างการสนทนา เช่น การแสดงสีหน้า อากัปกริยาหัวเราะ เงียบของผู้เข้าร่วมสนทนา เป็นต้น

- ทำแผนผังการนั่งของผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคน พร้อมทั้งเขียนชื่อกำกับ และให้หมายเลขชื่อเพื่อสะดวกในการบันทึกแบบสั้นๆ และการถอดเทป

- ทำหน้าที่จดบันทึกอย่างเดียวไม่ควรเข้าร่วมสนทนาด้วย ผู้จดบันทึกควรเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเอง เพื่อนำมาประกอบกับสิ่งที่ได้จดบันทึกไว้

3) ผู้ช่วย ทำหน้าที่ช่วยเหลือทั่วไป เช่น เตรียมสถานที่ บันทึกเสียง เปลี่ยนเทป อำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึก คอยดูแล บริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยว เป็นต้น

2. แนวทางในการสนทนากลุ่ม ควรจัดเตรียมแนวทางการสนทนากลุ่มและลำดับหัวข้อในการสนทนาที่ครอบคุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นได้ในการปฏิบัติตลอดจนการที่ผู้เข้าร่วมสนทนาอาจจะหยิบยกประเด็นต่างๆ ขึ้นมาเอง โดยผู้ดำเนินการไม่ได้คาดคิดมาก่อน ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัยได้

3. อุปกรณ์สนาม เช่นเครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า ถ่านวิทยุ สมุดบันทึก และดินสอ

4. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ เช่น เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว ของสมนาคุณเล็กๆ น้อยๆ เพื่อแสดงออกถึงความมีน้ำใจของผู้ดำเนินการสนทนา และแสดงความขอบคุณผู้ร่วมสนทนาที่ได้สละเวลามาร่วมสนทนา

5. สถานที่และระยะเวลา ควรเป็นสถานที่ใกล้เคียงกับที่ที่ทำวิจัย อาจเป็นบ้าน ศาลาวัด โรงเรียน ใต้ร่มไม้ ฯลฯ เป็นสถานที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่พลุกพล่าน ระยะเวลาในการสนทนาโดยทั่วไปไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง ต่อ 1 กลุ่ม

ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม การที่ผู้ดำเนินการสนทนารู้วัตถุประสงค์ ความต้องการของการวิจัยเป็นอย่างดีทำให้สามารถแก้ไขความเข้าใจผิดต่างๆ ในประเด็นการสนทนาของผู้เข้าร่วมสนทนาได้ในทันที การเปิดโอกาสให้มีปฏิกริยาโต้ตอบถกเถียงกันในเนื้อหาสาระอย่างกว้างขวางทำให้วิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการกลั่นกรองความผิดพลาดการตีความหมายผิด หรือในกรณีที่ประเด็นไม่ชัดเจนพอก็สามารถทำการซักถามต่อให้ชัดเจนได้ การแสดงความเห็นในลักษณะกลุ่มช่วยลดความกลัวว่า ความคิดเห็นของแต่ละคนจะเป็นเป้าหมายในการถูกบันทึกไว้ และการที่มีผู้ร่วมสนทนาเป็นกลุ่ม ทำให้ไม่ค่อยมีความรู้สึกขัดเขินเหมือนกับการสัมภาษณ์รายบุคล

ข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม บุคคลใดบุคคลหนึ่งอาจครอบงำหรือผูกขาดการสนทนาซึ่งผู้ดำเนินการจะต้องมีเทคนิคในการให้ความสำคัญ ให้เวลากับผู้ร่วมสนทนาคนอื่นๆ อย่างทั่วถึงกัน นอกจากนี้ พฤติกรรมหรือความคิดเห็นบางอย่างอาจไม่ได้รับการเปิดเผยในการสนทนากลุ่มการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวอาจได้รับการเปิดเผยมากกว่า

การสนทนากลุ่มย่อย

ปราณี โพธิสุข. (2546: 1-3) สรุปประเด็นสำคัญโดยย่อใน การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview) 3 ประเด็นคือ 1. หลักในการเตรียมคำถาม 2.การใช้หัวข้อ หรือคำถามเต็ม และ 3. ชนิดและลำดับของคำถาม โดยมีรายระเอียดสาระสำคัญดังนี้

หลักในการเตรียมคำถาม

1. ถามคำถามในลักษณะของการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ

การใช้คำถามง่ายๆ ตรงไปตรงมา ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้ที่เราพูดด้วย มีความหมายชัดเจน ไม่สับสน การเกริ่นนำคำถามในตอนต้นที่ไม่จำเป็นควรตัดออกเพราะจะทำให้เกิดความสับสน และเบี่ยงเบนความสนใจออกไป

2. ความชัดเจน

คำถามที่มีประสิทธิภาพ คือคำถามที่ชัดเจน สั้นและมีเหตุผล มีมิติเดียว และไม่ใช้คำศัพท์ที่รู้กันเฉพาะคนในศาสตร์นั้น บางครั้งผู้ดำเนินรายการอาจถามคำถามและเพิ่มเติมคำบางคำเข้าไปที่คิดว่าเป็นคำที่มีความหมายเหมือนๆ กันเข้าไปโดยไม่ตั้งใจแต่ผู้ฟังมองว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่ง เช่นถามว่า “โปรแกรมนี้มีประโยชน์และนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างไรบ้าง” คำว่า “ประโยชน์” “ปฏิบัติจริง” ผู้ฟังอาจตีความว่าเป็นคนละมโนทัศน์ หรือการถามคำถามเพิ่มเพื่อหวังจะให้เป็นการขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่กลับทำให้เกิดความสับสน เช่น “คุณคิดว่าประเด็นใดสำคัญที่สุด หรือประเด็นที่คิดว่าจะต้องดำเนินการเป็นอันดับแรก” ผู้ฟังอาจจะคิดว่าเป็นสองประเด็น

3. การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

การตั้งคำถามโดยผู้วิจัยตามลำพังคนเดียวอาจจะไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ เพื่อความมั่นใจในคุณภาพของคำถามควรของคำวิจารณ์จากผู้อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ที่เราศึกษา และจากนักวิจัยผู้อื่น

4. ใช้เวลาในการเตรียมคำถามให้เพียงพอ

คำถามที่ดีไม่สามารถคิดออกมาได้รวดเร็ว แต่จะต้องมีการปรับแก้ไข ซึ่งบางงานวิจัยต้องใช้เวลานับสิบรอบก่อนที่จะนำไปใช้กับการสนทนากลุ่มครั้งแรก

5. คำถามใดก็ตามที่ใช้ประโยชน์ได้ คือคำถามที่ถูกต้อง

บางครั้งการพิจารณาว่าคำถามใดดี ถูกต้อง เป็นเรื่องที่ตอบได้ยาก หลักการง่ายๆ คือ คำถามใดที่ถามและได้รับผลตรงตามที่ต้องการ ก็นับว่าคำถามนั้นใช้ได้

การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการจะต้องสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองสำหรับการสื่อสาร และความไว้วางใจ นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการควรระลึกว่าคำถามบางคำถามอาจจะใช้ได้ดีกับผู้ดำเนินรายการแต่กับอีกคนหนึ่งอาจจะใช้ได้ไม่เหมาะสม เพราะฉะนั้นผู้ดำเนินรายการจะต้องรู้จักสไตล์ของตนเองว่าตนเหมาะสมกับวิธีการแบบไหน

การใช้หัวข้อ หรือคำถามเต็ม

การใช้หัวข้อ หมายถึงการเรียงลำดับหัวข้อ หรือประเด็นคำถามโดยใช้คำสำคัญ หรือวลีที่จะช่วยเตือนความจำของผู้ดำเนินรายการ ส่วนคำถามเต็ม หมายถึงรายการคำถามที่เขียนเต็มรูปประโยคคำถาม ลักษณะการใช้ถ้าหากเป็นงานวิจัยการตลาด และผู้ดำเนินรายการมืออาชีพมักจะใช้แบบหัวข้อ ส่วนคำถามเต็มมักจะใช้ในแวดวงวิชาการ ทั้งสองลักษณะมีข้อดี และข้อจำกัดโดยสรุปคือ

ข้อดีของการใช้หัวข้อ	ข้อจำกัดของการใช้หัวข้อ
1. เวลา ทำหัวข้อได้รวดเร็วกว่าการสร้างตัวคำถาม 2. เป็นลักษณะการสนทนามากกว่า 3. คล่อง เป็นธรรมชาติ ผู้ดำเนินการสามารถเชื่อมโยงคำถามก่อนกับคำถามต่อไปได้อย่างเป็นธรรมชาติ	1. การวิเคราะห์ทำได้ยาก เพราะคำถามอาจนำไปใช้กับกลุ่มอื่นๆ อาจทำการเปรียบเทียบเป็นไปได้ยาก บางครั้งการใช้คำที่แตกต่างออกไปอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมาย 2. คลุมเครือ มีข้อจำกัดเมื่อทำการทดลองใช้ หัวข้ออาจทำให้เกิดความคลุมเครือ ตีความแตกต่างไปผู้ใช้อาจตีความหมายและนำไปเรียบเรียงเป็นประโยคแตกต่างกัน และมีผลทำให้ความหมายแตกต่างกันไปได้ 3. ความไม่สม่ำเสมอกันระหว่างผู้ดำเนินการ ผู้ดำเนินรายการแต่ละคนอาจถามคำถามในลักษณะแตกต่างกันไป ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป 4. ผู้ดำเนินการมือใหม่ยังไม่ควรใช้

ข้อดีของการใช้คำถามเต็ม	ข้อจำกัดของการใช้คำถามเต็ม
1. เพิ่มความมั่นใจ คำถามที่เป็นรูปประโยคจะระบุประเด็นได้กระชับ รัดกุมตามที่ตั้งใจ 2. การวิเคราะห์มีคุณภาพ เนื่องจากลดทอนความแตกต่างในตัวคำถามที่อาจก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านความหมาย 3. มีความสอดคล้อง เมื่อมีผู้ดำเนินการหลายคนทำงานในโครงการเดียวกัน การใช้คำถามเต็มประโยคทำให้เกิดความสอดคล้องมากกว่า	1. ความเคอะเขิน คำถามอาจจะทำให้รู้สึกว่าไม่จริงใจขาดการกลมกลืน 2. การสร้างคำถามทำได้ช้า การเขียนคำถามเต็มรูปประโยคต้องการเวลาในการเตรียมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ 3. เกิดความประทับใจในทางที่ไม่ถูกต้อง การมีคำถามเต็มรูปแบบก่อให้เกิดความประทับใจ มั่นใจโดยผู้ให้ทุนว่าจะมีการถามที่ตรงตามที่ได้เขียนไว้ครบถ้วนทุกประการ ซึ่งในความเป็นจริงอาจจะไม่ได้เป็นไปตามนั้น

ที่มา: ปราณี โพธิสุข (2546: 2)

ชนิดและลำดับของคำถาม

ในการสนทนากลุ่มมีคำถามหลายประเภทที่นำมาใช้ในช่วงต่างๆ คำถามแต่ละชนิดมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน มีความสำคัญแตกต่างกันและใช้เวลาแตกต่างกัน

1. คำถามเริ่มต้น (Opening Question)

คำถามเริ่มต้น เป็นคำถามที่ใช้เวลาสั้นๆ เพื่อให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ไม่ใช่ความคิดเห็น เป็นคำถามที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เช่นถามชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ฯลฯ

2. คำถามนำ (Introductory Questions)

คำถามนำ ในการแนะนำหัวข้อโดยทั่วไปของการอภิปราย เพื่อให้ผู้ตอบได้ท้อนถึงประสบการณ์ และความเกี่ยวโยง สัมพันธ์กับหัวข้อทั้งหมด คำถามที่ใช้มักจะเป็นคำถามปลายเปิด อาจเป็นคำถามเกี่ยวกับความหมาย การอธิบาย ประสบการณ์คร่าวๆ เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวถึง เพื่อนำไปเชื่อมโยงกับการอภิปรายในภายหลัง

3. คำถามเชื่อมโยง (Transition Questions)

คำถามเชื่อมโยง เป็นคำถามที่เชื่อมโยงการสนทนาไปสู่คำถามหลักของการวิจัยเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้ตอบได้คิดถึงหัวข้อในลักษณะที่กว้างขวางครอบคลุมขึ้น และทำให้รู้ว่าผู้ตอบคนอื่นมองประเด็นหัวข้อนี้อย่างไร เช่น ถามว่า คุณเคยเข้าร่วมในการศึกษาของชุมชนอย่างไรบ้าง

4. คำถามที่เป็นกุญแจสำคัญ (Key Questions)

คำถามที่เป็นกุญแจสำคัญ มีจำนวนประมาณสองถึงห้าคำถาม ต้องการเวลาประมาณ 10-15 นาที

5. ถามจบท้าย (Ending Questions)

คำถามจบท้าย เป็นคำถามที่เตรียมจบการอภิปรายแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ

ก. การพิจารณาในภาพรวมทั้งหมด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้สะท้อนถึงสิ่งที่ได้อภิปรายกันมาว่าโดยรวมแล้วผู้ตอบคิดว่าประเด็นใดสำคัญที่สุด สิ่งใดที่สำคัญจำเป็นต้องลงมือปฏิบัติ ถ้าหากว่าผู้ตอบมีการแสดงความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันก็ต้องทบทวนว่าตกลงจะมีความเห็นเอนเอียงไปในทางใด โดยให้แต่ละคนตอบทีละคน

ข. สรุป เป็นคำถามภายหลังจากที่ผู้ดำเนินการหรือผู้ช่วยทำการสรุปสิ่งที่ได้อภิปรายกันมาตามถามที่เป็นกุญแจหลัก จากนั้นใช้คำถามว่า การสรุปที่กล่าวมานี้ถูกต้องไหม

ค. คำถามสุดท้าย เป็นคำถามที่ต้องการการยืนยันว่าประเด็นสำคัญต่างๆ ได้มีการกล่าวถึงโดยมีการกล่าวทบทวนถึงจุดประสงค์โดยย่อของการสนทนากลุ่ม จากนั้นถามว่าครอบคลุมประเด็นต่างๆ แล้วหรือยังมีคำแนะนำอะไรไหม

การศึกษาภาคสนาม

การศึกษาภาคสนาม (Fieldwork) เป็นลักษณะเด่นของการศึกษาทางสังคมศาสตร์ เผ่าชนวิทยาและมานุษยวิทยา และเป็นหัวใจของการศึกษา สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ คำว่า การศึกษาภาคสนาม หมายถึง การศึกษาโดยการเข้าไปศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับคนและวัฒนธรรมทางด้านดนตรีในพื้นที่หรือชุมชนที่เราต้องการศึกษาว่า เขาอยู่อย่างไร เขามีอะไร คิดอะไร เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลผู้สังเกตต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ใช้ในชุมชน ยอมรับสภาพสังคม

ความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ โดยการเข้าไปอยู่ร่วมในฐานะเป็นผู้สังเกตและเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคมนั้น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมหรือสนามที่ไปเก็บข้อมูล ต่อจากนั้นนำผลของการศึกษาที่เป็นประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์มาวิเคราะห์และรายงานผลต่อผู้ที่สนใจ

จากคำถามที่ว่า สนามอยู่ที่ใด คำตอบคือ ทุกภูมิภาคในโลกนี้ที่มีมนุษย์และดนตรี หรืออยู่ตรงที่ที่เราจะไปเก็บข้อมูล ผู้เลือกสนามคือผู้วิจัย การศึกษาภาคสนามแรกๆนั้นมุ่งเน้นไปที่รูปแบบต่างๆของเพลงพื้นบ้านประจำชาติ ที่มีประเพณีการสืบทอดวัฒนธรรมแบบ มุขปาฐะ(Oral Tradition) ดนตรีในสังคมของตนเองนั้นเรียกว่า ดนตรีดั้งเดิม (Primitive) ส่วนการนำเสนอดนตรีของต่างชาตินั้นเรียกว่า ดนตรีต่างชาติ (Exotic)

Marriam (1964) การศึกษาดนตรีของมนุษย์จำเป็นต้องศึกษาความรู้เรื่องดนตรีเป็นอันดับแรกต่อจากนั้นจึงเข้าใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ เพราะเหตุว่าดนตรีเป็นผลผลิตที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นผลงานของมนุษที่มีความเป็นเอกภาพ (Unique) ซึ่งสามารถดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อใช้ร่วมกันระหว่างผู้คนในสังคมดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ในสามประเด็นต่อไปนี้คือ 1. ความคิดรวบยอดทางดนตรี 2. พฤติกรรมของผู้คนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและ 3.ตัวดนตรีเอง วิธีที่ดีที่สุดในการที่ได้ความรู้ทั้งสามด้านดังกล่าวคือการศึกษาวิจัยดนตรี ดังนั้นการเตรียมตัวเป็นนักมานุษยดุริยางควิทยาที่ดีจะต้องมีความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาภาคสนาม

การศึกษาภาคสนามแต่ละแห่งนั้นมีลักษณะเฉพาะตัว ในแต่ละโครงงาน (Project) มีลักษณะลักษณะทั่วไปที่คล้ายกันโดยมีส่วนประกอบในการทำงานคือ 1) ผู้ให้ข้อมูลหรือวิทยากร (Key Informant) 2) การแสดง (Performance) หมายถึงการร้องรำทำเพลงในวัฒนธรรมนั้นๆ และ 3) การบันทึก (Recording) มีหลายรูปแบบเช่นสมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงดนตรี ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนถึงการสัมภาษณ์ และแบบฟอร์มการบันทึกเป็นต้น

บทบาทหน้าที่ของนักมานุษยดุริยางควิทยาคือ การอนุรักษ์สภาพสังคมและวัฒนธรรมให้คงอยู่ตามแบบดั้งเดิม และบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานที่ศึกษา การเก็บข้อมูลภาคสนามอาจไม่สมบูรณ์ภายในครั้งเดียว บางครั้งต้องเดินทางเพื่อเก็บข้อมูลเป็นครั้งที่สองเมื่อข้อมูลที่เก็บครั้งแรกไม่สมบูรณ์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

การจัดทำโครงร่างการวิจัย (Research Proposal) คือแผนงานสำหรับการวิจัย มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง เป็นแผนงานที่แสดงรายการในการดำเนินงาน กรอบระยะเวลาในการวิจัย งบประมาณค่าใช้จ่าย และภาระแรงงานในการดำเนินงาน การเตรียมจัดทำโครงร่างการวิจัยอาจต้องใช้เวลาหลายๆเดือน เรื่องที่ศึกษาควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์ในด้านมานุษยดุริยางควิทยา

การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) หมายถึงผู้วิจัยเข้าไปอยู่อาศัยร่วมกับชุมชน มีส่วนร่วมในวิถีชีวิติประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางดนตรี บันทึกเหตุการณ์โดยการสังเกตและสอบถามสมาชิกในชุมชนเพื่อหาประเด็นในการศึกษา การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมนี้ใช้เป็นหลักในการออกภาคสนามของนักมานุษยดุริยางควิทยา

บทความของนักเผ่าชนวิทยา (Anthropologist) แบ่งการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมไว้ 4 ลักษณะคือ 1.สังเกตโดยมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ (Complete Participant) 2.สังเกตโดยมีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ (Participant as Observer) 3.สังเกตในฐานะผู้ร่วม (Observer as Participant) และ 4.สังเกตอย่างสมบูรณ์ (Complete Observer) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตผู้วิจัยต้องเขียนบันทึกเก็บสะสมไว้ในแฟ้มงาน (Portfolio) การสังเกตแบบที่ 1, 2 และ 4 เป็นการสังเกตตามมาตรฐานของสถาบัน DHE W ความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมกับการสังเกตขึ้นอยู่กับบุคลิกของผู้วิจัยและสถานการณ์ภาคสนามนั้นๆ งานวิจัยทาง มานุษยดุริยางควิทยา จะใช้การสังเกตลักษณะที่ 3 เป็นส่วนใหญ่

การเตรียมตัวเพื่อออกภาคสนาม Myers (1980) แนะนำการเตรียมตัวออกภาคสนาม ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมจากที่บ้าน โดยทั่วไปข้อมูลจากการสังเกตสามารถที่จะค้นหาได้ที่ภาคสนาม แต่ทักษะที่ใช้ประกอบในการออกภาคสนามที่สำคัญที่สุดคือ ภาษา ผู้วิจัยควรต้องฝึกทักษะเรื่องภาษาล่วงหน้าจากที่บ้านก่อนเข้าสู่สนาม

2. ขั้นเข้าสู่ภาคสนาม ต้องประเมินตัวเองเกี่ยวกับบุคลิก และวัฒนธรรมที่จะนำเข้าไปใช้ในสนาม กฎข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติในการเข้าสู่ภาคสนามคือ

2.1. เลือกชุมชนที่เต็มใจต้อนรับเรา

2.2. นำเอกสารที่เป็นทางการเกี่ยวกับผู้วิจัยและแผนการดำเนินงาน ที่ระบุถึงจุดประสงค์และระยะเวลาของการเข้ามาศึกษาและอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างชัดเจน

2.3.วันแรกของการเข้าสู่ภาคสนามควรเข้าพบผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนจะมีส่วนช่วยผู้วิจัยในด้านการประชาสัมพันธ์ต่อชุมชน

3. เตรียมตอบคำถามที่อาจเกิดขึ้นเช่น คุณเป็นใคร? มาทำอะไรที่นี่? ใครจ้างคุณมา? หรือเป็นสายลับใช่หรือไม่? จะทำอย่างไรเกี่ยวกับเงินที่ได้จากการนำบทเพลงที่บันทึกไปขายหรือไม่? หรือ ทำไมต้องมาทำงานแบบนี้? เป็นต้น

ผู้วิจัยควรใช้เวลาช่วงแรกๆสำรวจรอบๆเขตพื้นที่ จากแผนผังหรือแผนที่ และทำเครื่องหมายจุดที่สำคัญนอกเหนือจากที่มีอยู่ในแผนที่ ในช่วงแรกนี้ผู้วิจัยอาจเกิดอาการ Culture Shock และ Life Shock ซึ่งหมายถึงความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงในเรื่องของวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้วิจัยกับวัฒนธรรมที่มีอยู่ในภาคสนาม ผู้วิจัยควรต้องบูรณาการสิ่งต่างๆให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมในภาคสนามให้ได้

การบันทึกภาคสนามของ มานุษยดุริยางควิทยา จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเช่น เครื่องบันทึกภาพและเสียง ไมโครโฟน เครื่องพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ดินสอ ปากกาและกระดาษจดบันทึก

นักเผ่าชนวิทยาทั่วไปแนะนำการจัดแบ่งประเภทของการจดบันทึกข้อมูลภาคสนามออกเป็น 4 ประเภทคือ 1.เขียนอย่างรวดเร็ว (jotting) 2.บันทึกด้วยลายมือสั้นๆ (note) 3.บันทึกประจำวัน (diary) และ 4.บันทึกเหตุการณ์ (log) ในส่วนของนักมานุษยดุริยางควิทยา ควรพิจารณาการจดบันทึกเหล่านั้นให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ไปศึกษา และควรบันทึกลำดับเป็นตัวเลขให้กับการจดบันทึกประจำวันในกรณีที่มีหลายเหตุการณ์ และบันทึกเหตุการณ์ต่างๆโดยการบันทึกเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ควรแสดงลำดับเหตุการณ์เป็นตัวเลข ชื่อเรื่องหรือเหตุการณ์ และวัน-เวลาที่บันทึกแสดงไว้ที่ม้วนเทป

ควรให้ความสำคัญต่อสุขภาพของผู้วิจัยระหว่างอยู่ภาคสนามอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสนามที่ไปเก็บข้อมูลตั้งอยู่ไกลจากบ้านที่เคยอยู่ ควรศึกษาโรคประจำถิ่นของภาคสนามและสร้างภูมิคุ้มกันโรคเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเดินทางไปภูมิภาคเขตร้อนควรระวังเกี่ยวกับไข้มาลาเรีย ผู้วิจัยควรได้รับคำแนะนำจากผู้สันทัดกรณีที่ถูกต้องตรงกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่ในภาคสนามก่อนที่จะเดินทางสู่ภาคสนาม

การศึกษาภาคสนามเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการวิจัยที่ดำเนินมาเพียงครึ่งทางเท่านั้น ขั้นตอนต่อไปคือการจำแนกแยกแยะ จัดระบบ ระเบียบและประเภทของข้อมูลจากภาคสนาม เพื่อการวิเคราะห์ ต่อจากนั้นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์คือ การนำเสนอ(presentation) ผลการศึกษาวิจัย

นวัตกรรมการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตราที่ 24 (2) และ (3) ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ให้จัดโดยผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 105) ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมการเรียนรู้หรือแนวคิดใหม่ๆ มาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

ความหมายของนวัตกรรมการเรียนรู้

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของนวัตกรรม (Innovation) และการเรียนรู้ (Learning) ไว้ดังนี้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 12) ให้ความหมายนวัตกรรมว่า นวัตกรรม หมายถึง การนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลง เพิ่มวิธีการที่ทำอยู่เดิม เพื่อให้ใช้ได้ผลยิ่งขึ้น

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 14) ให้ความหมายนวัตกรรมว่า นวัตกรรม หมายถึง การกระทำหรือความคิดใหม่ๆ ที่นำใช้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น นวัตกรรมทางการแพทย์ นวัตกรรมทางการเกษตร นวัตกรรมทางการสื่อสาร นวัตกรรมทางการศึกษา เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 7) ให้ความหมายการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดี

ชนาธิป พลกุล (2544: 53) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใด ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 106) สรุปความหมายของนวัตกรรมการเรียนรู้ว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำหรือแนวคิดใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน หรือใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา

ทิศนา แขมมณี (2545: 416-417) ได้ให้ข้อสังเกตว่า นวัตกรรมไม่ว่าจะเป็นด้านใด จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นสิ่งใหม่ ซึ่งมีความหมายหลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่

เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด หรือใหม่เพียงบางส่วน

เป็นสิ่งใหม่ที่ยังไม่เคยมีการนำมาใช้ในที่นั้น กล่าวคือ เป็นสิ่งใหม่ในบริบทหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกบริบทหนึ่ง ได้แก่ การนำสิ่งที่ใช้หรือปฏิบัติกันในสังคมหนึ่งมาปรับใช้ในอีกสังคมหนึ่ง นับเป็นนวัตกรรมในสังคมนั้น

เป็นสิ่งใหม่ในช่วงหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกช่วงหนึ่ง เช่น อาจสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้วแต่ไม่ได้ผล เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุน ต่อมาเมื่อปัจจัยและสถานการณ์อำนวย จึงนำมาเผยแพร่และทดลองใช้ใหม่ ถือเป็นนวัตกรรมได้

2. เป็นสิ่งใหม่ที่กำลังอยู่ในกระบวนการการพิสูจน์ ทดสอบว่าจะใช้ได้ผลมากน้อยเพียงใดในบริบทนั้น

3. เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้ แต่ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติหากการยอมรับนำไปใช้นั้นได้กลายเป็นการใช้อย่างปกติในระบบงานของที่นั้นแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรมอีกต่อไป

4. เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้บ้างแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย คือยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ดังนั้นสิ่งใหม่หรือรูปแบบการสอนใหม่ที่นักการศึกษาและครูผู้สอนได้นำมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน จึงจัดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น เช่นรูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) แบบโฟร์แมท (4 MAT) แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline Method) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Cooperative Learning) การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integration) เป็นต้น

ความสำคัญของนวัตกรรมการเรียนรู้

นวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่นักการศึกษาได้คิดขึ้น ต่างมีจุดม่งหมายที่จะแก้ปัญหาที่พบจากการเรียนรู้ อาจเป็นปัญหาด้านตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนขาดความกล้าในการแสดงออกผู้เรียนคิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ ผู้เรียนขาดทักษะทาง

สังคม เป็นต้น หรืออาจเป็นปัญหาด้านตัวผู้สอน เช่น นักเรียนมีจำนวนมากแต่ผู้สอนมีจำกัด จึงจำเป็นต้องรวมห้องสอนและให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนมีวุฒิภาวะที่แตกต่างกันมาก ทำให้การสอนไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นต้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 107-108) สรุปความสำคัญของนวัตกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ มีความสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบจากการจัดการเรียนรู้ อันจะทำให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน ผู้สอน และวงการศึกษา ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ และพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตน หรืออาจกล่าวได้ว่า พัฒนาทั้งด้าน IQ (Intelligence Quotient), EQ (Emotional Quotient) และ MQ (Moral Quotient)

2. ทำให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข อันส่งผลต่อการมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้จนกระทั่งเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในอนาคต (Learning Man)

3. ทำให้เวลาแห่งการเรียนรู้เป็นเวลาที่มีคุณค่า ทั้งแก่ผู้เรียนและผู้สอน ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ไม่เสียเวลาเปล่า

4. ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น สามารถรับประกันคุณภาพการศึกษาได้เพราะนวัตกรรมการเรียนรู้ที่คิดขึ้นต่างได้ผ่านการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย และค้นพบแล้วว่าได้มาตฐานมีคุณภาพ

5. ทำให้เกิดการพัฒนาในวงการศึกษามากเพิ่มขึ้น เมื่อมีนวัตกรรมหนึ่งขึ้น มีผู้นำไปประยุกต์ใช้ ทำให้ได้แนวคิดใหม่ พัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมขึ้น จึงเกิดนวัตกรรมใหม่ขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีผู้นิยมใช้อย่างแพร่หลายก่อให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อวงการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา

ทิศนา แขมมณี (2545: 417) กล่าวถึงลักษณะของนวัตกรรมที่มักได้รับความสนใจและยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวาง โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยากจนเกินไป ความยากง่ายของนวัตกรรมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการยอมรับนำไปใช้ หากนวัตกรรมนั้นมีลักษณะที่ผู้ใช้เข้าใจได้ง่าย ใช้ได้ง่าย ใช้ได้สะดวก การยอมรับนำไปใช้ก็มักเกิดขึ้นได้ง่าย ไม่ต้องใช้เวลาในการเผยแพร่มากนัก

2. เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายแพงจนเกินไป นวัตกรรมที่จำเป็นต้องใช้วัตถุอุปกรณ์และการบำรุงรักษาที่มีค่าใช้จ่ายสูงยอมรับและนำไปใช้น้อยกว่านวัตกรรมที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า เนื่องจากผู้ใช้จำนวนมากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ แม้จะมีความต้องการใช้แต่ขาดงบประมาณก็ไม่สามารถใช้ได้

3. เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป นวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกในการใช้ มักได้รับการยอมรับและนำไปใช้มากกว่านวัตกรรมที่ผู้ใช้จะต้องนำไปจัดทำเพิ่มเติม ซึ่งผู้ใช้จะต้องใช้เวลาจัดเตรียมเพิ่มขึ้น

4. เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก นวัตกรรมที่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมาก จำเป็นต้องปรับหรือเปลี่ยนแปลงบริบทเดิมมาก การนำไปใช้ย่อมยากกว่านวัตกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมากนัก

5. เป็นนวัตกรรมที่มีคนเกี่ยวข้องไม่มากนัก นวัตกรรมใดที่ต้องอาศัยหลายกลุ่มเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้ใช้ต้องประสานงานหลายฝ่าย การใช้ที่ขึ้นอยู่กับคนหลายฝ่ายย่อมทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ จึงทำให้การยอมรับหรือการใช้นวัตกรรมนั้นยากขึ้น

6. เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลไม่ชัดเจน นวัตกรรมที่ส่งผลเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน มักได้รับการยอมรับสูงกว่านวัตกรรมที่ให้ผลไม่ชัดเจน

ผู้สอนจึงควรได้จัดทำนวัตกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวมา เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้ที่จะนำไปใช้ได้สะดวกและได้เห็นผลที่ชัดเจน

ปัจจุบันมีผู้สอนและนักการศึกษาหลายท่านต่างคิดค้นนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติพึงประสงค์ดังที่หลักสูตรกำหนดไว้ แต่ละนวัตกรรมการเรียนรู้ต่างมีความน่าสนใจ สมควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ บางรูปแบบเป็นสิ่งใหม่สำหรับประเทศไทย แต่ต่างประเทศได้ใช้กันมานานแล้ว บางรูปแบบเป็นวิธีที่เคยปฏิบัติมาแล้วแต่ไม่ได้ผล เมื่อนำมาปรับปรุงทดลองใหม่ ปรากฏว่าใช้ได้ผลดี ก็จัดเป็นนวัตกรรมเช่นกัน เช่น การเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) แบบโฟร์แมท (4 MAT) การเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบให้ทำโครงงาน หรือ แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นต้น รูปแบบการเรียนรู้นำเสนอในที่นี้เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้ 2 รูปแบบคือ การบูรณาการ และ การเรียนรู้แบบร่วมมือ

การบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integration) มีรูปแบบหลายลักษณะ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2544: 21-22)

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องน้ำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอนโดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทางโดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่างๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่างๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่นเรื่องวัน

สิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาในการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่างๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกสอนกันได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

การเรียนแบบร่วมมือ

สมบัติ การจนารักพงศ์ (2547) กล่าวถึงลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ 4-5 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม สมาชิกมีความสัมพันธ์กันในทางบวก มีปฏิสัมพันธ์ส่งเสริมซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละคน ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของแต่ละคน

สมบัติ การจนารักพงศ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า การเรียนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดีมากในทุกวิชา ทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กไปจนถึงระดับวิทยาลัย และใช้ได้กับโรงเรียนทุกประเภททั่วโลก นักเรียนมีความสุขในการเรียนและเรียนรู้ที่จะร่วมมือกัน (อ้างใน Slavin, 1990)

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541) ให้ความหมาย การเรียนแบบร่วมมือ ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันโดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อน

กว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้นห่ากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ประกอบด้วย 1) การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependent) 2) การปฏิสัมพันธ์กันอย่างชิดใกล้ (Face to Face Interaction) 3) หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล (Individual Accountability) 4) ทักษะทางสังคม (Social Skills) และ 5) กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependent)

สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และมีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด สมาชิกแต่ละคนรู้หน้าที่ของตัวเองว่า ต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างในการเรียนครั้งนั้นๆ และต้องรับผิดชอบการเรียนครั้งนั้นๆเสมอ สมาชิกทุกคนตระหนักดีว่าความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในกลุ่ม

2) การปฏิสัมพันธ์กันอย่างชิดใกล้ (Face to Face Interaction)

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือนี้ นักเรียนจะนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มหันหน้าเข้าหากันเพื่อที่จะได้ซักถาม ตอบปัญหา อธิบายโต้ตอบซึ่งกันและกัน ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ยอมรับเหตุผลของผู้อื่น โต้เถียงกันด้วยเหตุผล รู้จักสนับสนุนและกล่าวชมเชยผู้อื่น เป็นการฝึกทักษะพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม

3) หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล (Individual Accountability)

สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเสมอเช่น

- ตอบคำถามและอธิบายให้แก่เพื่อนสมาชิกด้วยความเต็มใจเสมอ
- สนับสนุน คอยให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
- สมาชิกแต่ละคนรู้ว่า ผลงานของกลุ่มจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคน

4) ทักษะทางสังคม (Social Skills)

นักเรียนบางคนไม่มีทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาในเรื่องนี้มาก่อน อาจทำให้มีปัญหาบ้างในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ดังนั้นก่อนที่จะใช้การเรียนการสอนแบบนี้ ครูควรวางพื้นฐานนักเรียนให้มีทักษะในการทำงานกลุ่มดังนี้

- ทักษะการจัดกลุ่ม ฝึกการจัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและทำงานในกลุ่มโดยไม่รบกวนกลุ่มอื่น

- ทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นทักษะเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มให้เกิดผลดีมีทักษะเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความคิด การแสดงความคิดเห็น อธิบาย โต้ตอบ แบ่งปันอุปกรณ์และสร้างบรรยากาศที่ดี

- ทักษะการสร้างความรู้ เป็นทักษะที่ใช้ในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดตามลำดับขั้นอย่างมีเหตุผล

5) กระบวนการกลุ่ม (Group Processing)

หลังจากที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ระยะหนึ่ง สมาชิกแต่ละคนจะประเมินผลการทำงานของตนเองและผลงานกลุ่ม เพื่อที่จะรู้ถึงข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข และวางเป้าหมายในการทำงานกลุ่มครั้งต่อไปให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ

ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญคือ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ และ 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นเตรียม

กิจกรรมในขั้นเตรียมประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันและจัดเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2) ขั้นสอน

ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนีครูจะกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆกัน เช่น JIGSAW, TGT, STAD, TAI, GT, LT, CIRC, CO-CO เป็นต้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เทคนิควิธีการใช้ จะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียน

แต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่งๆอาจต้องใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือหลายๆเทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

เทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ

เทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ ประกอบด้วย 1. Jigsaw 2. Jigsaw II 3. Team Games-Tournaments (TGT) 4. Student Teams and Achievement Divisions (STAD) 5. Team Assisted Individualization (TAI) 6. Group Investigation (GI) 7. Learning Together (LT) 8.Numbered Heads Together 9. Co-op Co-op และ 10. Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. Jigsaw เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เทคนิคนี้ใช้กันมากในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน เช่นวิชาสังคมศาสตร์ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์เป็นต้น ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) ครูแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม

2) จัดกลุ่มผู้เรียนให้คละความสามารถกัน เรียกว่า “กลุ่มบ้าน” (Home Groups) แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาหัวข้อที่ต่างกัน

3) ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงาน และศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าวเรียกว่า “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ” (Expert Groups)

4) สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตนผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตนศึกษา ให้เพื่อนฟังจนครบทุกข้อ

5) ครูทดสอบเนื้อหาที่ศึกษาแล้วให้คะแนนรายบุคคล

2. Jigsaw II เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจากเทคนิคเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนช่วยกันพึ่งพากันในกลุ่มมากขึ้น กระบวนการกลุ่มของ Jigsaw II เหมือนเดิมทุกประการ เพียงแต่ในช่วงของการประเมินผล ครูจะนำคะแนนทุกคนในกลุ่มรวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุด จะติดประกาศไว้ในป้ายประกาศของห้อง

3. Team Games-Tournaments (TGT) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในจุดประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มศึกษาประเด็นหรือปัญหาที่คำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว หรือมีคำตอบที่ชัดเจน เช่นการคำนวณทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษา ภูมิศาสตร์และการใช้แผนที่ และความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) ครูนำเสนอบทเรียนหรือข้อความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน โดยอาจจะนำเสนอด้วยสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจหรือใช้การอภิปรายทั้งห้องเรียนโดยครูเป็นผู้ดำเนินการ

2) แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยจัดให้คละความสามารถและเพศ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน เรียกกลุ่มนี้ว่า Study Group หรือ Home Group กลุ่มเหล่านี้จะจะศึกษาทบทวนเนื้อหาข้อความรู้ที่ครูนำเสนอ สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถสูงกว่าจะช่วยเหลือสมาชิกที่มีความสามารถด้อยกว่าเพื่อเตรียมกลุ่มสำหรับการแข่งขันในช่วงท้ายสัปดาห์หรือท้ายบทเรียน

3) จัดการแข่งขันโดยจัดโต๊ะแข่งขันและทีมแข่งขัน (Tournament Teams) ที่มีตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ตามข้อ 2) ที่มีความสามารถใกล้เคียงมาร่วมแข่งขันกันตามรูปแบบและกติกาที่กำหนด ข้อคำถามที่ใช้ในการแข่งขันจะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาแล้วและมีการฝึกฝนเตรียมพร้อมในกลุ่มมาแล้ว ควรให้ทุกโต๊ะแข่งขันเริ่มแข่งขันพร้อมกัน

4) ให้ค่าคะแนนการแข่งขันโดยให้จัดลำดับคะแนน ผลการแข่งขันในแต่ละโต๊ะแล้วผู้เล่นจะกลับเข้ากลุ่มเดิม (Study Group) ของตน

5) นำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม ทีมที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับรางวัล

4. Student Teams and Achievement Divisions (STAD) เทคนิคนี้พัฒนาเพิ่มเติมจากเทคนิค GT G แต่จะใช้การทดสอบรายบุคคลแทนการแข่งขัน ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) ครูนำเสนอประเด็นหรือเนื้อหาใหม่แก่ผู้เรียน โดยอาจจะนำเสนอด้วยสื่อการเรียนที่น่าสนใจใช้สอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นให้ครูอภิปลาย

2) จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มๆละ 4-5 คน ให้สมาชิกมีความสามารถคละกันมีทั้งความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ

3) แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา ทบทวนเนื้อหาที่ครูนำเสนอจนเข้าใจ

4) ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มทำแบบทดสอบ (Quiz) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

5) ตรวจคำตอบของผู้เรียน นำคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

6) กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด (ในกรณีที่แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกไม่เท่ากันให้ใช้คะแนนเฉลี่ยแทนคะแนนรวม) จะได้รับคำชมเชย โดยอาจติดประกาศไว้ที่บอร์ดหรือป้ายของห้องเรียน

5. Team Assisted Individualization (TAI) กิจกรรมนี้เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลมากกว่าการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม เหมาะสำหรับการสอนคณิตศาสตร์ การจัดกลุ่มผู้เรียนจะคล้ายกับเทคนิค STAD และ TGT แต่ในเทคนิคนี้ผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้และทำงานตามระดับความสามารถของตน เมื่อทำงานในส่วนของตนเสร็จแล้วจึงจะไปจับคู่หรือเข้ากลุ่มทำงาน ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กคละความสามารถกลุ่มละ 2-4 คน

2) ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วหรือศึกษาประเด็น/เนื้อหาใหม่ โดยการอภิปรายสรุปข้อความรู้ หรือถามตอบ

3) ผู้เรียนแต่ละคนทำงานที่ 1 แล้วจับคู่กันภายในกลุ่มของตนเพื่อ

- แลกกันตรวจงานที่ 1 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
- อธิบายข้อสงสัยและข้อผิดพลาดของคู่ตนเอง

หากผู้เรียนคู่ใดทำงานที่ 1 ได้ถูกต้อง ร้อยละ 75 ขึ้นไปให้ทำใบงานชุดที่ 2 แต่หากคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 75 ให้ผู้เรียนทั้งคู่ทำงานชุดที่ 3 หรือ 4 จนกว่าจะทำได้ถูกต้อง ร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะผ่านได้

ทำการทดสอบ (Quiz)

4) นำคะแนนผลการทดสอบของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่มหรือใช้คะแนนเฉลี่ย ในกรณีจำนวนคนแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน

5) กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัลหรือติดประกาศชมเชย

6. Group Investigation (GI) เป็นเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อเตรียมการทำโครงงานกลุ่ม หรือทำงานที่ครูมอบหมาย ก่อนใช้เทคนิคนี้ครูควรฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อน เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการสืบค้น

ความรู้หรือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ เช่น การเรียนในวิชาชีววิทยาหรือสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการเรียนประกอบด้วย

1) ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย ทบทวนเนื้อหาหรือประเด็นที่กำหนด

2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กคละความสามารถกลุ่มละ 2-4 คน

3) แบ่งเรื่องที่จะศึกษาเป็นหัวข้อย่อย แต่ละหัวข้อจะเป็นใบงานที่ 1 ใบงานที่ 2 ใบงานที่ 3 เป็นต้น

4) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำหนึ่งหัวข้อ(ใบงานเพียงใบเดียว) โดยให้นักเรียนที่เรียนอ่อนในกลุ่มเลือกข้อย่อยที่จะศึกษาก่อน หรืออาจให้ผู้เรียนในกลุ่มแบ่งกันหาคำตอบตามใบงานแล้วนำคำตอบทั้งหมดมารวมกันเป็นคำตอบที่สมบูรณ์

5) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องจากใบงานที่ศึกษาจนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในกลุ่ม

6) ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการศึกษาโดยเริ่มจากกลุ่มที่ทำใบรายงานที่ 1 จนถึงใบรายงานสุดท้าย แล้วชมเชยกลุ่มที่ทำงานได้ถูกต้องที่สุด

7. Learning Together (LT) วิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมกับการสอนวิชาที่มีโจทย์ปัญหา การคำนวณหรือการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) ครูและนักเรียน อภิปราย สรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบที่แล้ว

2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กคละความสามารถกลุ่มละ 4-5 คน

3) ครูแจกใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น

4) แบ่งหน้าที่ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มดังนี้

คนที่ 1 อ่าน คำสั่งหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน

คนที่ 2 ฟังขั้นตอนและจดบันทึก

คนที่ 3 อ่านคำถามและหาคำตอบ

คนที่ 4 ตรวจคำตอบ (ข้อมูล)

5) แต่ละกลุ่มส่งกระดาษคำตอบเพียงแผ่นเดียว แต่ละกลุ่มส่งงาน 1 ชิ้น ผลงานที่เสร็จแล้วเป็นผลงานที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน

6) ปิดประกาศชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

8. Numbered Heads Together เป็นกิจกรรมที่เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) เตรียมประเด็นปัญหา/ข้อคำถามที่จะให้ผู้เรียนศึกษา

2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนที่เก่งหนึ่งคน ผู้เรียนที่ปานกลางสองคน ผู้ที่เรียนอ่อน 1 คน แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว

3) ถามคำถาม/มอบหมายงานให้ทำ

4) ให้ผู้เรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจคำตอบ

5) ครูถามคำถามในประเด็นที่กำหนดโดยเรียกหมายเลขประจำตัวผู้เรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบ

6) ให้คำชมเชยกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุดผู้เรียนทุกคนตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำตอบที่ตนและกลุ่มร่วมกัน ศึกษา ซักถาม ทำความเข้าใจข้อคำตอบจนกระจ่างชัดเจน

9. Co-op Co-op เป็นเทคนิคที่เน้นการร่วมกันทำงาน โดยสมาชิกของกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดต่างกันได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่ตนถนัดเต็มที่ ผู้เรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดระดับสูงทั้งการวิเคราะห์ และสังเคราะห์และเป็นวิธีการที่สามารถนำไปใช้สอนในวิชาใดก็ได้ ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) กำหนดขอบข่ายประเด็นหรือเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษา

2) ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นหรือหัวข้อที่จะศึกษา

3) กำหนดกลุ่มย่อย โดยให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถคละกัน

4) แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษา

5) สมาชิกในแต่ลกลุ่มช่วยกันกำหนดหัวข้อย่อยแล้วแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกศึกษาหัวข้อย่อยคนละหนึ่งหัวข้อ

6) สมาชิกนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม อาจมีการอ่านทบทวนและปรับแต่งภาษาให้ผลงานกลุ่มที่ทำร่วมกันมีความสละสลวยต่อเนื่อง เตรียมผู้ที่จะเสนอผลงานกลุ่ม

7) นำผลงานกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน

8) ทุกกลุ่มช่วยกันประเมินผล โดยประเมินทั้งขบวนการทำงานกลุ่มและผลงานกลุ่ม

10. Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) เป็นตัวอย่างแนวทางการนำเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษา ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

1) การสร้างกลุ่มการอ่านโดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 8-15 คน ตามระดับ

ความสามารถในการอ่าน

2) จัดกลุ่มย่อย โดยนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะทำงานเป็นคู่ๆ หรือกลุ่มละ 3 คนตามความเหมาะสม หลังจากนั้นนำกลุ่มย่อยที่สร้างขึ้นใหม่นี้ไปจับคู่กับกลุ่มย่อยจากกลุ่มอ่านกลุ่มอื่น เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความสามารถคละกันทั้งสมาชิกที่มีความสามารถทางการอ่าน สูง ปานกลาง และต่ำ

3) กิจกรรมการอ่านพื้นฐาน ผู้เรียนทุกคนต้องอ่านหนังสือที่บังคับตามหลักสูตร จากนั้นครูจะเล่าเรื่องให้ผู้เรียนฟังวันละประมาณ 20 นาที หลังจากการเล่าเรื่องครูจะนำตำรามาเสนอแนะนำให้ผู้เรียนสนใจหรืออยากอ่าน ผู้เรียนทุกคนจะได้รับมอบหมายให้อ่านหรือทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านอย่างใดอย่างหนึ่ง ขณะที่ครูกำลังทำงานกับกลุ่มย่อยกลุ่มย่อยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

4) การหาเพื่อนช่วยสอบหลังจากทำกิจกรรมที่ครูมอบหมายสำเร็จ ผู้เรียนจะขอให้เพื่อนในกลุ่มเซ็นชื่อรับรองว่าเขาได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนด

5) การทดสอบ หลังจากเรียนแต่ละครั้งจะมีการสอบย่อยโดยใช้เวลาสั้นๆ

6) การสอนอ่าน ในแต่ละสัปดาห์ครูจะสอนการอ่านแก่ผู้เรียนหนึ่งครั้งโดยเน้นการสอนอ่านเพื่อจับใจความ แล้วจะมอบหมายให้ผู้เรียนไปฝึกอ่านจับใจความ

7) การสอนเขียน ครูจะสอนหลักการเขียนในห้องเรียนขณะผูเรียนยังทำงานในกลุ่มย่อย หลังจากเรียนในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง ผู้เรียนจะเข้าร่วมโครงการฝึกปฏิบัติการเขียน โดยจะได้เขียนเรื่องที่ตนสนใจและชอบ

ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพิจารณาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ และการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขพร้อมๆกับพัฒนาความดีงาม และความรู้ความสามารถ การเรียนแบบร่วมมือจึงมีผลดีและประโยชน์ดังต่อไปนี้

1) ช่วยส่งเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือหรือแลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผย สมาชิกกลุ่มทุกคนกล้าถามคำถามที่ตนไม่เข้าใจ บรรยากาศเช่นนี้นำไปสู่การอภิปรายซักถามทั้งในและนอกชั้นเรียนอันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบไร้พรมแดน

2) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูด คุย อภิปราย ซักถาม จนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน คนที่เรียนเก่งสามารถช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่าให้ตามเพื่อนให้ทัน

3) ช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน ผู้เรียนจะให้กำลังใจยอมรับและร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องร่วมมือกัน พัฒนาเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

4) ช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งห้องเรียน เมื่อผู้ที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือผู้ที่เรียนอ่อน เขาจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดของสิ่งที่กำลังเรียนได้ชัดเจนขึ้นขณะที่ผู้เรียนอ่อนสามารถเรียนรู้จากเพื่อนที่ใช้ภาษาใกล้เคียงได้ง่ายกว่าเรียนจากครู

5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้าทำงาน และแก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ของตน

6) ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนแบบร่วมมือ จะมีทักษะในการบริหาร จัดการการเป็นผู้นำการแก้ปัญหา มนุษยสัมพันธ์และการสื่อความหมาย

7) การเรียนแบบร่วมมือช่วยเตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริง ซึ่งเป็นโลกที่ต้องอาศัยความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

หน่วยการเรียน

ความหมายของหน่วยการเรียน

ถวัลย์ มาศจรัส. (2545: 25-26) และนาตยา ปิลันธนานนท์. (2546: 49-50) ได้กล่าวถึงความหมายของหน่วยการเรียนสอดคล้องกันว่า หน่วยการเรียน หมายถึง สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดเป็นความรู้ที่ครบ วงจรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีการจำแนกเนื้อหาความรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกเป็นเรื่องย่อย ๆ หน่วยการเรียน แต่ละหน่วยจึงประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาหรือเป็นการจำแนกเนื้อหาแต่ละสาระในลักษณะเป็นความรู้แบบครบวงจร ในการจัดทำหน่วยการเรียนอาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ หรือบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนโดยพิจารณาจาก ผลการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ออกแบบและเป็นหน่วยการเรียน ที่มาจากความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาได้ในทุกปี

ประเภทของหน่วยการเรียน

นาตยา ปิลันธนานนท์ (2546: 60-61) ได้กล่าวถึงประเภทของหน่วยการเรียน ไว้ว่า ชื่อหน่วยการเรียนนั้นสามารถบ่งบอกความหมายไปต่างๆ และจากชื่อหน่วยการเรียนที่สร้างขึ้น จะมีอิทธิพลต่อการชี้นำการออกแบบการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนนั้นๆ ให้เป็นไปตามชื่อหน่วยการเรียน ที่สร้างขึ้นได้อย่างง่ายๆ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ประเภทหน่วยการเรียนได้อย่างง่ายๆ จากชื่อหน่วยการเรียนว่าชื่อหน่วยการเรียนนั้นๆ สื่อไปในทางใด สามารถแบ่งออกได้เป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. หน่วยการเรียนที่เป็นประเด็น (Thematic unit) หน่วยการเรียน นี้สื่อความหมายที่เป็นแนวคิด หรือความคิดรวบยอด (Conceptual unit) ที่กว้างขวาง เช่น หน่ายการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อม ระบบปฏิสัมพันธ์ ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2. หน่วยการเรียนที่เป็นหัวข้อ (Topic unit) หน่วยการเรียนลักษณะนี้จะสื่อให้ผู้สอนมุ่งให้ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก เช่น หน่วยการเรียนเรื่องครอบครัว พืช ยาและสารพิษ เทนนิส แสงและเงา ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

3. หน่วยการเรียนที่เป็นปัญหา (Problem unit) หน่วยการเรียนลักษณะนี้จะกระตุ้นให้เกิดการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อมุ่งหาคำตอบจากหน่วยการเรียน ซึ่งบางครั้งก็นิยมตั้งชื่อหน่วยการเรียนในรูปของคำถาม เช่น หน่วยการเรียนเรื่องน้ำอัดลมเป็นอย่างไรเห็นอะไรในช้อนก็กินข้าว มองได้ไกลแค่ไหน เป็นต้น

4. หน่วยการเรียน ที่เป็นประเด็นปัญหา (Issue unit) จะคล้ายกับหน่วยการเรียนที่เป็นปัญหาแต่ปัญหาที่เป็น Issue unit มักจะเป็นปัญหาที่กำลังมีความเคลื่อนไหวอยู่ในสังคม ยังไม่สามารถหาข้อยุติ ส่วน Problem มักเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน สั่งสมอยู่ในสังคมมานาน จนเป็นที่รับรู้ทั่วไป การกำหนดหน่วยการเรียนที่จะเป็น Issue unit หรือไม่จึงขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ในสังคมในขณะนั้น หน่วยการเรียนแบบนี้จึงมีความทันสมัยทันเหตุการณ์ เช่น เมื่อครั้งที่เกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน 2544 ถ้าจะสร้างหน่วยการเรียนแบบ Issue unit ก็เช่นเรื่อง เวิลด์เทรด กันยาทมิฬ หน่วยการเรียนเรื่องการก่อการร้าย ละเมิดทางเพศ ความรุนแรง ถือเป็นตัวอย่างหน่วยแบบ Issue unit ได้

5. หน่วยการเรียนที่เป็นค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม (Value unit หรือ Moral unit) หน่วยการเรียนรู้ลักษณะนี้จะมีเป้าหมายของหน่วยการเรียนประเภทนี้ จะมุ่งพัฒนาคุณธรรม จริธรรม ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น หน่วยการเรียนเรื่อง ความรักชาติ การเสียสละ ความรับผิดชอบ การพึ่งพา เป็นต้น

6. หน่วยการเรียนที่เป็นเหตุการณ์ เรื่องราว วรรณกรรม (Story unit หรือ Literature unit) หน่วยการเรียนลักษณะนี้มีเป้าหมายของที่จะมุ่งนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ประวัติความเป็นมาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสะท้อนแง่คิด มุมมองต่างๆ จากเรื่องราวนั้น หน่วยการเรียน เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย รัชการที่ 9 สุนทรภู่ พระอภัยมณี หนูน้อยหมวกแดง เป็นต้น

7. หน่วยการเรียนที่เป็นอาชีพ (Career unit) หน่วยการเรียนลักษณะนี้มีเป้าหมายที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ที่มีอยู่ในอาชีพต่างๆ ลักษณะของอาชีพนั้น ได้สำรวจอาชีพการเตรียมตัวก้าวสู่อาชีพนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ เช่น หน่วยการเรียนเรื่องนักบิน หนังสือพิมพ์ ตำรวจ นักประดิษฐ์ นักกีฬา เป็นต้น

8. หน่วยการเรียนที่เป็นโครงงาน (Project unit) หน่วยการเรียนลักษณะนี้จะชี้นำให้เป้าหมายการเรียนเน้นไปที่การให้ผู้เรียนคิดโครงงาน ทำโครงงาน สร้างชิ้นงานต่างๆ เช่น หน่วยการเรียนเรื่อง กังหัน ระบบนิเวศ ป่าชายเลน วางแผนลดพลังงาน การย้อมผ้า เป็นต้น

9. หน่วยการเรียนที่เป็นทักษะ (Skill unit) หน่วยการเรียนลักษณะนี้ให้ความรู้สึกที่จะต้องให้ผู้เรียนทักษะเหล่านี้เป็นหน่วยการเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การจูงใจ การประนีประนอม ความขัดแย้ง เป็นต้น

การออกแบบหน่วยการเรียน

นาตยา ปิลันธนานนท์ (2545: 63-85) กล่าวถึงการออกแบบแต่ละหน่วยการเรียนว่า การออกแบบแต่ละหน่วยการเรียนนั้น จะมีการกำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง และมีความชัดเจนเกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนนั้นๆ มากขึ้นกว่าจุดประสงค์ในระดับรายวิชาหรือระดับชั้นปี หน่วยการเรียนที่ออกแบบไว้มีจุดประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีความรู ความสามารถที่จะทำอะไรได้ โดยเมื่อกำหนดได้แล้วว่าแต่ละชั้นปีจะมีจุดเน้นในการเรียนรู้อะไร มี

หน่วยการเรียนอะไรบ้าง ซึ่งเป็หน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องออกแบบหน่วยการเรียน และวางแผนการเรียนการสอนภายในหน่วยการเรียนหนึ่งๆ ซึ่งมี 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดฐานความคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการออกแบบหน่วยการเรียนฐานความคิดนี้มีอยู่มากมายรอบตัวเรา การทำงานใด ๆ โดยมีกรอบความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นฐานไว้จะทำให้การทำงานนั้นมีความรอบคอบ มีทิศทางชัดเจน ไม่เลื่อนลอย สะเปะสะปะ การออกแบบแผนการสอนก็เช่นกัน ถ้ารู้จักเลือก ตัดสินใจหรือหรือกำหนดก่อนว่าหน่วยการเรียนนี้จะใช้อะไรเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนนี้ จากนั้นจึงค่อยนำไปเขียน รายละเอียดเป็นแผนการสอนจะทำให้แผนการสอนนั้นมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งฐานความคิดที่จะนำมาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนมี 3 ประเภท คือ ฐานความคิด ที่เกี่ยวกับความรู้วิชาการ ฐานความคิดที่เกี่ยวกับทักษะ และฐานความคิดที่เกี่ยวกับสังคม จริยธรรม ซึ่ง นาตยา (2545: 63-85) กล่าวว่าวิธีการดำเนินการในการกำหนดฐานความคิด มีดังนี้

1. ความรู้วิชาการเป็นฐานความคิด (Academic-based unit) หน่วยการเรียนที่ใช้ความรู้วิชาการเป็นฐานความคิด มุ่งบูรณาการความรู้เป็นหลัก สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1.1 ใช้กลุ่มสาระ หรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline-based unit) ในการออกแบบจุดประสงค์หรือกิจกรรมการเรียน ทักษะการเรียน หัวข้อเรื่อง จุดประสงค์และกิจกรรมและการออกแบบโครงงาน (Project)

1.2 ใช้สาระเป็นฐานความคิด (Strand-based unit) ทุกกลุ่มสาระจะมีกำหนดสาระ (Stand) และมาตรฐาน (Standard) เป็นกรอบของการกำหนดมาตรฐานของศาสตร์ต่างๆ สาระเป็นองค์ความรู้ที่เปรียบเหมือนเกลียวเชือกที่มัดรวมองค์ความรู้ต่างๆ ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อความเป็นมาตรฐานในการเรียนรู้ศาสตร์นั้นๆ ในการจัดทำหน่วยการเรียนโดยนำสาระเป็นฐานความคิดในการออกแบบ จะทำให้หน่วยการเรียนนั้นสามารถเชื่อมโยงสาระต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มสาระเดียวกัน และจากต่างกลุ่มสาระ มาเป็นแนวทางกำหนดจุดประสงค์ หรือกิจกรรม หรือกำหนดหัวข้อเรื่องให้สอดคล้องตามแนวคิดของสาระนั้นๆ ผู้เรียนก็จะได้เรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ หลอมรวมเข้าด้วยกันอันจะเป็นความรู้ที่ยั่งยืนต่อผู้เรียนมากกว่าที่จะไปเรียนสาระต่าง ๆ แยกจากกัน

1.3 ใช้แนวคิดหรือความคิดรวบยอดเป็นฐานความคิด (Conceptual-based unit) วิธีการออกแบบนี้ผู้สอนมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนจึงคัดเลือกหรือกำหนดความคิดรวบยอดที่ต้องการในหน่วยการเรียนนั้นๆ ไว้ก่อน จากนั้นจึงกำหนดว่าจะมีหัวข้อเรื่องอะไรบ้างที่จะสอน เพื่อไปสู่ความคิดรวบยอดเหล่านั้น และเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นของหน่วยการ

เรียนเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดหนึ่ง และจาความคิดรวบยอดหนึ่งๆ จะโยงไปสู่ความคิดรวบยอดที่กว้างขวางขึ้นในระดับหน่วยการเรียนอีก

2. ทักษะเป็นฐานความคิด (Skill-based unit) ทักษะเป็นเป้าหมายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา สามารถทำได้หลายลักษณะดังนี้

ใช้ทักษะการตั้งคำถามเป็นฐานความคิด (Question-based unit) การนำคำถามมาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียน จะทำให้ผู้สอนมีอิสระที่จะหลีกหนีจากการเรียนที่เน้นท่องจำได้โดยง่าย ผู้สอนเป็นผู้สร้างจินตนาการเดินเรื่องราว (Story line) ของสิ่งที่จะเรียนจะสอนด้วยตนเอง และเป็นการสะท้อนให้เห็นความพยายามที่จะสืบสอบความรู้ (Inquiry) ค้นหาความจริง

ใช้ทักษะการคิดเป็นฐานความคิด (Thinking skill-based unit) ทักษะการคิดมีอยู่หลากหลายรูปแบบ หลายๆ วิธีคิด การนำทักษะการคิดแบบต่างๆ มาใช้ประโยชน์เป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนเพื่อจะให้หน่วยการเรียนนั้นเป็นหน่วยที่กว้างขวางขึ้นเอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยจุดประสงค์และกิจกรรมที่หลากหลายกว้างขึ้น

ใช้ชิ้นงานเป็นความคิด (Task-based unit) โดยกำหนดทักษะที่ต้องการสอนก่อน จากนั้นให้คิดว่าในแต่ละทักษะจะให้ผู้เรียนสร้างงานอะไรบ้างจากการใช้ทักษะที่หมาะสมกับหน่วยการเรียน จะทำให้มองเห็นเปาหมายของการเรียนการสอนชัดเจนว่าเรียนไปเพื่อมุ่งฝึกทักษะและนำทักษะมาสร้างชิ้นงานต่างๆ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้จากต่างกลุ่มสาระมาใช้ด้วย

ใช้กิจกรรมเป็นฐานความคิด (Activity-based unit) โดยเมื่อผู้สอนกำหนดหน่วยการเรียนรู้แล้วต้องพิจารณาว่าจะฝึกทักษะอะไรให้กับผู้เรียน นักเรียนควรจะทำกิจกรรมอะไรบ้าง นักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างไรและนักเรียนได้ประโยชน์อะไรจากการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ

ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะเป็นฐานความคิด (Skill development-based unit) เมื่อกำหนดหน่วยการเรียนแล้วผู้สอนต้องพิจารณาว่าจะฝึกทักอะไรให้กับผู้เรียน แล้วลำดับขั้นตอนของการพัฒนาทักษะ จากนั้นผู้สอนขยายรายละเอียดของกระบวนการเหล่านั้นว่าจะปฏิบัติอะไร ใครเป็นผู้ปฏิบัติ ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง เพื่อสามารถนำไปบันทึกลงในแผนการสอนได้

ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาเป็นฐานความคิด (Problem-based unit) ทำได้โดยการนำทักษะกระบวนการแก้ปัญหามาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียน

3. สังคม จริยธรรมเป็นฐานความคิด (Social / moral-based unit) การคำนึงถึงการอยู่ในสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมก็เป็นอีกเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษาที่สำคัญมาก หน่วยการเรียนที่ใช้สังคม จริยธรรมเป็นฐานความคิดมีอยู่หลายแนวทางด้วยกัน ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

ใช้ชุมชนเป็นฐานความคิด (Community-based unit) เป็นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการมีส่วนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาและชุมชนเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่างๆ หรือการกำหนดให้สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา อันประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ในชุมชนร่วมดูแลช่วยเหลือการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สำหรับในส่วนของการออกแบบหน่วยการเรียนโรงเรียนก็สามารถนำชุมชนมาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนได้ เช่น การใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และฝึกงานวิชาการและอาชีพ การให้ผู้เรียนร่วมดูแลช่วยเหลือบริการชุมชนการใช้โรงเรียนพัฒนาแนวคิดเรื่องอาชีพการทำงานให้แก่ผู้เรียน การร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการจัดการศึกษา

ใช้คุณธรรม จริยธรรมเป็นฐานความคิด (Moral / ethical-based unit) การพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนและยังชี้นำการคิดดีให้แก่ผู้เรียนด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนการเรียน แผนการสอน ซึ่งถวัลย์ (2545: 164-172) และวัฒนาพร (2545: 139-146) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า ในการจัดทำแผนการเรียนนั้น ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการเรียนของ ตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่าให้รูปแบบใด ถ้าหากโรงเรียนมิได้กำหนดรูปแบบไว้ จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้ ซึ่งขั้นตอนในการจัดทำแผนการเรียน สรุปได้ดังนี้

1. เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียน นำหน่วยการเรียนที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำแผนการจัดาการเรียน

2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียน

3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น

4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียน จากผลการเรียนรายปี รายภาคที่เลือกไว้ เขียนเป็น

จุดประสงค์การเรียนรายวิชาโดยยึดหลักการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ของ Morris ที่ว่าจุดประสงค์การเรียน ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) บรรยายจุดมุ่งหมาย ไม่ใช่วิธีการ 2) สะท้อนถึงระดับต่างๆ ของทักษะที่เกิด 3) ใช้คำกริยาที่เป็นรูปธรรม และใช้องค์ประกอบ 3 ส่วนตามแนวคิดของ Mager คือ พฤติกรรม (Overall behavior) สถานการณ์หรือเงื่อนไข (Important condition) และ เกณฑ์ (Criterion)

5. เลือกจุดประสงค์การเรียน ที่วิเคราะห์ไว้แล้ว เฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียน กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียน หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชา

6. วิเคราะห์สาระการเรียนเป็นรายละเอียดสำหรับนำไปใช้จัดการเรียน สาระการเรียนจะเป็นเนื้อหาใหม่ของมวลเนื้อหาที่กำหนดไว้ที่จำเป็นต้องสอน

7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหานั้นๆ

8. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม

9. เลือกสื่ออุปกรณ์สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียน ให้เหมาะสมกับสาระการเรียน ที่เลือกมา เช่นรูปภาพ บัตรคำ วีดีทัศน์

10. จัดทำลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียน โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่นๆ เข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนด้วย

11. กำหนดการวัดประเมินผลโดยระบุวิธีการประเมินผลการเรียน ทั้งที่เกิดระหว่างเรียนตามจุดประสงค์ย่อย นำทาง และที่เกิดหลังการเรียนการสอนเมื่อจบแผนการจัดการเรียน โดยใช้วิธีการวัดหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น ปฏิบัติจริง การทดสอบความรู้ การทำงานกลุ่ม ฯลฯ

การวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นี้ผู้วิจัยได้ นำหลักการและวิธีของการพัฒนาหน่วยการเรียน โดยผู้วิจัยปรับรูปแบบของหน่วยการเรียน เป็นรูปแบบของหน่วยกิจกรรม ที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนมีทั้งในและนอกเวลาเรียนและกำหนดบทบาทของอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง แสดงบทบาท 5 ประการคือ การสอน การสนับสนุน การกระตุ้น การแนะนำ การเป็นเพื่อน

เกณฑ์การประเมิน

ความหมายของเกณฑ์การประเมิน

คำว่า “Rubric” หมายถึง “กฎ” หรือ “กติกา” (Rule) ส่วนคำว่า “Rubric Assessment” นั้น หมายถึง แนวทางในการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งสามารถที่จะแยกแยะระดับต่างๆ ของความสำเร็จในการเรียน หรือการปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างชัดเจนจากดีมากไปจนถึงต้องปรับปรุงแก้ไข (บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ,2544 อ้างถึง Jasmine, 1993: 9)

บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ (2544) กล่าวถึงการกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubric Assessment) ว่า การกำหนดเกณฑ์การประเมินนั้น ผู้สอนและนักเรียนควรจะกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยกัน ซึ่งควรจะจัดทำให้เสร็จก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติงานชิ้นนั้น เกณฑ์การประเมินนั้นนอกจากใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนอีกด้วย เพราะเกณฑ์การประเมินนั้นในการเรียนที่นักเรียนจะต้องรับทราบ Ryan (1994: 28) ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของมาซาโน Marzano et al. (1993: 29) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า การประเมินการปฏิบัตินั้นต้องกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจนซึ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนจะต้องมีระดับสเกลที่แน่นอน และมีการบรรยายถึงคุณลักษณะของการปฏิบัติตามระดับของสเกลนั้นๆ เนื่องจากระดับของเกณฑ์การวัดได้บอกถึงคุณลักษณะที่สำคัญให้แก่ครู ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆ ที่สนใจ ทำให้มีการเรียนรู้ว่านักเรียนทำอะไรได้บ้างและรู้อะไรบ้าง และยังช่วยให้รักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

รูปแบบของเกณฑ์การประเมิน

บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ (2544) กล่าวถึงรูปแบบของเกณฑ์การประเมินว่า รูปแบบของเกณฑ์การประเมินนั้นมีผู้จำแนกไว้หลายลักษณะ เช่นจำแนกเกณฑ์การประเมินออกเป็น 2 ประเภท (บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ, 2546 อ้างถึง Jasmine, 1993: 9-13 และ Ryan, 1994: 27-29) สรุปได้ดังนี้

1) เกณฑ์การประเมินในภาพรวม (Holistic Rubric) คือ แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมของชิ้นงาน โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของงานในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน เกณฑ์การประเมินในภาพรวมนี้ เหมาะที่จะใช้ในการประเมินทักษะการเขียน สามารถที่จะตรวจสอบความต่อเนื่อง ความคิดสร้างสรรค์ และความสละสลวยของภาษาที่เขียนได้

ตัวอย่างของเกณฑ์การประเมินทักษะการเขียน

ระดับคะแนน	ลักษณะของงาน
3 (ดี)	- เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ - มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน - ภาษาที่ใช้ เช่น ตัวสะกด และไวยากรณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย -ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม
3 (ผ่าน)	ขาด 1 ประเด็น
2 (ต้องปรับปรุง)	ขาด 2 ประเด็นขึ้นไป
0	ไม่มีผลงาน

ที่มา: (บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ, 2546 อ้างถึง Ryan, 1994: 28)

เกณฑ์การประเมินในภาพรวมส่วนใหญ่จะใช้ 3-6 ระดับ เกณฑ์การประเมิน 3 ระดับจะเป็นที่นิยมใช้กันมากเนื่องจากการใชเกณฑ์ 3 ระดับนั้น จะง่ายต่อการกำหนดรายละเอียดซึ่งจะยึดเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย สูงกาว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากง่ายต่อการกำหนดค่าแล้วยังง่ายต่อการตรวจให้คะแนนอีกด้วย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างระดับของเกณฑ์ทั้ง 3 ระดับนั้นจะแตกต่าง

กันอย่างชัดเจน แต่ถ้าใช้ 5 หรือ 6 ระดับ ความแตกต่างระหว่างระดับจะต่างกันเพียงเล็กน้อย ซึ่งทำให้ยากต่อการตรวจคะแนน ถ้าต้องการใช้เกณฑ์ 5 หรือ 6 ระดับ วิธีการที่จะช่วยในการกำหนดเกณฑ์ง่ายขึ้น ผู้สอนอาจจะสุ่มตัวอย่างงานของนักเรียนมาตรวจแล้วแยกเป็น 3 กอง เป็นงานที่มีคุณภาพดี ปานกลางและไม่ดี แล้วตรวจสอบลักษณะที่เป็นตัวแยกระหว่างงานที่มีคุณภาพไม่ดี ลักษณะเหล่านี้จะมาเป็นรายละเอียดของแต่ละระดับ (Ryan Concetta Doli, 1994: 28-29)

2) เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนนโดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้นๆ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

นอกจากการจำแนกรูปแบบการให้คะแนน 2 แบบดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว A. Oosterhof (1996) แบ่งรูปแบบการให้คะแนนเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบตรวจสอบรายการ (checklist)
2. มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
3. การให้คะแนนในภาพรวม (Holistic or Scoring Rubrics)

การแบ่งรูปแบบการให้คะแนนดังกล่าวสอดคล้องกับ พรทิพย์ ไชยโส (2541: 380-388) ที่กล่าวถึงระบบการให้คะแนนหรือเกณฑ์การประเมินในรูปแบบของการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) สรุปได้ว่า ระบบการให้คะแนนที่นำมาใช้ในการประเมินการปฏิบัติมี 3 ประเภท คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบการให้คะแนนผลรวม ระบบการให้คะแนนแต่ละประเภทมีข้อดีข้อจำกัดและความเหมาะสมสำหรับการให้คะแนนผลงาน กระบวนการคิด การปฏิบัติ และทักษะทางสังคม ดังนี้

ก. แบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยรายการของพฤติกรรมและคุณลักษณะที่สามารถให้คะแนนได้ 2 แบบ คือ มีหรือไม่มีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านี้วิธีการนี้เหมาะกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ซับซ้อน ที่สามารถแบ่งออกเป็นชุดของพฤติกรรม หรือคุณลักษณะย่อยๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น การผ่าตัดกระต่าย การแบ่งครึ่งมุม การทำให้เครื่องชั่งสมดุล การจัดเตรียมเครื่องบันทึกเสียงหรือการผูกเชือกรองเท้า สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ต้องการลำดับขั้นตอนในการแสดงออกที่สามารถบ่งชี้ได้ชัดเจน และกำหนดรายการกระทำเหล่านั้นลงในแบบตรวจสอบรายการ แบบตรวจสอบรายการสามารถบันทึกได้หลายแบบ เช่น ใช่หรือไม่ใช่ มีหรือไม่มี 0 หรือ 1 คะแนน และอาจจะเพิ่มช่องให้ผู้ประเมินบันทึกได้ว่าไม่มีโอกาสได้สังเกตการปฏิบัตินั้น ในบางกรณีอาจให้

คะแนน +1 ในบางกรณีอาจในคะแนน +1 ในพฤติกรรมทางบวกที่เกิดขึ้น และ -1 สำหรับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง และ 0 ในกรณีที่ไม่มีโอกาสได้สังเกต

ข. มาตราส่วนประมาณค่า นำมาใช้เพื่อให้คะแนนคุณลักษณะของการปฏิบัติที่ซับซ้อน โดยการตัดสินใจถึงคุณลักษณะเหล่านั้นไม่เพียงแต่มีหรือไม่มี และใช่หรือไม่ใช่เท่านั้น แต่จะต้องให้ผู้ประเมินตัดสินใจถึงระดับของการปฏิบัติที่แสดงออกมาด้วยมาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุด รูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่ารูปแบบนี้ ต้องการให้ผู้สร้างแบบประเมินกำหนดคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดที่จะสังเกตได้จากผลงานกระบวนการทำงานหรือการปฏิบัติ และในแต่ละคุณลักษณะผู้สร้างจะกำหนดตัวเลขแต่ละคุณลักษณะนั้น โดยผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ที่แสดงถึงรายการคุณลักษณะแต่ละส่วนนั้น ตั้งแต่รายการที่มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพมากที่สุดจนกระทั่งน้อยที่สุดในแต่ละเสกล ซึ่งกำหนดการให้คะแนนดังกล่าว จะต้องตอบคำถามพื้นฐานการได้มาซึ่งรายการคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพที่ดีที่สุด ถูกต้องที่สุดจนกระทั่งไม่ดีที่สุดหรือผิดพลาดมากที่สุดว่าคืออะไร และอะไรคือความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นได้บ้างที่นักเรียนจะได้คะแนนน้อยลงในคุณลักษณะนั้น

ค. การให้คะแนนผลรวม การให้คะแนนแบบนี้ต้องการให้ประเมินให้ความสนใจที่จะประเมินภาพรวมของการปฏิบัตินั้น และกำหนดคุณภาพและคุณค่าของการปฏิบัตินั้นเป็นตัวเลข เมื่อมีคุณภาพก็จะได้คะแนนมากกว่าซึ่งใช้เพื่อประเมินการสอบเรียงความ รายงาน หรือผลงานทางศิลปะ เช่น งานแสดงการเต้นรำหรือการแสดงดนตรี การให้คะแนนผลรวมเป็นระบบการให้คะแนนที่ผู้ให้คะแนน มองภาพคุณภาพรวมของผลงานมากกว่าการรายละเอียดในแต่ละคุณลักษณะหรือความสามารถที่กำหนดไว้ในการวัดเหมาะกับการวัดผลงานมากกว่าการปฏิบัติ การรวมคะแนนจากระบบการให้คะแนนต่างๆ ในการประเมินการปฏิบัติต้องการให้นักเรียนได้แสดงออกในพฤติกรรมที่หลากหลาย และในแต่ละพฤติกรรมก็มีระบบการให้คะแนนต่างๆ กัน ดังนั้น ผู้ประเมินควรกำหนดระบบการรวบรวมคะแนนจากระบบต่างๆ เข้าด้วยกัน

การวัดทักษะการปฏิบัติ

ธรรมชาติของการวัดทักษะ

สุวิมล ว่องวาณิช (2546: 2-13) กล่าวถึงคำนิยามเกี่ยวกับการวัดทักษะปฏิบัติว่า เป็นการทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา(non-verbal test) บางท่านนิยามว่า การวัดภาคปฏิบัติเป็นการวัดพฤติกรรมการ

ปฏิบัติซึ่งไม่ใช่ความสามารถทางสมอง แต่เป็นการวัดทักษะทางกาย บางท่านนิยามว่าการวัดภาคปฏิบัติเป็นการวัดที่ให้ผู้ถูกวัดแสดงการปฏิบัติให้ดูซึ่งพฤติกรรมนั้นเป็นได้ทั้งความสามารถทางสมองหรือทางกาย นิยามที่กล่าวข้องต้นมีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประการ คือ พฤติกรรมที่วัดจะเกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมองด้วยหรือไม่ หรือเป็นความสามารถทางกายอย่างเดียว หรือเป็นได้ทั้งสองอย่าง และลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลจำเป็นต้องเป็น non-verbal อย่างเดียวไม่ หากจะใช้การวัดผลที่เป็น verbal test ด้วยจะทำได้หรือไม่

การวัดภาคปฏิบัตินั้นต้องมีการให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติงานแน่นอน หากประมวลแนวคิดของนักวัดผลทั้งหลายจะพบว่าทักษะการปฏิบัติงานเป็นความสามารถซึ่งอาจจะเป็นด้านสมอง (cognitive skills) หรือไม่ใช่สมอง (non-cognitive skills หรือ manual skills) ก็ได้ ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวสามารถทดสอบได้โดยให้ผู้ถูกทดสอบ “แสดง” (perform) ให้ดูเพื่อจะได้มีข้อมูลในการตัดสินระดับความสามารถในหารปฏิบัติงานทั้งความถูกต้องในกระบวนการปฏิบัติงานหรือคุณภาพของผลงานหรือคุณภาพของผลงานที่เป็นผลมาจากกระบวนการปฏิบัตินั้น หรือทั้งกระบวนการและผลงาน การวัดภาคปฏิบัติจึงเป็นกระบวนการที่วัดทักษะการปฏิบัติโดยสิ่งที่วัดหรือทักษะที่วัด (object of measurement) เป็นความสามารถด้านใดก็ได้ แม้กระทั่งความสามารถด้านภาษา จุดสำคัญอยู่ที่ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นนั้น เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปของปฏิบัติโดยสิ่งเร้าที่นำเสนอเป็น verbal หรือ non–verbal ก็ได้

การวัดทักษะปฏิบัติเป็นการวัดที่ใช้สถานการณ์เพื่อทดสอบการปฏิบัติงานของบุคคลซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติงานทีละคน ทั้งนี้ผู้ถูกวัดจะได้รับมอบหมายให้ทำงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง มีกระบวนการทำงานตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น จุดมุ่งหมายสุดท้ายได้เป็นผลงานออกมา การวัดภาคปฏิบัติจึงเป็นการวัดกระบวนการปฏิบัติงาน (process) และการวัดคุณภาพของงานที่ได้จากการปฏิบัติ (product) ในการวัดภาคปฏิบัตินั้น ถ้างานที่มอบหมายให้ทำนั้นเป็นงานกลุ่ม ผู้เรียนมักจะได้รับการประเมินผลตามกลุ่มทำงาน แต่ถ้างานนั้นสามารถแยกทำเป็นคนๆ ได้ ผู้เรียนควรจะได้รับการประเมินผลทีละคน

งานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติมีหลายประเภท เช่น ความสามารถด้านภาษา (การพูด การเขียน) งานศิลปะ การวาดภาพ งานฝีมือ ความสามารถทางดนตรี การละคร ความสามารถในการออกแบบงานประดิษฐ์ งานด้านเทคโนโลยี งานทดลองทางวิทยาศาสตร์ งานเหล่านี้มีธรรมชาติของการวัดไม่เหมือนกัน เช่น ถ้าต้องการวัดความสามารถทางภาษา การวัดทางภาษา อาจทำได้โดยการ

ทดสอบการพูด (speaking test) งานศิลปะ งานฝีมือ วัดจากผลงาน (practical work) ทักษะการออกแบบสิ่งประดิษฐ์ วัดจากโครงงานที่ให้ทำ (project work) เป็นต้น

เมื่อพิจารณาธรรมชาติของการปฏิบัติงานแต่ละประเภทแล้ว จะเห็นว่าการทำงานใดก็ตามจะต้องมีขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานแล้วมีผลงานออกมา การะบวนการทำงานและผลงาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ผลงานที่ดีมักมาจากทักษะในการะบวนการทำงานที่ดี การวัดภาคปฏิบัติที่ทำกันมักใช้การวัดผลงาน เพราะการวัดผลงานทำได้ง่ายกว่า เนื่องจากงานส่วนใหญ่ที่ทำมีผลงานที่สังเกตเห็นได้เป็นรูปธรรม แต่กระบวนการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการปฏิบัติ เมื่อการปฏิบัติสิ้นสุด การสังเกตกระบวนการก็สิ้นสุด ผู้ที่วัดภาคปฏิบัติจึงจำเป็นต้องบันทึกข้อมูลจากการปฏิบัติให้ถูกต้องและใกล้เคียงกับความสามารถของผู้เรียนให้มากที่สุด

งานบางประเภทสามารถวัดกระบวนการหรือผลงานแยกจากกันได้ เช่น การวัดผลภาคปฏิบัติในหมวดคหกรรม วิชาการประกอบอาหาร ผู้เรียนแสดงขั้นตอนการประกอบอาหารตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์การปรุงอาหาร สิ่งของที่ใช้ในการทำอาหาร กระบวนการปรุงอาหาร การจัดอาหาร และเมื่อทำเสร็จได้ผลงาน คืออาหารที่ปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว การวัดทักษะการประกอบอาหาร จึงทำได้ตั้งแต่การทดสอบขั้นตอนการปรุงอาหาร ซึ่งเป็นการวัดกระบวนการ จนถึงการวัดรสชาติของอาหาร ซึ่งเป็นการวัดคุณภาพของผลงาน

อย่างไรก็ตาม งานบางประเภท วัดกระบวนการและผลงานแยกจากกันได้ยาก เช่น การวัดทักษะทางดนตรี ทักษะทางกีฬา เมื่อผู้เรียนแสดงการเล่นดนตรี หรือเล่นกีฬา กระบวนการและผลงานจะปรากฏพร้อมกัน การแยกวัดกระบวนการหรือผลงานจะทำได้ค่อนข้างยาก ทักษะที่วัดได้อาจต้องสรุปเป็นภาพรวมคือวัดทั้งกระบวนการและผลงานพร้อมกัน สำหรับการวัดทักษะทางศิลปะที่เป็นภาพวาดมีธรรมชาติที่ต่างออกไป ระหว่างการทำงานของผู้เรียน ผู้สอนสามารถตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้ อย่างไรก็ตาม ทักษะทางศิลปะเหล่านี้ไม่ค่อยเน้นการวัดกระบวนการ จะให้ความสำคัญกับคุณภาพของงานที่ส่งมากกว่า

คุณลักษณะด้านทักษะปฏิบัติ

การวัดทักษะของกระบวนการและผลงานมีเกณฑ์การวัดที่ไม่เหมือน เช่น ถ้าต้องการวัดงานไม้ ผู้เรียนได้รับมอบหมายให้ทำเก้าอี้นั่ง สิ่งที่วัดอาจพิจารณาจากองค์ประกอบหลายประการ

ได้แก่ ความคงทนแข็งแรงของเก้าอี้ ความประณีตของการเข้าไม้ การเชื่อมรอยต่อ ความสวยงามของรูปทรง เป็นต้น จากตัวอย่างดังกล่าว ผู้สอนกำหนดองค์ประกอบที่ต้องการวัด โดยเน้นการวัดผลงานมากกว่ากระบวนการ ถ้าผู้สอนไม่มีโอกาสสังเกตเห็นพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียน จะทำให้ประเมินผลกระบวนการทำงานได้ลำบาก เพราะไม่รู้ว่าขั้นตอนในการทำงานถูกต้องหรือไม่ แม้ว่าอาจจะพอเดาได้จากผลงานที่ปรากฏ แต่ถือเป็นการวัดผลที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากเป้าหมายทางการศึกษาส่วนใหญ่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ การเรียนสอนจะเกิดสัมฤทธิผลสูงต่อเมื่อผู้สอนได้ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งแสดงถึงจุดบกพร่องที่ต้องแก้ไขให้ผู้เรียนทราบ ดังนั้นการวัดกระบวนการจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก เพราะทำให้ผู้เรียนได้รู้ขั้นตอนหรือวิธีการทำงานที่ถูกต้อง การวัดแต่ผลงานไม่ได้ให้รายละเอียดในส่วนนี้เท่าใดนัก ในตัวอย่างข้างต้นนี้จึงน่าจะมีการวัดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใช้เครื่องมือ ขั้นตอนของการประกอบเก้าอี้ กระบวนการเข้าไม้ เป็นต้น

คุณลักษณะที่ใช้วัดกระบวนการ

คุณลักษณะที่ใช้ในการวัดกรบวนการมีมากมาย ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ลักษณะสำคัญที่ควรวัดจำแนกได้เป็น 2 ประการ คือ ประสิทธิภาพในการทำงาน (Efficiency of the process) และความถูกต้องของกระบวนการทำงาน (Accuracy of the process) คุณลักษณะที่ใช้ในการวัดกระบวนการ โดยทั่วไปสามารถแบ่งเป็นลักษณะย่อยๆ ได้ดังนี้

1. คุณภาพขณะปฏิบัติงาน
   1.1 ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติ
   1.2 ความคล่องแคล่วว่องไวในการปฏิบัติ
   1.3 การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ
2. เวลา
   ปริมาณเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน(น้อย)
3. ทักษะการปรับปรุงการทำงาน
   การลดขั้นตอนการทำงานให้สั้นขึ้น
4. ความปลอดภัยในการทำงาน

ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ

จำนวนอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นขณะทำงาน

5. ความสิ้นเปลืองของทรัพยากร
   จำนวนวัสดุที่ใช้เกิน

คุณลักษณะที่ใช้วัดผลงาน

โดยที่คุณภาพของผลงานเป็นผลมาจากคุณภาพของกระบวนการทำงาน ถ้ากระบวนการทำงานมีความซับซ้อน ผลงานก็มักซับซ้อนด้วย ทำให้ยากต่อการวัด การวัดผลงานเป็นเรื่องที่มักขาดความปรนัย เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของผลงานมักมาจากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ประเมิน การตัดสินให้คะแนนคุณภาพของผลงานขึ้นอยู่กับมาตรฐานของผู้ประเมิน ความยุติธรรมในการให้คะแนนเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดการโต้แย้งกันเสมอเมื่อมีการประเมินคุณภาพผลงาน เนื่องจากมาตรฐานของผู้ประเมินแต่ละท่านไม่เหมือนกัน การตัดสินผลงานจึงต้องอิงคุณลักษณะที่วัดซึ่งยึดเป็นเกณฑ์ที่ตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประเมิน และต้องอาศัยผู้ประเมินที่มีความชำนาญในเรื่องนั้นจริงๆ คุณลักษระที่ใช้ในการวัดผลงานโดยทั่วไปสามารถแยกเป็นลักษณะย่อยได้เช่นเดียวกับการวัดกระบวนการ แต่เกณฑ์ที่ใช้วัดในแต่ละตัวแตกต่างกัน เช่น

1. คุณภาพของผลงาน

ผลงานมีคุณภาพสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน

จุดดีจุดเด่นของผลงาน

ความเหมาะสมในการนำไปใช้

ลักษณะภายนอกที่ปรากฏ(ความสวยงาม ความปราณีต ฯลฯ)

2. ปริมาณงาน

ปริมาณของผลผลิตที่ทำได้ภายใต้เวลาที่กำหนด

3. ทักษะการปรับปรุงงาน

3.1 พัฒนาการของผลงานในเชิงคุณภาพ

3.2 พัฒนาการของผลงานในเชิงปริมาณ

4. ความปลอดภัยของผลงาน

ระดับความปลอดภัยของผลผลิตเมื่อนำไปใช้จริง

5. ความสิ้นเปลือง/ผลเสีย

จำนวนชิ้นงานที่ทำแล้วใช้ไม่ได้หรือยอมรับไม่ได้

กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติ

กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติมีขั้นตอนที่แตกต่างไปจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวัดด้านจิตพิสัย เนื่องจากการวัดผลด้านทักษะปฏิบัติต้องมีการจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนได้มีปฏิบัติจริง และผู้สอนใช้วิธีการสังเกตในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนในระหว่างปฏิบัติการ ดังนั้น การวัดทักษะปฏิบัติส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับการเตรียมการเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติ กระบวนการวัดผลด้านทักษะปฏิบัติมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. การกำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ ในขั้นนี้ผู้สอนต้องศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมใด ต้องการให้บรรลุในเรื่องใด แล้วกำหนดงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชานั้น

2. การกำหนดสถานการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้วัดต้องกำหนดสภาพการณ์หรือเงื่อนไขในการปฏิบัติงานแก่ผู้เรียนให้ชัดเจนว่าจะมีลักษณะใด การวัดทักษะอาจเกิดขึ้นในสภาพการณ์จริง (Natural setting) ในสถานการณ์ที่มีการจำลองให้คล้ายคลึงกับสภาพการณ์จริง (Simulated situation) ในสถานการณ์ที่ผู้สอบควบคุมเงื่อนไขต่างๆ ในการทำงานเพื่อการทดสอบกระบวนการปฏิบัติงานในครั้งนั้นๆ (Controlled test) หรือในสถานการณ์ที่ไม่ต้องลงมือปฏิบัติงานแต่วัดโดยการทดสอบด้วยข้อสอบ

3. การกำหนดคุณลักษณะที่ใช้ในการวัดทักษะ (Performance outcome) โดยเน้นให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานนั้นให้ความสำคัญกับการวัดกระบวนการหรือผลงาน หรือทั้งสองส่วน และจะวัดผ่านตัวบ่งชี้อะไรบ้าง (Indicators)

4. การกำหนดวิธีการวัดภาคปฏิบัติที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด วิธีการที่ใช้มีหลายประเภทได้แก่ การทดสอบด้วยข้อสอบ การให้ปฏิบัติงานจริง การให้ส่งสิ่งของที่ผลิตได้

5. การกำหนดความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ ความเหมาะสมของผู้วัด ช่วงเวลาที่ทำการวัด ในขั้นตอนนี้ผู้วัดต้องตัดสินใจเกี่ยวกับประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการวัด การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

6. การกำหนดวิธีการประเมินผลและรายงานผลการวัดทักษะการปฏิบัติ กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติจะยังไม่สิ้นสุดจนกว่าจะมีการประเมินผลและรายงานผลความสามารถในการทำงานของผู้เรียน วิธีการประเมินผลการวัดทักษะมีหลายแบบ คือ การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม(Norm referencing) การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์(Criterion-referencing) และ การประเมินผลแบบอิงความก้าวหน้าของผู้เรียน(Self-referencing)

สุวิมล ว่องวาณิช (2546: 11-12) กล่าวถึง การดำเนินการสร้างเครื่องมือ คือ

1. การกำหนดวิธีการวัดคุณลักษณะด้านทักษะ

วิธีการวัดทักษะการปฏิบัติมีหลายแบบ ผู้วัดอาจให้ผู้เรียนปฏิบัติให้ดูในสถานการณ์จริง ปฏิบัติให้ดูในสถานการณ์จำลอง ซึ่งสองวิธีนี้ทำให้เห็นพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียน แต่ในบางครั้งด้วยเหตุจำเป็นบางประการ เช่น ธรรมชาติของงานที่ให้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ผู้วัดไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมการทำงานของทุกคนได้อย่างทั่วถึง หรืองานที่ให้ปฏิบัติมีความเสี่ยงสูง ผู้วัดอาจใช้วิธีการสอบ(Practical examination) หรือการสอบปากเปล่า (Oral examination) เพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถของผูเรียนในขั้นต้นก่อนให้ปฏิบัติจริง จริงๆแล้วการใช้ข้อสอบไม่ใช่วิธีการวัดทักษะการปฏิบัติที่เหมาะสม เพราะเป็นการวัดโดยการเขียนตอบ ไม่ได้วัดจากการปฏิบัติงานจริง ผู้ที่เขียนอธิบายได้ดี ไม่ได้หมายความว่าจะปฏิบัติงานได้ดีเสมอไป ควรใช้วิธีการนี้ในกรณีจำเป็นจริงๆเท่านั้น สำหรับการปฏิบัติที่ไม่เน้นการวัดกระบวนการ อาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนส่งแต่ผลงานเพื่อนำมาประเมินผลทักษะการปฏิบัติก็ได้

2. การกำหนดเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านทักษะ

เครื่องมือวัดทักษะการปฏิบัติแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

2.1 ประเภทที่ไม่ใช้การทดสอบ ซึ่งมีเครื่องมือวัดหลายแบบ เช่น แบบตรวจสอบรายการ แบบประมาณค่า แผนภูมิการมีส่วนร่วม การสังเกตเหมาะกับการวัดกระบวนการทำงานของผู้เรียน และการวัดคุณภาพของผลงาน

2.2 ประเภทที่ใช้การทดสอบ เช่นการทดสอบด้วยข้อสอบข้อเขียน หรือการสอบปากเปล่า การใช้ข้อสอบข้อเขียนเหมาะสมกับการทดสอบความรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานที่เสี่ยงอันตรายก่อนให้ปฏิบัติจริง ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับขบวนการทำงาน ส่วนการสัมภาษณ์หรือการสอบปากเปล่า ให้เล่าอธิบายสิ่งที่ได้ทำไปให้ผู้สอนทราบ เพื่อตรวจสอบดูว่าใครที่มีการทำงานจริง และได้มีการแก้ปัญหาในการทำงานอย่างไร

3. การกำหนดเนื้อหาที่ปรากฏในเครื่องมือ

เนื้อหาที่วัดสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่วัด สามารถกำหนดได้จากการศึกษาธรรมชาติของงาน ผลงานที่ผู้อื่นเคยทำงานแล้ว หรือจากเครื่องมือที่ผู้อื่นเคยสร้างไว้ เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพต้องมีเนื้อหาครอบคลุมคุณลักษณะที่วัดทุกด้าน เนื้อหาที่กำหนดต้องมีสัดส่วนกระจายตามน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะของพฤติกรรมที่กำหนด

4. การกำหนดวิธีการตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนเป็นเรื่องสำคัญในการวัดทักษะปฏิบัติ เพราะคุณลักษณะที่วัดมีความเป็นปรนัยน้อย ต้องใช้ความรู้สึกของผู้ประเมินค่อนข้างสูง การตรวจให้คะแนนที่แทนความสามารถในการปฏิบัติงานจึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนที่ชัดเจน

5. การสร้างคู่มือการใช้เครื่องมือ

คู่มือการใช้เครื่องมือวัดทักษะการปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำเครื่องมือไปใช้ ในเครื่องมือประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ สถานการณ์การทำงานที่ผู้วัดต้องจัดเตรียม การบริหารการทดสอบ การตรวจให้คะแนน การแปลผลความหมายของคะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การนำเครื่องมือไปทดลองใช้แล้วแก้ไขปรับปรุง

หลังจากสร้างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สร้างเครื่องมือควรนำเครื่องมือไปทดลองใช้ ในขั้นตอนนี้อาจมีการทดลองหลายครั้ง โดยการทดลองครั้งแรกเป็นการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือขั้นต้น มีจุดเน้นที่การพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาของพฤติกรรมที่วัด ความเข้าใจตรงกันในพฤติกรรมที่ต้องประเมิน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องในเครื่องมือ และอาจต้องนำไปทดลองใช้ใหม่ เพื่อดูคุณภาพในเรื่องความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ

2. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือวัดทักษะการปฏิบัติมีการตรวจสอบในทำนองเดียวกับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือเครื่องมือวัดเจตคติ คือ ตรวจสอบด้านความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ อย่างไรก็ตาม ประเภทของความตรงและความเที่ยง

อาจจะแตกต่างกัน กล่าวคือ เครื่องวัดทักษะเน้นการวัดความตรงของเนื้อหา ความตรงตามสภาพ (Concurrent validity) ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) ส่วนความเที่ยงเน้นการวัดความเที่ยงในการวัดซ้ำ ความเที่ยงแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน

การตัดสินผลการวัดทักษะการปฏิบัติงาน

ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลต้องนำมาประมวลผลด้วยกัน เพื่อกำหนดเป็นคะแนนรวม แล้วทำการตัดสินผลการปฏิบัติงาน ผู้ประเมินมีแนวทางในการตัดสินใจได้ 3 แบบ คือ 1) การตัดสินหรือประเมินผลโดยการอิงกลุ่ม ซึ่งสามารถทำได้โดยจัดทำคะแนนปกติวิสัย (Norm) หรือ 2) การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ โดยกำหนดจุดตัด(Cut off score) เพื่อแบ่งกลุ่มผู้มีทักษะการปฏิบัติผ่านเกณฑ์กับผู้ที่ยังไม่มีทักษะ 3) การตัดสินใจโดยอิงตัวผู้ปฏิบัติเอง โดยกรณีนี้เน้นพัฒนาการของผู้ปฏิบัติเอง อาจกำหนดอัตราการเจริญเติบโต(Growth rate) เป็นร้อยละเพื่อเปรียบเทียบผลปฏิบัติในช่วงแรกและช่วงหลัง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม

การวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมดังนี้

Desmond (2005) ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์การให้คำปรึกษาของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงประจำโรงเรียนที่ขาดประสบการณ์การสอนในรัฐโอไฮโอ การวิจัยมีจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของการให้คำปรึกษาของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงประจำโรงเรียนในรัฐโอไฮโอที่ขาดประสบการณ์การสอน หรือใบอนุญาตการสอน

สืบเนื่องจากรัฐโอไฮโอได้ออกกฎหมาย อนุญาตให้บุคคลที่ขาดประสบการณ์การสอนหรือใบอนุญาตการสอน สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนได้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 2003 เป็นต้นมา การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มทดลอง 4 คน ที่ไม่มีประสบการณ์การสอน ประกอบด้วย ผู้ให้คำปรึกษาหญิง 2 ชาย 2 ทั้ง 4 คนปฏิบัติงานเป็นผู้ให้คำปรึกษาประจำโรงเรียน

มาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ผู้วิจัยสัมภาษณ์ 2 ครั้ง โดยแยกการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ข้อมูลถูกวิเคราะห์โดยการใช้วิธีการสะสมเชิงกรณีศึกษา (Case Study) ข้อค้นพบที่เป็นหลักสำคัญที่ปรากฏมาจากข้อมูลของแต่ละคน และนำมาสรุปรวมทั้ง 4 คน ข้อสำคัญ มี 12 ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานที่มีประโยชน์ต่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงประเด็นที่ค้นพบคือ

1. การแสดงวิธีปฏิบัติงานขั้นตอนการทำงานของผู้ให้คำปรึกษาใหม่เข้าใจ
2. ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจช่วยเหลือที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเรียนรู้จักการเป็นผู้เตรียมการเตรียมพร้อม
3. มีระบบจัดการสนับสนุนด้านต่างๆให้กับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง
4. ลดการแตกแยกระหว่างที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงประจำโรงเรียน
5. ผู้บริหารเป็นทรัพยากรที่พึ่งได้สำหรับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในการเข้าพบ
6. ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์แก่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงใหม่
7. ให้คุณค่าและคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ที่สูงกว่า
8. ขบวนการที่ตามมาแต่ละวันมีส่วนเกี่ยวข้องกับที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง
9. ความสะดวกสบายในการทำงานอยู่ในตึกเดียวกัน
10. มีการประเมินขบวนการของการทำงานและผลของการทำงาน
11. สิ่งที่คาดหมายในที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีมากมาย
12. แสดงความกตัญญูต่อความรู้สึกของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงโดยการขอบคุณ

ผู้วิจัยรายงานเพิ่มเติมว่าประสบการณ์การทำงานที่มีประโยชน์ต่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงอื่นๆ เพิ่มจากประเด็นที่สำคัญข้างต้น 10 ประเด็น คือ

1. การเตรียมความพร้อมเป็นงานที่ท้าทาย
2. เป็นความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย
3. การกำหนดนิยามของการให้คำปรึกษาของการเตรียมความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญ
4. ต้นแบบ (Model) ของการแสดง บทบาท หน้าที่ ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง มีความสำคัญ
5. ส่งเสริมผู้ให้คำปรึกษาการสนับสนุนที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง
6. ส่งเสริม ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเรียนรู้สภาพแวดล้อมของโรงเรียน
7. ส่งเสริมที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเปิดใจในการเรียนรู้
8. การสอนประสบการณ์แก่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง
9. ตระหนักถึงประโชน์ของการเตรียมความพร้อม
10. ส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงาน

Joerg (2004) ทำการวิจัยเรื่องประสบการณ์ของการเป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในช่วงทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยเรียนรู้ทางไกล ผู้วิจัยต้องการศึกษาประสบการณ์ที่ปรากฏขึ้นระหว่างการเป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในช่วงทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ผู้วิจัยสัมภาษณ์อาสาสมัครผู้สมัครใจ 8 คน ทางโทรศัพท์ เพื่อค้นหาความหมายของความสัมพันธ์ของการ ทัศนคติเชิงบวก หรือทัศนคติเชิงลบต่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และทัศนคติที่มีต่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงอันเนื่องจาก แตกต่างกับการให้คำปรึกษา โดยมีนักศึกษาจำนวน 6 คน เข้าร่วมในการสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง การค้นพบของงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้มีทัศนคติเชิงลบในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาทั้งหมดเห็นว่าที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นกุญแจในการช่วยเหลือนักศึกษาในการเรียนมหาวิทยาลัยทางไกลซึ่งเน้นช่วงเวลาที่นักศึกษาต้องแยกตัวออกจากกิจกรรมอื่นทั้งหมดเพื่อทำวิทยานิพนธ์ การค้นพบชี้ให้เห็นเพิ่มเติมว่า ทัศนคติเชิงลบสามารถนำสู่การโดดเดี่ยวตัวเองและส่งผลทำวิทยานิพนธ์ไม่จบ และความมานะพยายามของผู้เรียนลดลง ในขณะที่ความสัมพันธ์ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นเชิงบวก สามารถนำสู่การเป็นกัลยาณมิตร สามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จส่งผลนักศึกษาประสบผลสำเร็จในการศึกษา การค้นพบครั้งนี้แสดงว่าที่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางบวก งานวิจัยชี้แนะว่านอกจากบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงตามปกติแล้วที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมไปถึงความเป็นเพื่อนการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จรวมถึงความสำเร็จโดยรวมต่อๆมา

Jones (2004) ทำการวิจัยเรื่องความแตกต่างของผลที่ได้จากการเตรียมความพร้อม 2 รูปแบบ งานวิจัยแสดงให้เห็นเป้าหมายที่เหมือนกับเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จของการเตรียมความพร้อมประกอบด้วย 3 ประเด็นคือ

1. การเพิ่มประสิทธิภาพของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง
2. การลดความทดท้อลงของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง
3. สิ่งเอื้อต่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และการรับสมัครครูใหม่

งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาผลความแตกต่างของการเตรียมความพร้อมสองรูปแบบ คือ In-House Model กับ Full-Time Model จากการสำรวจโดยทางส่งแบบสอบถามถึง ครูที่เริ่มทำงานปี 1 จำนวน 289 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 381 คนเพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ได้จากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง พัฒนาการทางทักษะการสอน และประโยชน์ที่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงคิดว่าผลที่ได้รับจากการเป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ผลปรากฏมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน 4 ประเด็นจากข้อคำถามทั้งหมด 29 ประเด็นดังนี้

1. ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง In-House Model กับ Full-Time Model

2. ครูใหม่ที่ได้รับการเตรียมความพร้อมจาก Full-Time Model มีคะแนนรวมในทักษะการสอน 11 ประเด็น มากกว่าครูใหม่ที่ได้รับการเตรียมความพร้อมจาก Full-Time Model

3. นิสิตที่ได้รับการเตรียมความพร้อมจาก Full-Time Model รายงานว่าได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์เตรียมความพร้อมมากกว่าอาจารย์ใน In-House Model

4. ครูใน Full-Time Model รายงาน ว่า Full-Time Model มีประโยชน์มากกว่า In-House Model ทั้งหมด และเสนอแนะว่าถ้าเป็นไปได้นักการศึกษาควรสนับสนุน Full-Time Mentoring Model และการให้บริการที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงควรเป็นมาตรฐาน INTASE ครูใหม่ควรได้รับการมอบหมายให้ได้รับการดูแลจากที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงที่มีความรู้ทางเนื้อหาวิชาเหมือนกันและนักการศึกษาควรจ้างครูพี่เลี้ยงมากขึ้นให้กับระดับมัธยมศึกษา ผู้บริหารควรช่วยให้ครูที่ต้องการความช่วยเหลือสามารถขอความช่วยเหลือของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงได้บนเงื่อนไข 3 ข้อ คือ 1) ประสบการณ์รวมของการให้ความช่วยเหลือที่มีผลต่อการจัดการในด้านความถี่ของการได้รับการเรียนการสอน 2) การให้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษา 3) การให้คำอธิบายและการประเมิน

Moerer (2005) ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องพัฒนาการของความชำนาญของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง 9 คนที่ทำงานอยู่ในมูลนิธิการวิจัยทรัพยากรมนุษย์แห่งเนบราสกา (Nebraska Human Resources Research Foundation; NHRRF) การวิจัยครั้งนี้พบว่าการวิจัยของมหาวิทยาลัย Nebraska-Lincoln ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 ถึง ค.ศ. 2001 แสดงให้เห็นว่า ผู้ริเริ่มก่อตั้ง การให้คำปรึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยตลอดช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ในความต่อเนื่องของการนำงานการให้คำปรึกษา งานหลักแนวคิดคำศัพท์ (Terminology) และทัศนคติให้บริการในฐานะมีค่าเฉลี่ยปกติที่ยังคงอยู่ในชีวิตของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงทั้ง 9 คนเหล่านั้น งานวิจัยครั้งนี้พบว่า งานของการให้คำปรึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำในรายวิชาของนิสิตปริญญาตรี การสำรวจภาวะของการเป็นผู้นำโดยใช้เวลาในการศึกษายาวนานนั้นผู้วิจัยควรสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกกับคนมีตำแหน่งในองค์กร

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของ NHRRF ตั้งแต่ ค.ศ. 1971-2001 เมื่อ Will E. Hall ก่อตั้ง NHRRF ในปี ค.ศ. 1949 ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ทรัพยากรมนุษย์

เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งและผู้ที่มีความสามารถจนเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างความคาดหวังของตนเองได้ดีที่สุด จากการศึกษาเอกสารเพื่อให้ทราบประวัติ โครงสร้าง ประสบการณ์ และผลกระทบของ NHRRF ต่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาใน NHRRF ซึ่งเลือกโดยเฉพาะเจาะจง รวมทั้งการศึกษาเอกสารข้อมูล จากนั้นเลือกทำกรณีศึกษา เพื่อศึกษาประวัติ โครงสร้างของ NHRRF และใช้ ในการศึกษาประสบการณ์ กิจกรรมของการให้คำปรึกษา จากนั้นนำเสนอ 6 ความรู้และผลกระทบทางสังคมของสมาชิก NHRRF และผลกระทบโดยรอบภายนอก NHRRF

Perri (1998) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์จากการให้คำปรึกษาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี Perri กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีโครงการจัดการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการเพื่อให้นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดในการจัดการศึกษา การเริ่มต้นของการให้คำปรึกษาจะได้รับการอำนวยการจากสถาบันต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง การให้คำปรึกษาอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีรูปแบบของ การศึกษาต่อเนื่อง และทฤษฎีการพัฒนาในวัยผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่การให้คำปรึกษาจะมุ่งที่การเพิ่มความคงอยู่ของเนื้อหาวิชา การพัฒนาผลการเรียนรู้ทั่วไป รวมทั้งการฝึกหัดครูด้วย การศึกษาความสัมพันธ์ของระบบการให้การศึกษาในครั้งนี้จะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความช่วยเหลือที่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงให้แก่ผู้รับคำปรึกษาในวิทยาลัยชุมชน (Community College) ของรัฐนิวเจอซี (New Jersey) เฉพาะผู้ที่อยู่ในโครงการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้รับคำปรึกษากับความสามารถของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และผลลัพท์ทางด้านอื่นๆของนิสิตด้วย ประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษาจะดูจากการประเมินโดยทั่วๆไปรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของหน้าที่และแนวทางการให้คำปรึกษา ผลลัพท์ของนิสิตจะรวมถึง 1) ความคงทนของความรู้ที่นิสิตได้รับระหว่างช่วงของการให้คำปรึกษา 2) การลงทะเบียนของนิสิตในเทอมถัดไปหลังจากการให้คำปรึกษา 3) เกรดเฉลี่ย (GPA) ของนิสิต 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนิสิต ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการใช้แบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ความคงทนของความรู้ และการลงทะเบียนเรียนใหม่ได้จากการศึกษาทะเบียนเรียนของนิสิตในเทอมฤดูใบไม้ร่วง ในปี ค.ศ. 1996 ข้อค้นพบแสดงว่าคุณภาพของการให้คำปรึกษาไม่เกี่ยวข้องกับความคงทนของการเรียนรู้ การลงทะเบียนเรียนใหม่ เกรดเฉลี่ย (GPA) และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เหตุผลเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการให้คำปรึกษามักเกี่ยวพันธ์กับการได้รับและความคงทนของความรู้ที่ได้รับและการพัฒนาในวัยผู้ใหญ่ หลักฐานเชิงประจักษ์ที่จะสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวยังมีน้อยมากจึงเกิดแนวคิดว่าควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้มาสนับสนุนกิจกรรม

ดังกล่าวในระบบการศึกษา และทำให้ได้แนวทางที่จะเสนอแนะนักการศึกษา ผู้บริหารและที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเองเพื่อปรับปรุงการให้คำปรึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

Spear (2005) ทำการวิจัยเรื่อง การให้คำปรึกษามิติทางด้านอารมณ์ของการเป็นผู้นำ ตามความรู้สึก จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ทดสอบขอบเขตของหัวหน้าแพทย์ฝึกหัดและที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีผลสะท้อนของมิติทางอารมณ์ของงานเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการแสดงตนและการจัดการทางอารมณ์ ซึ่งอาจเกี่ยวพันกันกับความรู้สึกของแพทย์ฝึกหัดที่ประสบผลสำเร็จมากกว่าผลสะท้อนเล็กน้อยจากมิติทางอารมณ์ของการเป็นผู้นำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาข้อมูลสะท้อนกลับของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและนิสิตฝึกงานในแง่ของอารมณ์ที่มีผลต่อการพัฒนาการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นที่การระบุและการจัดการสภาพอารมณ์ที่จะมีผลต่อการรับรู้ในการฝึกงานจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จมากกว่าการศึกษากระบวนการให้คำปรึกษาที่ไม่มุ่งเน้นการสะท้อนข้อมูลในมิติทางอารมณ์ของภาวะการเป็นผู้นำ ผลของค่า P จากการคำนวณ Independent t-test แสดงให้เห็นถึงการมีนัยสำคัญของประเด็นที่ศึกษาทุกประเด็นที่วัดความถี่ของการระบุอารมณ์และจัดการกับอารมณ์ เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความสำเร็จของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จกับกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ และเมื่อทดสอบด้วย Independent t-test ของทั้งสองกลุ่มในทุกหัวข้อ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อทำ one-way ANOVA ใน 11 ประเด็นคำถามที่ครอบคลุมการระบุและการจัดการทางด้านอารมณ์ ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตฝึกหัดและอาจารย์ที่ปรึกษาสะท้อนการระบุและการจัดการทางด้านอารมณ์ และการยอมรับความสำเร็จของการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานและที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงจะได้รับประโยชน์จากการฝึกฝนทางด้านการพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์และนำมาใช้ในสภาพการณ์แสดงภาวะการเป็นผู้นำ งานวิจัยยังแสดงให้เห็นอีกว่าการสะท้อนการมองที่เน้นประเด็นทางด้านอารมณ์เพิ่มคุณค่าให้กับนิสิตฝึกปฏิบัติงานในขณะฝึก การจัดหลักสูตรฝึกหัดครูควรรวมเอากิจกรรมการฝึกงานเข้าไปในหลักสูตรและช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้คิดสะท้อนบทบาทความเป็นผู้นำจะช่วยให้นิสิตได้พิจารณาอารมณ์และการจัดการอารมณ์ของตน นอกจากนี้ยังมีการใช้ one-way ANOVA เพื่อยืนยันว่าไม่มีความแตกต่างของการจัดคู่ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงกับนิสิตฝึกงานในประเด็นทางเพศ การใช้ Independent sample t-test กับ 2 คู่ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงหรือนิสิตฝึกงานเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยด้านการเตรียมความพร้อม

ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยด้านการเตรียมความพร้อม พบว่าการจัดการศึกษาในต่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างสมประสบการณ์ของการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ซึ่งประสบการณ์การทำงานที่มีประโยชน์ต่อการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จของการเตรียมความพร้อม เช่น งานวิจัยของ Desmond (2005) ที่วิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ประจำโรงเรียนที่ขาดประสบการณ์การสอนในรัฐโอไฮโอ พบ 12 ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานที่มีประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Moerer (2005) ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องพัฒนาการของความชำนาญของอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง 9 คนที่ทำงานอยู่ในมูลนิธิการวิจัยทรัพยากรมนุษย์แห่ง เนบราสกา การวิจัยครั้งนี้พบว่า งานของการให้คำปรึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำในรายวิชาต่างๆ ของนิสิตปริญญาตรี

การให้ความสำคัญต่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในต่างประเทศแพร่หลายเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อนักศึกษาเช่น งานวิจัยของ Joerg (2004) ที่ทำการวิจัยเรื่องประสบการณ์ของการเป็นที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในช่วงทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยเรียนรู้ทางไกล Joerg พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเป็นกุญแจในการช่วยเหลือนักศึกษาในการเรียนมหาวิทยาลัยทางไกล การสร้างเสริมความสัมพันธ์ของนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงให้เป็นเชิงบวก สามารถนำสู่การเป็นกัลยาณมิตร นอกจากนี้งานวิจัยเพื่อการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ของ Jones (2004) ทำการวิจัยเรื่องความแตกต่างของผลที่ได้จากการเตรียมความพร้อม 2 รูปแบบคือ In-House Model กับ Full-Time Model งานวิจัยแสดงให้เห็นเป้าหมาย 3 ประเด็นคือ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง 2) การลดความทดท้อลงของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง 3) สิ่งเอื้อต่อที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง และการรับสมัครครูใหม่ นอกจากนี้ Perri (1998) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์จากการให้คำปรึกษาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี Perri กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีโครงการจัดการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ ประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษาจะดูจากการประเมินโดยทั่วๆไปรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของหน้าที่และแนวทางการให้คำปรึกษา ผลลัพท์ของนิสิตจะรวมถึง 1) ความคงทนของความรู้ที่นิสิตได้รับระหว่างช่วงของการให้คำปรึกษา 2) การลงทะเบียนของนิสิตในเทอมถัดไปหลังจากการให้

คำปรึกษา 3) เกรดเฉลี่ย (GPA) ของนิสิต 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนิสิต ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการใช้แบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ความคงทนของความรู้ และการลงทะเบียนเรียนใหม่ได้จากการศึกษาทะเบียนเรียนของนิสิตในเทอมฤดูใบไม้ร่วง ในปี ค.ศ. 1996 ข้อค้นพบแสดงว่าคุณภาพของการให้คำปรึกษาไม่เกี่ยวข้องกับความคงทนของการเรียนรู้ การลงทะเบียนเรียนใหม่ เกรดเฉลี่ย (GPA) และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง

Spear (2005) ทำการวิจัยเรื่อง การให้คำปรึกษามิติทางด้านอารมณ์ของการเป็นผู้นำ ตามความรู้สึก จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ทดสอบขอบเขตของหัวหน้าแพทย์ฝึกหัดและที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมีผลสะท้อนของมิติทางอารมณ์ของงานเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการแสดงตนและการจัดการทางอารมณ์ ซึ่งอาจเกี่ยวพันกันกับความรู้สึกของแพทย์ฝึกหัดที่ประสบผลสำเร็จมากกว่าผลสะท้อนเล็กน้อยจากมิติทางอารมณ์ของการเป็นผู้นำ
Spear พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตฝึกหัดและอาจารย์ที่ปรึกษา สะท้อนการระบุและการจัดการทางด้านอารมณ์ และการยอมรับความสำเร็จของการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงานและที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงจะได้รับประโยชน์จากการฝึกฝนทางด้านการพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์และนำมาใช้ในสภาพการณ์แสดงภาวะการเป็นผู้นำ

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและประโยชน์ของหลักการการเตรียมความพร้อม การให้ความสำคัญในการพัฒนาอาชีพอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงในต่างประเทศ เห็นควรนำมาปรับใช้กับการวิจัยในครั้งนี้ เช่น Perri (1998) กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีโครงการจัดการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยได้ปรับจากโครงการจัดการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนการติดตามผลได้นำแนวทางของ Perri มาใช้คือ 1) ความคงทนของความรู้ที่นิสิตได้รับระหว่างช่วงของการให้คำปรึกษา 2) การลงทะเบียนของนิสิตในเทอมถัดไปหลังจากการให้คำปรึกษา 3) เกรดเฉลี่ย (GPA) ของนิสิต 4) ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับโครงการจัดการให้คำปรึกษา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการใช้แบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ความคงทนของความรู้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นส่วนประกอบในการสรุปผลวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ศึกษาผลทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะที่พึงประสงค์และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับหน่วยกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้าน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้อง ตรงกับความต้องการ ประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ

วิธีการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. พัฒนาหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2. การนำหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ไปทดลองใช้ และประเมินผลหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมฯ ในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 และ 3. ติดตามผลความสอดคล้องของหน่วยกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรฯ ของภาค

ปลาย ปีการศึกษา 2548 และภาคต้น ปีการศึกษา 2549 หลังการทดลอง ดังมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. พัฒนาหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 เข้าพบหัวหน้าภาควิชาศิลปนิเทศ และประธานหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อแจ้งความจำนงค์ในการขออนุญาตทำการวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ผู้วิจัยใช้เทคนิค การสังเกตและมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Completely Participant Observation) โดยผู้วิจัยลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต ซึ่งเป็นวิชาเอกบังคับ และวิชาเอกเลือก ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาซึ่งเป็นภาพรวมใหญ่ในการศึกษา สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไข ในเบื้องต้นมุ่งสนใจศึกษารายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) เนื่องจากเป็นรายวิชาบังคับ ซึ่งเป็นพื้นฐานของหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และเป็นรายวิชาที่นิสิต ป.โท ชั้นปีที่ 1 เริ่มเรียนเป็นวิชาแรกในหลักสูตร ผู้วิจัยศึกษาและเก็บข้อมูลจาก แผนการสอน อาจารย์ นิสิต และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน โดย จดบันทึกข้อมูลจากแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์

1.3 พิจารณา วางแผน เพื่อดำเนินการจัดทำหน่วยกิจกรรมสำหรับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งประกอบด้วย หลักการ คำอธิบายของหน่วยกิจกรรม จุดประสงค์ เนื้อหา เวลาเรียนกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล และจำนวนแผนการเรียนรู้

1.4 นำหน่วยกิจกรรมให้นิสิตปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547 แสดงความคิดเห็นความต้องการในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตที่จะลงทะเบียนเรียนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา รุ่นต่อไป เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขหน่วยกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนิสิตมากที่สุด

1.5 นำหน่วยกิจกรรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหน่วยกิจกรรมที่สมบูรณ์

2. การนำหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ไปทดลองใช้ และประเมินผลหน่วยกิจกรรมในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 โดยการนำหน่วยกิจกรรมที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนิสิต ปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตและความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาหน่วยกิจกรรมกับการเรียนในหลักสูตรปกติของนิสิต หลังจากนั้นติดตามความสอดคล้องของเนื้อหาของหน่วยกิจกรรมกับการเรียนในหลักสูตรปกติของนิสิต หลังการทดลอง ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 และ ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ประสานงานกับประธานหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเพื่อวางแผนจัดตารางเวลาในการดำเนินการทดลองใช้หน่วยกิจกรรม และแจ้งวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และประโยชน์ที่นิสิตจะได้รับในการจัดหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ให้กับนิสิต ป.โท ชั้นปี 1 รุ่นใหม่ ภาคต้น ปีการศึกษา 2548

2.2 นำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้กับนิสิต ป.โท ชั้นปีที่ 1 สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ใช้เวลา 10 สัปดาห์ และรวมเวลาในการปฐมนิเทศในสัปดาห์แรก และประเมินผลการเรียนการสอนในสัปดาห์สุดท้าย รวมระยะเวลาในการทดลองใช้หน่วยกิจกรรม ทั้งสิ้น 12 สัปดาห์

2.3 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหลังจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพิจารณาจาก

2.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

2.3.2 การเรียนรู้ด้านทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการนำเสนอผลงาน และทักษะการแสวงหาความรู้

2.3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ได้แก่ ความรับผิดชอบ และความกล้าแสดงออก

2.3.4 ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยใช้เทคนิควิธีการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview) และการปฏิสัมพันธ์ในฐานะอาจารย์และเพื่อนนอกห้องเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนหน่วยกิจกรรม

3. ติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ หลังการทดลองโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย ควบคู่ไปกับการปฏิสัมพันธ์ในฐานะอาจารย์และเพื่อนที่เคยผ่านการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มาด้วยกัน ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 และ ภาคต้น ปีการศึกษา 2549

3.1 ติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ มากน้อยอย่างไร ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2548

3.2 ติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเด็นเดียวกับข้อ 3.1 อีกครั้งหนึ่ง ในด้าน หน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ มากน้อยอย่างไร ในภาคต้น ปีการศึกษา 2549

ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา แสดงขั้นตอนเป็นภาพได้ตาม ภาพที่ 3 ดังนี้

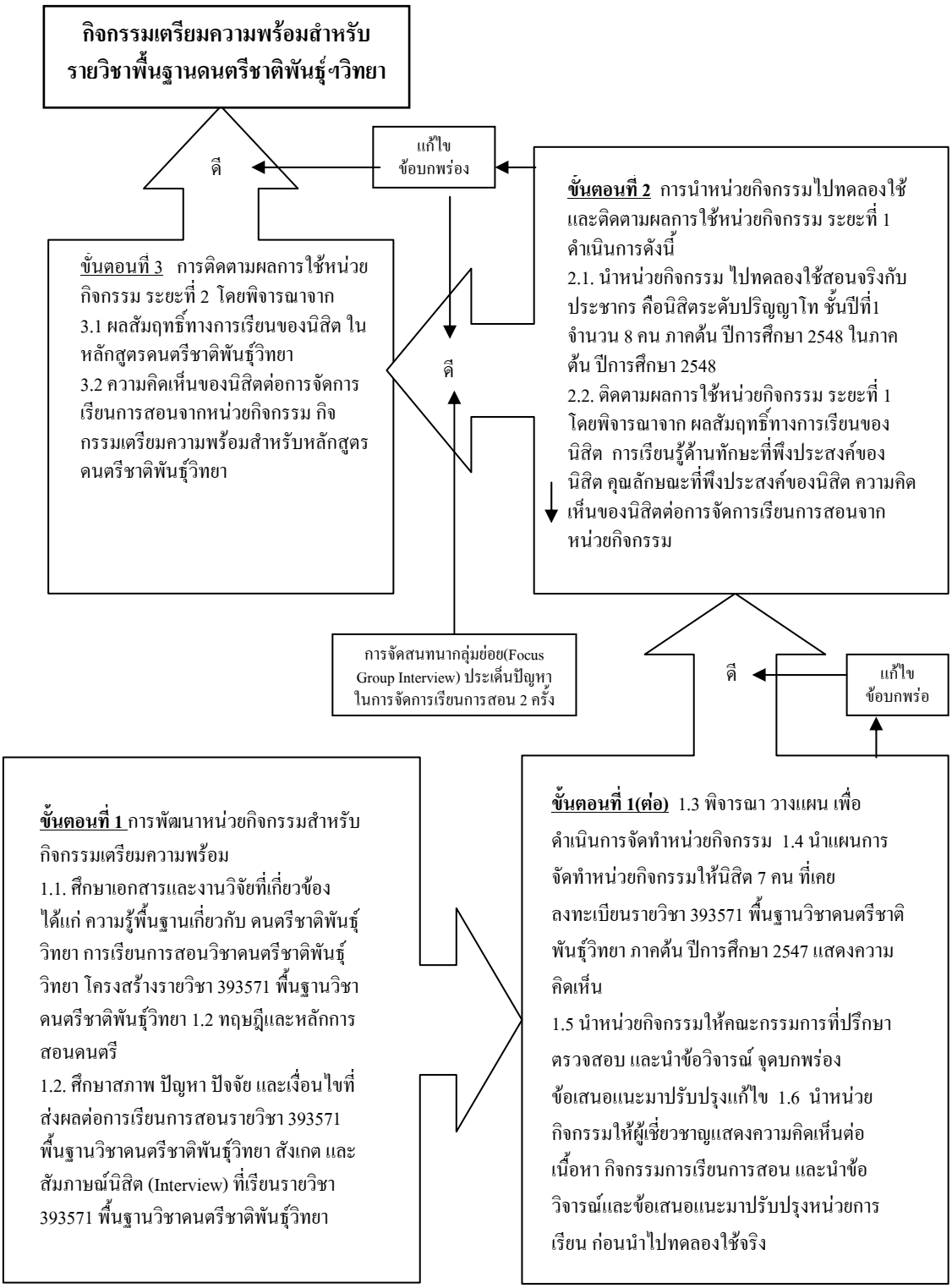

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ประชากร

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับ ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 9 ชนิด คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่เป็นกรอบและแนวทางในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยน ถามคำถามเพิ่มเติมได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำตอบมากขึ้น แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 4 ฉบับ คือ

1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1.2 แบบสัมภาษณ์ นิสิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1 เพื่อติดตามผลความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรหลังการทดลอง

1.3 แบบสัมภาษณ์ นิสิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 2 เพื่อติดตามผลความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรหลังการทดลอง

1.4 แบบสัมภาษณ์นิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 3 เพื่อติดตามผลความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรหลังการทดลอง

2. แบบทดสอบ เพื่อใช้วัดความรู้ความเข้าใจของนิสิตเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

3. แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินทักษะที่พึงประสงค์ใน 3 ทักษะ คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้ รูปแบบของแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีเกณฑ์การให้คะแนนเต็ม 4 คะแนน

4. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 2 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ และความกล้าแสดงออก รูปแบบของแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีเกณฑ์การให้คะแนนเต็ม 4 คะแนน

5. แบบประเมินให้คะแนนการทำงานที่มอบหมาย จากใบงาน ของผู้เรียน พร้อมเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อประเมินให้คะแนนงานที่ได้รับมอบหมาย ของนิสิต

6. แผนการสอนของหน่วยกิจกรรม เตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ และนิสิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็น

1.2 สร้างแนวคำถามให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่จะสัมภาษณ์ โดย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสัมภาษณ์นิสิตประกอบด้วยประเด็นสำคัญที่จะสัมภาษณ์ ได้แก่ คิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สอดคล้องกับศักภาพของนิสิต ความต้องการของนิสิตและความต้องการของหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1.3 นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณาด้านความครอบคลุมและความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ความเหมาะสมของภาษาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแนวคำถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและความชัดเจนของภาษา

1.5 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความชัดเจน และความมั่นใจในความถูกต้องพร้อมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบทดสอบ เพื่อใช้วัดความรู้ความเข้าใจของนิสิตเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยกิจกรรมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคและการสร้างข้อสอบ

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอนจัดทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อกำหนดสัดส่วนของข้อสอบในแต่ละเนื้อหา และแนวทางในการเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 6 ระดับ คือ 1) ความรู้ความจำ 2) ความเข้าใจ 3) การนำไปใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การสังเคราะห์ 6) การประมาณค่า

2.3 นำตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณาด้านความครอบคลุมและความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ความเหมาะสมของภาษาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 สร้างแบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์ เพื่อใช้ในการวัดความสามารถทางสติปัญญาตามแนวทางที่กำหนดในตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อสอบของหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาก่อนนำไปทดลองใช้

เนื้อหา	พฤติกรรม						รวม
	รู้-จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	
1. การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยา	1		2			2	5
2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	3	1		2			6
3. การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	2			4			6
4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง		2		2			4
5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน	1		1	2	2		6
6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	1		1		1	2	5
7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	1		2		1	1	5
8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	1		1		1	1	4
9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพลงแผ่นซีดี	1		2		1	1	5
10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์					2	2	4
รวม	11	3	9	10	8	9	50

2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้นิสิตปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547 จำนวน 7 คน ในด้านความยาก ง่ายของ เนื้อหาเนื่องจากนิสิตกลุ่มดังกล่าว ซึ่งมีความคุ้นเคยกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับ รายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเป็นอย่างดี เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบในด้านความตรง ความเที่ยง ดัชนีความยาก อำนาจจำแนก

จากการทดลองใช้แบบทดสอบทำให้ได้ข้อมูล ดังนี้

1. เวลาเฉลี่ยที่นิสิตใช้ทำข้อสอบคือ 65 นาที

2. ค่าความง่ายของแบบสอบอยู่ระหว่าง .18 ถึง .87 คัดข้อที่มีความง่ายระหว่าง .20 ถึง .80 ส่วนค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง -.18 ถึง .78 โดยคัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบ จำนวน 40 ข้อ

3. นำข้อสอบที่ได้หาความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับ ซึ่งปรากฏความเที่ยงเท่ากับ 0.80

ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบ เพื่อใช้ใช้ในการวัดความสามารถทางสติปัญญาในด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทำให้ได้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประกอบด้วยข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ดังปรากฏในตารางวิเคราะห์ข้อสอบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อสอบของหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาหลังจากนำไปทดลองใช้

เนื้อหา	พฤติกรรม						รวม
	รู้-จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	
1. การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยา	2					2	4
2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	1	1		2			4
3. การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี				4			4
4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง		2		2			4
5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน	1			1	2		4
6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	1				1	2	4
7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	1		1		1	1	4
8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	1		1		1	1	4
9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพลงแผ่นซีดี	1		1		1	1	4
10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์					2	2	4
รวม	8	3	3	9	8	9	40

2.6 กำหนดเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งได้จากการรวมคะแนนจากการสอบและการประเมินชิ้นงานในใบงานของนิสิต โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนิสิต

ช่วงคะแนน 0-4	ช่วงคะแนน 0-100	เกรด	ความหมาย
3.40 – 4.00	85-100	A	ผลการเรียนดีเยี่ยม
3.00– 3.39	75-84	B	ผลการเรียนดี
2.60 – 2.99	65-74	C	ผลการเรียนเป็นที่พอใจ
2.00 – 2.59	50-64	D	ผลการเรียนเป็นที่พอใจน้อย
0.00 – 1.99	0-49	F	ผลการเรียนไม่เป็นที่พอใจ

ที่มา: สุวิมล ว่องวาณิช (2546: 33-36)

3. แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ สำหรับนิสิตซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างและพัฒนาดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของ บุญเรียง และคณะ(2546: 465-469) และ สุวิมล ว่องวาณิช (2546: 33-36) มากำหนดและปรับให้สอดคล้องกับทักษะที่พึงประสงค์ที่ต้องการของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ให้เกิดกับนิสิต ดังนั้นทักษะที่พึงประสงค์ในการใช้หน่วยกิจกรรมในครั้งนี้จึงประกอบด้วยแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ 3 ฉบับ คือ 1) แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) แบบประเมินทักษะการนำเสนอผลงาน และ 3) แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ โดยแบบประเมินแต่ละชิ้นจะมีประเด็นที่กำหนดไว้ 4 ประเด็น คือ

ระดับคะแนน	ความหมาย
4	ปฏิบัติได้ครบทุกประเด็น
3	ปฏิบัติได้ 3 ประเด็น
2	ปฏิบัติได้ 2 ประเด็น
1	ปฏิบัติได้ 1 ประเด็น
0	ปฏิบัติไม่ได้เลย

ประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์แต่ละฉบับมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยประเด็นดังนี้ เข้าร่วมประชุมกลุ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในข้อตกลงของกลุ่ม และตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

3.1.2 แบบประเมินทักษะการนำเสนอผลงานประกอบด้วยประเด็นดังนี้ พูดเสียงดังฟังชัด พูดได้เนื้อหาทำให้ผู้อื่นฟังเข้าใจ พูดได้คล่องแคล่วชัดเจน มีความมั่นใจในการนำเสนอ และมีมารยาทในการพูด

3.1.3 แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ประกอบด้วยประเด็นดังนี้ มีความตั้งใจ มีการซักถาม มีการปรึกษากับผู้อื่น มีการจดบันทึกข้อมูล และผลงานมีคุณภาพ

3.2 นำเกณฑ์และประเด็นของแบบประเมินทักษะของนิสิตที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์ จากนั้นนำเกณฑ์ที่ได้ไปสร้างแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต โดยมีคำชี้แจงประกอบ

3.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินทักษะที่พึงประสงค์เมื่อสิ้นสุดการสอนในหน่วยกิจกรรม โดยการนำคะแนนรวมของแต่ละทักษะมาประเมินผลรวมตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ช่วงคะแนนร้อยละ
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ในระดับดีเยี่ยม	85 – 100
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ในระดับดี	75 – 84
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ในระดับเป็นที่พอใจ	65 - 74
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ในระดับเป็นที่พอใจน้อย	50 - 64
มีการแสดงออกซึ่งทักษะที่พึงประสงค์ในระดับไม่เป็นที่พอใจ	0 – 49

ที่มา: สุวิมล ว่องวาณิช (2546: 33-36)

4. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับนิสิตซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างและพัฒนาดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ บุญเรียง และคณะ(2546: 470-474) มากำหนดและปรับให้สอดคล้องกับทักษะที่พึงประสงค์ที่ต้องการของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ให้เกิดกับนิสิต ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้หน่วยกิจกรรมในครั้งนี้จึงประกอบด้วยแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2 ฉบับ คือ 1) แบบประเมินความรับผิดชอบ และ 2) แบบประเมินการกล้าแสดงออก ซึ่งการประเมินแต่ละครั้งนั้นพิจารณาจากการแสดงออกของนิสิตว่า มีหรือไม่มี คุณลักษณะดังกล่าว ถ้า“มี” ได้ 1 คะแนน ถ้า“ไม่มี” ได้ 0 คะแนน โดยนิยามคุณลักษณะที่พึงประสงค์แต่ละด้านไว้ดังนี้

4.1.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ตกลงกันไว้

4.1.2 ความกล้าแสดงออก หมายถึง กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

4.2 นำเกณฑ์และประเด็นของแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์ จากนั้นนำเกณฑ์ที่ได้ไปสร้างแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต โดยมีคำชี้แจงประกอบ

4.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต เมื่อสิ้นสุดการสอนในหน่วยกิจกรรม โดยการนำคะแนนรวมของแต่ละคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาประเมินผลรวมตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ในการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้านความรับผิดชอบ	ช่วงคะแนนร้อยละ
ปฏิบัติได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ตกลงในระดับดีเยี่ยม	85 – 100
ปฏิบัติได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ตกลงในระดับดี	75 – 84
ปฏิบัติได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ตกลงในระดับเป็นที่พอใจ	65 - 74
ปฏิบัติได้ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ตกลงในระดับเป็นที่พอใจน้อย	50 - 64
ปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ตกลงในระดับไม่เป็นที่พอใจ	0 – 49

เกณฑ์การให้คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ในการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้านความกล้าแสดงออก	ช่วงคะแนนร้อยละ
กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีโอกาสในระดับดีเยี่ยม	85 – 100
กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีโอกาสในระดับดี	75 – 84
กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีโอกาสในระดับเป็นที่พอใจ	65 - 74
กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีโอกาสในระดับเป็นที่พอใจน้อย	50 - 64
กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีโอกาสในระดับไม่เป็นที่พอใจ	0 – 49

5. แผนการสอนของหน่วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยติดต่อขอคำแนะนำจากประธานหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพื่อวางแนวทางในการจัดทำแผนการสอน โดยได้รับความอนุเคราะห์ร่วมมือเป็นอย่างดี แผนการสอนสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

5.1 สร้างหน่วยกิจกรรมในเอกสารแผนการสอน กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการเข้าร่วมสังเกตอย่างมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ สังเกต และสัมภาษณ์นิสิต ที่เรียนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในขั้นตอนที่ 1 เป็นฐานข้อมูลในการสร้างหน่วยกิจกรรม และกำหนดกรอบเวลาของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมรวมทั้งสิ้น 12 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 1 เป็นการปฐมนิเทศกิจกรรมฯ สัปดาห์ที่ 2-11 เป็นเนื้อหาการเรียนการสอน 10 หน่วยกิจกรรม และสัปดาห์ที่ 12 เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมฯ ซึ่งกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาประกอบด้วย จุดประสงค์กิจกรรม เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล โดยแสดงรายละเอียดของหน่วยกิจกรรมที่สร้างขึ้นจากตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 หน่วยกิจกรรมในเอกสารแผนการสอน กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (ร่าง)

หน่วยกิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน	เทคนิควิธีการสอน	การประเมินผล
หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ บทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	เพื่อให้นิสิตมีความรู้และทักษะในการค้นคว้า และเข้าถึงข้อมูลที่พึงประสงค์ โดยใช้โปรแกรม Yahoo.com การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop และนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดเรียง จัดเก็บอย่างเป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อการศึกษาค้นหา หรือแก้ไข เพิ่มเติมในภายหลัง	การค้นคว้า และเข้าถึงข้อมูลที่พึงประสงค์ โดยใช้โปรแกรม Yahoo.com การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	การบรรยาย ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วม (Cooperative Learning) โดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน คละทักษะคอมพิวเตอร์ และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานโดยกำหนดการให้คะแนน 0-4
หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	เพื่อให้นิสิตเข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในการนำไปใช้ประโยชน์ช่วยแปลความหมายในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ จากแหล่งสารสนเทศต่างๆเช่น ตำรา บทความ อินเตอร์เน็ต หรือ E_encyclopedia เป็นต้น	การแปลความหมายในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ เช่น ตำรา บทความ อินเตอร์เน็ต หรือ E_encyclopedia	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วม โดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คนใหม่ตามความสมัครใจและตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หน่วยกิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน	เทคนิควิธีการสอน	การประเมินผล
หน่วยที่ 3 เสียงสื่อสำเนียงเสียงใด (การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีจากการฟัง)	เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีตะวันตกโดยการศึกษาจากโน้ตเพลงและการฟัง เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ และเปิดให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ	องค์ประกอบของดนตรีตะวันตกโดยการศึกษาจากโน้ตเพลงและการฟัง เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน ไทย-สากล และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน
หน่วยที่ 4 ลายลักษณ์ของเส้นเสียง(การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ในการบันทึกแทนเสียง)	เพื่อสามารถใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียงดนตรีอย่างง่าย	สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียงดนตรีอย่างง่าย	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน ไทย-สากล และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน
หน่วยที่ 5 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล(การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)	เพื่อสามารถเขียนโน้ตเพลงสากลอย่างง่าย โดยเปลี่ยนและคัดลอกจากโน้ตเพลงไทย	สัญญลักษณ์โน้ตเพลงสากลอย่างง่าย	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน ไทย-สากล และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หน่วยกิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน	เทคนิควิธีการสอน	การประเมินผล
หน่วยที่ 6 เสียงดนตรีสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)	เพื่อสามารถเขียนโน้ตเพลงไทยอย่างง่าย โดยเปลี่ยนและคัดลอกจากโน้ตเพลงสากล	สัญญลักษณ์โน้ตเพลงไทยอย่างง่าย	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน ใหม่ไทย-สากล และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน
หน่วยที่ 7 ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต(การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการ อ่านโน้ตเพลง)	เพื่อสามารถ อ่าน ร้องโน้ตเพลงสากลอย่างง่าย จากแบบฝึกหัดของโคดาย	การอ่าน ร้องโน้ตเพลงให้มีระดับเสียง และจังหวะที่ถูกต้อง	1. ใช้เทคนิควิธีและแบบฝึกหัดของ โคดาย ที่เชื่อว่าการร้องเพลงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่การเรียนรู้ดนตรีในชั้นสูงต่อไป 2. ใช้เทคนิควิธีของดาลโครซ โดยเน้นเรื่อง การฝึกหัดในเรื่อง Solfege ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับฝึกฝนในส่วนของหู(ears) ในการฟัง ตา (eyes) ในการดูและการร้อง (voice) ให้ตรงระดับเสียง 3. ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน ใหม่ไทย-สากล และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หน่วยกิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน	เทคนิควิธีการสอน	การประเมินผล
หน่วยที่ 8 การเขียนจังหวะและระดับเสียงจากการฟัง	เพื่อสามารถเขียนโน้ตเพลงสากลอย่างง่ายจากการฟัง	การเขียนโน้ตเพลงสากลอย่างง่าย จากการฟัง	1. ใช้เทคนิควิธี และแบบฝึกหัดของ โคดาย 2. ใช้เทคนิควิธีของดาลโครซ 3. ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน ใหม่ตามความสมัครใจ	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน
หน่วยที่ 9 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	เพื่อสามารถ พิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน คละทักษะคอมพิวเตอร์	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน
หน่วยที่ 10 สร้างเพลงสร้างงาน (การแต่ง เรียบเรียงเพลงสำหรับกิจกรรม Ethno Concert)	เพื่อแต่ง เรียบเรียงเพลงสำหรับกิจกรรม Ethno Concert	การบูรณาการ จากหน่วยเรียนที่ 1-10 และการการแต่ง เรียบเรียงเพลงสำหรับ กิจกรรม Ethno Concert (กิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา)	ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมโดยนิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คน คละทักษะคอมพิวเตอร์	ประเมินผลจากผลงานในใบงานและให้คะแนน 0-4 คะแนน

5.2. ส่งหน่วยกิจกรรมให้คณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ และนำข้อวิจารณ์ จุดบกพร่อง ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบ วิจารณ์ จุดบกพร่อง ข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่า

... หน่วยกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประโยชน์ต่อรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หน่วยกิจกรรมแต่ละหน่วยควรตั้งชื่อสะท้อนถึงจุดประสงค์ของการเรียนการสอนใช้ภาษาเข้าใจง่าย แต่ละ

หน่วยกิจกรรม ควรมีความยืดหยุ่นตามความต้องการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน การนำไปใช้ทดลองสอนจริงควรจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ที่เปิดการเรียนการสอนในภาคต้น จะได้ทราบข้อจำกัดและความต้องการของผู้เรียนที่แท้จริง ...

ผู้วิจัยนำข้อวิจารณ์ จุดบกพร่องข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขดังตารางที่ 6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 รายละเอียดปรับปรุงแก้ไข หน่วยกิจกรรมครั้งที่ 1

หน่วยกิจกรรมเดิม	หน่วยกิจกรรมที่ปรับปรุง	ข้อแก้ไข
หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศบทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	**หน่วยที่ 1** การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศบทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	
หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	**หน่วยที่ 2** คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	
หน่วยที่ 3 เสียงสื่อสำเนียงเสียงใด (การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีจากการฟัง)	**หน่วยที่ 3** การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	เปลี่ยนชื่อหน่วย**ที่ 3**
หน่วยที่ 4 ลายลักษณ์ของเส้นเสียง(การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง)	**หน่วยที่ 4** การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง	เปลี่ยนชื่อหน่วย**ที่ 4**
หน่วยที่ 5 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล(การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)	**หน่วยที่ 5** การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล	เปลี่ยนชื่อหน่วย**ที่ 5**
หน่วยที่ 6 เสียงดนตรีสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)	**หน่วยที่ 6** การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย	เปลี่ยนชื่อหน่วย**ที่ 6**
หน่วยที่ 7 ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต(การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการ อ่านโน้ตเพลง)	**หน่วยที่ 7** การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการ อ่านโน้ตเพลง	เปลี่ยนชื่อหน่วย**ที่ 7**

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หน่วยกิจกรรมเดิม	หน่วยกิจกรรมที่ปรับปรุง	ข้อแก้ไข
หน่วยที่ 8 การเขียนจังหวะและระดับสียงจากการฟัง	**หน่วยที่ 8** การเขียนจังหวะและระดับสียงจากการฟัง	
หน่วยที่ 9 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	**หน่วยที่ 9** การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	
หน่วยที่ 10 สร้างเพลงสร้างงาน (การแต่งเรียบเรียงเพลงสำหรับ กิจกรรม Ethno Concert)	**หน่วยที่ 10** สร้างเพลงสร้างงาน (การแต่งเรียบเรียงเพลงสำหรับ กิจกรรม Ethno Concert)	

5.3 นำหน่วยกิจกรรมที่ผ่านการตรวจสอบไปศึกษาคุณภาพ โดยทดลอง(Try Out) หน่วยกิจกรรมกับนิสิตที่เคยลงทะเบียนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยามาแล้ว ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547

5.4 ประเมินผลคุณภาพหน่วยกิจกรรม โดยให้นิสิตที่เคยลงทะเบียนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยามาแล้ว ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547 แสดงเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนการสอน นำข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหน่วยกิจกรรม ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

จากการสัมภาษณ์นิสิตที่เคยลงทะเบียนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยามาแล้ว ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547 แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ว่า

> ... หน่วยกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประโยชน์ต่อสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เนื้อหาในหน่วยกิจกรรมตรงตามความต้องการปัจจุบันแก้ปัญหาโดยการฝึกการเขียนโน้ต การค้นคว้าข้อมูล การใช้คอมพิวเตอร์กับคนที่รู้จักหรือเรียนรู้จากรุ่นพี่ เพื่อนในรุ่นหลายคน ยังขาดทักษะเรื่องการแปลงเสียงจากเทปคลาสเสทมาเป็นไฟล์ Digital เพื่อเก็บรักษาในคอมพิวเตอร์หรือในแผ่นซีดีรอมซึ่งเป็นงานส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมายให้นิสิตทำควรเพิ่มเข้าไปอยู่ในกิจกรรมฯ จะมีประโยชน์มาก...

ผู้วิจัยนำข้อวิจารณ์ จุดบกพร่องข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขดังตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 รายละเอียดปรับปรุงแก้ไข หน่วยกิจกรรมครั้งที่ 2

หน่วยกิจกรรมเดิม	หน่วยกิจกรรมที่ปรับปรุง	ข้อแก้ไข
หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศบทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	**หน่วยที่ 1** การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศบทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	
หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	**หน่วยที่ 2** คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	
หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	**หน่วยที่ 3** การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	
หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง	**หน่วยที่ 4** การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล	เปลี่ยนชื่อ เนื้อหา หน่วยที่ 4
หน่วยที่ 5 การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล	**หน่วยที่ 5** การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย	เปลี่ยนชื่อ เนื้อหา หน่วยที่ 5
หน่วยที่ 6 การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย	**หน่วยที่ 6** การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการ อ่านโน้ตเพลง	เปลี่ยนชื่อ เนื้อหา หน่วยที่ 6
หน่วยที่ 7 การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการ อ่านโน้ตเพลง	**หน่วยที่ 7** การเขียนจังหวะและระดับสียงจากการฟัง	เปลี่ยนชื่อ เนื้อหา หน่วยที่ 7
หน่วยที่ 8 การเขียนจังหวะและระดับสียงจากการฟัง	**หน่วยที่ 8** การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	เปลี่ยนชื่อ เนื้อหา หน่วยที่ 8
หน่วยที่ 9 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	หน่วยที่ 9 เทคโนโลยีเรื่องเสียง การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอมเพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	เปลี่ยนชื่อ เนื้อหา หน่วยที่ 9
หน่วยที่ 10 สร้างเพลงสร้างงาน (การแต่งเรียบเรียงเพลงสำหรับ กิจกรรม Ethno Concert)	**หน่วยที่ 10** สร้างเพลงสร้างงาน (การแต่งเรียบเรียงเพลงสำหรับ กิจกรรม Ethno Concert)	

5.5 ขั้นนำหน่วยกิจกรรมไปทดลอง (Implementation) ใช้กับกลุ่มทดลอง ดำเนินการดังนี้

5.5.1 นำหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมวิชาช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาไปทดลองใช้จริงกับนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) ภาคต้น ปีการศึกษา 2548

5.5.2 ประเมินผลคุณภาพหน่วยกิจกรรม และให้นิสิตแสดงเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนการสอน นำข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหน่วยกิจกรรม

จากข้อมูลในบันทึกการเรียน(Journal) การสัมภาษณ์พูดคุยกับนิสิตประชากรในกิจกรรมการเรียนการสอนในสปดาห์แรกที่มีเนื้อหาการปฐมนิเทศนิสิต โดยให้นิสิตแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอนทั้ง 10 หน่วยกิจกรรม นิสิต แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ว่า

> ... หน่วยกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประโยชน์ต่อสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยากับนิสิตมาก ในการเรียนโปรแกรมโฟโต้ชอป (PhotoShop) ชอบมากซึ่งโปรแกรมโฟโต้ชอป มีเนื้อหาและต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และฝึกทักษะมาก ถ้าจัดให้เป็นหน่วยกิจกรรมโดยเฉพาะจะดีมาก นอกจากนี้ทุกคน มีความกังวลใจเรื่องหาหัวข้อวิทยานิพนธ์มากเนื่องจากไม่มีความรู้ประสบการณ์ในการทำเลยถ้าจัดให้เป็นหน่วยกิจกรรมโดยเฉพาะจะดีมาก ...

ผู้วิจัยนำข้อวิจารณ์ จุดบกพร่องข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข หน่วยกิจกรรมดัง ตารางที่ 8 ต่อไปนี้

ตารางที่ 8 รายละเอียดปรับปรุงแก้ไข หน่วยกิจกรรมครั้งที่ 3

หน่วยกิจกรรมเดิม	หน่วยกิจกรรมที่ปรับปรุง	ข้อแก้ไข
หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศบทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล การปรับแต่งภาพด้วย โปรแกรม Photo Shop	**หน่วยที่ 1** การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศบทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล	เพิ่มเวลากิจกรรมจากสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงเป็น 3 ชั่วโมง ตัดเนื้อหาในส่วน โปรแกรม Photo Shop ไปเป็นหน่วยกิจกรรมที่ 7 โดยเฉพาะ
หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	**หน่วยที่ 2** คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	
หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	**หน่วยที่ 3** การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	บูรณาการเนื้อหาจากหน่วยที่5 และ6เข้าด้วยกัน
หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง	**หน่วยที่ 4** การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง	บูรณาการเนื้อหาจากหน่วยที่ 7 และ8 เข้าด้วยกัน
หน่วยที่ 5 การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล	**หน่วยที่ 5** การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน	นำชื่อหน่วย และเนื้อหามาจากหน่วยที่ 9
หน่วยที่ 6 การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย	**หน่วยที่ 6** การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	เพิ่มเนื้อหา โปรแกรม Photo Shop จากหน่วยกิจกรรมที่ 1 ยกมาเป็นหน่วยกิจกรรมที่ 7 โดยเฉพาะ
หน่วยที่ 7 การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการ อ่านโน้ตเพลง	**หน่วยที่ 7** การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	
หน่วยที่ 8 การเขียนจังหวะและระดับสียงจากการฟัง	**หน่วยที่ 8** เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	เพิ่มเนื้อหาใหม่ **หน่วยที่ 8**
หน่วยที่ 9 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	**หน่วยที่ 9** การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี	เพิ่มเนื้อหาใหม่ **หน่วยที่ 9**
หน่วยที่ 10 สร้างเพลงสร้างงาน (การแต่งเรียบเรียงเพลงสำหรับ กิจกรรม Ethno Concert)	**หน่วยที่ 10** แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์	เพิ่มเนื้อหาใหม่ **หน่วยที่ 10**

5.6 ผลจากการวิเคราะห์ ข้อวิจารณ์ จุดบกพร่องข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข แผนการสอน เพื่อใช้ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทำให้ได้แผนการสอน ที่ประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรม คือ หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale หน่วยที่ 7 การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี และหน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ แต่ละหน่วยกิจกรรมใช้เวลา 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ต่อประธานบริหารหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2. การดำเนินกิจกรรม หน่วยกิจกรรม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน ในขณะที่ใช้หน่วยกิจกรรมผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนิสิต โดยใช้แบบประเมินชิ้นงาน แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ และแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้วิจัยติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาโดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมมีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ช่วงเวลาปลายของภาคต้น ปีการศึกษา 2548 โดย การจัดสนทนากลุ่มย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1 ในประเด็นเรื่อง ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วย หน่วยกิจกรรมที่ 6 7 8 และ 9 ประเด็นคำถามนำมาจาก บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน (Journal) ที่ยังไม่ชัดเจน

การจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 2 ในประเด็นเรื่อง การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย หน่วยกิจกรรมที่ 1 2 3 4 5 และ 10 ประเด็นคำถามนำมาจาก บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ยังไม่ชัดเจน

3. ติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาโดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมมีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติหลังการทดลองโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย ควบคู่ไปกับการปฏิสัมพันธ์ในฐานะอาจารย์และเพื่อน ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 และ ภาคต้น ปีการศึกษา 2549

3.1 การติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในด้านความสอดคล้องของกิจกรรมฯ กับรายวิชาที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 โดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 3

3.2 การติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในด้านความสอดคล้องของกิจกรรมฯ กับรายวิชาที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 โดยการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการและการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1-3 (Focus Group Interview I-III) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างมีระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้

2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อหน่วยกิจกรรม ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบก่อนเรียน และคะแนนสอบหลังเรียนเพื่อดูพัฒนาการของผลการเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย(Mean: μ) ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนเฉลี่ย (Coefficient of Variation: C.V.)

2.2 ข้อมูลจากแบบประเมินชิ้นงาน ใช้คะแนนเฉลี่ย(Mean: μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และและค่าร้อยละ

2.3 คะแนนจากการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต โดยการนับจำนวนความถี่ของการแสดงพฤติกรรม จากนั้นนำมาหาเฉลี่ย(Mean: μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และและค่าร้อยละ

ตารางที่ 9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	1.1 เพื่อทราบบริบทพื้นฐานทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	1 ศึกษาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. หลักสูตร ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	
	1.2 ศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	1. สังเกตอย่างมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์(Completely Participant Observation) รายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาดังกล่าว ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547	1 แผนการเรียนรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) 2. ผู้สอน 3. นิสิต 8 คน	1. แบบบันทึกภาคสนาม
ขั้นตอนที่ 2 สร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (ร่าง)	เพื่อสร้างแผนการสอนกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาฉบับร่าง	การสร้างแผนการสอนสร้างมาจากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา ปัจจัยและเงื่อนไขของนิสิตในการเรียนรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1. ผู้สอน 2. นิสิต 8 คน 3. สถานการณ์และสภาพความเป็นจริง เช่น เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน งานที่ได้รับมอบหมาย และการประเมินผลที่ผู้วิจัยมีส่วนร่วม	1. แบบบันทึกภาคสนาม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
			อย่างสมบูรณ์ใน รายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาคนตรีชาติพันธุ์วิทยา	
ขั้นตอนที่ 3 นำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้ (Implementation) กับกลุ่มทดลอง	1. ประเมินผลคุณภาพหน่วยกิจกรรม	1 นำหน่วยกิจกรรมของเอกสารประกอบการสอนกิจกรรมวิชาช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 คนตรีชาติพันธุ์วิทยาไปทดลองใช้จริงกับนิสิตกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาคนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2548	1. นิสิต 8 คน 2. สถานการณ์และสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่น ข้อดี ข้อจำกัดของ แต่ละหน่วยกิจกรรมซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล ตลอดจนสภาพปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหา หรือข้อเสนอแนะของนิสิตเข้าร่วมกิจกรรมฯ เป็นต้น	1. แผนการสอน 10 หน่วยแต่ละหน่วยกิจกรรมประกอบด้วย 1.1 จุดประสงค์ 1.2 เนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน 1.3 การประเมินผล 2. แบบบันทึกภาคสนาม 3. แบบบันทึกการเรียนของผู้เรียน 4. แบบสรุปข้อมูลของผู้วิจัย
	2. นำข้อวิจารณ์ ข้อดี ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหน่วยกิจกรรม	1. ให้นิสิตแสดงเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตอบแบบสอบถาม	1. นิสิต จำนวน 8 คน	1. แบบสอบถาม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิภาพ และปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน การสร้างวิชาช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	ประเมินประสิทธิภาพ และปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	1.ประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล จากผลการเรียนหรืองานในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	1. นิสิต 8 คน 2. บันทึกภาคสนาม 3. บันทึกการเรียนของผู้เรียน 4. แบบสรุปข้อมูลของผู้วิจัย	1. แบบสอบถาม
		2. สรุปผลการวิจัย	1 ข้อมูลทุกส่วนที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวม เช่น. บันทึกภาคสนาม บันทึกการเรียนของผู้เรียน แบบสรุปข้อมูลของผู้วิจัย และแบบสอบถามเป็นต้น	1. คอมพิวเตอร์ 2. Excel 2003 3. Word 2003 3. เครื่องคิดเลข

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัย เป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้ ศึกษา สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในรายวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยกิจกรรม ของกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1.1 ศึกษาด้าน สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1.2 ศึกษาการเรียนการสอน รายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1.3 พัฒนา หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในระหว่างการทดลองโดยพิจารณา 4 ประเด็น ต่อไปนี้

2.1 ศึกษาผลการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินชิ้นงาน

2.2 ทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต

2.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

2.4 ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการจัดสนทนากลุ่มย่อย 2 ครั้ง

ตอนที่ 3 ติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลังจากการทดลองโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย โดยพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

3.1 ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อ กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในด้านการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม

3.2 ความสอดคล้องของกิจกรรมฯ กับรายวิชาที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ของภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 และ ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 และ ภาคปลายปีการศึกษา 2549 หลังการทดลอง

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

การพัฒนากิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยใช้เทคนิค การสังเกตและมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Completely Participant Observation) โดยผู้วิจัยลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต ซึ่งเป็นวิชาเอกบังคับ และวิชาเอกเลือก ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยมีโอกาสเข้าร่วมเรียนกับนิสิต 2 รุ่นคือ รุ่น1-2 (ปีการศึกษา 2545-2547) โดยผู้วิจัยแจ้งให้นิสิตร่วมชั้นเรียนทราบถึงสถานภาพของผู้วิจัยว่าเป็นนิสิตคนหนึ่งที่มีความสนใจเกี่ยวกับวิชาต่างๆในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเช่นเดียวกับนิสิตทุกคน

ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ ของการเข้าร่วมลงทะเบียนเรียน ร่วมกิจกรรมการเรียน และสังเกตความเป็นไปที่เกิดขึ้น เพื่อทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไข และนำไปสู่การพิจารณา วางแผน พัฒนาหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผู้วิจัยใช้วิธีการในการศึกษา สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไข ที่เกิดขึ้นในกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยแสดง 2 บทบาทคือ เป็นนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนคนหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนเช่นเดียวกับนิสิตทั่วไป ในขณะเดียวกันผู้วิจัยมีบทบาทเป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต สนทนา และมีปฏิสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียนกับนิสิตร่วมชั้นเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการลงทะเบียนเรียนรายวิชา จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต ในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดังกล่าวข้างต้น โดยมีระยะเวลาและรายวิชาต่างๆ ต่อไปนี้

ภาคปลาย ปีการศึกษา 2546

393561 ดนตรีของโลก (Music of the World) 3 (3-0)

393522 ประวัติดนตรีตะวันตก (History of Western Music) 3 (3-0)

ภาคต้น ปีการศึกษา 2547

393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) 3 (3-0)

385591 วิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา (Research Methods in Ethnomusicology) 3 (3-0)

ภาคปลาย ปีการศึกษา 2547

393521 ประวัติ, พัฒนาการของดนตรีไทย (Histrory and Development of Thai Music) 3 (3-0)

393598 ปัญหาพิเศษ (Special Problems) 2 (2-0)

ภาคต้น ปีการศึกษา 2548

393562 ดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Music of Southeast Asia) 3 (3-0)

การพัฒนากิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้ 1) เข้าพบหัวหน้าภาควิชาศิลปนิเทศ และประธานหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยฯ 2) ศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 3) พิจารณา วางแผนเพื่อดำเนินการจัดทำหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหน่วยกิจกรรมต่างๆ หลักการ คำอธิบายของหน่วยกิจกรรม จุดประสงค์ เนื้อหา เวลาเรียนกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล 4) นำหน่วยกิจกรรมให้นิสิตปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2547 แสดงความคิดเห็น 5) นำหน่วยกิจกรรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหน่วยกิจกรรมที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1.1 ศึกษาด้าน สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดย ศึกษาแผนการสอน เอกสารประกอบการสอน จดบันทึกข้อมูลจากการสังเกต สนทนา ร่วมทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน และพูดคุยสัมภาษณ์นิสิตอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

จากการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ซึ่งรับผู้ที่จบปริญญาตรีสาขาดนตรีตะวันตก สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษา และสาขาอื่นๆ เข้าศึกษาต่อนั้น ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนตั้งแต่รุ่น 1-5 รวม 5 รุ่น (ปีการศึกษา 2545-2549) เป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างสาขาและต่างสถาบันการศึกษากัน เช่นจบจาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) สถาบันราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นต้น ดังตารางที่ 10 สถาบันระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษา และตารางที่ 11 สรุปข้อมูล สาขาวิชาที่จบ ของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2549 ต่อไปนี้

ตารางที่ 10 สถาบันที่สำเร็จการศึกษาของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2549

สถาบันระดับปริญญาตรีของนิสิต	ปีการศึกษาที่นิสิตเข้าศึกษา					
	2545	2546	2547	2548	2549	รวม
ม. เกษตรศาสตร์	3	1	3	1		8
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		1			1	2
มศว.ประสานมิตร	2	2	1	1	2	8
ม. ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา				1		1
ม.สงขลานครินทร์					1	1
ม.ทักษิน			2	1	1	4
ม.อุบลราชธานี		1				1
สถาบันราชมงคล	1	2	1	1	4	9
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	1					1
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	1					1
ม.พายัพ	1					1
ม.ราชภัฏพระนคร					1	1
ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา		1				1
ม.ราชภัฏเชียงใหม่		1		3		4
ม.ราชภัฏสกลนคร	1					1
ม.ราชภัฏบุรีรัมย์	1				1	2
ม. มหาสารคาม		1				1
ม. บูรพา		1				1
รวม	11	11	7	8	11	**48**

ตารางที่ 11 สาขาวิชาระดับปริญญาตรีของนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2545-2549

ปีการศึกษา	สาขาดนตรีตะวันตก	สาขาดนตรีไทย	สาขาดนตรีศึกษา	สาขาอื่นๆ	รวม
2545	7	-	3	2	12
2546	1	6	4	-	11
2547	4	3	-	-	7
2548	4	3	-	1	8
2549	10	1	-	-	11
		รวม			**48**

จากตารางที่ 10 และ ตารางที่ 11 แสดงสรุปข้อมูลพื้นฐานของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 -2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 48 คน ที่มีความหลากหลายทั้งด้านสถาบันและสาขาวิชาที่จบในระดับปริญญาตรี นิสิตมาจากสาขาดนตรีตะวันตก สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษา และสาขาอื่นๆ เช่น ปีการศึกษา 2545 มีนิสิตที่จบปริญญาตรีจากสาขาอื่นๆ 2 คน โดยจบจากสาขา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ นิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2548 มีนิสิตที่จบปริญญาตรีจากสาขาอื่นๆ 1 คน โดยจบจากสาขา ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แสดงให้เห็นสภาพทั่วไปของนิสิตที่เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันและบางคนไม่มีพื้นความรู้ที่จำเป็นต่อการศึกษา และในด้านทักษะดนตรี นิสิตมาจากสถาบันที่แตกต่างกัน จะได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ทักษะพื้นฐานแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของบัณฑิตที่จบจากสถาบันต่างๆ แต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษาการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดังนี้

สภาพ ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จากการศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2545-2550 นั้นพบว่า นิสิตจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากต่างสาขาวิชาเอก และต่างสถาบัน กันทั้งสาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีสากลและมีนิสิตบางส่วนจบการศึกษา

จากสาขาวิชา ที่ไม่เกี่ยวข้องกับดนตรี จึงทำให้ผู้ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยามี *ความรู้และทักษะด้านดนตรีที่แตกต่างกัน*

สภาพ ความรู้ และทักษะดนตรีที่แตกต่างกัน ของนิสิตแสดงให้เห็นว่า นิสิตมีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันและบางคนไม่มีพื้นความรู้ที่จำเป็นต่อการศึกษา และในด้านทักษะ นิสิตที่จบการศึกษามาจากสถาบันที่แตกต่างกัน จะได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการที่แตกต่างกันส่งผลทำให้ทักษะพื้นฐานแตกต่างกันไปด้วย การแก้ปัญหาโดยการสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านความรู้และทักษะบางประการให้กับนิสิตก็จะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนให้นิสิตทุกคนก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้ดีทางหนึ่ง ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…เราจบสาขาดนตรีไทยมา โน้ตเพลงสากลเคยเรียนมาเหมือนกัน พอไม่ได้ใช้นานๆ ตอนนี้คืนครูไปหมดแล้ว ต้องกลับไปทวนใหม่…”

นิสิตคนที่ 2 “…เนื้อหาการเรียนเน้นดนตรีในแถบเอเชียมากเหมือนกัน เราไม่ถนัดอ่านโน้ตดนตรีไทยเลย ใครช่วยติวให้หน่อย…”

นิสิตคนที่ 3 “…ถึงไม่จบดนตรีมาโดยตรงแต่ผมชอบดนตรี เล่นดนตรีได้บ้าง ศึกษาดนตรีตามความชอบมาตลอด คงเรียนผ่านไปได้ครับ…”

จากการสังเกต ร่วมทำงานกลุ่มกับนิสิตในกิจกรรมการเรียน และสัมภาษณ์นิสิตอย่างไม่เป็นทางการ ในช่วงลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นั้น ผู้วิจัยพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นความสำคัญ 5 ทักษะคือ 1. ทักษะแสวงหาความรู้แบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (Web based education) และนำความรู้เหล่านั้นมาประมวลผล อภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ การวิจารณ์ และสรุปสาระสำคัญ 2. ทักษะการนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อสารสนเทศโดยจัดทำรายงานการศึกษาเป็นรูปเล่ม, Video, CD, หรือเว็บไซต์ ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลปากเปล่า 3. ทักษะการสร้าง บันทึก แก้ไขสื่อ เช่น ภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหว เพื่อการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ 4. ทักษะการบันทึกโน้ต การฟังและวิเคราะห์บทเพลงจากวัฒนธรรมต่างๆ และ 5 ทักษะการอ่านบทความทางวิชาการภาษาอังกฤษ ซึ่งทักษะ 1- 4 จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดทำ ซึ่งทักษะทั้ง 5 ดังกล่าวนั้นไม่ได้กำหนดในเนื้อหาการเรียนการสอน แต่เป็นทักษะพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ที่นิสิตต้องมีเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียน

การเพิ่มทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ถือเป็นความสนใจและความรับผิดชอบของนิสิต ซึ่ง 5 ทักษะดังกล่าวนั้น นำไปใช้ประโยชน์ได้กับทุกวิชาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์ ผู้วิจัยพบว่า นิสิตมี *ความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน* เนื่องจากนิสิตจบการศึกษามาจากต่างสาขากัน ต่างสถาบันการศึกษา และวิธีการศึกษาที่ต่างกัน ความสนใจด้านคอมพิวเตอร์ต่างกัน จึงส่งผลให้นิสิตมีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกันผู้ที่มีทักษะคอมพิวเตอร์น้อยต้องพัฒนาเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…อาจารย์ให้เอาบทเพลงจากเทปคลาสเซ็ต ไปแปลงเป็นแผ่น ซีดี ใครทำได้ช่วยรับไปทำและช่วยทำเผื่อเพื่อนทุกคนด้วย …”

นิสิตคนที่ 2 “…อาจารย์บอกว่าการนำเสนอต้องมี PowerPoint พร้อม มีรูปภาพ เสียงประกอบด้วย แล้ว PowerPoint ประกอบเสียงเขาทำกันอย่างไร…”

นิสิตคนที่ 3 “…ได้รูปและประวัตินัก Ethnomusicology จาก Internet มาแล้ว แล้วเราต้องการตัดภาพเฉพาะใบหน้าตรงมาทำรายงาน ทำได้อย่างไร ใช้โปรแกรมอะไร…”

นิสิตคนที่ 4 “…อาจารย์ให้งานถอดบทเพลง 10 เพลง เป็นโน้ตเพลง เคยเรียนมาบ้างใน ป.ตรีแต่ก็นานมาแล้ว ตอนนี้ลืมหมดแล้ว มีใครช่วยติวให้หน่อย…”

นิสิตคนที่ 5 “…เพื่อนๆ มีใครรู้ไหมว่า ไฟล์เพลงนามสกุล .mp3, .cda, หรือ .wav เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ทำอย่างไร แล้วใช้โปรแกรมอะไรทำ…”

นิสิตคนที่ 6 “…ผมเคยค้นหาแต่ข้อมูลแต่เว็บไซต์ แต่ไม่เคยค้นหารูปภาพหรือภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนการบันทึกเก็บ หรือตัดแต่งรูป…”

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยายังเป็นสาขาวิชาค่อนข้างใหม่ที่เปิดการเรียนการสอนในประเทศไทยทำให้เอกสารทางวิชาการที่เป็นภาษาไทยของศาสตร์ดังกล่าวยังมีจำนวนไม่มาก ผู้ที่สนใจจะต้องศึกษาเอกสารตำราจากต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำราที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มี *ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน* สืบเนื่องจากนิสิตจบการศึกษามาจากต่าง

สถาบันกัน ความสนใจแตกต่างกันเช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้นิสิตมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันผู้ที่มีทักษะการอ่านน้อยจะเกิดอาการเครียด ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…งานที่อาจารย์ให้แปลบทความภาษาอังกฤษ ไปลองอ่านดูแล้วมึนอ่านไม่รู้เรื่องเลย มีใครทำมาแล้วบ้าง…”

นิสิตคนที่ 2 “…งานแปลบทความภาษาอังกฤษ อ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ตอนนี้เครียดมาก…”

นิสิตคนที่ 3 “…งานวิชาอื่นก็ยังทำไม่เสร็จ งานแปลบทความภาษาอังกฤษ ก็ยากสำหรับเรามาก …”

นิสิตคนที่ 4 “…งานแปลบทความภาษาอังกฤษ ชิ้นแรกยังแก้ไม่ผ่านเลย ต้องทำชิ้นใหม่ส่งอีก…”

นิสิตคนที่ 5 “…ผมทำไว้ก่อน ผิด ถูกค่อยแก้ไขทีหลัง…”

นิสิตคนที่ 6 “…รุ่นพี่บอกว่าเรียนวิชา ภาษาอังกฤษตามข้อบังคับของบัณฑิตวิทยาลัย ยากมากเรียนมา 2 ไม้แล้วยังไม่ผ่านเลย ฟังดูแล้วเราจะเรียนผ่านหรือเปล่านะ …”

ปัญหา ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จากการศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2545-2549 นั้นผู้วิจัยพบว่า *คอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ* เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของนิสิต ซึ่งหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีเครื่องคอมพิวเตอร์คุณภาพสูงที่มีคุณสมบัติเฉพาะให้บริการกับนิสิตใช้งาน เช่น แก้ไขตัดต่อภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนปรับแต่งคุณภาพของเสียงได้ เป็นต้น บริการให้นิสิตได้ใช้งานจำนวน 1 เครื่องเท่านั้น ผนวกกับสภาพของนิสิตที่มี ความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน นิสิตที่ต้องการฝึกฝนเพิ่มทักษะการใช้คอมพิวเตอร์แต่พบกับปัญหาการขาดแคลนคอมพิวเตอร์ จึงส่งผลให้การพัฒนาด้านทักษะคอมพิวเตอร์ของนิสิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งในการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ที่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ของสาขาวิชาฯ คือ นิสิตที่มีทักษะคอมพิวเตอร์ดีในกลุ่ม นิสิตบางส่วนต้องแก้ปัญหาโดยการหาทุนทรัพย์ซื้อคอมพิวเตอร์คุณภาพสูงซึ่งมีราคาแพงมาใช้เป็นส่วนตัว ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ยังพิมพ์งานช้าอยู่ งานเข้ามามาก ตอนนี้ต้องซื้อโน้ตบุ๊คเองแล้ว…”

นิสิตคนที่ 2 “…จะซื้อคอมพิวเตอร์รุ่นไหนดีที่ครอบคลุมการทำงานในบทเรียน ตลอดจนถึงเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์…”

นิสิตคนที่ 3 “…คอมพิวเตอร์ในห้องพัก อาจารย์เอาไว้ให้เป็นเครื่องสำหรับทำงานกลุ่มหรืองานส่วนกลางของสาขาฯ ใช้แก้ไขตัดต่อภาพและเสียง เพื่อผลิตสื่อนำเสนอ ถ้าเครื่องว่างทุกคนก็สามารถใช้ได้…”

จากสภาพ นิสิตมีความรู้ ทักษะดนตรีที่แตกต่างกัน นิสิตมีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน นิสิตมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน และ ปัญหาเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการนิสิต ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ นิสิตในหลักสูตรต้องปรับความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ให้ใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 12 สรุปสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสิตในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสิตในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

สภาพ ปัญหา	ปัจจัยที่ส่งผล
1. นิสิตมีความรู้ ทักษะดนตรีที่แตกต่างกัน	1. นิสิตที่มีความรู้จาก ป.ตรี สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีสากล หรือสาขาอื่นๆ ต้องเพิ่มเติมความรู้และทักษะที่ยังขาดในด้าน การเขียน การอ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากล
2. นิสิตมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน	2. นิสิตที่มีความรู้จาก ป.ตรี สาขาที่แตกต่างกันต้องเพิ่มเติมความรู้และทักษะที่ยังขาดในด้านความรู้ทั้งทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ
3. นิสิตมีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน	3. นิสิตที่มีความรู้จาก ป.ตรี สาขาที่แตกต่างกัน และความสนใจที่แตกต่างกัน ต้องเพิ่มเติมความรู้และทักษะที่ยังขาดในด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้เช่น Word, Excell และ Powerpoint และ มีทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเขียนโน้ตเพลง รูปภาพและเสียงเช่น Finale, Paint, Photoshop, Sound Forge, Nero Burnning Rom และ Nero CloverDesigner
4. คอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการนิสิต	4. การพัฒนาด้านทักษะคอมพิวเตอร์ของนิสิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 12 สรุปสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสิตในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสิตในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้สำเร็จนิสิตต้องมีปัจจัยหรือคุณสมบัติ 4 ประการประกอบด้วยความสามารถ 1. เขียน อ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากลได้ 2. มีความรู้ทั้งทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ 3. มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้เช่น Word, Excell และ Powerpoint และ 4. มีทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเขียน

โน้ตเพลง รูปภาพและเสียงเช่น Finale, Paint, Photoshop, Sound Forge, Nero Burnning Rom และ Nero CloverDesigner

จากข้อมูลตารางที่ 12 และ จากการศึกษาโดยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาต่างๆ 7 วิชา ผู้วิจัยพบว่า **ปัจจัย** ที่ส่งผลต่อ นิสิตจะประสบผลสำเร็จในการเรียนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตต้องมีปัจจัยหรือคุณสมบัติ 4 ประการ ประกอบด้วยความสามารถ 1. เขียน อ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากลได้ 2. มีความรู้ทั้งทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ 3. มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้ เช่น Word, Excell และ Powerpoint และ มีทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเขียนโน้ตเพลง รูปภาพและเสียงเช่น Finale, Paint, Photoshop, Sound Forge, Nero Burnning Rom และ Nero CloverDesigner และ 4. มีจิตใจรัก และมุ่งมั่นในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในศาสตร์ของดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีมนุษยสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ สามารถทำงานวิชาการหรืองานอื่นๆ ตามที่อาจารย์มอบหมายร่วมกับเพื่อน ตามเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งคุณสมบัติ ทั้ง 4 ประการนี้สอดคล้องกับความรู้และทักษะพื้นฐานของนิสิตที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยสรุปปัจจัยหรือคุณสมบัติ 4 ประการดังนี้

ปัจจัยที่ 1 การ เขียน การอ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากลได้ งานการศึกษาตัวดนตรีเป็นงานสำคัญหนึ่งที่ผู้เรียนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาต้องศึกษา การ เขียน การอ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี การเขียนการอ่านโน้ตเพลงได้จะทำให้รู้และเข้าใจตัวบทเพลงได้ถึงแก่น สามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบตลอดจนเขียนนำเสนอบทวิเคราะห์ตัวเพลงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การ เขียน การอ่านโน้ตสากลเป็นเรื่องสำคัญสำหรับนิสิต ดังคำกล่าวของอาจารย์และนิสิตว่า

อาจารย์ผู้สอน “…การนำเสนอบทวิเคราะห์ตัวบทเพลงจำเป็นต้องมีโน้ตเพลงประกอบการวิเคราะห์เนื่องจากเป็นวิธีสากลที่ใช้สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตัวเพลงมากยิ่งขึ้น…”

นิสิตคนที่ 1 “…ต้องเรียนรู้ การเขียน การอ่าน การพิมพ์โน้ตสากลให้คล่อง ถึงเวลาทำวิทยานิพนธ์ต้องใช้แน่นอน …”

นิสิตคนที่ 2 “…ตอนนี้มีปัญหามากในการถอดเสียงเป็นโน้ตเพลง เขียนได้แต่เป็นโน้ตไทย แต่เขียนเป็นโน้ตสากลไม่ได้…”

นิสิตคนที่ 3 “…การถอดเสียงเป็นโน้ตเพลงสากลไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร ส่งแต่โน้ตไทยได้หรือเปล่า…”

ปัจจัยที่ 2 การมีความรู้ทั้งทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทย และดนตรีสากล มีส่วนช่วยผู้เรียนในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตลอดจนการเขียนนำเสนอบทวิเคราะห์ตัวเพลงได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้สาขามานุษยดุริยางควิทยาเป็นสาขาวิชาค่อนข้างใหม่ในประเทศไทย หนังสือและตำรามีไม่มาก การอ่านบทความ หนังสือหรือตำราจากต่างประเทศเป็นภาษาอังกฤษ จะทำให้นิสิตมีความรู้กว้างไกล ด้านการถอดโน้ตเพลง การบันทึกบทเพลงด้วยโน้ตสากล มีส่วนช่วยผู้เรียนในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และสื่อความหมายบทเพลงที่นำเสนอได้ในระดับสากล ดังคำกล่าวของอาจารย์ว่า

อาจารย์ผู้สอน 1 “…สาขามานุษยดุริยางควิทยาเป็นสาขาวิชาค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย มีผู้ศึกษาโดยตรงหรือผู้เชี่ยวนาญด้านนี้ไม่มากนัก จึงจำเป็นต้องศึกษาจากตำราภาษาอังกฤษ …”

อาจารย์ผู้สอน 2 “…การเขียนงานวิชาการเกี่ยวกับดนตรีไทย หรือดนตรีในภูมิภาคต่างๆ มีความจำเป็นต้องบันทึกบทเพลงด้วยโน้ตสากล เพื่อสื่อความหมายบทเพลงได้ในระดับสากล…”

อาจารย์ผู้สอน 3 “…รายวิชานี้กำหนดให้นักศึกษาทุกคนอ่าน (อ่านด้วยตนเอง) บทความทางมานุษยดุริยางควิทยา (ภาษาไทยและอังกฤษ) จากเรื่องที่กำหนดให้ (สำหรับ ปริญญาโทจำนวน 10 เรื่อง ปริญญาเอก 15 เรื่อง) แล้วเขียนสรุปย่อเป็นภาษาไทยความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษพิมพ์ขนาด A4 ตัวอักษรขนาด 16 ให้ส่งรายงานการศึกษาเอกสารนี้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาอย่างเคร่งครัด …”

อาจารย์ผู้สอน 4 “…ให้นักศึกษาทุกคนฝึกหัดถอดโน้ตเพลงจากเทปที่กำหนดให้ (จำนวน 10 เพลง ป.โท และ 15 เพลง สำหรับป.เอก) โดยขอรับเทปได้ที่ธุรการสาขาวิชาฯ …”

ปัจจัยที่ 3 การมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้เช่น Word, Excell และ Powerpoint และมีทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเขียนโน้ตเพลง รูปภาพและเสียงเช่น Finale, Paint, Photoshop, Sound Forge, Nero Burnning Rom และ Nero CloverDesigner สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการ เขียนงานทางวิชาการ และนำเสนอผลงานที่ศึกษาค้นคว้ามาในห้องเรียนหรือเสนอในเวทีวิชาการทั่วไป การเรียนการสอนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา รายวิชาต่างๆ ที่เปิดการเรียนการสอนจะกำหนดให้ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าทั้งในตำราและการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (Web based education) กำหนดให้นิสิตอภิปราย สรุปย่อ เขียนบทความทางวิชาการ เรียบเรียงเป็นรายงาน และนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ดังคำกล่าวของอาจารย์ว่า

อาจารย์ผู้สอน 1 “…การศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย การค้นคว้า การประมวลผล การวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอ และการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (Web based education)…”

อาจารย์ผู้สอน 2 “…การทำรายงาน ให้นิสิตเลือกหัวข้อเรื่องที่เหมาะสม เขียนเค้าโครงการศึกษาเสนออาจารย์ผู้สอน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงลงมือศึกษาจัดทำเอกสาร พร้อมทั้งรายงานด้วยวาจาโดยใช้สื่อ เช่น Power Point ในการนำเสนองานที่เขียนและการนำเสนอต้องได้คุณภาพ เหมาะสมแก่การศึกษาในระดับปริญญาโท …”

อาจารย์ผู้สอน 3 “…เขียนบทความเชิงวิชาการ ที่ได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์นักดนตรี หรือผู้รู้ ที่อาจารย์ผู้สอนเห็นชอบ โดยแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง สไลด์ ฯลฯ อย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับสถานภาพของผู้เรียน …”

อาจารย์ผู้สอน 4 “…เขียนบทความในเชิง “มานุษยดุริยางควิทยา” จำนวน 1 เรื่อง (ความยาวไม่น้อยกว่า 15 หน้าสำหรับป.โท และ 20 หน้า สำหรับป.เอก) ด้วย Computer Word Processor ใช้กระดาษพิมพ์ขนาด A4 ให้เสนอเค้าโครง (Outline) เรื่องที่ท่านสนใจต่ออาจารย์ผู้สอนเพื่อขอความเห็นชอบก่อนลงมือเขียน บทความนี้อาจจะนำไปลงพิมพ์ในวารสารที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีคุณภาพสูงทั้ง ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวน และใช้การอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ …”

ปัจจัยที่ 4 การมีจิตใจรัก และมุ่งมั่นในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในศาสตร์ของดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของปัจจัยหรือคุณสมบัติของนิสิตที่เข้ามาศึกษาเนื่องจากการมีจิตใจรัก และมุ่งมั่นในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในศาสตร์ที่นิสิตสนใจจะทำให้การเรียนการสอนเต็มประสิทธิภาพ และงานหลักที่สำคัญของนักมานุษยดุริยางควิทยาคือการเดินทางไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งแต่ละสนามมีความหลากหลายแตกต่างกัน ผู้วิจัยอาจได้รับความสะดวกสบายหรือลำบากซึ่งเป็นเรื่องปกติ ซึ่งการการปลูกฝังให้นิสิตมีจิตใจรัก และมุ่งมั่นใฝ่รู้ ใฝ่เรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญของนิสิตที่เข้ามาศึกษา ดังคำกล่าวของอาจารย์ว่า

อาจารย์ผู้สอน 1 “….ในสมัยที่ครูเรียนปริญญาเอกที่อเมริกา ครูต้องหมั่นเพียรทำงานตามที่อาจารย์ของครูสั่งถึงตี 2 ทุกวันถึงได้นอน จนเกิดความเคยชิน ในปัจจุบันก็ยังทำงานวิชาการนอนดึกตื่นเช้าดังที่ผ่านมา เล่าให้ฟังเพื่อเป็นตัวอย่างในการทำงานสู่ความสำเร็จ …”

อาจารย์ผู้สอน 2 “…การที่ให้นิสิตรวมตัวกันฝึกซ้อมในวง *ไหมและไผ่* เป็นการสร้างความสามัคคีให้ในหมู่นิสิตและสร้างจิตวิญญานของความรักในศาสตร์ดนตรีชาติพันธุ์ฯ เนื่องจากวง *ไหมและไผ่* เป็นศูนย์รวมของดนตรีทั้งตะวันตกและตะวันออก…”

นอกจากความรู้การมีจิตใจรัก และมุ่งมั่นในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แล้วนั้น การเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้เรียนต้อง ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ สามารถทำงานวิชาการหรืองานอื่นๆ ตามที่อาจารย์มอบหมายร่วมกับเพื่อน ตามเวลาที่กำหนดได้ และ สามารถปรับตัวร่วมทำงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ ดังคำกล่าวของอาจารย์และนิสิตว่า

อาจารย์ผู้สอน 1 “…นิสิตที่เข้ามาเรียนทุกรุ่นรู้จักกันดี มีหลายกิจกรรมที่กำหนดให้นิสิตร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นการสร้างเครือข่ายของสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ถึงเวลาไปฝึกเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อนๆที่ทำงานในแต่ละพื้นที่ต่างๆจะเป็นผู้ช่วยในการให้ข้อมูล ติดต่ออำนวยความสะดวกได้เป็นอย่างดี…”

อาจารย์ผู้สอน 2 “…นิสิตทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาด และจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน 3 ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาล หรือใบรับรองจากสถานพยาบาลของรัฐ การขาดเรียน *เกิน3ครั้ง* ไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป …”

อาจารย์ผู้สอน 3 “…การศึกษาภาคสนาม นิสิตต้องฝึกปฏิบัติงานภาคสนามร่วมกับอาจารย์ผู้สอนตามโครงการที่กำหนด แล้วนำเสนอผล งานของตน ในรูปแบบที่เหมาะสม ตามหลักการและวิธีการทางมานุษยดุริยางควิทยา คนละ 1 ชิ้น แล้วรวบรวมเป็นเอกสารรายงานการศึกษาภาคสนามของกลุ่ม พร้อมทั้งมีวีซีดีภาพยนต์แบบ documentation ประกอบด้วย…”

นิสิตคนที่ 1 “…ขาดไม่ได้เลยต้องออกฝึกปฏิบัติงานภาคสนามกับอาจารย์ ถ้าไม่ไปไม่ผ่านแน่…”

นิสิตคนที่ 2 “…กำลังแก้ไขงานที่ 1 และ 2 รอบสองแล้วยังไม่ผ่านเลย แต่ก็แก้ไขไปตามที่อาจารย์เสนอแนะนั่นแหละ คงผ่านไปได้…”

1.2 ศึกษาการเรียนการสอน รายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดย ศึกษาแผนการสอน เอกสารประกอบการสอน การสังเกต ร่วมกิจกรรมการเรียน ร่วมทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย และสัมภาษณ์นิสิตอย่างไม่เป็นทางการ ผลการศึกษาการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่ กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาจะประกอบไปด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมือนกัน 3 ประเด็นคือ 1. การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทั้งภาษาไทยและอังกฤษ การอภิปรายร่วมกัน การวิเคราะห์ วิจัย เขียนบทความ 2. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและการนำเสนองานทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และ 3. การเข้าเรียน และส่งงานตามเวลาที่กำหนด การร่วมมือทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมแสดงด้วยตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 กิจกรรมกับการเรียนการสอนหลัก ในวิชาต่างๆในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

รายวิชา	การค้นคว้าข้อมูลจากเครือข่ายการศึกษาของโลก	อ่านบทความภาษาอังกฤษ	มีส่วนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น	เขียนบทความวิเคราะห์วิจัย	การนำเสนอรายงานการศึกษาเอกสาร ปากเปล่าโดยใช้สื่อประกอบ เช่น ภาพ และเสียง	ทักษะการฟังการวิเคราะห์จากการฟัง	เขียน อ่านโน้ตเพลง	เข้าเรียนตรงเวลาส่งงานตามกำหนด
393561 ดนตรีของโลก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
393522 ประวัติดนตรีตะวันตก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
385591 วิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
393521 ประวัติ, พัฒนาการของดนตรีไทย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
393598 ปัญหาพิเศษ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
393562 ดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓

✓ หมายถึง กิจกรรมที่กำหนดในการเรียนการสอน
✗ หมายถึง ไม่มีกิจกรรม

จากตารางที่ 13 กิจกรรมกับการเรียนการสอน จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต ในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 7 รายวิชา มีประเด็นของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมือนกัน 3 ประเด็นคือ

1. การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทั้งภาษาไทยและอังกฤษ การอภิปรายร่วมกัน การวิเคราะห์วิจัย เขียนบทความ ประกอบด้วยกิจกรรม 1) การค้นคว้าข้อมูลจากเครือข่ายการศึกษา 2) อ่านบทความภาษาอังกฤษ 3) เขียนบทความ วิเคราะห์ วิจัย

2. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและการนำเสนองานทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วยกิจกรรม 1) การนำเสนอรายงานการศึกษา เอกสาร ปากเปล่าโดยใช้สื่อประกอบ 2) ทักษะการฟังการวิเคราะห์ จากการฟัง 3) ทักษะการเขียน การอ่านโน้ตเพลง

3. การเข้าเรียน การทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว และส่งงานตามเวลาที่กำหนด ประกอบด้วยกิจกรรม 1) เข้าเรียนตรงเวลา ส่งงานตามกำหนด 2) การมีส่วนร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น

ในรายวิชา 393522 ประวัติดนตรีตะวันตก 393598 ปัญหาพิเศษ และ 393562 ดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับ ทักษะการเขียน การอ่านโน้ตเพลง ในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ผู้วิจัยพบว่า รายละเอียดของเนื้อหาการเรียนอาจารย์ยกตัวอย่างเกี่ยวกับโน้ตเพลงในบทเพลงต่างๆ สรุปได้ว่า ทักษะการเขียน การอ่านโน้ตเพลงเป็นทักษะที่สำคัญนำไปใช้ในการศึกษาทั้ง 7 รายวิชา

สรุป การเรียนการสอนในแต่ละรายวิชามีประเด็นหลักที่นิสิตยังขาดทักษะและต้องการความรู้พื้นฐานเพิ่ม 2 ประเด็นคือ 1. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงาน เช่นการบันทึกโน้ต การแก้ไขภาพ เสียง และนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2 การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า นิสิตในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำอยู่ต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่เช่น อยุธยา เชียงใหม่ สงขลา เป็นต้น และนิสิตบางคนมีความจำเป็นต้องทำงานรับจ้างเล่นดนตรีในเวลากลางคืน นิสิตเหล่านี้ต้องสูญเสียเวลาบางส่วนไปกับการเดินทางกลับบ้านเนื่องจากคิดถึงบ้านและไม่มีญาติพี่น้องในกรุงเทพ หรือใช้เวลาไปกับการหารายได้เสริม ทำให้การแสวงหาความรู้และทักษะเพิ่มเติมด้วยตนเองทำได้ไม่เต็มความสามารถ และ

ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาการขอความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือนิสิตรุ่นพี่อาจไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร ดังนั้นนิสิตจึงเห็นประโยชน์และความสำคัญของการมีกิจกรรมใดๆที่จะมาเป็นเพื่อนช่วยสอน สนับสนุน กระตุ้นให้กำลังใจ และ แนะนำสิ่งดีๆ ให้เรียนได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1.3 พัฒนา หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ในขั้นตอนที่ 1.1-1.2 นั้นที่ผู้วิจัยพบว่า การเรียนการสอนในแต่ละรายวิชามีประเด็นหลักที่นิสิตยังขาดและต้องการความรู้พื้นฐานสนับสนุน 2 ประเด็น ดังกล่าวแล้วนั้น การพัฒนาหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จึงประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 2 ประเด็นคือ 1. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงาน เช่นการบันทึกโน้ต การแก้ไขภาพ เสียง และนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2 การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรม

โครงสร้างและเนื้อหา

หลักสูตรวิชาการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาดำเนินกิจกรรมในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรมและเนื้อหาการเรียนการสอนดังนี้

หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ บทความงานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล

หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง

4.1 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล (การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)

4.2 เสียงสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)

หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน

5.1 ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต (การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการอ่านโน้ตเพลง)

5.2 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน(การเขียนระดับสียงและจังหวะจากการฟัง)

หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

หน่วยที่ 7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม

หน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม

แนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เน้นหลักการเตรียมความพร้อม (Mentoring) ประกอบด้วยกิจกรรม การสอน (Teaching), การสนับสนุน (Sponsoring), การกระตุ้นให้กำลังใจ (Encouraging), การแนะนำ (Counseling) และ การเป็นเพื่อน (Befriending) การสร้างปฏิสัมพันธ์ การพบปะพูดคุยระหว่างผู้วิจัยและนิสิตเป็นกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

กิจกรรมแบบเป็นทางการ ประกอบด้วยกิจกรรม การสอน (Teaching) และ การสนับสนุน (Sponsoring) โดยผู้วิจัยและนิสิตทำการตกลงร่วมกันในการนัดหมาย ตารางเวลากิจกรรมการเรียนการสอน 12 สัปดาห์ กำหนดสถานที่สำหรับการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยพัฒนาหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเน้นการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ ทางดนตรี และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ตลอดจนส่งเสริมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นเป็นสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนคือ การบรรยาย การสัมภาษณ์ การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการอภิปราย ดังต่อไปนี้

กิจกรรมแบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยกิจกรรม การกระตุ้นให้กำลังใจ (Encouraging), การแนะนำ (Counseling) และ การเป็นเพื่อน (Befriending) โดยผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมดังกล่าวควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและการสร้างปฏิสัมพันธ์ การพบปะพูดคุยนอกห้องเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเมินผลจากการทำงานของนิสิต การทำงานกลุ่ม ใบงาน และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตลอดจนความคิดเห็นของนิสิตต่อการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งมีประเด็นในการประเมิน 2 ประเด็นหลักคือการประเมินผลด้านชิ้นงานและการประเมินผลด้านพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

การประเมินผลด้านชิ้นงาน

1. รายงานการศึกษาค้นคว้าทางอินเตอเน็ตเรื่องเกี่ยวกับดนตรีที่กลุ่มสนใจ เช่น Celtic Music หรือ Gamelan Music เป็นต้น

2. รายงานการศึกษาค้นคว้าหาความหมายศัพท์บัญญัติเฉพาะทาง(Musical Term) ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

3. รายงานการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง Minuet in G ของ Beethoven

4. แปลงโน้ตเพลงไทย “ลาวดำเนินทราย” ห้องเพลงที่ 1-16 ให้เป็นโน้ตสากล และแปลงโน้ตสากลเพลง “ขับไม้บัณเฑาะว์” ห้องเพลงที่ 1-10 ให้เป็นโน้ตไทย

5. เขียนโน้ตจากการฟัง 5 ข้อ ข้อละ 8 ห้อง

6. พิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

7. ตัดแต่งภาพหน้าตรงของนิสิตด้วยโปรแกรม Photoshop เพื่อการนำเสนอประวัติ

8. การดึงภาพและไฟล์เสียง จากภาพยนตร์เรื่อง Amadeus Mozart ให้นิสิตใช้โปรแกรม Sound Forge, Cyber Link Power DVD, Photoshop และ Nero Cover Designer เพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนเรื่องชีวประวัติของ Mozart

9. การสร้างสื่อการสอนเรื่องที่นิสิตสนใจโดยใช้โปรแกรม Power Point โดยมีแผ่น CD Audio เป็นส่วนประกอบคำบรรยาย และเขียนข้อมูลเหล่านั้น ลงในแผ่นซีดีรอม

10. รายงานการนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจซึ่งประกอบด้วย ความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

11. ทักษะการแสวงหาความรู้

12. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

13. ทักษะการนำเสนอผลงาน

การประเมินผลด้านพฤติกรรม

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออก

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ประกอบด้วยเครื่องมือ 15 รายการดังนี้

1. แบบประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้าทางอินเตอเน็ตเรื่องเกี่ยวกับดนตรีที่กลุ่มสนใจ เช่น Celtic Music หรือ Gamelan Music เป็นต้น

2. แบบประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้าหาความหมายศัพท์บัญญัติเฉพาะทาง(Musical Term) ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

3. แบบประเมินรายงานการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง Minuet in G ของ Beethoven

4. แบบประเมินแปลงโน้ตเพลงไทย “ลาวดำเนินทราย” ห้องเพลงที่ 1-16 ให้เป็นโน้ตสากล และแปลงโน้ตสากลเพลง “ขับไม้บัณเฑาะว์” ห้องเพลงที่ 1-10 ให้เป็นโน้ตไทย

5. แบบประเมินเขียนโน้ตจากการฟัง

6. แบบประเมินพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

7. แบบประเมินตัดแต่งภาพหน้าตรงของนิสิตด้วยโปรแกรม Photoshop เพื่อการนำเสนอประวัติ

8. แบบประเมินการดึงภาพและไฟล์เสียง จากภาพยนตร์เรื่อง Amadeus Mozart ให้นิสิตใช้โปรแกรม Sound Forge, Cyber Link Power DVD, Photoshop และ Nero Cover Designer เพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนเรื่องชีวประวัติของ Mozart

9. แบบประเมินการสร้างสื่อการสอนเรื่องที่นิสิตสนใจโดยใช้โปรแกรม Power Point โดยมีแผ่น CD Audio เป็นส่วนประกอบคำบรรยาย และเขียนข้อมูลเหล่านั้น ลงในแผ่นซีดีรอม

10. แบบประเมินรายงานการนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจซึ่งประกอบด้วย ความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

11. แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

12. แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

13. แบบประเมินทักษะการนำเสนอผลงาน

14. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ

15. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออก

สรุปผลการวิจัย ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมสำหรับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

การพัฒนากิจกรรมสำหรับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พัฒนาขึ้นจากการสรุป ประเด็นหลักที่นิสิตยังขาดทักษะและต้องการความรู้พื้นฐานเพิ่มใน 2 ประเด็นคือ 1. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงาน เช่นการบันทึกโน้ต การแก้ไขภาพ เสียง และนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2 การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นนำประเด็นดังกล่าวมาจำแนกให้เป็น 10 หน่วยกิจกรรมครอบคลุมทั้ง 2 ประเด็น นำหน่วยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ และนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา รุ่นปีการศึกษา 2547 แสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยนำข้อบกพร่องและข้อวิจารณ์มาปรับปรุงแก้ไข

การดำเนินการสอนในแต่ละหน่วยผู้วิจัยได้จัดเตรียมการสอนโดยสร้าง แผนการสอน เอกสารประกอบการสอน และโน้ตเพลง ใบงาน เกณฑ์การประเมินผลงานนิสิต เวลาที่กำหนดในการทำกิจกรรมของนิสิต และกำหนดให้นิสิต บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน (Journal) ผู้วิจัยสรุปข้อมูลการดำเนินการสอนในแต่ละหน่วยกิจกรรมจาก บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน และบันทึกการสอนดังนี้

หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ
บทความ งานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 21 มิถุนายน 2548 โดยมีจุดประสงค์ เพื่อให้นิสิตมีความรู้และทักษะในการค้นคว้า และเข้าถึงข้อมูลที่พึงประสงค์โดยใช้

Yahoo.com หรือ google.com และนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดเรียง จัดเก็บอย่างเป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อการศึกษา ค้นหา หรือแก้ไข เพิ่มเติมในภายหลัง ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 1 นี้ ดำเนินไปตามแผนการสอน โดยผู้วิจัยเกริ่นนำเข้าสู่บรรยายความรู้พื้นฐานเรื่อง การค้นคว้าข้อมูล โดยมีเอกสารประกอบ หลังจากนั้น ให้นิสิตแบ่งกลุ่มละ 2 คน คนหนึ่งมีความชำนาญจับคู่กับนิสิตมีความชำนาญน้อยกว่า ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานตามคำสั่งใน ใบงาน มีปัญหาอุปสรรคเรื่อง คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยติดต่อขอใช้ห้องคอมพิวเตอร์ส่วนกลางของคณะมนุษยศาสตร์ นิสิตส่งงานได้ภายในเวลาที่กำหนด สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า นิสิตทุกคนสนใจในเนื้อหา หลายคนบอกว่าที่ผ่านมาไม่เคยสนใจเกี่ยวกัยเรื่องจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบเพื่อง่ายต่อการศึกษา ค้นหา หรือแก้ไข เพิ่มเติมในภายหลัง ทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานที่ได้รับมอบหมายใน ใบงาน อย่างสนใจ ผู้ที่มีทักษะคอมพิวเตอร์น้อยพยายามเรียนรู้กับเพื่อนที่เก่งกว่า

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้วิจัยเกริ่นนำเข้าสู่บรรยายความรู้พื้นฐานเรื่อง การค้นคว้าข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ชัดเจนโดยมีเอกสารประกอบ ควบคู่ไปกับการสาธิตให้เห็นภาพจริง ผู้วิจัยทราบปัญหาอุปสรรคเรื่อง คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ผู้วิจัยสามารถแก้ไขปัญหาโดยติดต่อขอใช้ห้องคอมพิวเตอร์ส่วนกลางของคณะมนุษยศาสตร์ แต่ก็มีความรู้สึกไม่สะดวก

ง. กิจกรรมการเรียนการสอน นิสิตร่วมมือเป็นอย่างดี การเตรียมกิจกรรมมาเป็นอย่างดีเหมาะสมกับเวลาเรียน

จ. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิตทั้ง 8 คนมีความพึงพอใจ ได้รับความรู้ และเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีประโยชน์กับนิสิต ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…มีความรู้ในการจัดเก็บไฟล์ที่เป็นระเบียบง่ายต่อการค้นหา และวิธีการบันทึกไฟล์ ที่ถูกหลักการ ประเภทของไฟล์ Folder ต่างๆ และในการบันทึกจัดเก็บที่เหมาะสม …”

นิสิตคนที่ 2 “…ผมเล็งเห็นความสำคัญในรายวิชานี้มาก เพราะรายวิชานี้เป็นวิชาที่ช่วยให้คนไม่รู้ไม่เข้าใจกลับมารู้และทำความเข้าใจได้ และช่วยให้มีความเข้าใจในรายวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น …”

นิสิตคนที่ 3 “…เป็นวิชาที่เรียนแล้วสนุกไม่ซีเรียส การเรียนที่ไม่ซีเรียส จนเครียดเกินไปจะทำให้เรามีความรู้ในสิ่งนั้นมากขึ้น ประกอบกับเรื่องที่เราสนใจแล้วยิ่งมีความตั้งใจมากขึ้น เรียนรู้เร็วขึ้น ไม่น่าเบื่อ…”

หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 28 มิถุนายน 2548 โดยมีจุดประสงค์เพื่อ

1) เตรียมความพร้อมให้กับนิสิตในเรื่องความเข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในการนำไปใช้ประโยชน์ช่วยแปลความหมายในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษจากแหล่งสารสนเทศต่างๆเช่น ตำรา บทความ อินเตอร์เน็ต หรือ e_Encyclopedia เป็นต้น

2) เพื่อให้นิสิตบูรณาการความรู้ และทักษะจากกิจกรรม หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ นำมาใช้ร่วมกับหน่วยที่ 2 ในการค้นหาความหมายศัพท์บัญญัติเฉพาะทาง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน

3) มีความรู้และทักษะในการเลือกใช้คำจำกัดความ (definition) ให้ถูกต้องตามบริบทของเนื้อหา ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

ความเข้าใจคำศัพท์ในภาษาอังกฤษเฉพาะทางเกี่ยวกับดนตรีชาติพันธุ์วิทยา การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 2 นี้ ดำเนินไปตามแผนการสอน โดยผู้วิจัยพูดคุยกับการเรียนในหน่วยกิจกรรมที่ 1 และบรรยายเกริ่นนำเข้าสู่เนื้อหาเรื่อง ความเข้าใจคำศัพท์ในภาษาอังกฤษเฉพาะทางเกี่ยวกับดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยมีเอกสารประกอบ หลังจากนั้น ให้นิสิตแบ่งกลุ่มละ 2 คน ตามความสมัครใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานตามคำสั่งใน ใบงาน ระหว่างการทำงานของนิสิต ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แต่ละกลุ่ม นิสิตส่งงานได้ภายในเวลาที่กำหนด สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า มีความสนใจในการเรียนดี ทุกคนมารอเรียนในห้องเรียนอย่างพร้อมเพรียง และทราบว่าวันอังคารเป็นวันว่างของนิสิตที่ไม่มีวิชาใดๆ ในหลักสูตรเรียนในวันนี้ ทุกคนเต็มใจมาเข้าเรียนเพราะทราบว่ามีประโยชน์

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยให้การนำเสนอความหมายของศัพท์ที่สำคัญให้ได้ความหมายที่ถูกต้องด้วยภาษาของนิสิตเอง ข้อบกพร่องการสอนในครั้งนี้คือ เอกสารประกอบการสอนที่ครูเตรียมมาให้นิสิตเป็นภาษาอังกฤษ นิสิตต้องใช้เวลามากในการค้นความหมายของศัพท์แต่ละคำทำให้นิสิตเสียเวลาไปกับการเปิดพจนานุกรม

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นิสิตแบ่งกลุ่มละ 2 คน ตามความสมัครใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานตามคำสั่งใน ใบงาน นิสิตพอใจการทำงานร่วมกันมากกว่าทำงานเดี่ยว นิสิตอภิปรายร่วมกัน ครูช่วยสรุปศัพท์ให้ได้ความหมายชัดเจน ครั้งนี้นิสิตเรียนรู้ศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ไม่มาก เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่สำหรับนิสิตซึ่งไม่มีพื้นฐานมาก่อน

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิตมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมให้ความรู้ ซึ่งเกิดจาก การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ร่วมกันของนิสิต ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…จากการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมการพร้อมในวันนี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้เข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยามากยิ่งขึ้น ศัพท์บางตัวที่พบบ่อยแต่ไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริง ก็ได้เข้าใจยิ่งขึ้นจากการศึกษาตั้งแต่รากศัพท์, Key word, การค้นหาความหมายจากพจนานุกรม มีร่วมทำกิจกรรม และ การอภิปรายภายกันในห้องเรียน …”

นิสิตคนที่ 2 “…ข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วมอภิปรายกับผู้เรียนท่านอื่น ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมซึ่งต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันและที่สำคัญต้องมีความสามัคคีกัน ผลงานจึงจะบรรลุตามเป้าหมาย …”

นิสิตคนที่ 3 “…ครูทำหน้าที่เชื่อมโยงความคิดของนิสิตแต่ละคนสรุปความหมายของ Ethnomusicology ว่า Ethnomusicology เป็นศาสตร์ที่ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับดนตรีที่เกิดจาก

พฤติกรรมของมนุษย์ในวัฒนธรรมต่างๆ มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นส่วนสำคัญใน การศึกษา วิจัย …”

นิสิตคนที่ 4 “…สิ่งที่ข้าพเจ้ายังขาดคือความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เฉพาะ ทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยาซึ่งการศึกษาภายในห้องเรียนนั้นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีคำศัพท์ อีกมากมายที่จะต้องเรียนรู้ …”

หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 5 กรกฎาคม 2548โดยมี จุดประสงค์เพื่อ เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบ ของดนตรีตะวันตกโดยการศึกษาจากโน้ตเพลงและการฟัง เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษา วิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ และเปิดให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ใน การเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้เพื่อเป็นหลักและแนวทาง ในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบต่อไป ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียน การสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 3 นี้ ดำเนินไปตามแผนการสอน นิสิตเข้าชั้นเรียนตรงเวลา โดยพร้อมเพรียงกัน ผู้วิจัยพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนในหน่วยกิจกรรมที่ 2 และเริ่มบรรยายนำเข้าสู่ เนื้อหาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี โดยมีเอกสารประกอบการสอน หลังจากนั้น แบ่งกลุ่มละ 2 คนโดยความสมัครใจ และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง แต่ละกลุ่มวิเคราะห์องค์ประกอบ ของบทเพลงซึ่งประกอบด้วย 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อน ทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง (Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของ เสียง(Tone Color) ของบทเพลง Minuet in G ของ Beethoven .ให้นิสิตช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานตามคำสั่งใน ใบงาน ระหว่างการทำงานของนิสิต ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แต่ละกลุ่ม นิสิตสามารถ ส่งงานได้ภายในเวลาที่กำหนด สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า กลุ่มผู้เรียนมีพื้นฐานปริญญาตรีมาจากดนตรีสากล ดนตรีไทย และมีหนึ่งคนจบสาขาวิชาประวัติศาสตร์ นิสิตแสดงความสนใจในเนื้อหา เนื่องจากนิสิตเอกดนตรี

สากลเคยเรียนมาแล้วหลายปีบอกว่าลืมแล้ว ส่วนนิสิตเอกดนตรีไทยบอกว่าเคยเรียนมาบ้างแต่ลืมแล้วเช่นกัน ทุกคนจึงสนใจในเนื้อหาเนื่องจากเป็นการทบทวนความรู้และต้องนำความรู้เรื่องนี้ไปใช้เป็นพื้นฐานในวิชาของหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่าผู้สอนจัดทำเอกสารประกอบการสอน เตรียมสื่อการสอนประกอบเช่น ตัวอย่างของบันไดเสียง การประสานเสียงในรูปแบบต่างๆ ทำให้นิสิตเกิดความสนใจตลอดกิจกรรมการเรียน

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนให้นิสิตแบ่งกลุ่มทำงานกลุ่มละ 2 คนโดยความสมัครใจ และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง นิสิตชอบกิจกรรมตั้งชื่อมากเพราะเมื่อจับคู่กันแล้วแต่ละกลุ่มตั้งชื่อโดยเอาชื่อจริงหรือชื่อเล่นสองคนมารวมกันเช่น “พันกอเตย” เป็นชื่อที่รู้สึกแปลกหูดี

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิตมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนและชอบการทำงานเป็นกลุ่ม ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…มีแบ่งกลุ่มทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนทางความคิดซึ่งกันและกันในกลุ่ม ถึงการวิเคราะห์บทเพลงที่ได้รับมา เหมือนเป็นการทบทวนความรู้เดิม ทำให้ได้ทบทวนเรื่องคำศัพท์ และเครื่องหมายสัญลักษณ์ทางดนตรี ที่เกิดขึ้นในบทเพลงที่อาจารย์ผู้สอนแจกให้แต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์…”

นิสิตคนที่ 2 “…ในการวิเคราะห์บทเพลงข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนี้เลย เพราะไม่ได้เรียนในหลักสูตรที่ผ่านมา จึงทำให้วิเคราะห์บทเพลงออกมาได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์ของอาจารย์ แต่ในการเรียนวันนี้ข้าพเจ้าได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นและคิดว่าคงได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวิชาการวิเคราะห์บทเพลงต่อไป …”

นิสิตคนที่ 3 “…หมั่นขยันในการทบทวนบทเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดกับสมาชิกในกลุ่ม ยอมรับทัศนคติที่แตกต่างไปจากที่ข้าพเจ้าคิด ซึ่งช่วยให้ข้าพเจ้ามีความอดทนในการหาความหมาย สัญลักษณ์ทางดนตรีให้มากขึ้น…”

หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง

4.1 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล (การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)

4.2 เสียงสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 12 กรกฎาคม 2548 โดยมีจุดประสงค์ เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆต่อไปนี้

1) การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียงดนตรี โดยการศึกษาจากโน้ตเพลงและการฟัง

2) เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ

3) เปิดให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน

4) นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการบันทึกบทเพลงต่างๆ ที่สนใจศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลบทเพลงในการนำมาศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 4 นี้ ดำเนินไปตามแผนการสอน ผู้วิจัยเริ่มบรรยายนำเข้าสู่เนื้อหาเรื่อง การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง โดยมีเอกสารประกอบ หลังจากนั้น ให้นิสิตแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 2 คน โดยนิสิตดนตรีสากลอยู่ร่วมกับนิสิตดนตรีไทย และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง แต่ละกลุ่ม ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้ 1. แปลงโน้ตเพลงไทย “ลาวดำเนินทราย” ห้องเพลงที่ 1-16 เป็นโน้ตสากล 2. แปลงโน้ตสากล “ขับไม้บัณเฑาะว์” ห้องเพลงที่ 1-10 เป็นโน้ตไทย 3. แปลงโน้ตสากล “กระแต” ห้องเพลงที่ 1-12 เป็นโน้ตตัวเลข ให้นิสิตช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานตามคำสั่งใน ใบงาน ระหว่างการทำงานของนิสิต ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แต่ละกลุ่ม สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้มาบ้างแต่หลายคนลืมเนื้อหาไปแล้ว จึงเป็นเหตุให้ผู้เรียนในวันนี้สนใจที่จะทบทวนความรู้เดิม นิสิตที่ไม่มีพื้นฐานความรู้แสดงตัวให้ทราบว่าเนื้อหายากแต่จะพยายามเรียนรู้ได้และจับคู่อยู่กับนิสิตที่คอยช่วยเหลือได้

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้สอนมีการบรรยายนำเข้าสู่เนื้อหา ลำดับความสำคัญของการเขียนโน้ตเพลงในแบบต่างๆ และเลือกโน้ตเพลงที่รู้จักและไพเราะมาเป็นตัวอย่างของงานซึ่งมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนให้นิสิตแบ่งกลุ่มทำงานกลุ่มละ 2 คนโดยพิจารณานิสิตที่มีพื้นฐานด้านดนตรีสากลทำงานร่วมกับนิสิตที่มีพื้นฐานดนตรีไทย เท่าที่จัดได้และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเนื่องจากเนื้อหาการเรียนในครั้งนี้ มีทั้งเรื่องดนตรีไทยและดนตรีสากล

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิตพึงพอใจในกิจกรรมการเรียน ในวันนี้ซึ่งช่วยพัฒนาความรู้การเขียนโน้ตไทยกับโน้ตสากล และสามารถนำไปใช้ประกอบการได้จริง จากคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…แบบฝึกหัดการแปลงโน้ต จากโน้ตไทยเป็นโน้ตสากล จากโน้ตสากลเป็นโน้ตไทย และจากโน้ตสากลเป็นโน้ตตัวเลข ซึ่งทำให้ข้าพเจ้ามีความเข้าใจถึงการแปลงโน้ตและนับจังหวะของโน้ตสากลมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ได้จริง …”

นิสิตคนที่ 2 “…การร่วมกิจกรรมครั้งนี้ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นกิจกรรมที่เข้าใจและมีความสุขในการทำกิจกรรมมากที่สุด แต่ปัญหาที่เกิดนั้นเป็นปัญหาที่ตัวข้าพเจ้าเอง คือสามารถเข้าใจในเนื้อหาแต่ไม่สามารถอธิบายเป็นคำพูดได้ตามความเข้าใจ คือ สื่อเป็นภาษาพูดได้ไม่ค่อยดี…”

นิสิตคนที่ 3 “…การที่เราได้รู้จักโน้ตที่หลากหลายประเภท ย่อมเกิดประโยชน์ต่อตัวเราเองที่เราจะนำไปปรับใช้ …”

นิสิตคนที่ 4 “…การอ่านโน้ตสากล เขียนโน้ตสากล เครื่องสัญลักษณ์ต่างๆ เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนการศึกษาและในการทำงานวิจัยในอนาคตเพราะโน้ตสากล เป็นโน้ตที่รู้และเข้าใจได้เหมือนกันทั่วโลก …”

นิสิตคนที่ 5 “…ข้าพเจ้าเป็นเพียงคนเดียวที่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรีโดยตรง อาจจะมีปัญหาด้านทฤษฎีดนตรี ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาด้านดนตรี ข้าพเจ้าจะมีทักษะด้านดนตรีที่ด้อยกว่าผู้ศึกษาท่านอื่น จึงอยากเรียนให้ผู้สอนรับทราบ เพื่อแนะแนวทางในการศึกษา การศึกษาวันนี้ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการบันทึกแทนเสียง ทั้งแบบสากล แบบตัวเลข แบบเพลงไทย มากยิ่งขึ้น …”

หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน

5.1 ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต (การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการอ่านโน้ตเพลง)

5.2 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน(การเขียนระดับสียงและจังหวะจากการฟัง)

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 19 กรกฎาคม 2548 โดยมีจุดประสงค์เพื่อ นิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆต่อไปนี้

1) อ่าน ฟัง คิด และเขียนโน้ตเพลง โดยมีช่วงเสียง คู่ 4 เพอเฟ็คดังนี้ sol, lah, doh, ray ในอัตราจังหวะ 2/4 โดยใช้จังหวะ (rhythm) ❑ 𝅘𝅥 𝅘𝅥𝅮

2) อ่าน ฟัง คิด และเขียนโน้ตเพลงโดยมีช่วงเสียง คู่ 5 เมเจอร์ดังนี้ doh, re, me sol, lah ในอัตราจังหวะ 2/4 โดยใช้จังหวะ (rhythm) ❑ 𝅘𝅥 𝅘𝅥𝅮

3) เปิดให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน

4) นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการบันทึกบทเพลงต่างๆ ที่สนใจศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลบทเพลงในการนำมาศึกษา วิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 5 นี้ มุ่งเน้นการปฏิบัติอ่านและร้องให้เสียงตรงกับโน้ต และการเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน สื่อการสอนประกอบที่สำคัญคือเครื่องดนตรีเปียโน การดำเนินการสอนครั้งนี้มีอุปสรรคเล็กน้อยคือในห้องเรียนของนิสิตป.โทไม่มีเปียโน ผู้วิจัยจึงใช้ เครื่องดนตรีกีต้าร์แทน ผู้วิจัยแจ้งข้อตกลงกับนิสิตก่อนฝึกหัดร้องโน้ตเพลงเป็นกลุ่มใหญ่ว่า “การฝึกหัดร้องโน้ตเพลงนิสิตต้องตั้งใจอ่าน ร้องโน้ตจากแบบฝึกหัดในเอกสารที่แจก อย่างตั้งใจ อดทนต่อความเหนื่อยยากที่เกิดขึ้น” นิสิตทุกคนรับข้อตกลง สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า แสดงความตั้งใจฝึกหัดโดยการร้องโน้ตเพลงตามผู้สอนเสียงดังอย่างพร้อมเพรียง มีถูกผิดบ้างแต่ก็ตามกันไปได้ดี เวลาผ่านไปประมาณ 30 นาที นิสิตบางคนเริ่มแสดงความเหนื่อยอ่อน แต่ก็ร้องตามกันจนจบแบบฝึกหัด

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้สอนอธิบายถึงขบวนการการเรียนรู้ไปสู่จุดหมายคือการเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยินจะต้องผ่านการฝึกร้องให้รู้ระดับเสียงและจังหวะจนชำนาญก่อน ปกติการฝึกหัดร้องโน้ตเพลงเป็นทักษะที่ต้องสะสม ข้อบกพร่องของผู้สอนในครั้งนี้คือพยายามให้นิสิตเกิดความชำนาญในเวลาที่จำกัดจึงเกิดการเหนื่อยล้า

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้นิสิตเรียนรู้ร่วมกันโดยทุกคนรวมทั้งผู้สอนร้องโน้ตเพลงโดยมีเครื่องดนตรีประกอบ ผู้ที่ไม่มีทักษะสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้สอน กิจกรรมตอนท้ายให้นิสิตการเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยินอย่างง่าย ซึ่งนิสิตจะนำทักษะที่ฝึกการร้องเพลงในเบื้องต้นมาใช้ประโยชน์ และนิสิตสามารถรับรู้และเข้าใจสามารถเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยินอย่างง่ายได้ และทำให้นิสิตทราบว่า ถ้าต้องการโน้ตเพลงตามที่ได้ยินที่ซับซ้อนขึ้นนิสิตจะต้องฝึกหัดอย่างไร

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิตมีความตั้งใจในการร้องให้เสียงตรงกับโน้ต และหลายคนรู้สึกเหนื่อยอ่อนในกิจกรรมการเรียนแต่ก็อดทนฝึกหัดไปจนจบแบบฝึกหัด นิสิตมีความรู้และทักษะสามารถเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยินอย่างง่ายได้ ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ข้าพเจ้าเคยเรียนผ่านมาบ้างเล็กน้อย หลังจากเรียนแล้ว มีความเข้าใจถึงการร้องให้เสียงตรงกับโน้ต และการเขียนโน้ตได้ยินมากขึ้น…”

นิสิตคนที่ 2 “…การฝึกหัดร้องโน้ตเพลงและทดสอบการเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยินวันนี้เป็นโน้ตเพลงไม่ยากเกินไป การฝึกหัดร้อง และเขียนโน้ตเพลงต้องฝึกฝนต่อเนื่องต่อไปน่าจะเกิดความชำนาญมากขึ้น…”

นิสิตคนที่ 3 “…การฝึกหัดร้องโน้ตเพลงวันนี้เหนื่อยมากแต่ก็สนุก คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป…”

หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 26 กรกฎาคม 2548 โดยมีจุดประสงค์ เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆต่อไปนี้

1) ใช้โปรแกรม Finale เบื้องต้นได้ได้ถูกต้องและเป็นแนวทางในการศึกษาการใช้โปรแกรมในขั้นกลางและสูงต่อไป

2) นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการบันทึกบทเพลงต่างๆ ที่สนใจศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอข้อมูลเพลงในการจัดทำรายงานการศึกษา หรือประกอบงานวิจัยต่อไป นำความรู้และทักษะไปใช้ในโปรแกรมบันทึกโน้ตอื่นๆ เช่น Encore Sibelius หรือ Cakewalk ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 6 นี้ มุ่งเน้นทักษะการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale สื่อการสอนที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอนหน่วยที่ 6 นี้ คือคอมพิวเตอร์ และโปรแกรม Finale การดำเนินการสอนครั้งนี้มีอุปสรรคคือคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับนิสิต ผู้วิจัยจึงขออนุญาติใช้คอมพิวเตอร์ส่วนกลางจากคณะมนุษยศาสตร์ สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยที่ 6 ถึง 9 ซึ่งอุปสรรคก็ผ่านไปด้วยดี นิสิตสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ในเวลาที่กำหนดแต่มีนิสิต 4 คนที่ส่งงานล่าช้าไปเล็กน้อยเนื่องจากไม่คุ้นเคยกับสัญญลักษณ์โน้ตสากล และไม่เคยเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรม Finale มาก่อน สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า มารอเรียนกันก่อนเวลา ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใสดี ทุกคนไม่เคยมีทักษะในการใช้งานเกี่ยวกับโปรแกรม Finale มาก่อน จึงตั้งใจในการเรียนรู้เป็นอย่างดี

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้สอนอธิบายการทำงาน ขีดความสามารถ ความนิยมโปรแกรมอยู่ในระดับสากล เมื่อถึงขั้นตอนปฏิบัติ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่สาธิตและแก้ปัญหาให้กับนิสิต

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายและปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระ งานที่ได้รับมอบหมายเป็นการพิมพ์โน้ตเพลงที่ไม่มีรายละเอียดซับซ้อน นิสิตบางส่วนสามารถทำงานได้ดี ส่วนนิสิตบางส่วนต้องใช้เวลาในการทำงาน

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิต สามารถเรียนรู้โปรแกรม Finale และเห็นประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…การที่ได้ฝึกแต่งเพลงและเขียนโน้ตดนตรีสากลโดยใช้โปรแกรม Finaleเนื่องจากข้าพเจ้าได้ฝึกปฏิบัติจริง…”

นิสิตคนที่ 2 “…ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมากที่อาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญและนำเนื้อหาที่มีความสำคัญซึ่งผู้เรียนต้องนำไปใช้ในการศึกษาระดับปริญญาโท …”

นิสิตคนที่ 3 “…จากการเรียนรู้ในวันนี้ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความคิดว่าหากข้าพเจ้ารู้จักนำความรู้ที่ได้รับมาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและฝึกฝนอยู่เป็นประจำ ข้าพเจ้าก็สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข…”

หน่วยที่ 7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 2 สิงหาคม 2548โดยมีจุดประสงค์เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆต่อไปนี้

1) โปรแกรม Photoshop เบื้องต้นได้ได้ถูกต้องและเป็นแนวทางในการศึกษาการใช้โปรแกรมดังกล่าวในขั้นกลางและสูงต่อไป

2) นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้ในการปรับแต่งภาพงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนิสิตในการศึกษาในรายวิชาต่างๆ

3) นำความรู้และทักษะไปใช้ในโปรแกรมเกี่ยวกับการตกแต่งภาพอื่นๆ เช่น Paint หรือ Photo Impact เป็นต้น ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 7 นี้ มุ่งเน้นทักษะการใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ สื่อการสอนที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอนหน่วยที่ 7 นี้ คือคอมพิวเตอร์โปรแกรม Photoshop และเอกสารประกอบการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดย ถ่ายภาพหมู่นิสิตด้วยกล้อง ประเภท Digital และนำภาพหมู่ 2-3 นั้น

บันทึกเป็นไฟล์ภาพลงใน Computer ในใบงานกำหนดให้นิสิต แต่ละคน Copy ไฟล์ภาพและบันทึกเป็น (Save As) เพื่อใช้แก้ไขตกแต่งภาพและให้นิสิต ตัดแต่งภาพของตนเองดังนี้

1 สร้างความคมชัด และบันทึกเป็น(Save As)

2 นำไฟล์ภาพจากข้อ 1 มาเขียนข้อความบรรยายภาพตามความเหมาะสมใน และบันทึกเป็น (Save As)

3 เพิ่ม ลด หรือตัดขนาดภาพ ให้ได้อัตราส่วนขนาด 4x6 นิ้ว แต่คงความระเอียดของภาพ (Pixels) มากที่สุดของภาพเดิมเพื่อให้ได้ขนาดตรงกับการส่งร้านอัดรูป และบันทึกเป็น (Save As)

4 ภาพเดี่ยวหน้าตรง (หมุนภาพตามความเหมาะสม) ขนาด 1x1.6 หรือไกล้เคียง เพื่อประกอบ Power Point การนำเสนอประวัติ และบันทึกเป็น (Save As)

5 สร้างภาพขนาด 4x6 นิ้ว ประกอบด้วย ภาพในข้อ 4 จำนวน 6 ภาพ และบันทึกเป็น(Save As) เพื่อประโยชน์ในการประหยัดกระดาษในการพิมพ์ หรือส่งร้านอัดรูป

6 ลดขนาดภาพในข้อ 2 ลงให้มีขนาด 3x5 นิ้วหรือเล็กกว่า เพื่อใช้แสดงภาพใน Power Point ได้ตามความต้องการและบันทึกเป็น (Save As)

7 นำไฟล์ภาพจากข้อ 6 มาปรับความคมชัดให้จางลงเพื่อนำไปเป็นภาพ Background ใช้แสดงภาพใน Power Point ได้ตามความต้องการและบันทึกเป็น (Save As)

8. นิสิตเลือกเครื่องมือการปรับแต่งภาพนิสิต จากเมนู Filter ตามความชอบของนิสิต และบันทึกเป็น (Save As) ต่อจากนั้นเป็นขั้นตอนการนำเสนองานด้วย Power Point

9. สร้างหน้าต่างใน Power Point เพื่อแสดงภาพในข้อ 4, 6, 7 บันทึกเป็น(Save As)
สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า นิสิตมาเรียนตรงเวลา ทุกคนชอบเนื้อหา และกิจกรรมครั้งนี้มาก เนื่องจากเป็นงานแก้ไขเกี่ยวกับรูปภาพของนิสิตเอง นิสิต 7 คนไม่มีทักษะเกี่ยวกับโปรแกรม Photoshop และมีนิสิต 1 คนที่มีทักษะการใช้โปรแกรมได้ดี สามารถตกแต่งรูปต่างๆทำให้ทุกคนสนุกไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้สอนอธิบายการทำงาน ขีดความสามารถ ความนิยมโปรแกรม Photoshop อยู่ในระดับสากล เมื่อถึงขั้นตอนปฏิบัติ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่สาธิตและแก้ปัญหาให้กับนิสิต

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยถ่ายภาพหมู่นิสิตด้วยกล้อง ประเภท Digital และนำภาพหมู่ 2-3 นั้นให้นิสิต แต่ละคน Copy ไฟล์ภาพเพื่อใช้แก้ไขตกแต่งภาพ

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิต พึงพอใจและสนุกในการเรียนรู้โปรแกรม Photoshop โดยเฉพาะได้ตกแต่งภาพของนิสิตเอง ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…รู้สึกดีที่มีฝึกใช้โปรแกรม Phpotoshop เพราะช่วยให้มีการเตรียมตัวในการนำเสนองานทางวิชาการ…”

นิสิตคนที่ 2 “…การพยายามในการทำซ้ำเพื่อให้เกิดทักษะที่ดีขึ้น และก็ช่วยให้สามารถนำกลับมาทบทวนได้อีกประการหนึ่ง ซึ่งนอกจากการทวนจากเอกสารเพียงอย่างเดียว …”

นิสิตคนที่ 3 “…ชอบมาก การที่ได้ตกแต่งใส่ลูกเล่นรูปตัวเอง และการที่มีการบันทึกข้อมูลตลอดช่วยลดปัญหา โปรแกรม Phpotoshop มีข้อดีในการที่เราเกิดทำข้อมูลเก่าผิดพลาดมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ไม่ต้องกลับไปแก้ไขงานตั้งแต่ต้น และช่วยให้เห็นข้อแตกต่างของงานก่อน-หลังการตกแต่งภาพด้วย …”

หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 9 สิงหาคม 2548 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การใช้โปรแกรม Sound Force, CyberLink PowerDVD, PhotoShop และ Nero Cover Designer เบื้องต้นได้ถูกต้องและเป็นแนวทางในการศึกษาการใช้โปรแกรมดังกล่าวในขั้นกลางและสูงต่อไป

2) นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้ในการปรับแต่งไฟล์ภาพ ไฟล์เสียงสำหรับวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนิสิตในระหว่างการศึกษาในรายวิชาต่างๆ และหลังจากจบการศึกษา

นำความรู้และทักษะไปฝึกทดลองใช้ในโปรแกรมที่เกี่ยวกับการตกแต่งไฟล์ภาพ และไฟล์เสียงอื่นๆ เช่น Photo Impact, GoldWave, MP3 Compressor, MusicMatch Jukebox, XingMP3 Encoder หรือ MpegDJ Encoder เป็นต้น ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 8 นี้ มุ่งเน้นเรื่องเทคโนโลยีด้านเสียง สื่อการสอนที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอนหน่วยที่ 8 นี้ คือคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Sound Force, CyberLink PowerDVD และ Nero Cover Designer สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า มาเรียนกันตรงเวลา ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใสดี ทุกคนได้เรียนรู้การสร้างสื่อจากการบูรณาการการใช้โปรแกรมต่างๆ ด้าน เสียง รูปภาพ นำไปใช้ในการนำเสนอทางวิชาการ จึงตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้สอนอธิบายการทำงาน ขีดความสามารถ ความนิยมโปรแกรม Sound Force, CyberLink PowerDVD และ Nero Cover Designer อยู่ในระดับสากล เมื่อถึงขั้นตอนปฏิบัติ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่สาธิตและแก้ปัญหาให้กับนิสิต

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้โปรแกรม Sound Force, CyberLink PowerDVD, PhotoShop และ Nero Cover Designer เบื้องต้น โปรแกรมที่เกี่ยวกับการตกแต่งไฟล์ภาพ และไฟล์เสียงอื่นๆ เช่น Photo Impact, GoldWave, MP3 Compressor, MusicMatch Jukebox, XingMP3 Encoder หรือ MpegDJ Encoder เป็นต้น

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนพฤติกรรมผู้เรียน ผู้วิจัยสังเกตนิสิต ชอบกิจกรรมการเรียนสามารถเรียนรู้โปรแกรมดังกล่าวได้ดี และเห็นประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…พอดีเลย ในวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาอาจารย์ให้แปลงเสียงจากเทปคลาสเซ็ตเป็นแผ่น CD เพื่อง่ายต่อการเลือกเพลงที่ต้องการ…”

นิสิตคนที่ 2 “…ได้เรียนรู้วิธีการตัดต่อ แก้ไขไฟล์เสียงด้วยโปรแกรม Sound Forge การจับภาพจากภาพยนตร์ด้วยโปรแกรมPowerDVDCyberLink เพื่อนำมาทำปกกล่อง DVD, VCD และ CD เพลง …”

นิสิตคนที่ 3 “…ทราบขบวนการบันทึกเสียงจากเทปคลาสเซ็ต หรือเสียงจากการสัมภาษณ์บุคคลขำมาดัดแปลงเป็นไฟล์เสียงในคอมพิวเตอร์หรือบันทึกในแผ่น CD …”

หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 16 สิงหาคม 2548 โดยมีจุดประสงค์เพื่อ เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ คือ 1)การใช้โปรแกรม Nero Burning ROM 2) บูรณาการความรู้จากความรู้ในกิจกรรมฯ ก่อนหน้าเรื่องการใช้โปรแกรม Sound Force, CyberLink PowerDVD, PhotoShop และ Nero Cover Designer ในการสร้างสื่อประกอบการสอน การบรรยาย หรือการนำเสนอผลงานทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 9 นี้ มุ่งเน้นเรื่องการเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอมในรูปแบบต่างๆ สื่อการสอนที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอนหน่วยที่ 9 นี้ คือ คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Nero Burning ROM และ แผ่นเปล่า CD-ROM การดำเนินการสอนครั้งนี้มีอุปสรรคคือความสามารถของคอมพิวเตอร์ ส่วนกลางไม่สามารถเขียนแผ่น CD-ROM ได้ ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยนำคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ค มาสาธิตและให้นิสิตปฏิบัติการเขียนแผ่น CD-ROM ได้จริง สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า นิสิตมาเรียนตรงเวลา เนื้อหาตรงตามความต้องการ มีนิสิต 1 คน ที่มีทักษะการใช้โปรแกรม Nero Burning ROM ได้ดี ผู้สอนให้คอยช่วยเหลือเพื่อนเมื่อมีปัญหา

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้สอนอธิบายประเภทแผ่น CD-ROM และ DVD-ROM การทำงาน ขีดความสามารถ และการสร้าแผ่นในรูปแบบต่างๆ เมื่อถึงขั้นตอนปฏิบัติ เขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม ผู้สอนทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่สาธิตและแก้ปัญหาให้กับนิสิต

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหาอุปสรรคเรื่อง คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ผู้วิจัยแก้ไขปัญหาตั้งแต่การเรียนหน่วยเรียนรู้ที่ 1 โดยติดต่อขอใช้ห้องคอมพิวเตอร์ส่วนกลางของคณะมนุษยศาสตร์สามารถแก้ปัญหาผ่านไปได้ กิจกรรมการเรียนการสอน ครั้งนี้คอมพิวเตอร์ส่วนกลางไม่สามารถบันทึกข้อมูลลงแผ่น CD-ROM ผู้สอนแก้ปัญหาโดยจัดหาคอมพิวเตอร์ NoteBook มาใช้แทน และนิสิตจัดหาคอมพิวเตอร์ NoteBook มาเอง แต่ก็มีความรู้สึกไม่สะดวก

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิต ชอบกิจกรรมการเรียนสามารถเรียนรู้โปรแกรมดังกล่าวได้ดี และเห็นประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “… ได้เรียนรู้วิธีการเขียนข้อมูลเสียงและภาพลงแผ่น CD, VCD และ DVD รู้วิธีการสร้างสื่อประกอบคำบรรยายจากโปรแกรม Power Point และรู้วิธีการตัดความยาวของเพลงและปรับแต่งไฟล์เพื่อนำมาให้ประกอบสื่อ …”

นิสิตคนที่ 2 “…ได้สร้างPower Point ในเรื่องที่สนใจและใส่เสียง ภาพประกอบนำความรู้ไปใช้ในนำเสนอรายงานในวิชาที่เรียนได้…”

นิสิตคนที่ 3 “…ทราบวิธีการเคลื่อนย้ายข้อมูลขนาดใหญ่ที่ทำจากบ้านมานำเสนอที่ชั้นเรียนได้เช่น งานใน Power Point เสียง หรือภาพต่างๆ …”

หน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปในวันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2548 โดยมีจุดประสงค์เพื่อ ให้คำปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับ แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ แก่นิสิต เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ประสบการณ์พื้นฐาน ในการวางแผนจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ และจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อไป ซึ่งปรากฏผลการจัดการเรียนการสอนดังนี้

การดำเนินการสอนในหน่วยที่ 10 นี้ มุ่งเน้นเรื่องแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยกำหนดให้นิสิตแต่ละคนเตรียมนำเสนอปากเปล่าล่วงหน้า 1 สัปดาห์ (แจ้งให้นิสิตทราบในเวลาเรียนของหน่วยที่ 9) เกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ ความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ในการวิจัย ความเป็นไปได้หรือสิ่งที่เอื้อประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยและนิสิตช่วยกันอภิปรายและสรุปความเป็นไปได้ในการจัดทำเป็นวิทยานิพนธ์ สรุปการดำเนินการสอนได้ดังนี้

ก. พฤติกรรมผู้เรียน พบว่า นิสิต 6 คน ได้เตรียมการบ้าน เรื่องแนวคิดหัวข้อที่สนใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ ความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ในการวิจัย ความเป็นไปได้หรือสิ่งที่เอื้อประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย มานำเสนอ อีก 2 คนที่เหลือคิดล่วงหน้ามาบ้างเล็กน้อย มาคอยฟังเพื่อน แต่เมื่อถึงเวลาก็สามารถนำเสนอแนวคิดหัวข้อที่สนใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ได้พอสมควร นิสิตสนใจแนวคิดของเพื่อนแต่ละคน

ข. พฤติกรรมการสอน พบว่าผู้สอนทำหน้าที่นำอภิปรายความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในแนวคิดหัวข้อที่สนใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ของแต่ละคน

ค. กิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดให้นิสิตแต่ละคนเตรียมนำเสนอปากเปล่าล่วงหน้า 1 สัปดาห์ (แจ้งให้นิสิตทราบในเวลาเรียนของหน่วยที่ 9) เกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ ความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ในการวิจัย ความเป็นไปได้หรือสิ่งที่เอื้อประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ง. ผลการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการสอนของผู้สอนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตนิสิต เห็นประโยชน์ในกิจกรรม หน่วยที่ 10 นี้ ซึ่งการเรียนการสอนในครั้งนี้ไม่มุ่งหวังให้นิสิตแต่ละคนมีหัวข้อวิทยานิพนธ์ อย่างน้อยช่วยจุดประกายความคิดในการนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อไปดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…การนำเสนอโดยเพื่อน ๆ และผู้สอนทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้

ความเข้าใจในการนำเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์มากขึ้น ทำให้ทุกคนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ เพราะจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการคิดหัวข้อวิทยานิพนธ์ต่อไป …”

นิสิตคนที่ 2 “…ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเขียนวิทยานิพนธ์หรือการทำงานวิจัย เป็นสิ่งใหม่สำหรับข้าพเจ้ามาก เพราะที่ผ่านมาในการเรียนระดับปริญญาตรีนั้น ข้าพเจ้าไม่ได้สัมผัสในการเขียนบทความ หรือทำวิจัย ซึ่งเป็นผลทำให้ข้าพเจ้าอ่อนในเรื่องการใช้ภาษา ถ้าเป็นไปได้ข้าพเจ้าอยากจะเรียนรู้และทำความเข้าใจให้มากกว่านี้ในเรื่องการทำงานวิจัย …”

นิสิตคนที่ 3 “… ทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ถึงเรื่องงานวิจัย และการเตรียมหัวข้อวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นการให้คำแนะนำที่ดี ส่งผลให้กับกลุ่มเพื่อนสนใจ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนได้ …”

ตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

โดยมีรายละเอียดของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะที่พึงประสงค์ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ซึ่งการติดตามผลการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ วิจารณ์ โดยมีรายระเอียดตามตารางที่ 14 ต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ข้อมูลพื้นฐานนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2548

ลำดับที่นิสิต	อายุ	ปริญญาตรีสาขา / สถาบันการศึกษา	GPA	อาชีพ/สถานที่ทำงาน	ภูมิลำเนา
1	22	ดนตรีไทย/ ม.ราชภัฏ เชียงใหม่	3.39	-	เชียงใหม่
2	34	ดนตรีสากล/ ม.ราชภัฏเชียงใหม่	2.66	อาจารย์ / ม.ราชภัฏเชียงใหม่	เชียงใหม่
3	26	ประวัติศาสตร์/ ม.ทักษิน	2.54	-	นครศรีฯ
4	36	ดนตรีตะวันตก/ ม.ราชภัฏเชียงใหม่	2.22	อาจารย์ / ม.ราชภัฏเชียงใหม่	เชียงใหม่
5	26	ดนตรีสากล/ สถาบันราชมงคล	3.06	-	กรุงเทพฯ
6	31	ดนตรีสากล/มศว.ประสานมิตร	2.56	อาจารย์ / ม. ราชภัฏสวนสุนันทา	กรุงเทพฯ
7	36	ดนตรีไทย/ ม. ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	2.19	อาจารย์ / ม. เกษตรศาสตร์	กรุงเทพฯ
8	30	ดนตรีไทย/ ม. เกษตรศาสตร์	2.55	อาจารย์ / ม. อุบลราชธานี	กรุงเทพฯ

จากตารางที่ 14 ข้อมูลนิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ปีการศึกษา 2548 แสดงความแตกต่างกันของนิสิตแต่ละคน ในเรื่องอายุ เช่นนิสิตคนที่ 1 อายุบอกให้ทราบว่าจบปริญญาตรีและมาศึกษาต่อทันที ส่วนนิสิตคนที่ 7 จบปริญญาตรีมาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีอาชีพเป็นอาจารย์ ย่อมมีความรู้ประสบการณ์ด้านวิชาการมากกว่านิสิตคนที่ 1 พอสมควร ซึ่งนิสิตปีการศึกษา 2548 มีอายุเฉลี่ยที่ 30 ปี ในด้านความแตกต่างในสาขา และสถาบันการศึกษาที่จบในระดับปริญญาตรีมีความแตกต่าง เช่นนิสิตคนที่ 1 จบสาขาดนตรีไทย ม.ราชภัฏ เชียงใหม่ นิสิตคนที่ 3 จบสาขาประวัติศาสตร์ ม.ทักษิน ส่วนนิสิตคนที่ 5 จบสาขาดนตรีสากล สถาบันราชมงคล เป็นต้น

ในขั้นตอนของหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรม โดยมีรายละเอียดของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะที่พึงประสงค์และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยพิจารณา 4 ประเด็นต่อไปนี้ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินชิ้นงาน 2. พิจารณาจากทักษะที่พึงประสงค์ที่หน่วยกิจกรรมต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมิน

ทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต 3. พิจารณาจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หน่วยกิจกรรมต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต และ 4. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการเรียนในหลักสูตรวิชาการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 40 และแบบประเมินชิ้นงานคิดเป็นร้อยละ 60 นอกจากนี้ได้ทำการทดสอบก่อนเรียนแล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน เพื่อทำการเปรียบเทียบและดูพัฒนาการในด้านความรู้เนื้อหาของนิสิต ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผลการประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสอบวัดความรู้ก่อนเรียนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนที่มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พร้อมตรวจบันทึกคะแนนไว้ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้ทดสอบนิสิตหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งได้ผลการตรวจการให้คะแนนดังแสดงในตารางที่ 15 ต่อไปนี้

ตารางที่ 15 คะแนนการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน (40)	ร้อยละ (100%)	คะแนนหลังเรียน (40)	ร้อยละ (100%)	คะแนนที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ (100%)
1	18	40.00	36	90.00	18	45.00
2	13	32.50	31	77.50	18	45.00
3	12	30.00	32	80.00	20	50.00
4	15	37.50	34	85.00	19	47.50
5	12	30.00	30	75.00	18	45.00
6	15	37.50	35	87.50	20	50.00
7	8	22.50	29	72.50	21	52.50
8	7	17.50	27	67.50	20	50.00
μ	12.50	30.94	31.75	79.37	19.25	48.12
S.D.	3.66	7.78	3.10	7.76	1.16	2.91
C.V.	0.29	-	0.09	-	0.06	-

จากตารางที่ 15 แสดงคะแนนการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลังจากเรียน หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ข้อมูลคะแนนแสดงให้ทราบว่าคะแนนการสอบหลังเรียนของนิสิตเพิ่มขึ้นจากคะแนนการสอบก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยคะแนนการสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนการสอบก่อนเรียนถึงร้อยละ 48.43 ของคะแนนเต็ม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.12 ของคะแนนสอบก่อนเรียน การกระจายของคะแนนสอบก่อนเรียนเมื่อเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียนมีค่าลดลง แสดงว่าความรู้ในเนื้อหาในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน มีค่าเข้าใกล้กันมากขึ้นและมีแนวโน้มดีขึ้น สามารถแสดงแผนภาพ ช่วงคะแนน จำนวนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนได้ใน ภาพที่ 4 ต่อไปนี้

ภาพที่ 4 คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน

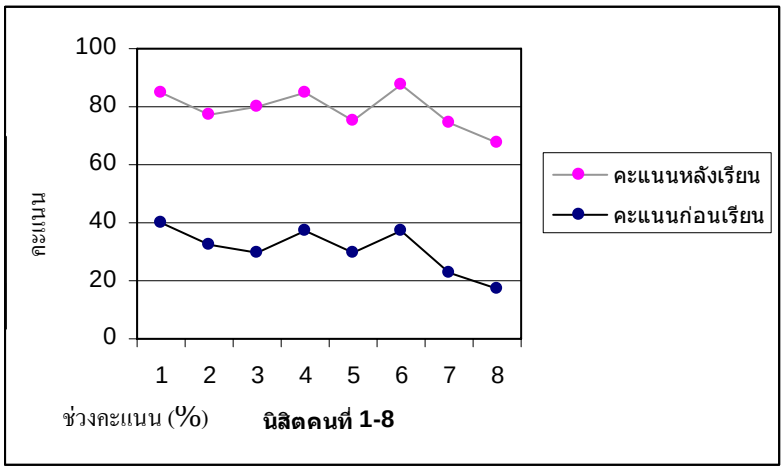

จากภาพที่ 4 แสดง ช่วงคะแนน จำนวนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน จะเห็นว่าในช่วงก่อนเรียน มีนิสิตได้คะแนนน้อยกว่า 50 ทั้ง 8 คน ซึ่งไม่มีนิสิตคนใดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ต่อมาเมื่อทดสอบหลังการเรียนนิสิตทุกคนมีคะแนนมากขึ้น มีนิสิต 1 คนได้คะแนนระหว่าง 60-69 มีนิสิต 3 คนได้คะแนนระหว่าง 70-79 มีนิสิต 3 คนได้คะแนนระหว่าง 80-89 และมีนิสิต 1 คนได้คะแนนระหว่าง 90-100 แสดงว่าหลังจากผ่านการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาไปแล้วนิสิตมีพัฒนาการด้านเนื้อหามากขึ้น

1.2 คะแนนจากผลการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

เมื่อเปิดภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ผู้วิจัยได้จัดปฐมนิเทศสำหรับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในสัปดาห์แรก เพื่อแนะนำกิจกรรม กำหนดข้อตกลงในการเรียนการสอน ประโยชน์ที่นิสิตจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมชี้แจงถึงชิ้นงานที่จะได้รับมอบหมาย กำหนดการส่งงาน โดยมีจำนวนชิ้นงานทั้งสิ้น 10 ชิ้นงาน ซึ่งจากการตรวจให้คะแนนทำให้ได้ผลคะแนนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ตามตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16 คะแนนจากการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน

ลำดับ	ชิ้นงานที่										รวม	คะแนนเต็ม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(40)	(60)	
1	4	4	4	4	3	3	4	4	3	3	36	54.00	90.00
2	4	3	3	4	3	4	3	4	4	3	35	52.65	87.50
3	3	4	4	3	3	4	3	4	4	3	35	52.65	87.50
4	3	4	4	4	3	4	3	4	4	4	37	55.50	92.50
5	4	3	4	3	4	4	4	3	3	4	36	54.00	90.50
6	4	3	4	4	4	3	3	4	4	3	36	54.00	90.50
7	3	3	4	4	3	4	4	3	3	3	34	51.00	85.00
8	3	3	4	4	3	4	4	4	3	3	35	52.65	87.50
μ	3.5	3.37	3.87	3.75	3.25	3.75	3.5	3.75	3.50	3.25	35.5	53.30	88.75
S.D.	0.53	0.51	0.35	0.46	0.46	0.46	0.53	0.46	0.53	0.46	0.92	1.35	2.31
ร้อยละ	87.50	84.37	96.87	93.75	81.25	93.75	87.50	93.75	87.50	81.25	-	-	-

จากตารางที่ 16 แสดงคะแนนจากการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตที่เรียน หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินชิ้นงานแต่ละชิ้นจะเห็นว่า ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยชิ้นงานของนิสิต 10 ชิ้นงาน ทั้ง10 ชิ้นงานของทุกคนมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 80 และมีชิ้นงานที่มีคะแนนรองลงมาจำนวน 2 ชิ้นงาน คือชิ้นงานที่ 5 และ 10 เมื่อเปรียบเทียบลักษณะชิ้นงาน พบว่าชิ้นงานที่นิสิตมีคะแนนรองลงมาเป็นชิ้นงานที่นิสิตต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียด ต้องใช้ความชำนาญด้านทักษะ จึงสามารถนำเสนอ และเขียนบรรยายได้ดี ในขณะที่ชิ้นงานที่นิสิตได้คะแนนมาก เป็นชิ้นงานที่ใช้ความเข้าใจ อาศัยความคิดรวบยอด ใช้ความคิดสร้างสรรค์ผนวกกับมีพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ก่อนหน้า ได้ดูการสาธิตและได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 96.87 แต่อย่างไรก็ตามงานทั้ง 10 ชิ้น

ของนิสิตถือว่าได้คะแนนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก สามารถแสดงจำนวนนิสิตที่ได้คะแนนประเมินชิ้นงานในช่วงต่างๆ ในภาพที่ 5 ต่อไปนี้

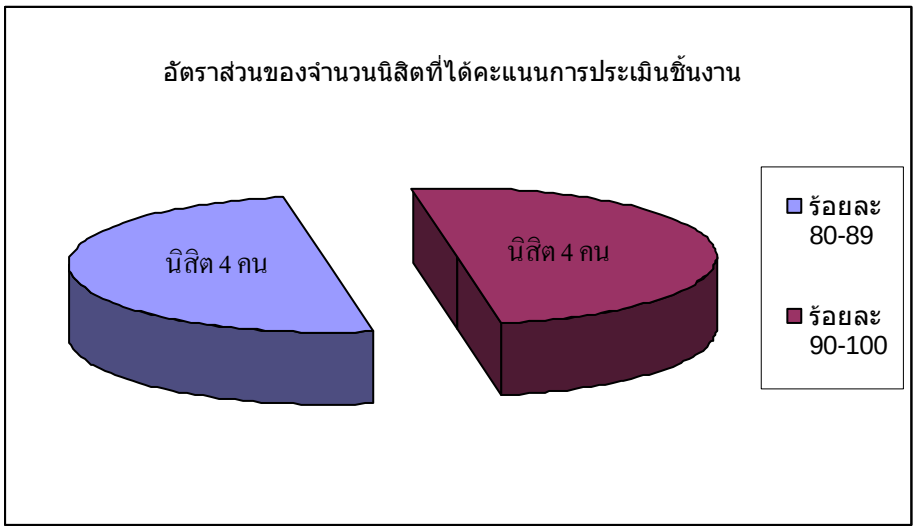

ภาพที่ 5 จำนวนนิสิตที่ได้คะแนนประเมินชิ้นงานในช่วงต่างๆ

จากภาพที่ 5 จะเห็นว่าจำนวนนิสิตที่ได้คะแนนประเมินชิ้นงานในช่วงคะแนน 90-100 มีจำนวน 4 คน หรือร้อยละ 50 และในช่วงคะแนน 80-89 มีจำนวน 4 คน หรือร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน ในขณะที่ไม่มีนิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 แสดงว่าหลังจากนิสิตผ่านการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาแล้ว นิสิตมีความรู้ในการพัฒนาชิ้นงานอยู่ในระดับดีจนถึงดีมาก

1.3 สรุปผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ผลจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ได้จากคะแนนสอบหลังเรียน และคะแนนประเมินชิ้นงาน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 17 ต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ลำดับที่	คะแนนชิ้นงาน(60%)	สอบหลังเรียน(40%)	รวม(100%)	ระดับคะแนน
1	54.00	36	90.00	A
2	52.65	31	83.65	B
3	52.65	32	84.65	A
4	55.50	34	89.50	A
5	54.00	30	84.00	A
6	54.00	35	89.00	A
7	51.00	29	80.00	B
8	52.65	27	79.65	B
μ	53.30	31.75	85.05	-
S.D.	1.35	0.09	4.10	-

จากตารางที่ 17 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่านิสิตมีผลการเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 85.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก นิสิตที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์สูงสุดมีคะแนนสูงถึงร้อยละ 90 ส่วนนิสิตที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด มีคะแนนร้อยละ 79.65 ซึ่งถือว่าผ่านอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถแสดงได้ในภาพที่ 6 ต่อไปนี้

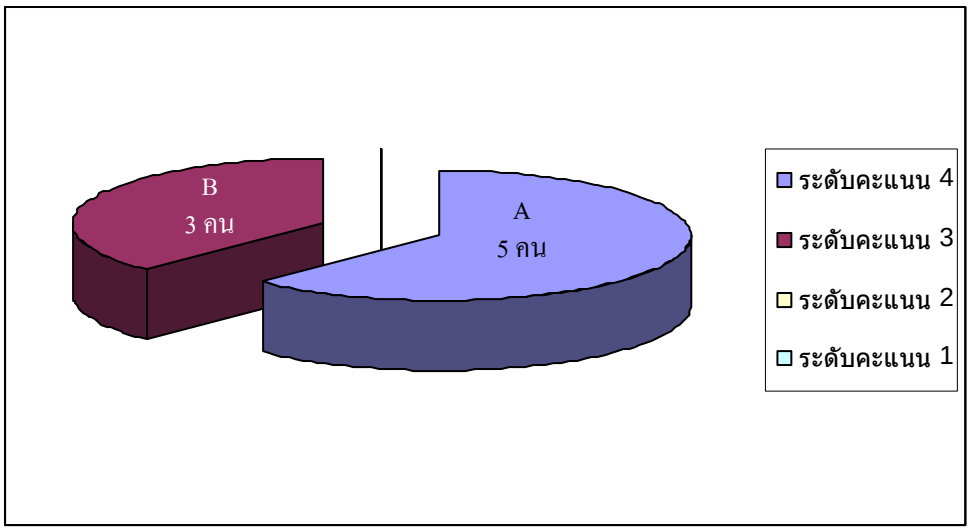

ภาพที่ 6 ระดับคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

จากภาพที่ 6 จะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีคะแนนอยู่ในระดับ 4 จำนวน 5 คน นิสิตที่มีคะแนนรองลงมาอยู่ที่ระดับ 3 จำนวน 3 คน และไม่มีนิสิตคนใดได้คะแนนต่ำกว่า 3 แสดงว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก สรุปได้ว่านิสิตที่ได้ผ่านกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ตามที่ต้องการแล้ว สามารถนำความรู้ทักษะในกิจกรรมฯ ไปใช้ประโยชน์กับการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

2. ทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต

เมื่อเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ผู้วิจัยได้ทำการประเมินทักษะที่

พึงประสงค์ของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ในด้าน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้ โดยประเมินนิสิตเป็นรายบุคคลลงในแบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ ซึ่งได้ข้อมูลจากการประเมินตามตารางที่ 18 ต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต จากการใช้หน่วยกิจกรรมใน
กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานคนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ลำดับที่	ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น							ทักษะการนำเสนอผลงาน							ทักษะการแสวงหาความรู้						
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	รวม (20)	ร้อยละ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	รวม (20)	ร้อยละ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่4	ครั้งที่ 5	รวม (20)	ร้อยละ
1	3	4	4	4	4	19	95	3	3	4	3	4	17	85	4	4	4	4	4	20	100
2	3	4	4	4	4	19	95	3	3	4	3	4	17	85	4	4	4	4	4	20	100
3	3	3	3	4	4	17	85	3	3	3	3	3	15	75	4	4	4	4	4	20	100
4	3	3	3	4	4	17	85	3	3	3	3	3	15	75	4	4	4	4	4	20	100
5	3	4	3	4	4	18	90	3	3	4	4	3	17	85	3	4	4	4	4	19	95
6	3	4	3	4	4	18	90	3	3	4	4	3	17	85	3	4	4	4	4	19	95
7	3	3	4	4	3	17	85	3	3	3	4	3	16	80	3	3	3	3	4	16	80
8	3	3	4	4	3	17	85	3	3	3	3	3	15	75	3	3	3	3	4	16	80
μ	3.00	3.50	3.12	4.0	3.75	17.75	88.75	3.0	3.0	3.5	3.37	3.25	16.12	80.62	3.5	3.75	3.75	3.75	4.0	18.75	93.75
S.D.	0.00	0.53	0.53	0.00	0.46	0.88	4.43	0.00	0.00	0.53	0.51	0.46	0.99	4.95	0.53	0.46	0.46	0.46	0.00	1.75	8.76
C.V.	0.00	0.15	0.16	0.00	0.12	0.04	0.04	0.00	0.00	0.15	0.15	0.14	0.06	0.06	0.15	0.12	0.12	0.12	0.00	0.09	0.09

จากตารางที่ 18 แสดงการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต จากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จะเห็นว่าทักษะที่พึงประสงค์ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 5 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการกระจายมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน แสดงว่านิสิตมีพัฒนาการทางด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพิ่มขึ้น การนำเสนอผลงาน พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 5 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการกระจายมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน แสดงว่านิสิตมีพัฒนาการทางด้านทักษะการนำเสนอผลงานเพิ่มขึ้น ทักษะการแสวงหาความรู้ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 5 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการกระจายมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน แสดงว่านิสิตมีพัฒนาการทางด้านทักษะการนำเสนอผลงาน เพิ่มขึ้น โดยทั้ง 3 ด้านมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.70 ทักษะที่นิสิตได้คะแนนสูงสุด คือทักษะการแสวงหาความรู้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 93.75 ส่วนทักษะการนำเสนอผลงานเป็นทักษะที่นิสิตได้คะแนนน้อยที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.62

ทักษะการนำเสนอผลงานเป็นทักษะที่นิสิตได้คะแนนน้อยที่สุดแต่อยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากการเตรียมนำเสนอผลงานกระทำในเวลาจำกัดหรือบางครั้งไม่มีเวลาในการเตรียมเสนอผลงาน และเกิดความประหม่าทำให้ไม่สามารถนำเสนองานให้ผู้อื่นเข้าใจประเด็นที่ได้รับมอบหมาย

ทักษะการแสวงหาความรู้เป็นทักษะที่นิสิตส่วนใหญ่ได้คะแนนสูง โดยนิสิตได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป จากการประเมินในทักษะการแสวงหาความรู้กับนิสิตทั้ง 8 คน พบว่า นิสิตกล้าซักถาม พูดคุยกับผู้สอน (ผู้วิจัย) เมื่อเกิดประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจ และต้องการความกระจ่างจากภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต จากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ในการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้ทำการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ในด้านความรับผิดชอบและความกล้าแสดงออก เป็นระยะเวลารวม 10 ครั้ง โดยทำการพิจารณานิสิตเป็นรายบุคคลแล้วประเมินลงในแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งได้ข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ตารางที่ 19 คะแนนการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ลำดับที่	ประเมินครั้งที่										รวม (10)	ร้อยละ (100%)	ระดับคะแนน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
4	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	8	80	3
5	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	8	80	3
6	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	8	80	3
7	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	7	70	2
8	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	7	70	2
μ	0.5	0.75	0.87	0.87	0.75	0.75	1	1	1	1	8.50	85	3.25
S.D.	0.53	0.46	0.35	0.35	0.46	0.46	0	0	0	0	1.30	13.09	0.88
C.V.	0.10	0.61	0.40	0.40	0.61	0.61	0	0	0	0	0.15	0.15	0.27

จากตารางที่ 19 แสดงคะแนนการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนิสิต จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตจากการประเมินครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 10 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการกระจายมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน แสดงว่านิสิตมีพัฒนาการของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนิสิตอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 85 โดยมีแนวโน้มว่านิสิตจะได้คะแนนสูงขึ้นในช่วงหลังหรือมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นหลังจบการเรียนการสอนไปแล้ว โดยนิสิตได้ระดับคะแนน 4 ถึง 3 คน นอกจากนี้ยังพบว่าในการประเมินครั้งที่ 9 และ 10 ไม่มีนิสิตคนใดที่ได้คะแนน 0 แสดงให้เห็นว่านิสิตมีพัฒนาการของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบมากขึ้นและใกล้เคียงกัน

3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ตารางที่ 20 คะแนนการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ลำดับที่	ประเมินครั้งที่										รวม (10)	ร้อยละ (100%)	ระดับคะแนน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	100	4
6	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	10	100	4
7	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	9	90	4
8	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	7	70	2
μ	0.87	1	1	0.87	0.75	0.75	1	1	1	1	9.5	95	3.75
S.D.	0.35	0	0	0.35	0.46	0.46	0	0	0	0	10.85	10.69	0.70
C.V.	0.40	0	0	0.40	0.61	0.61	0	0	0	0	1.14	0.11	0.18

จากตารางที่ 20 แสดงคะแนนการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกของนิสิต จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยของนิสิตจากการประเมินครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 10 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการกระจายมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน แสดงว่านิสิตมีพัฒนาการของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น โดยคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกของนิสิตอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 95 โดยมีแนวโน้มว่านิสิตจะได้คะแนนสูงขึ้นในช่วงหลังหรือมีความกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้นหลังจบการเรียนการสอนไปแล้ว โดยนิสิตได้ระดับคะแนน 4 ถึง 7 คน นอกจากนี้ยังพบว่าในการประเมินครั้งที่ 7 ถึงครั้งที่ 10 ไม่มีนิสิตคนใดที่ได้คะแนน 0 แสดงให้เห็นว่านิสิตมีพัฒนาการของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกมากขึ้นและใกล้เคียงกัน

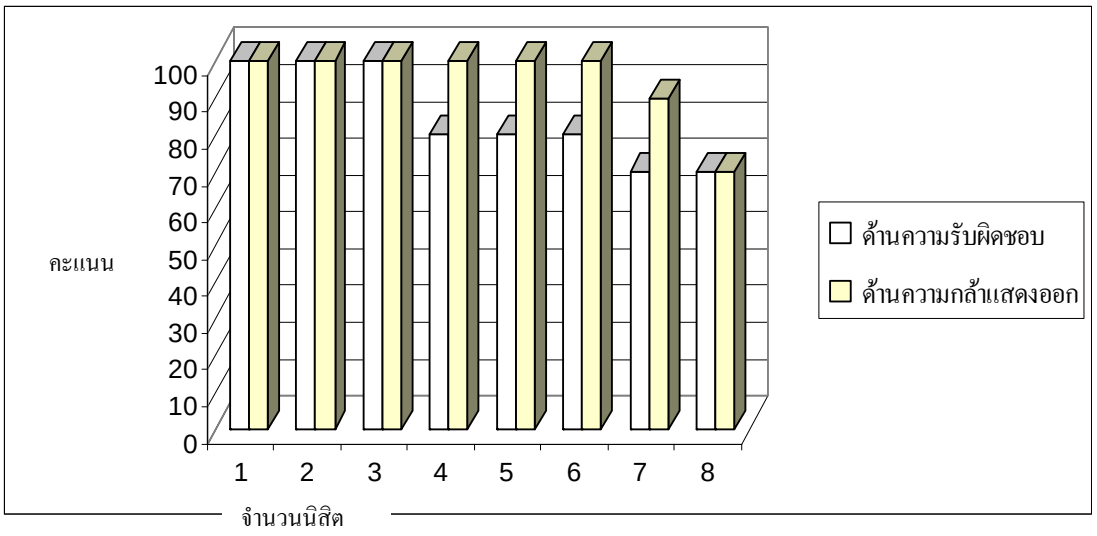

ภาพที่ 7 คะแนนของนิสิต 8 คนที่ได้คะแนนระดับต่างๆ ในการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ และด้านความกล้าแสดงออก

จากภาพที่ 7 จะเห็นว่านิสิตคนที่ 1-3 ได้คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความกล้าแสดงออก ระดับ 4 หรือร้อยละ 100 มีจำนวน 3 คน นอกจากนี้นิสิตทั้ง 8 คนมีคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านแสดงออกเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 90อยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก

4. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview)

ในการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยานั้น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสังเกต โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและ *จดบันทึกภาคสนาม (บันทึกเสียงกิจกรรมการเรียนการสอน)* ผู้วิจัยให้นิสิต เขียนบันทึกการเรียนรู้ (Journal) โดยมอบหมายให้ผู้เรียน 3 ใน 8 คนบันทึกหมุนเวียนกันในการเรียนแต่ละครั้ง หลังจากกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งผู้วิจัยเป็นผู้นำข้อมูลบันทึกภาคสนาม และบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนมาวิเคราะห์สรุปประเด็นข้อดี ข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข ความรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งที่นิสิตต้องการให้เกิดขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นัดหมายให้กลุ่มประชากรให้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview) 2 ครั้งนอกเหนือจากการเรียนการสอนเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน โดยสามารถวิเคราะห์ประเด็นที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ 8 ประเด็นคือ 1) ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2) ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อผู้สอน 3) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 4) การทำงานเป็นกลุ่มย่อย 5) ปัญหาในการเรียน 6) ปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างร่วมกิจกรรมการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 7) ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 8) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวัน โดยการแสดงข้อมูลต่อไปนี้

4.1 ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเนื้อหาการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

จากการสังเกต จดบันทึกภาคสนาม บันทึกการเรียนรู้ (Journal) ของนิสิต และการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview) นิสิตแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในประเด็น เนื้อหาในการเรียนการสอนของกิจกรรมฯ นิสิตมีความรู้สึกชอบ และประทับใจในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น กิจกรรมมีประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเนื้อหาการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “… ผมว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นประโยชน์ที่ไม่ทำให้เสียเวลา เพราะแม้ว่าเราจะเสียเวลาที่ต้องมาเรียนสัปดาห์ละ 1 วันใช้เวลา 3 ชม. แต่ก็คุ้มกับเวลาในการช่วยทำงานในรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สามารถลดเวลาการทำงานในรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาไป 1 สัปดาห์เลยทีเดียว ถือว่าคุ้มครับ…”

นิสิตคนที่ 2 “…เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้มีความพร้อมในการศึกษาหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กิจกรรมเวลาที่ใช้ดำเนินการสอนมีความเหมาะสม และยังช่วยให้คำปรึกษา แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา …”

นิสิตคนที่ 3 “…เป็นกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการ มีความสอดคล้องในเนื้อหาและกิจกรรม และยังมีการทบทวน รวมถึงให้คำแนะนำโดยตลอด หากเกิดความผิดพลาด เวลาที่ใช้ในกิจกรรมมีเวลาที่เพียงพอ มีประโยชน์กับการทำงานในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ดี…”

สรุปได้ว่า กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ตรงกับความต้องการ สอดคล้องในเนื้อหาและกิจกรรม ให้คำปรึกษา แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ เป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

4.2 ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อผู้สอน

นิสิตแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผู้สอนจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในประเด็นผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดีจึงเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…กิจกรรมการค้นคว้าข้อมูล ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนได้ให้ข้อแนะนำในการค้นคว้าข้อมูลทางอินเตอร์เนตได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งแนะนำถึงวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่ดี มีประโยชน์…”

นิสิตคนที่ 2 “…เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ชอบมากเพราะตรงกับความต้องการและเป็นการให้ความรู้ของอาจารย์ผู้สอนที่ยอดเยี่ยม…”

นิสิตคนที่ 3 “…มีประโยชน์มากได้รับความรู้และคำแนะนำที่ดี เวลาน้อยเกินไปสำหรับกิจกรรมนี้…”

นิสิตคนที่ 4 “…กิจกรรมนี้มีประโยชน์โดยตรง ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิตเป็นอย่างมาก…”

นิสิตคนที่ 5 “…ผู้สอนควรเป็นอาจารย์ประจำ มีเวลาทำงานสำหรับนิสิต เพื่อที่จะพบ ปรึกษาได้เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้า…”

ในประเด็น ผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดีจึงเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นนี้เป็นข้อเท็จจริงใช้ได้กับการเรียนการสอนทุกวิชา ผู้สอนควรใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาตนเองให้ก้าวทันไปพร้อมกับความรู้ วิทยาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ประโยชน์สูงสุดก็จะตกอยู่กับผู้เรียนซึ่งเป็นจุดหมายของการสอน สรุปได้ว่าผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี มีเวลาทั้งในชั้นเรียนที่เป็นทางการและมีเวลานอกชั้นเรียนไม่เป็นทางการกับนิสิต และควรทำหน้าที่นอกเหนือจากการสอน คือ การสนับสนุน การกระตุ้น การแนะนำและ การเป็นเพื่อน

4.3 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการจัดเรียงและการบันทึกข้อมูล

นิสิตแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาการเรียนการสอนที่กำหนดกิจกรรมให้มีกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการจัดเรียงและการบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง ในประเด็น ความรอบรู้ของเทคนิควิธีการการค้นคว้าข้อมูล และประโยชน์ของการจัดเรียงและการบันทึกข้อมูลในการสืบค้นภายหลัง ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ทำให้ทราบเทคนิคการค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการหรือต้องการทราบข้อมูลใดๆ ตามที่อาจารย์แนะนำ เป็นประโยชน์ต่อนิสิตมากในการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ สามารถปรับใช้ได้ตอนทำงานวิจัยและวิทยานิพนธ์…”

นิสิตคนที่ 2 “…การค้นคว้าข้อมูล การจัดเรียงและการบันทึกข้อมูล ถือเป็นพื้นฐานของการศึกษา หากผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบระเบียบ จะช่วยให้สะดวก ประหยัดเวลาและง่ายต่อการนำมาใช้ในคราวต่อไป ผู้สอนจัดกิจกรรมหน่วยที่1 เป็นประโยชน์ดีมาก…”

4.4 การทำงานเป็นกลุ่มย่อย

จากการสังเกต และสนทนากับนิสิตพบว่า การทำงานเดี่ยวบางครั้ง และทำงานกลุ่มย่อยในบางกิจกรรม เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมดีกับนิสิต การตั้งชื่อกลุ่มเท่ห์ๆ โดยนำชื่อเล่นของสมาชิกมาเรียงต่อกันเป็นสิ่งที่สนุกสนาน เช่น กลุ่ม “นายกอเตย” ซึ่งเรียกตัวเองว่า นา-ยก- ออ-เตย หรือ นาย-กอเตย ซึ่งมาจากชื่อนิสิต นาย กับ กอเตย เป็นนิสิตหญิงทั้งคู่ เป็นต้น การทำงานเดี่ยวและทำงานกลุ่มย่อยของนิสิตมีความตั้งใจทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี เช่น กิจกรรม สร้างแผ่น ซีดี

ข้อมูลสำหรับนำเสนอ ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานความรู้หลากหลาย เช่น วิธีการตัดแต่งขนาดของภาพนิ่ง การเตรียมไฟล์เสียง ข้อมูลนำเสนอในโปรแกรม Powerpoint โปรแกรมสร้างปกกล่องซีดี ตลอดจนปกแผ่นซีดี เป็นต้น นิสิตจะแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือซึ่งกันทำให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จได้ตามกำหนด ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…กลุ่ม “พันเก๋” ของผมทำงานเสร็จแล้วครับ ตอนนี้กำลังช่วยกลุ่ม “อาอ้อ” ตัดต่อรูปอยู่ครับ…”

นิสิตคนที่ 2 “…กลุ่มหนูแบ่งงานกันค่ะ คนหนึ่งตัดต่อรูป ส่วนดิฉันคิดคำและเตรียมพิมพ์ไว้สำหรับหน้าปกกล่องซีดี…”

4.5 ปัญหาในการเรียน

จากการสังเกต และสนทนากับนิสิตพบประเด็นปัญหาในการเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ทักษะและความชำนาญพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษ และ การใช้คอมพิวเตอร์ ของนิสิตแต่ละคนไม่เท่ากัน นิสิตที่มีทักษะ ความชำนาญพื้นฐานน้อยต้องใช้เวลาในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายล่าช้า ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…กิจกรรมการเรียนการสอนเตรียมความพร้อม มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับเวลาดีมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยมากในการร่วมทำกิจกรรม ที่ติดขัดก็คงเป็นเรื่องความพร้อมของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ซึ่งที่สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์ ไม่มีเครื่องคอมฯ ให้นิสิตใช้ในการเรียนการสอนจึงทำให้การเรียนโปรแกรมต่างๆ ทางดนตรีไม่สะดวกเท่าที่ควร…”

นิสิตคนที่ 2 “…กิจกรรม หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale หน่วยที่ 7 การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ และ หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี ควรมีเวลาให้ปฏิบัติมากขึ้นกว่าเดิม…”

นิสิตคนที่ 3 “…พื้นฐานภาษาอังกฤษของนักศึกษาต่างกัน ทำให้ผลการทำแบบฝึกหัดหน่วยที่ 2 เรื่องคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ไม่ค่อยดี …”

4.6 ปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างร่วมกิจกรรมการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

จากการสังเกต และสนทนากับนิสิตพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในกิจกรรมที่ต้องใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้นิสิตใช้ฝึกปฏิบัติต้องมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นแน่นอน ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์ ในด้านการสำรองเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ต้องการสำหรับการเรียนการสอน ซึ่งจัดไว้เป็นส่วนโดยเฉพาะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยายังไม่มีห้องคอมพิวเตอร์สำหรับเป็น สถานที่ฝึกทำกิจกรรม ต้องไปใช้ห้องคอมพิวเตอร์ของคณะมนุษย์ฯ ซึ่งอยู่คนละตึก ไม่สะดวก…”

นิสิตคนที่ 2 “…ควรมีเวลาในการทำกิจกรรมมากกว่าเดิม สาขาวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาควรมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ได้แล้วค่ะ…”

4.7 ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

นิสิตคนที่ 1 “…กิจกรรมการเรียนการสอนเตรียมความพร้อมฯ เป็นกิจกรรมที่อาจารย์ได้ช่วยนิสิตในการศึกษาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดีอยู่แล้ว จึงอยากให้อาจารย์ได้นำไปใช้กับนิสิตรุ่นใหม่ที่กำลังจะเข้ามาศึกษาในอนาคตต่อไป เพราะนิสิตจะได้รับประโยชน์ และเป็นการเตรียมพร้อมผนวกกับเป็นแนวทางในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ต่อไป…”

นิสิตคนที่ 2 “…กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเป็นประโยชน์มากที่สุดต่อผู้ศึกษาในหลักสูตรนี้ จึงอยากให้มีกิจกรรมอย่างนี้ต่อๆไป…”

นิสิตคนที่ 3“…การเรียนการสอนในกิจกรรมฯนี้ ค่อยเป็นค่อยไปทำให้นิสิตมีการเรียนรู้ที่ดีและได้รับประโยชน์อย่างมากสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้…”

4.8 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวัน

นิสิตคนที่ 1 “…ได้เรียนรู้การจัดเรียงข้อมูลเป็นหมวดหมู่เพื่อบันทึกจัดเก็บในระบบดิจิตอล มีประโยชน์และสำคัญมากไม่ใช่เพียงแต่ประโยชน์ในรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา แต่รวมถึงการเรียนในวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพราะถือว่าเป็นการเก็บงานที่มีระบบสะดวก รวดเร็วในการค้นหาข้อมูลกลับมาใช้งานใหม่ ถ้าไม่ทำตั้งแต่เริ่มแรก แล้วมาทำทีหลังจะเสียเวลามากบางครั้งหาข้อมูลที่ต้องการไม่พบเพราะลืมว่าเก็บไว้ที่ใดเท่ากับไม่ได้ทำอะไร…”

นิสิตคนที่ 2 “…เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ และตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด เพราะสามารถนำเอาความรู้และทักษะไปใช้ได้จริงในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ถ้ามีเวลาเรียนมากกว่านี้ก็จะดียิ่งกว่าเดิม…”

นิสิตคนที่ 3 “…เป็นกิจกรรมที่นักดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว …”

นิสิตคนที่ 4 “…นำไปใช้ประโยชน์กับวิชาอื่นๆที่กำลังศึกษาอยู่ได้เป็นอย่างดี แต่ต้องใช้เวลาในการฝึกหัดให้ชำนาญมากขึ้น…”

หลังจากจบกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการติดตามผลการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ครั้งที่ 2-4 เมื่อกลุ่มประชากรจบการศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 ภาคต้น-ภาคปลาย ปีการศึกษา 2549 โดยศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

โดยวิเคราะห์ประเด็นที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ 3 ประเด็นคือ 1) ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2) ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และ 3) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวัน โดยการแสดงข้อมูลต่อไปนี้

1) ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

จากการสังเกต และสนทนากับนิสิตพบว่า ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นกิจกรรมที่ช่วยเตรียมความรู้พื้นฐานที่นิสิตยังขาดเช่น การเขียนโน้ตเพลง การวิเคราะห์ดนตรี ตลอดจน ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการใช้โปรแกรมต่างที่เกี่ยวข้องกับภาพ และเสียงมีประโยชน์โดยตรงกับนิสิตในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…กิจกรรม หน่วยที่ 9 เรื่อง การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีถือว่าสุดยอดประโยชน์จริงๆสามารถนำไปใช้ได้ในการเรียนวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร และวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิชาอื่นๆได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้กับการเก็บข้อมูลภาคสนามและการนำเสนอผลงานได้ด้วย…”

นิสิตคนที่ 2 “…รายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาทุกคนสอบผ่านทั้งหมด ได้คะแนน A 6 คน ได้คะแนนB+ 1 คน และได้คะแนน B 1 คน …”

นิสิตคนที่ 3 “…ความรู้ที่เคยเรียนในกิจกรรมฯ นั้นนำมาใช้กับชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เช่น คัดลอก หรือคัดเลือกเพลงมาใช้นำเสนอรายงาน หรือประกอบการฟัง มีประโยชน์มากสำหรับเรียนในสาขาดนตรีชาติพันธุ์…”

3) ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

นิสิตคนที่ 1 “…รุ่นผมโชคดีที่มีกิจกรรมฯนี้ อยากให้จัดกิจกรรมเช่นเดียวกันนี้ให้กับรุ่นน้องต่อไปเรื่อยๆ…”

นิสิตคนที่ 2 “…กิจกรรมฯนี้ มีประโยชน์กับผมและเพื่อนๆมาก …”

3) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวัน

นิสิตคนที่ 1 “…เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากเพราะนิสิตทุกคนได้นำความรู้ในเรื่องนี้ไปใช้ตลอดในการเรียนวิชาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในการฟังบทเพลงที่อาจารย์ให้ฟังแล้วเขียนออกมาเป็นโน้ตเพลงทั้งไทยและสากล …”

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในประเด็นการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวัน ดังคำกล่าวของผู้เชี่ยวชาญว่า

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “…การจัดเรียงข้อมูลไม่เพียงใช้กับการเรียนในวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเท่านั้นแต่มีประโยชน์กับตัวผู้เรียน และนำไปใช้ได้กับทุกวิชา…”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “…การเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา การบันทึกเสียงระบบ Digital เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและก่อเกิดประโยชน์มากที่สุด…”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “…วิชานี้เป็นวิชาที่ดีวิชาหนึ่ง ในการช่วยเติมเต็มความรู้ที่นิสิตขาดไปในบางเรื่องที่มีความสำคัญของหลักสูตร ถ้ามีวิชานี้เกิดขึ้นจริงในอนาคต เห็นว่าควรควรจัดห้องสำหรับปฏิบัติการทางด้านนี้โดยเฉพาะเพราะห้องปริญญาโทในขณะนี้คับแคบเกินไปต้องหาห้องใหญ่กว่าเดิมเพื่อรองรับจำนวนนิสิตที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี…”

ตอนที่ 3 ติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาหลังจากการทดลอง

การติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ หลังจากการทดลอง ผู้วิจัยได้ติดตามความคิดเห็นของนิสิต 2 ประเด็นสำคัญคือ 1. การจัดการเรียนการสอน และ 2. ความสอดคล้องของกิจกรรมฯ กับรายวิชาที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอน

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อ กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในด้านการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ

1) นิสิตรู้สึกอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการสังเกต และสนทนากับนิสิตในประเด็น นิสิตรู้สึกอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า นิสิตรู้สึกชอบ มีประโยชน์ นำไปใช้ได้จริงกับวิชาที่เรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…รู้สึกชอบ ใช้เวลาอย่างมีประโยชน์ เหมาะสมเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ให้ความรู้ทางวิชาการ เกิดทักษะในการ สร้างหรือผลิตสื่อสำหรับนำเสนองานทางวิชาการสามารถนำไปใช้ได้จริงกับวิชาที่เรียนในหลักสูตรฯ ซึ่งปัจจุบันก็ยังใช้อยู่…”

2) นิสิตมีความประทับใจในเรื่องใดบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

จากการสนทนากับนิสิตในประเด็น ความประทับใจในเรื่องใดบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า นิสิตสามารถจำแนกหน่วยกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ 2) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน ตัดต่อ ตกแต่ง ไฟล์ภาพและเสียง การพิมพ์โน้ตดนตรี และการนำเสนอผลงานทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งเป็นเป็นความรู้ ทักษะพื้นฐานในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่กำหนดให้ผู้เรียนฝึก ศึกษา ค้นคว้า รายงาน นำเสนอผลงานที่ศึกษา ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…กิจกรรมฯ นี้มีประโยชน์ต่อนิสิตมาก เรื่องที่สอนตรงกับความต้องการพอดี ประหยัดเวลาในการไปถามคนอื่น หรือต้องไปค้นคว้าด้วยตนเอง คงใช้เวลามาก การเข้าร่วมยังไม่เสียค่าใช้จ่าย ประทับใจมากครับ …”

นิสิตคนที่ 2 “…รู้จักใช้คอมพิวเตอร์ได้ชำนาญมากยิ่งขึ้น ได้รู้จักและสนิทกับอาจารย์ผู้สอน เข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้อย่างเป็นกันเองและต่อเนื่อง สามารถปรึกษาได้ทุกเรื่อง …”

3) นิสิตมีความคาดหวังอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และเมื่อผ่านกิจกรรมฯ ไปแล้วนิสิตคิดว่าได้สิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่อย่างไร

จากการสนทนากับนิสิตในประเด็น ความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า นิสิตคาดหวังให้จัด กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ก่อนเข้าเรียนครั้งแรกไม่คาดหวังอะไร ไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม เนื่องจากไม่ใช่กิจกรรมหรือวิชาบังคับในหลักสูตร ไม่มีเกรดในใบรายงานผลการเรียน ไม่มีผลต่อการจบการศึกษา มาเรียนเพราะความเกรงใจ ต่อมาเมื่อเริ่มเรียนเกิดความสนุก รู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เป็นกิจกรรมที่เตรียมความรู้พื้นฐานให้นิสิตรู้เท่าเทียมกัน ควรจัดให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป …”

4) นิสิตมีความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป หรือไม่ อย่างไร

ในประเด็น ควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป หรือไม่ อย่างไร พบว่า ควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ให้กับนิสิตรุ่นต่อไปในเทอมต้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ควรจัดกิจกรรมเช่นเดียวกันนี้ให้กับนิสิตรุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่อง ทุกปีการศึกษา ควรจัดให้ ในเทอมต้น เนื่องจากนิสิตยังมีความใหม่ กำลังมีความกระตือลือล้น หรือที่เรียกว่ายังไม่แก่พรรษา…”

นิสิตคนที่ 2 “…เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับนิสิตที่ขาด หรือ ลืมความรู้พื้นฐานและอ่อนคอมพิวเตอร์มาก …”

5) ในช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตรู้สึกได้รับการปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

ในประเด็น ความรู้สึกที่นิสิตได้รับการปฏิบัติ ด้าน การสอน (teaching) สนับสนุน (sponsor) กระตุ้น (encourage) ส่งเสริม แนะนำ (counsel) และ ความเป็นเพื่อน (befriend) พบว่า นิสิตได้รับความรู้ในบทเรียน ประสบการณ์ตรงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นิสิตคิดว่าครูมีวิธีการปฏิบัติ วิธีคิด วิธีการจัดการด้านการเรียน ที่ดีสามารถเจริญรอยตามได้ในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความมีมานะในการเรียน การตั้งเป้าประสงค์การเรียน ได้แบบอย่างเรื่อง การตรงต่อเวลา ใจเย็น มีความขยันเสมอต้นเสมอปลาย การแต่งกายดี เปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นทั้งไปในทางเดียวกันหรือขัดแย้งกับผู้สอน ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างครูกับนิสิต และได้คำแนะนำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์กับนิสิต ให้กำลังใจ ยอมรับในความสามารถอันหลากหลาย ความแตกต่างของนิสิตแต่ละคน ยอมรับฟังปัญหา เหตุผลจากนิสิต แสดงความห่วงใยในการไต่ถามนิสิตถึงเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวันของนิสิต ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

การสอน นิสิตได้เรียนรู้ หรือได้รับสิ่งต่างๆต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

เป็นแบบอย่าง (model) หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) เป็นแบบอย่างในด้าน ความมีคุณธรรม จริยธรรม การตรงต่อเวลา ฯลฯ อย่างไร

นิสิตคนที่ 1 “…ได้แบบอย่างเรื่อง การตรงต่อเวลา ใจเย็น มีความขยันเสมอต้นเสมอปลาย …”

ให้ความรู้ (inform) หมายถึง นิสิตได้รับความรู้จากครู (ผู้วิจัย) หรือไม่ อย่างไร

นิสิตคนที่ 1 “…ให้ความรู้ในบทเรียน ประสบการณ์ตรงของครู ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน …”

ทำตาม (confirm) หมายถึง มีสิ่งใดที่นิสิตคิดว่าเป็นวิธีการปฏิบัติ วิธีคิด วิธีการจัดการด้านการเรียน ฯลฯ ที่ดีจากครู (ผู้วิจัย) สามารถเป็นแนวทางในการกระทำตามได้

นิสิตคนที่ 1 “…นิสิตคิดว่าครูมีวิธีการปฏิบัติ วิธีคิด วิธีการจัดการด้านการเรียน ที่ดีสามารถเจริญรอยตามได้ในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความมีมานะในการเรียน การตั้งเป้าประสงค์ของผลการเรียนต้องดี การแต่งกายดี …”

ขัดแย้ง (disconfirm) หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) แนะนำแนวทางต่างๆให้กับนิสิต และเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกันหรือขัดแย้งได้หรือไม่ อย่างไร

นิสิตคนที่ 1 “…อาจารย์ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากนิสิต …”

แนะนำ (prescribe) หมายถึง นิสิตได้รับคำแนะนำที่ดีจากครู (ผู้วิจัย) แนะนำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์กับนิสิต

ตั้งคำถาม (question) หมายถึง นิสิตได้รับโอกาสในการตั้งคำถามอย่างอิสระ

สนับสนุน

ให้กำลังใจ หมายถึง ครู (ผู้วิจัย)ทำหน้าที่ให้กำลังใจเมื่อนิสิตอ่อนล้า ท้อแท้ หรือผิดหวังอย่างไรบ้าง

ยอมรับ หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) ยอมรับในความสามารถอันหลากหลาย ความแตกต่างของนิสิตแต่ละคน ได้มีการแสดงการยอมรับอย่างไรบ้าง

กระตุ้น

ส่งเสริม หมายถึง ครู (ผู้วิจัย)ทำหน้าที่ส่งเสริมศักยภาพ ความสามารถของนิสิตแต่ละคนให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ได้มีการแสดงการส่งเสริมอย่างไรบ้าง

ฟัง หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) ยอมรับฟังปัญหา เหตุผลจากนิสิต มีกิจกรรมใดบ้างที่แสดงถึงอาจารย์(ผู้วิจัย) ฟังนิสิต

แนะนำ

อธิบายให้เข้าใจ หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) อธิบายประเด็นปัญหาต่างๆ แนวทางการแก้ปัญหาจนทำให้ที่นิสิตเข้าใจหรือพอใจ

ให้ความเป็นเพื่อน

เกี่ยวข้องกัน หมายถึง ครู (ผู้วิจัย)แสดงสถานภาพของครูกับนิสิตมีความเกี่ยวข้องกัน ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

ไต่ถาม หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) แสดงความห่วงใยในการไต่ถามนิสิตถึงสิ่งที่ปรากฏที่แตกต่างไปกับสิ่งที่คุ้นเคย เช่น หน้าเศร้า หน้าหมองคล้ำ หน้าตาสดใส การเปลี่ยนแปลงการแต่งกาย ให้นิสิตยกตัวอย่าง

ห่วงใย หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) แสดงความห่วงใยในการไต่ถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับนิสิตและมีการติดตามแก้ไขปัญหาของนิสิต ให้นิสิตยกตัวอย่าง

6) นิสิตมีความคิดเห็นว่าผู้สอนหรือผู้ให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญอย่างไรบ้าง

ในประเด็น คุณลักษณะที่สำคัญของผู้สอนหรือผู้ให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า ควรเป็นอาจารย์ประจำ มาทำงานและอยู่ที่ทำงานประจำ เป็นผู้รู้รอบด้านในเรื่องดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นผู้มีจิตใจดี มีความเต็มใจในการให้คำปรึกษา ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ผู้สอนหรือผู้ให้คำปรึกษาควรเป็นอาจารย์ประจำ และอยู่ที่ทำงานประจำ เป็นผู้รู้รอบด้านในเรื่องดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นผู้มีจิตใจดี มีความเต็มใจในการให้คำปรึกษา สัปดาห์หนึ่งมาครั้งเดียวไม่เหมาะ …”

2. ความสอดคล้องของกิจกรรมฯ กับรายวิชาที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ของภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 และ ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 และ ภาคปลายปีการศึกษา 2549 หลังการทดลอง นิสิต

ลงทะเบียนเรียนวิชาใดบ้าง แต่ละคนเรียนรายวิชาบังคับ และวิชาเลือกเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร แต่ละวิชาที่เหมือนกันและแตกต่างกันนิสิตแต่ละคนมีเหตุผลในการเลือกเรียนแต่ละวิชาอย่างไร

1) จากการสนทนากับนิสิตในประเด็น นิสิตลงทะเบียนเรียนวิชาใดบ้าง แต่ละคนเรียนรายวิชาบังคับ และวิชาเลือกเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร พบว่า นิสิตทุกคนเรียนรายวิชาต่างๆเหมือนกันตามที่ ภาควิชาศิลปนิเทศจัดเปิดรายวิชาในหลักสูตรให้กับนิสิต ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 ทุกคนเรียนรายวิชา ต่อไปนี้
393591 วิธีวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
393561 ดนตรีของโลก
393597 สัมมนา
393582 สื่อมวลชนเพื่อการดนตรี…”

นิสิตคนที่ 2 “…ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2548 ทุกคนเรียนรายวิชา ต่อไปนี้
462541 จริยธรรมสำหรับผู้นำทางสังคม
462521 การวิเคราะห์ระบบสังคม…”

นิสิตคนที่ 3 “…ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 ทุกคนเรียนรายวิชา ต่อไปนี้
393562 ดนตรีตะวันออกเฉียงใต้
393514 คีตลักษณ์และการวิเคราะห์
393597 สัมมนา…”

นิสิตคนที่ 1, 2, 3,และ 4 ตอบตรงกันว่า “… ทุกคนเรียนเหมือนกันหมดเนื่องจากเป็นแผนการเรียนที่ภาควิชาศิลปนิเทศเป็นผู้จัดให้นิสิต…”

2) นิสิตนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มาปรับใช้กับการเรียนในแต่ละวิชาใน ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 อย่างไรบ้าง เรื่องใดที่มีประโยชน์มาก และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการศึกษาในภาคต้น ภาคปลาย 2548 ตลอดจนถึงภาคต้น 2549

จากการสนทนากับนิสิตในประเด็น นิสิตนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มาปรับใช้กับการเรียนในแต่ละวิชาใน ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 อย่างไรบ้าง เรื่องใดที่มีประโยชน์มาก และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการศึกษาในภาคต้น ภาคปลาย 2548 ตลอดจนถึงภาคต้น 2549 พบว่า นิสิตสามารถจำแนกหน่วยกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) ความรู้พื้นฐานทางวิชาการเช่น เรื่ององค์ประกอบของดนตรี 2) ทักษะคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเป็นความรู้ ทักษะพื้นฐานในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่กำหนดให้ผู้เรียนฝึก ศึกษา ค้นคว้า รายงานนำเสนอผลงานที่ศึกษา ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ด้านวิชาการเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีนำไปปรับใช้ได้กับ วิชาคีตลักษณ์และการวิเคราะห์การเก็บรายละเอียดของบทเพลงในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้านทักษะคอมพิวเตอร์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมต่างที่เกี่ยวข้องกับ การจัดเก็บบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระเบียบ ภาพ เสียง การเขียนโน้ตเพลง ตลอดจนการนำข้อมูลต่างๆสร้างอยู่ในรูปแบบของแผ่น CD ซึ่งเป็นการผลิตสื่อสำหรับนำเสนองานทางวิชาการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทุกวิชาที่เรียนที่กำหนดให้ผู้เรียนฝึกรายงานนำเสนอผลงานที่ศึกษา…”

3) นิสิตมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้หรือไม่ อย่างไร ให้นิสิตกล่าวถึงประโยชน์แต่ละหน่วยกิจกรรม

เนื้อหาการเรียนการสอน

หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ

บทความ งานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล มีประโยชน์นำไปใช้กับทุกวิชาที่เรียน เพราะทุกวิชาที่เรียน อาจารย์ผู้สอนจะมอบหมายงานส่วนหนึ่งให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษตามเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

วิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี เช่น จังหวะ ระดับเสียง บันไดเสียง ระบบเสียง ลวดลายการประพันธ์ เป็นต้น

หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง

4.1 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล (การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)

4.2 เสียงสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)

ตามเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลภาคสนาม

หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน

5.1 ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต (การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการอ่านโน้ตเพลง)

5.2 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน(การเขียนระดับสียงและจังหวะจากการฟัง) นำไปใช้ได้กับทุกวิชาที่มีการถอดโน้ตเพลง

จากการสนทนากับนิสิตในประเด็น ประโยชน์ของแต่ละหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า

หน่วยที่ 1 เรื่องการค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศมีประโยชน์ นิสิตสามารถนำไปใช้ได้กับวิชาที่เรียนเพราะทุกวิชาที่เรียน

หน่วยที่ 2 เรื่องคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตสามารถนำไปใช้ช่วยให้เข้าใจคำศัพท์ และอ่านบทความเกี่ยวกับดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่เป็นภาษาอังกฤษได้เข้าใจมากขึ้น

หน่วยที่ 3 เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี นิสิตสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจได้โดยตรงกับ รายวิชา 393514 คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ และการวิเคราะห์บทเพลงในการทำวิทยานิพนธ์

หน่วยที่ 4 เรื่อง การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง นิสิตสามารถนำไปใช้ในการบันทึกเก็บข้อมูลในการศึกษาในรายวิชาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลภาคสนามในงานวิจัยหรือการทำวิทยานิพนธ์

นิสิตคนที่ 1,2 ,3, และ 4 เห็นตรงกันว่า "…หน่วยที่ 1-4 นำไปใช้ได้กับทุกวิชา เช่น หน่วยที่ 1 เรื่องการค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศมีประโยชน์นำไปใช้กับวิชาที่เรียนเพราะทุกวิชาที่เรียน อาจารย์ผู้สอนจะมอบหมายงานส่วนหนึ่งให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

หน่วยที่ 5 เรื่อง การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน นำไปใช้ในรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลภาคสนามของรายวิชา 393591 วิธีวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลในวิทยานิพนธ์

ทั้งหน่วยที่ 4 และ 5 นิสิตสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจได้ในรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลภาคสนามของรายวิชา 393591 วิธีวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลในวิทยานิพนธ์ ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1,2 ,3, และ 4 เห็นตรงกันว่า "…หน่วยที่ 1-4 นำไปใช้ได้กับทุกวิชา เช่นหน่วยที่ 1 เรื่องการค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศมีประโยชน์นำไปใช้กับวิชาที่เรียนเพราะทุกวิชาที่เรียน อาจารย์ผู้สอนจะมอบหมายงานส่วนหนึ่งให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

หน่วยที่ 6 นิสิตสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามของรายวิชา 393591 วิธีวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลในวิทยานิพนธ์ ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 "…นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามของรายวิชา 393591 วิธีวิจัยทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ …"

นิสิตคนที่ 2 “…นำไปใช้ในการพิมพ์โน้ตเพลงที่ศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับโปรแกรม Photoshop ใน หน่วยที่ 7 เพื่อดัดแปลงไฟล์จากโปรแกรม Finaleให้เป็นไฟล์ภาพชนิดต่างเพื่อจุดประสงค์ในการนำเสนอบนโปรแกรม Microsoft Powerpoint หรือ จัดทำเป็นข้อมูลในโปรแกรม Microsoft Word ในการนำเสนองานทางวิชาการ…”

หน่วยที่ 7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

หน่วยที่ 7 นิสิตสามารถนำไปใช้เป็นความรู้ ทักษะพื้นฐานมีประโยชน์โดยตรงกับ รายวิชา 393581 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร รายวิชา 393 582 สื่อมวลชนเพื่อการดนตรี และเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสร้างสื่อเพื่อการนำเสนอผลงาน การแก้ไขตกแต่งภาพในชีวิตประจำวัน ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานมีประโยชน์โดยตรงกับ รายวิชา 393581 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร รายวิชา 393 582 สื่อมวลชนเพื่อการดนตรี และเป็นงานส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสร้างสื่อเพื่อการนำเสนองานทางวิชาการสำหรับทุกรายวิชาในหลักสูตร…”

นิสิตคนที่ 2 “…นำไปประยุกต์ใช้ได้ในงานเกี่ยวกับรูปภาพต่างๆ เช่น การแก้ไขตกแต่งไฟล์ภาพถ่ายต่างๆ ในในชีวิตประจำวันเพื่อความสวยงาม คมชัด ตามความต้องการของเรา…”

หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

หน่วยที่ 8 นิสิตสามารถนำไปใช้เป็นความรู้ ทักษะพื้นฐานมีประโยชน์โดยตรงกับ รายวิชา 393581 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร รายวิชา 393 582 สื่อมวลชนเพื่อการดนตรี และเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสร้างสื่อเพื่อการนำเสนอผลงาน การบันทึกเสียงดนตรี การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ การสร้างสื่อที่มีเสียงประกอบเพื่อการนำเสนองานทางวิชาการสำหรับทุกรายวิชาในหลักสูตร ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…เช่นเดียวกันกับหน่วยที่ 7 เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานมีประโยชน์โดยตรงกับ รายวิชา 393581 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร รายวิชา 393 582 สื่อมวลชนเพื่อการดนตรี และเป็นงานส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลภาคสนาม การบันทึกเสียงดนตรี การบันทึกเสียง

สัมภาษณ์ การสร้างสื่อที่มีเสียงประกอบเพื่อการนำเสนองานทางวิชาการสำหรับทุกรายวิชาในหลักสูตร…”

นิสิตคนที่ 2 “…นำไปประยุกต์ใช้ได้ในงานเกี่ยวกับเสียงต่างๆ เช่น การแก้ไข ตัดต่อ ตกแต่งไฟล์เสียงต่างๆ เช่น เสียงจากบันทึกการสัมภาษณ์ เพลงต่างๆ ในชีวิตประจำวันเพื่อความบันเทิง ตามความต้องการของเรา…”

หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี

หน่วยที่ 9 นิสิตสามารถนำไปใช้สำหรับการเคลื่อนย้ายข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ที่บ้านไปทำงานต่อหรือนำเสนอข้อมูลในที่ต่างๆ เพื่อการนำเสนองานทางวิชาการสำหรับทุกรายวิชาในหลักสูตร ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…เป็นบทเรียนที่สำคัญมากในการเคลื่อนย้ายข้อมูลต่างๆ ที่เราทำในคอมพิวเตอร์ และบันทึกข้อมูลเหล่านั้นลงในแผ่น ซีดี ที่มีราคาไม่แพง เพื่อนำไปทำงานต่อในเครื่องคอมพิวเตอร์ตามต้องการหรือเพื่อการนำเสนองานทางวิชาการในที่ต่างซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกรายวิชาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา…”

หน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

หน่วยที่ 10 พบว่า เป็นบทเรียนที่ทำให้นิสิตได้รู้จักวิทยานิพนธ์ ได้แนวความคิด แรงเสริมการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาในหลักสูตร ดังคำกล่าวของนิสิตว่า

นิสิตคนที่ 1 “…ได้แนวความคิด แรงเสริม การจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์…”

นิสิตคนที่ 2 “…ได้รู้จักวิทยานิพนธ์มากยิ่งขึ้น…”

นิสิตคนที่ 3 “…เป็นแรงกระตุ้นให้รู้จักคิด ทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ไว้ตั้งแต่เนิ่นๆ…”

นิสิตคนที่ 4 “…วิทยานิพนธ์เป็นสิ่งที่กังวลมาก กิจกรรมเตรียมความพร้อมช่วยคลายข้อกังวลลงมากเลย…”

สรุปการติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ตั้งแต่ ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 จนถึง ภาคต้น ปีการศึกษา 2549

การติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาโดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมมีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ระหว่างทดลองและหลังการทดลองโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยใช้วิธีสังเกตพูดคุยตามวิสัยปกติของคนรู้จักกันทั้งในฐานะ อาจารย์กับนิสิต ตลอดจนในฐานะเป็นเสมือนเพื่อนในวงการการศึกษาด้วยกัน และการติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตจากการจัดสนทนากลุ่มย่อย 3 ครั้ง และสนทนาไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยสรุปแสดงผลของการติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับ รายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาโดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยกิจกรรม 1-10 ตั้งแต่ ภาคต้นปี การศึกษา 2548 ถึง ภาคปลาย ปีการศึกษา 2549 ตามตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับ รายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

กิจกรรม	ต้น 2548	ปลาย 2548	ต้น 2549	ปลาย 2549
1. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วย หน่วยกิจกรรมที่ 6 7 8 และ 9	✓	☑	☑	☑
2. การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย หน่วยกิจกรรม ที่ 1 2 3 4 5 และ 10	✓	☑	☑	☑

✓ หมายถึง นิสิตเห็นว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีประโยชน์ ตรงกับความต้องการมีเนื้อหาเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานและสอดคล้องกับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

☑ หมายถึง นิสิตเห็นว่า การนำความรู้และทักษะพื้นฐานจากกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ไปต่อยอด แล้วมีประโยชน์ สอดคล้อง กับการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ข้อมูลจาก ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาพรวมของการติดตามผลอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในภาคปลาย 2548 ถึงภาคปลาย 2549 นิสิตรู้สึกชอบสามารถนำความรู้และทักษะจาก 10 หน่วยกิจกรรมมาต่อยอดให้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นและปรับใช้ในการเรียนในหลักสูตรฯ ได้เป็นอย่างดีและเห็นประโยชน์ของกิจกรรมเตรียมความพร้อมตรงกับข้อมูลในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 สรุปได้ว่า *นิสิตเห็นว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีประโยชน์ตรงกับความต้องการมีเนื้อหาเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อม และสอดคล้องกับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาทั้ง 4 ภาคการศึกษา แสดงให้เห็นว่า หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้*

สรุปการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรม คือ 1) การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ 2) คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี 4) การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง 5) การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน 6) การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale 7) โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ 8) เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ 9) การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม 10) แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ใช้เวลาหน่วยกิจกรรมละ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอาจารย์ผู้สอนมีบทบาท เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงและให้ความคุ้นเคยเสมือนเป็นเพื่อนของนิสิต มีเวลาให้คำปรึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ทำหน้าที่ สอน สนับสนุน กระตุ้น ส่งเสริม แนะนำ ให้นิสิตประสบความสำเร็จทั้งด้านการเรียนและการดำรงค์ชีวิตอย่างมีความสุข

จากการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาตั้งแต่ ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ถึง ภาคปลาย ปีการศึกษา 2549 รวม 4 ภาคการศึกษา ปกตินั้น ผลการวิจัยสรุปประเด็นในการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ได้ 10 ประเด็น คือ 1. เนื้อหาหน่วยกิจกรรม
2. สื่อการเรียนการสอน 3. การวัดประเมินผล 4. ผู้สอนหรือที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 5. ผู้เรียน 6. ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อม 7. กิจกรรม

ตรงกับความต้องการของนิสิต 8. การนำความรู้ ทักษะ ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรฯ และ 9. การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ให้กับนิสิตรุ่นต่อไป ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาหน่วยกิจกรรม

เนื้อหาหน่วยกิจกรรมประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรม คือ หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale หน่วยที่ 7 การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียงเพื่องานนำเสนอทางวิชาการ หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี และหน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ แต่ละหน่วยกิจกรรมใช้เวลา 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เนื้อหาหน่วยกิจกรรม 10 หน่วย มีประโยชน์ตรงกับความต้องการมีเนื้อหาเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐาน และสอดคล้องกับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

เนื้อหาหน่วยกิจกรรม 10 หน่วยกิจกรรมนี้ จำแนกออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ 2) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1) การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมานุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง และหน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ หลังจากนำหน่วยกิจกรรมไปใช้แล้วนิสิตได้รับความรู้ตรงกับความประสงค์เพิ่มมากขึ้น นิสิตนำความรู้และทักษะไปศึกษาต่อเพิ่มเติม และนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

2) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วย หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale หน่วยที่ 7 การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ หน่วยที่ 8

เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ และ หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี หลังจากนำหน่วยกิจกรรมไปใช้แล้วนิสิตได้เรียนรู้ขบวนการผลิตสื่อ การแก้ไข ตัดแต่งภาพและเสียง การเคลื่อนย้ายข้อมูล การสร้างแผ่นและปก CD, VCD, DVD ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการนำข้อมูลภาพและเสียงประกอบการนำเสนอด้วย PowerPoint หลังจากผ่านการเรียนในส่วนที่ 2 แล้วนิสิตรู้สึกชอบ นำความรู้และทักษะไปเรียนรู้และฝึกให้เกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น และแสดงความคิดเห็นว่าหน่วยกิจกรรมส่วนที่ 2 นี้ เป็นเครื่องมือที่สำคัญตรงกับความต้องการและนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

2. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับหลักสูตร ดนตรีชาติพันธุ์วิทยานั้นประกอบด้วย เอกสารประกอบบทเรียน คอมพิวเตอร์และ ละมุนภัณฑ์(Software) หรือโปรแกรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคือ Powerpoint, Power DVD, PhotoShop, Sound Forge, Finale, Nero Burning ROM และ Nero Clover Designer โปรแกรมต่างๆ เหล่านี้เป็นโปรแกรมที่ได้รับความนิยมระดับสากล โดยปกติคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่จะมีโปรแกรมเหล่านี้ นิสิตสามารถแสวงหามาติดตั้งเพื่อฝึกฝนใช้งานในคอมพิวเตอร์ส่วนตัวของนิสิตได้ง่าย นิสิตแสดงความคิดเห็นว่าเอกสารประกอบบทเรียน การเรียนรู้และมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์มีประโยชน์มากตรงกับความต้องการนำไปใช้เป็นพื้นฐานเท่านั้น เช่น เอกสารประกอบเรื่องโปรแกรม PhotoShop, Sound Forge, Finale หรือ Nero Burning ROM ผู้เรียนต้องสืบค้นเอกสารความรู้เพื่อต่อยอดเองแต่ใช้ประโยชน์กับการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

3. การวัดประเมินผล

การวัดประเมินผลในกิจกรรมการสอน ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยานั้นเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง คือ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรม 2 การเรียนรู้ด้านทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการนำเสนอผลงาน และทักษะการแสวงหาความรู้ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ได้แก่ ความรับผิดชอบ และความกล้าแสดงออก และ 4 ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลังการวัดประเมินผลสรุปว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตพบว่า 1) ผลการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 85.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก 2) นิสิตมีพัฒนาการด้านทักษะที่พึงประสงค์ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 87.70 และ 3) นิสิตมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ ความรับผิดชอบ และความกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 90

การติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับของหน่วยกิจกรรม พบว่า เนื้อหา หน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการและเหมาะสมในการเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรวิชาเตรียมความพร้อมที่สร้างขึ้น สามารถใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

4. ผู้สอน หรือที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผู้สอนในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นั้นควรเป็นอาจารย์ประจำ มาทำงานและอยู่ที่ทำงานประจำสม่ำเสมอ เป็นผู้รู้รอบด้านในเรื่องดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นผู้มีจิตใจดี มีความเต็มใจในการให้คำปรึกษา หลังจากการติดตามผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ คุณสมบัติของผู้สอนสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี มีเวลาทั้งในชั้นเรียนที่เป็นทางการและมีเวลานอกชั้นเรียนไม่เป็นทางการกับนิสิต และควรทำหน้าที่นอกเหนือจากการสอน คือ การสนับสนุน การกระตุ้น การแนะนำ และ มีบทบาทในการเป็นเพื่อนที่ดีกับนิสิต

5. ผู้เรียน

ผู้เรียนในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นั้นควรได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสาระประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ

6. ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อม

การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการผนวกกับการสังเกตตลอดระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา ซึ่งภาพรวมของกิจกรรมการติดตามผลของการแก้ปัญหาอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในภาคปลาย 2548 ถึงภาคปลาย 2549 นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะจาก หน่วยกิจกรรมมาต่อยอดให้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นและปรับใช้ในการเรียนใน

หลักสูตรฯ ได้เป็นอย่างดีและเห็นประโยชน์ของกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ สรุปได้ว่า นิสิตมีความรู้สึกชอบ และประทับใจในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น กิจกรรมมีประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเนื้อหาการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

7. กิจกรรมตรงกับความต้องการของนิสิต

การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการผนวกกับการสังเกตตลอดระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา ผู้วิจัยมีส่วนช่วยเหลือบ่อยครั้งในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับนิสิตมากพอสมควรจึงเป็นที่พึ่งของนิสิต ปกตินิสิตมีปัญหาเรื่องวิชาการ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่เคยเรียนในกิจกรรมเตรียมความพร้อม แสดงให้เห็นว่า นิสิตยังคงใช้ประโยชน์จากเนื้อหาการเรียนการสอนและสามารถนำความรู้ไปต่อยอดและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ สรุปได้ว่า กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีประโยชน์ตรงกับความต้องการมีเนื้อหาเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐาน และสอดคล้องกับการศึกษาในรายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และกิจกรรม ให้คำปรึกษา แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ เป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

8. การนำความรู้ ทักษะ ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

เนื้อหาหน่วยกิจกรรมจำแนกออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการแนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ 2. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนองานทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีประโยชน์นำไปใช้กับทุกวิชาที่เรียน เนื่องจากแต่ละรายวิชา นิสิตจะได้รับมอบหมายงานส่วนหนึ่งให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อ่านบทความที่กำหนดเก็บข้อมูลภาคสนามในการจัดทำวิทยานิพนธ์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ งานเขียนโน้ตเพลงสากล ภาพและเสียงเสียง นอกจากนี้ทำให้นิสิตที่ขาดทักษะประสบการณ์ในเรื่องความรู้พื้นฐาน ทางดนตรีและการใช้คอมพิวเตอร์มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น ประหยัดเวลาในการหาความรู้ ทักษะเพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียนในหลักสูตรกำหนดและประหยัดค่าใช้จ่าย

9. การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ให้กับนิสิตรุ่นต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2545-2550 นั้นพบว่า นิสิตมีความหลากหลายในด้านจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากต่างสาขา และต่างสถาบันการศึกษากัน มีทั้งสาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีสากล และสาขาวิชา ที่ไม่เกี่ยวข้องกับดนตรี จึงทำให้ผู้ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีความแตกต่างและหลากหลายในด้าน ความรู้และทักษะด้านดนตรีที่แตกต่างกัน ความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน และ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันส่งผลให้นิสิตมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า นิสิตจะประสบผลสำเร็จในการเรียนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตต้องมีปัจจัยหรือคุณสมบัติ 4 ประการ ประกอบด้วยความสามารถ 1. เขียน อ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากลได้ 2. มีความรู้ทั้งทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ 3. มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้เช่น Word, Excell และ Powerpoint และ มีทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเขียนโน้ตเพลง รูปภาพและเสียงเช่น Finale, Paint, Photoshop, Sound Forge, Nero Burnning Rom และ Nero CloverDesigner และ 4. มีจิตใจรัก และมุ่งมั่นในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในศาสตร์ของดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีมนุษยสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ สามารถทำงานวิชาการหรืองานอื่นๆ ตามที่อาจารย์มอบหมายร่วมกับเพื่อน ตามเวลาที่กำหนดได้ สภาพ ปัญหาและปัจจัยดังกล่าวยังคงมีแนวโน้มคงอยู่ต่อไปการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ จึงเป็นประโยชน์กับนิสิต เมื่อพิจารณาข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการผนวกกับการสังเกตตลอดระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา สรุปได้ว่า กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ตรงกับความต้องการของนิสิตควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ให้กับนิสิตรุ่นต่อไป

ข้อวิจารณ์

จากการนำหน่วยกิจกรรมสำหรับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 จำนวน 8 คน ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 โดยผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ผลการวิจัย 3 ประเด็นคือ 1. สภาพปัญหา ปัจจัย เงื่อนไข 2. การทดลอง และ 3. การติดตามผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ

1. สภาพปัญหา ปัจจัย เงื่อนไข

จากการศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนรายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาผู้วิจัยใช้วิธีการ สังเกตอย่างมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต ซึ่งเป็นวิชาเอกบังคับ และวิชาเอกเลือก ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาซึ่งเป็นภาพรวมใหญ่ในการศึกษา สภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไข ในเบื้องต้นมุ่งสนใจศึกษา รายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา(Foundations of Ethnomusicology) เนื่องจากเป็นรายวิชาบังคับ ซึ่งเป็นพื้นฐานของหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และเป็นรายวิชาที่นิสิต ป.โท ชั้นปีที่ 1 เริ่มเรียนเป็นวิชาแรกในหลักสูตร ร่วมเรียนและร่วมทำกิจกรรมทุกอย่างตามข้อกำหนดของรายวิชาร่วมกับนิสิตทุกประการ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดย จดบันทึกข้อมูลจาก แบบสังเกต และสัมภาษณ์นิสิต ผลการวิจัยพบ สภาพปัญหา ปัจจัย เงื่อนไขของนิสิตในการนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาดังนี้

สภาพปัญหา จากการศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2545-2549 รวม 5 ปีนั้นพบว่า นิสิตจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากต่างสาขาวิชาเอก และต่างสถาบัน กันทั้งสาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีสากลและมีนิสิตบางส่วนจบการศึกษาสาขาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับดนตรี จึงทำให้ผู้ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีความรู้และทักษะด้านดนตรีและทักษะคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน นอกจากนี้ศาสตร์ทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยายังเป็นสาขาวิชาค่อนข้างใหม่ที่เปิดการเรียนการสอนในประเทศไทยทำให้เอกสารทางวิชาการที่เป็นภาษาไทยของศาสตร์ดังกล่าวยังมีจำนวนไม่มาก ผู้ที่สนใจจะต้องศึกษาเอกสารตำราจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีข้อจำกัดในด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ

ปัจจัย จากการศึกษาโดยใช้วิธีการ สังเกตอย่างมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยลงทะเบียนเรียน รายวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยานั้น พบปัจจัย ที่ส่งผลต่อ นิสิตจะประสบผลสำเร็จในการเรียนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตต้องมีปัจจัยหรือคุณสมบัติ 4 ประการ ประกอบด้วยความสามารถ 1. เขียน อ่านโน้ตเพลงไทย และโน้ตสากลได้ 2. มีความรู้ทั้งทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ 3. มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานได้เช่น Word, Excell และ Powerpoint และ มีทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเขียนโน้ตเพลง รูปภาพและเสียงเช่น Finale, Paint,

Photoshop, Sound Forge, Nero Burnning Rom และ Nero CloverDesigner และ 4. มีจิตใจรัก และมุ่งมั่นในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในศาสตร์ของดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีมนุษยสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ สามารถทำงานวิชาการหรืองานอื่นๆ ตามที่อาจารย์มอบหมายร่วมกับเพื่อน ตามเวลาที่กำหนดได้

จากการสังเกต สนทนา ร่วมทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน และพูดคุยสัมภาษณ์ นิสิตอย่างไม่เป็นทางการ ในช่วงลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต เป็นเวลา 4 ภาคการศึกษานั้น **เงื่อนไข** ของการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า ผู้เรียนต้อง 1. ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ 2. สามารถทำงานวิชาการหรืองานอื่นๆตามที่อาจารย์มอบหมายร่วมกับเพื่อนได้ 3. สามารถปรับตัวร่วมทำงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้

2. การทดลอง

การทดลอง แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ 2.1 ขั้นตอนการนำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้ 2.2 ขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 2.3 การประเมินผลการเรียนการสอน ดังมีรายละเอียดของสาระการวิจารณ์ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการนำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้

ผู้วิจัยติดต่อประธานหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเพื่อขออนุญาต และนัดหมายเรื่องเวลาในการนำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้กับนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีอนุญาติให้ใช้สถานที่ และนัดหมายให้เข้าดำเนินการเรียนการสอนได้ในวันอังคาร เนื่องจากเป็นวันว่างของนิสิตรุ่นดังกล่าว โดยประธานหลักสูตรฯ จะเป็นผู้นัดหมายในเบื้องต้นให้ในวันปฐมนิเทศนิสิตใหม่ โดยให้เริ่มการทดลองได้ในสัปดาห์ที่ 2 ของการเปิดภาคการศึกษา

2.2 ขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาเล็กน้อยที่สามารถแก้ไขได้คือ การขาดแคลนห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสำหรับให้นิสิตใช้ในการ

เรียนและฝึกปฏิบัติการ จึงทำให้การเรียนโปรแกรมต่างๆ ทางดนตรีไม่สะดวกเท่าที่ควร ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยติดต่อขอใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ของคณะมนุษยศาสตร์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งก็มีนิสิตบ่นบ้างเล็กน้อยในปัญหาดังกล่าว แต่ก็ผ่านไปได้ด้วยดี และเชื่อแน่ว่านิสิตสามารถที่จะนำความรู้และทักษะไปปรับใช้ได้ในการเรียนในหลักสูตรฯ และการใช้ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ในโอกาสต่อไปสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาควรมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นของสาขาเองเนื่องจากงานที่เกี่ยวข้องต้องใช้โปรแกรมที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว เช่นโปรแกรมด้านดนตรี ตัดต่อภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ในด้านการทำชิ้นงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดพบว่านิสิตสามารถทำงานที่มอบหมายเสร็จในเวลาที่กำหนด ได้คุณภาพมาตรฐานตามที่กำหนด เนื่องจากงานที่มอบหมายเปิดโอกาสให้นิสิตเลือกทำชิ้นงานตามที่นิสิตสนใจเช่นเนื้อหาการตัดต่อภาพผู้สอนกำหนดให้ทำชิ้นงานตัดต่อไฟล์ภาพนักมานุษยดุริยางควิทยาจากอินเตอร์เน็ต หรือจากไฟล์ภาพหมู่ของนิสิตเอง นิสิตเลือกตัดต่อไฟล์ภาพหมู่ของนิสิตเองทุกคน พอใจที่ได้ตัดต่อ ตกแต่งภาพตัวเองให้สวยงามแปลกตา และได้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการตัดต่อ ตกแต่งภาพเพื่อน ญาติสนิท พี่น้องในครอบครัวก่อนที่จะส่งไปอัดภาพที่ร้านอัดรูปทั่วไป

2.3 การประเมินผลการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียน เมื่อนำคะแนนสอบหลังเรียนรวมกับคะแนนชิ้นงานที่มอบหมายต่อนิสิตแล้ว ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก ซึ่งผลการประเมินออกมาเช่นนี้สาเหตุเนื่องจากนิสิตมองเห็นประโยชน์ของเนื้อหาในหน่วยกิจกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่นหรือไปใช้ในงานที่รับผิดชอบในหน่วยงานของนิสิตเอง จึงมีความตั้งใจและสมัครใจในการเรียนเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าการเรียนในกิจกรรมนี้จะทำให้ต้องแบ่งเวลานอกเหนือจากเวลาในการเรียนวิชาปกติแล้ว การเดินทางมาเรียนในกิจกรรมเตรียมความพร้อมนี้ นิสิตยังต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อเข้ามาร่วมเรียนกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพียง 1 วิชาเท่านั้น ผู้วิจัยต้องขอขอบใจนิสิตมา ณ โอกาสนี้ที่ทำให้การทดลองประสบผลสำเร็จด้วยดี ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยให้นิสิตได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองทั้งเดี่ยวและกลุ่มย่อยตลอดจนเน้นให้นิสิตสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่รายวิชาอื่นๆในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้เช่น การสร้างอุปกรณ์สื่อการสอน สร้างสื่อเพื่อนำเสนอทางวิชาการ ตลอดจนสร้างแผ่นซีดีเพลงโปรดของนิสิตเองไว้ฟังเพื่อความสุนทรีย์ ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่นิสิตจะต้องนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันของนิสิต

การศึกษาทักษะที่พึงประสงค์ ที่ประกอบด้วยทักษะ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ คุณลักษณะด้านความกล้าแสดงออก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้นิสิตได้มีโอกาสแสดงความสามารถของนิสิตเองอย่างเต็มความสามารถ เปิดโอกาสให้นิสิตเลือกทำชิ้นงานตามที่นิสิตสนใจ จำนวนผู้เรียนมีเพียง 8 คน ทำให้ผู้สอน(ผู้วิจัย)ให้คำแนะนำได้ทั่วถึง และสม่ำเสมอ นอกจากนี้บรรยากาศในชั้นเรียนเต็มไปด้วยความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับนิสิต ผนวกกับเนื้อหาวิชาที่นิสิตเห็นว่ามีประโยชน์ ซึ่งนิสิตมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ซึ่งสอดคล้องกับกับผลการวิจัยของ บุญเรียง ขจรศิลป์ และคณะ(2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเลี้ยงโคนมไปประยุกต์ใช้ในต่างบริบท(ระยะที่ 2) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีแนวโน้มการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นไปในทางที่ดีขึ้นทุกด้าน นักเรียนมีแนวโน้มการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบ ความกล้าแสดงออก ความมีนิสัยรักการทำงาน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางที่ดีขึ้นทุกด้าน

3. การติดตามผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ

การติดตามผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ 3.1 การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน และ 3.2 ความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมเตรียมความพร้อมกับการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และ 3.3 ความคงทนในเชิงความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ดังมีรายละเอียดของสาระการวิจารณ์ดังนี้

3.1 การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่านิสิตมีความพึงพอใจ รู้สึกชอบที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เนื้อหาในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมฯ มีประโยชน์และตรงกับความต้องการของนิสิต นิสิตแสดงความคิดเห็นให้จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ให้กับนิสิตรุ่นน้องต่อๆไป เนื่องจากเนื้อหาในหน่วยกิจกรรมสอดคล้อง และเป็นประโยชน์กับการเรียนในรายวิชาต่างๆในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเป็นอย่างดีสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีประโยชน์กับนิสิตมากในการออกไปเก็บข้อมูลภาคสนาม

เนื่องจากในปัจจุบันการบันทึกภาพและเสียงในระบบดิจิตอลนั้นให้คุณภาพงานที่ดี นอกจากนี้สอดคล้องกับ พัชราภรณ์ วิมาลัย (2543) ได้พัฒนาหน่วยกิจกรรมเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเน้นหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน่วยกิจกรรมนั้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และตรงกับความต้องการของนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นมีความน่าสนใจส่งผลให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่น

3.2 ความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กับการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา พบว่า นำไปใช้กับวิชาส่วนใหญ่ที่เรียน เช่นทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน ตัดต่อ ตกแต่ง ไฟล์ภาพและเสียง การพิมพ์โน้ตดนตรี การสร้างงานและการนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา(หน่วยกิจกรรมที่ 6 7 8 และ 9) เป็นเรื่องของเครื่องมือและสื่อทางการศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่ง แต่ละรายวิชาในหลักสูตร นิสิตจะได้รับมอบหมายงานส่วนหนึ่ง ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อ่านบทความที่กำหนดเก็บข้อมูลภาคสนามในการจัดทำวิทยานิพนธ์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ งานเขียนโน้ตเพลงสากล ภาพและเสียงเสียง ซึ่งเป็นงานในการใช้เครื่องมือในลักษณะเดียวกัน

หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ 2) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน ตัดต่อ ตกแต่ง ไฟล์ภาพและเสียง การพิมพ์โน้ตดนตรี และการนำเสนอผลงานทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1) การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ (หน่วยกิจกรรมที่ 1 2 3 4 5 และ 10) มีความเชื่อมโยงกับรายวิชาในหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และรายวิชาวิทยานิพนธ์

2) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน ตัดต่อ ตกแต่ง ไฟล์ภาพและเสียง การพิมพ์โน้ตดนตรี การสร้างงานและการนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา(หน่วยกิจกรรมที่ 6 7 8 และ 9) มีความเชื่อมโยงกับรายวิชาต่างๆที่นิสิตเรียนในหลักสูตรฯ โดยนิสิตใช้เป็นเครื่องมือประกอบสำหรับการศึกษาในรายวิชาต่างๆซึ่งแต่ละวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้นิสิตเกิดทักษะที่พึงประสงค์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการนำเสนอผลงาน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การดำเนินกิจกรรมการเรียนนิสิตสามารถนำความรู้ ทักษะจากกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ช่วยให้การเรียนในหลักสูตรเต็มประสิทธิภาพ

3.3 ความคงทนในเชิงความรู้ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์

ประเด็นเนื้อหาหน่วยกิจกรรมในเชิงความรู้ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ มีความคงทนมากน้อยอย่างไร ในด้านเนื้อหาความรู้ในหน่วยกิจกรรมเป็นความรู้พื้นฐานที่มีความอิ่มตัว เช่น ความรู้เรื่ององค์ประกอบดนตรี เป็นความรู้ที่คงทนนำไปใช้วิเคราะห์ดนตรีได้ทุกภูมิภาค ส่วน ทักษะด้านคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องของเครื่องมือและสื่อทางการศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่ง มีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพราะเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะคอมพิวเตอร์ผู้สอนต้องติดตามความเปลี่ยนแปลงและตามทันเพื่อนำมาปรับปรุงหน่วยกิจกรรมก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง

จากข้อสรุป เนื้อหาหน่วยกิจกรรม มีเนื้อหาพื้นฐานเพียงพอในการเตรียมความพร้อมการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้นั้น ผู้วิจัยวิจารณ์ว่า ความรู้ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ในหน่วยกิจกรรมเป็นเพียงขั้นพื้นฐานเท่านั้น เมื่อได้รับความรู้เหล่านั้นไปแล้ว ธรรมชาติของนิสิตที่กำลังศึกษาย่อมมีความสนใจในความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาย่อมไม่อยู่นิ่งเฉยในการที่จะต่อยอดความรู้ และทักษะที่สนใจสูงขึ้นไป ตามเวลา โอกาสของแต่ละคนจากการศึกษาในหลักสูตรฯทางหนึ่งและในการศึกษาตามอัธยาศัยทางหนึ่งซึ่งนิสิตทั้ง 8 คนเป็นนิสิตที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนพอสมควร ดังนั้น เนื้อหาในเชิงความรู้ จะมีความคงทนมากกว่าเนื้อหาในเชิงทักษะคอมพิวเตอร์ แต่อย่างไรก็ตามทักษะคอมพิวเตอร์ถือเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการศึกษาในทุกๆสาขาวิชา เมื่อมีการฝึกทักษะ เรียนรู้สิ่งใหม่ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงหรือมีการต่อยอดความรู้ทักษะอยู่เสมอ จะเป็นสิ่งที่คงทนและมีประโยชน์มาก ซึ่งในงานวิจัยนี้ยังไม่ได้ศึกษาถึงประเด็นความคงทนของเนื้อหา แต่มีตัวอย่างของงานวิจัยที่ทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าวของ Perri (1998) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์จากการให้คำปรึกษาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี Perri กล่าวว่า การศึกษาความสัมพันธ์ของระบบการให้การศึกษา จะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความช่วยเหลือที่ ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงให้แก่ผู้รับคำปรึกษาในวิทยาลัยชุมชนของรัฐนิวเจอซี ประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษาจะดูจากการประเมินโดยทั่วๆไปรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของหน้าที่และแนวทางการให้คำปรึกษา ผลลัพท์ของนิสิตจะรวมถึง 1) ความคงทนของความรู้ที่นิสิตได้รับระหว่างการให้คำปรึกษา 2) การลงทะเบียนของนิสิตในเทอมถัดไปหลังจากการได้รับคำปรึกษา 3) เกรดเฉลี่ย (GPA) ของนิสิต 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนิสิต ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการใช้แบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ความคงทนของความรู้ และการลงทะเบียนเรียนใหม่ได้จากการศึกษาทะเบียนเรียนของนิสิตในเทอมฤดูใบไม้ร่วง (Fall) ในปี ค.ศ. 1996 ข้อค้นพบแสดงว่าคุณภาพของการให้คำปรึกษาไม่เกี่ยวข้องกับความคงทนของการเรียนรู้ การ

ลงทะเบียนเรียนใหม่ เกรดเฉลี่ย (GPA) และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง หลักฐานเชิงประจักษ์ที่จะสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเกี่ยวพันกับการได้รับความรู้และความคงทนของความรู้ในวัยผู้ใหญ่ยังมีน้อยมาก Perri กล่าวต่อไปว่าควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้มาสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวในระบบการศึกษา และทำให้ได้แนวทางที่จะเสนอแนะนักการศึกษา ผู้บริหารและที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงเองเพื่อปรับปรุงการให้คำปรึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาครอบคลุมถึงประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษาที่มีต่อนิสิต และปัจจัยที่ผลตามมาของประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษา

การวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยทักษะ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ คุณลักษณะด้านความกล้าแสดงออก ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ให้มีอยู่ในตัวตนของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณลักษณะด้านความกล้าแสดงออก เนื่องจากเมื่อจบการศึกษาไปแล้วลักษณะงานของนิสิตต้องมีความสามารถเป็นผู้นำในการนำเสนอ ข้อมูล หรือสอนให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านดนตรีต่อสื่อมวลชนหรือเป็นสื่อมวลชนในการเผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณชนจึงต้องมีคุณสมบัติกล้าแสดงออกเป็นต้น มีงานวิจัยของ Spear (2005) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการทางด้านอารมณ์ของที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตฝึกหัดและอาจารย์ที่ปรึกษา สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการทางด้านอารมณ์ และการยอมรับความสำเร็จของการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตฝึกงาน ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงได้รับประโยชน์จากการฝึกฝนทางด้านการพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์และสามารถนำมาใช้ในสภาพการณ์แสดงภาวะการเป็นผู้นำ

การวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลได้ว่า หน่วยกิจกรรมทั้ง 10 หน่วย ใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ผลดี และความสำเร็จทางด้านทักษะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต มีความเชื่อมโยงเป็นประโยชน์กับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา การศึกษาวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และความสำเร็จอื่นๆที่ตามมา สามารถแสดงได้เป็นภาพที่ 8 ได้ดังนี้

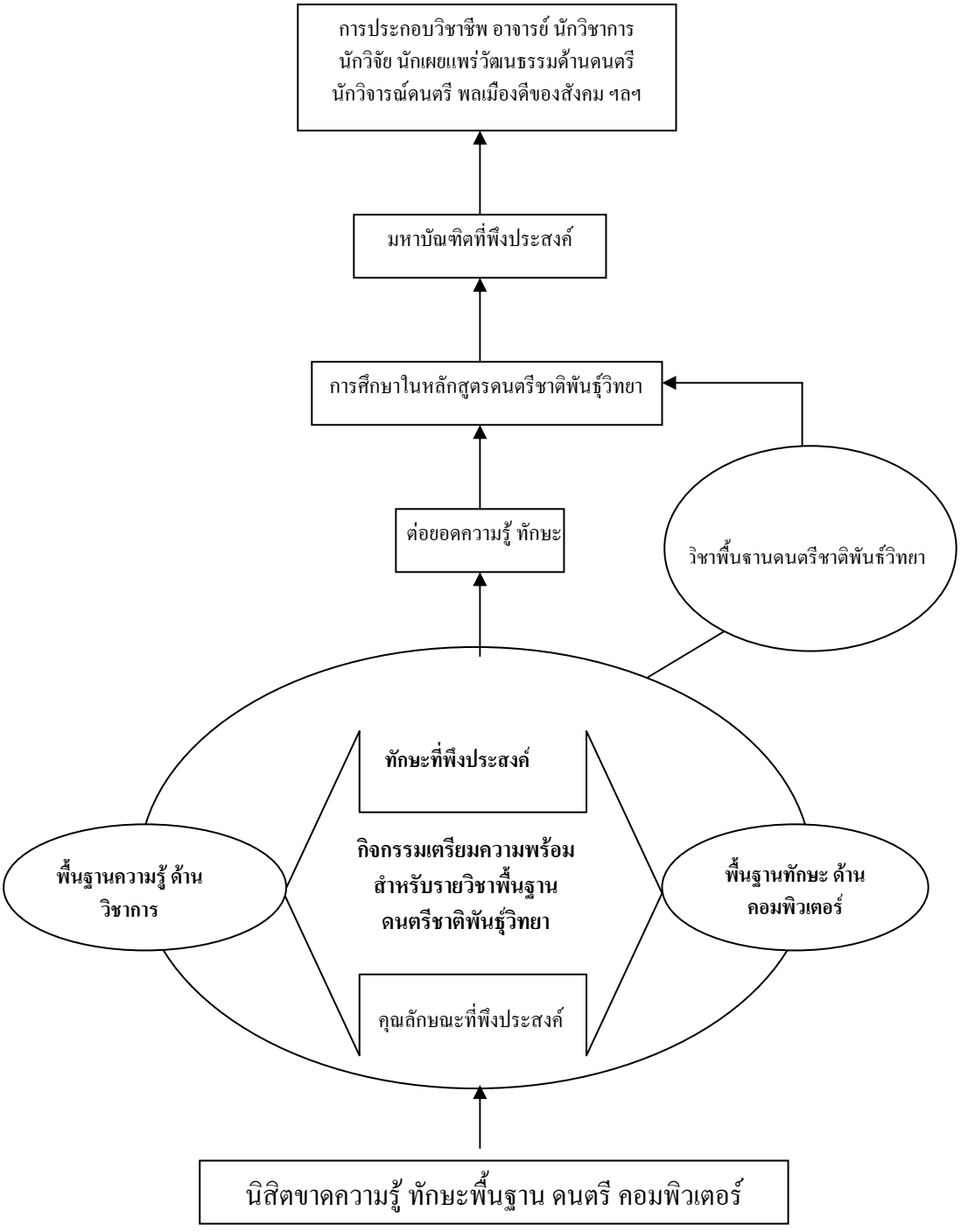

ภาพที่ 8 ความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กับการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นส่วนประกอบในการสรุปผลวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ศึกษาผลการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะที่พึงประสงค์และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับหน่วยกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้าน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้อง ตรงกับความต้องการ ประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ

วิธีการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 2. การนำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้และประเมินผลหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมฯ ในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 และ 3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับหน่วย

กิจกรรมการเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ติดตามผลความสอดคล้อง ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมหลังการทดลอง ที่มีต่อการเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรฯ ของในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ถึง ภาคปลาย ปีการศึกษา 2549

ประชากร

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับ ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 9 ชนิด คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่เป็นกรอบและแนวทางในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยน ถามคำถามเพิ่มเติมได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำตอบมากขึ้น แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 4 ฉบับ คือ

1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จากหน่วยกิจกรรม

1.2 แบบสัมภาษณ์ นิสิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1 เพื่อติดตามผลความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรหลังการทดลอง

1.3 แบบสัมภาษณ์ นิสิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 2 เพื่อติดตามผลความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรหลังการทดลอง

1.4 แบบสัมภาษณ์นิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 3 เพื่อติดตามผลความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนปกติของนิสิตในหลักสูตรหลังการทดลอง

2. แบบทดสอบ เพื่อใช้วัดความรู้ความเข้าใจของนิสิตเกี่ยวกับเนื้อหาหน่วยกิจกรรม ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

3. แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินทักษะที่พึงประสงค์ใน 3 ทักษะ คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน และการแสวงหาความรู้ รูปแบบของแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีเกณฑ์การให้คะแนนเต็ม 4 คะแนน

4. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 2 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ และความกล้าแสดงออก รูปแบบของแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีเกณฑ์การให้คะแนนเต็ม 4 คะแนน

5. แบบประเมินให้คะแนนการทำงานที่มอบหมาย จากใบงาน ของผู้เรียน พร้อมเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อประเมินให้คะแนนงานที่ได้รับมอบหมาย ของนิสิต

6. แผนการสอนของหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดย ศึกษาแผนการสอน เอกสารประกอบการสอน จดบันทึกข้อมูลจากการสังเกต สนทนา ร่วมทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน และพูดคุยสัมภาษณ์นิสิตอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน ในขณะที่ใช้หน่วยกิจกรรม ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนิสิต โดยใช้แบบประเมินชิ้นงาน แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ และแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพิจารณาจาก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ ตรงกับความ

ต้องการและสอดคล้อง กับการศึกษาใน รายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ช่วงเวลาปลายของภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ถึง ภาคปลาย ปีการศึกษา 2549 โดย การจัดสนทนากลุ่มย่อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการและการจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1-3 (Focus Group Interview I-III) และสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างมีระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้

2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อหน่วยกิจกรรม ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบก่อนเรียน และคะแนนสอบหลังเรียนเพื่อดูพัฒนาการของผลการเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย(Mean: μ) ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนเฉลี่ย (Coefficient of Variation: C.V.)

2.2 ข้อมูลจากแบบประเมินชิ้นงาน ใช้คะแนนเฉลี่ย(Mean: μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และค่าร้อยละ

2.3 คะแนนจากการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต โดยการนับจำนวนความถี่ของการแสดงพฤติกรรม จากนั้นนำมาหาเฉลี่ย(Mean: μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และและค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับสำหรับสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผลการพัฒนาหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในขั้นตอนที่ 1 นี้ ได้ พัฒนา สร้างหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาขึ้น มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 อย่างแท้จริง โดยอาศัยความคิดเห็นของนิสิตชั้นปี 1ในปีการศึกษา 2547 ผนวกกับนิสิตชั้นปี 1ในปีการศึกษา 2548 ซึ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้ร่วม และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนคือ การสัมภาษณ์ การอภิปราย การบรรยาย การบรรยายประกอบสาธิต การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติ มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรมได้แก่

หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ
บทความ งานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล

หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
ความเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีในภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง
4.1 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล (การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)
4.2 เสียงสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)

หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน
5.1 ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต (การร้องระดับเสียงต่างๆ อย่างถูกต้องจากการอ่านโน้ตเพลง)
5.2 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน(การเขียนระดับสียงและจังหวะจากการฟัง)

หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

หน่วยที่ 7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

หน่วยที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม
หน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

ตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ในขั้นตอนของการติดตามผลการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยพิจารณาประเด็นต่อไปนี้
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินชิ้นงาน 2. ทักษะที่พึงประสงค์พิจารณาจากจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต 3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์พิจารณาจากจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต จากขั้นตอนที่ 2 นี้ พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการเรียนในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 40 และแบบประเมินชิ้นงานคิดเป็นร้อยละ 60 นอกจากนี้ได้ทำการทดสอบก่อนเรียนแล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน เพื่อทำการเปรียบเทียบและดูพัฒนาการในด้านความรู้เนื้อหาของนิสิต ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผลการประเมินโดยใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสอบวัดความรู้ก่อนเรียนของนิสิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนที่มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พร้อมตรวจบันทึกคะแนนไว้ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียม

ความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้ทดสอบนิสิตหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งได้ผลการตรวจให้คะแนนการสอบหลังเรียนของนิสิตเพิ่มขึ้นจากคะแนนการสอบก่อนเรียน ร้อยละ 48.43 ของคะแนนเต็ม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.12 ของคะแนนสอบก่อนเรียน การกระจายของคะแนนสอบก่อนเรียนเมื่อเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียนมีค่าลดลง แสดงว่าความรู้ในเนื้อหาในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตมีค่าเข้าไกล้กันมากขึ้น และมีแนวโน้มดีขึ้น

สรุปว่า คะแนนการสอบหลังเรียนของนิสิตเพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาไปแล้วนิสิตมีพัฒนาการด้านเนื้อหามากขึ้น อยู่ในระดับดี มีผลน่าพอใจ

1.2 ผลการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 10 ชิ้นงาน ผลคะแนนของนิสิต อยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 80 อยู่ในระดับดีถึงดีมาก

สรุปว่า ผลคะแนนการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

1.3 คะแนนรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตมีผลการเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 85.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก นิสิตที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์สูงสุดมีคะแนนสูงถึงร้อยละ 90 ส่วนนิสิตที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด มีคะแนนร้อยละ 79.65 ซึ่งถือว่าผ่านอยู่ในเกณฑ์ดี

สรุปว่า คะแนนรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 นิสิตมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

2. ทักษะที่พึงประสงค์โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละหน่วยกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต ทั้ง 3ด้าน ดังนี้

2.1 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.75 อยู่ในเกณฑ์ดีเป็นที่น่าพอใจ

2.2 ทักษะการนำเสนอผลงาน นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.62 อยู่ในเกณฑ์ดีเป็นที่น่าพอใจ

2.3 ทักษะการแสวงหาความรู้ นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 93.75 อยู่ในเกณฑ์ดีมากเป็นที่น่าพอใจ โดยทั้ง 3 ด้านมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.70

สรุปว่า ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิตในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 นิสิตมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์พิจารณาจากจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.1 ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนิสิต มีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 85

3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกล้าแสดงออกของนิสิต มีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 95

สรุปว่า ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต ในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 นิสิตมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

ตอนที่ 3 ติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

การติดตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ บันทึกการเรียนรู้ (Journal) ของนิสิต และการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview) ผลที่ได้ สรุปได้ดังนี้

1. นิสิตแสดงความรู้สึกที่ดี และชอบกิจกรรมเตรียมความพร้อม มีความคิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องในเนื้อหาและกิจกรรม มีการทบทวนความรู้เดิม รวมถึงให้คำแนะนำให้คำปรึกษา แนวทางการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เป็นประโยชน์ ไม่

เสียเวลา มีส่วนช่วยในการทำงานที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และวิชาอื่นๆในหลักสูตรฯ

2. นิสิตแสดงความรู้สึกที่ดีต่อต่อผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ผู้สอนได้ให้ข้อแนะนำในการค้นคว้าข้อมูลทางอินเตอเนตได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งแนะนำถึงวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่ดี มีประโยชน์เป็นการให้ความรู้ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิตเป็นอย่างมาก

3. นิสิตแสดงความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในกิจกรรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองว่า การค้นคว้าข้อมูล การจัดเรียงและการบันทึกข้อมูล ถือเป็นพื้นฐานของการศึกษา หากผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบระเบียบ จะช่วยให้สะดวก ประหยัดเวลา และง่ายต่อการนำมาใช้ในคราวต่อไป การเรียนทำให้ทราบเทคนิคการค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการ เป็นประโยชน์ต่อนิสิตมาก สามารถปรับใช้ได้ตอนทำงานวิจัยและวิทยานิพนธ์

4. นิสิตแสดงความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในกิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่มย่อย ว่า การทำงานเดี่ยวบางครั้ง และทำงานกลุ่มย่อยในบางกิจกรรม เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมดีกับนิสิต มีส่วนทำให้นิสิตช่วยเหลือซึ่งกันและเกิดความตั้งใจในการทำงานดี

5. นิสิตแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาในการเรียนที่เกิดขึ้นว่า พื้นฐานภาษาอังกฤษของนิสิตต่างกัน ทำให้ผลการทำแบบฝึกหัดหน่วยที่ 2 เรื่องคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ไม่ค่อยดี ขาดสื่ออุปกรณ์ด้าน คอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับนิสิต สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทำให้การเรียนโปรแกรมต่างๆ ทางดนตรีไม่สะดวกเท่าที่ควร ต้องไปใช้ห้องคอมพิวเตอร์ของคณะมนุษย์ฯ ซึ่งอยู่คนละตึก

6. นิสิตแสดงความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเตรียมความพร้อมฯ เป็นกิจกรรมที่อาจารย์ได้ช่วยนิสิตเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาดี มีประโยชน์ อยากให้นำไปใช้กับนิสิตรุ่นใหม่ที่กำลังจะเข้ามาศึกษาในอนาคตต่อไป เพราะนิสิตจะได้รับประโยชน์ และเป็นการเตรียมพร้อมผนวกกับเป็นแนวทางในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

7. นิสิตแสดงความคิดเห็นต่อการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวันว่า ได้เรียนรู้เรื่องการจัดเรียงข้อมูลเป็นหมวดหมู่เพื่อบันทึกจัดเก็บในระบบดิจิตอล มีประโยชน์และสำคัญมากไม่ใช่เพียงแต่ประโยชน์ในรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา แต่รวมถึงการเรียนในวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพราะถือว่าเป็นการเก็บงานที่มีระบบสะดวก รวดเร็วในการค้นหาข้อมูลกลับมาใช้งานใหม่ ถ้าไม่ทำตั้งแต่เริ่มแรก แล้วมาทำทีหลังจะเสียเวลามากบางครั้งหาข้อมูลที่ต้องการไม่พบเพราะลืมว่าเก็บไว้ที่ใดเท่ากับไม่ได้ทำอะไร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กับวิชาอื่นๆที่กำลังศึกษาอยู่ และตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด เพราะสามารถนำเอาความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ได้ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและในชีวิตประจำวัน

8. ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลังจากจบกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วผู้วิจัยได้ทำการติดตามผลการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาครั้งที่ 2 เมื่อกลุ่มประชากรจบการศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 โดยศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยวิเคราะห์ประเด็นที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ 3 ประเด็นคือ ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาและชีวิตประจำวัน โดยการแสดงข้อมูลสรุปต่อไปนี้

ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สรุปความคิดเห็นได้ว่า เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ ได้นำสาระความรู้จากกิจกรรมไปใช้พัฒนาการทำงาน การเรียนได้ตลอดจนถึงปัจจุบัน มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไปเพราะมีประโยชน์ต่อนิสิตมาก

ความคิดเห็นของนิสิตต่อ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษารายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา รวมถึงรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการนำความรู้และทักษะไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าความรู้เกี่ยวกับ การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีสามารถ

นำไปใช้ได้ในการเรียนวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร และวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิชาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้กับการเก็บข้อมูลภาคสนามและการนำเสนอผลงานได้ด้วย และสามารถนำความรู้มาใช้กับชีวิตประจำวันได้ เช่น การคัดลอก หรือคัดเลือกเพลงมาใช้นำเสนอรายงาน หรือประกอบการฟัง มีประโยชน์มากสำหรับเรียนในสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการทดลองใช้กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำให้ทราบผลการสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯไปใช้

1. ผลการวิจัยแสดงว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพได้ผลดี สามารถเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้กับจำนวนนิสิต 8 คน อาจารย์ผู้สอน 1 คน ผู้สอนที่จะนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้จึงควรปรับ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลให้สอดคล้องกับนิสิตใหม่ที่มีความหลากหลายในความต้องการเตรียมความพร้อมของแต่ละปีการศึกษา นอกจากนี้ควรปรับเนื้อหาเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในหน่วยกิจกรรมเช่น PhotoShop, Finale, หรือ Nero Burning ROM เป็นต้นเนื่องจากโปรแกรมดังกล่าวมีการปรับปรุงพัฒนาในรอบ 6 เดือน หรือ 1ปี ตลอดที่ผ่านมา และควรมีการศึกษาแนวทาง ข้อดี ข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ก่อนนำไปใช้

2. กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯเป็นกิจกรรมที่เตรียมความพร้อมที่มีความยืดหยุ่น ให้เป็นการเตรียมความพร้อมที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ให้เกิดประสบการณ์ตรงในการนำความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ไปใช้ได้จริงในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กิจกรรมควรจัดให้กับนิสิตควบคู่ไปกับการเรียนในหลักสูตรฯ เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมได้ตรงตามความต้องการของนิสิต อาจารย์ผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นทั้งอาจารย์ผู้สอนและเป็นกัลยามิตรกับผู้เรียน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีเวลาให้คำปรึกษากับผู้เรียนได้ในทุกๆเรื่องนอกเหนือจากงานวิชาการ มีตารางการทำงานให้นิสิตเข้าพบขอคำปรึกษาได้โดยให้นิสิตรู้สึกว่าสะดวกในการเข้าขอคำปรึกษา นอกจากนี้อาจารย์กับ

นิสิตอาจพบกันได้โดยมิได้นัดหมายตามสถานที่ต่างๆ เช่น เดินสวนทางกัน โรงอาหาร ธนาคาร หรือศูนย์การค้าเป็นต้น การทักทายกัน เป็นสิ่งที่ดีเป็นการแสดงความคุ้นเคยระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์

3. กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สื่ออุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพสูงตามจำนวนนิสิต โปรแกรมต่างๆ สายพ่วงต่อ แผ่นซีดีรอมเปล่า เป็นต้น ควรมีการประสานงานในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวกับเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมห้องคอมพิวเตอร์ทราบล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เกิดความไม่พร้อมในเรื่องสื่ออุปกรณ์

4. กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สื่ออุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพสูง มีลักษณะการใช้งานเฉพาะตัว สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ควรจัดงบประมาณ จัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวและห้องปฏิบัติการให้พอเพียงกับจำนวนนิสิตแต่ละปีการศึกษา

5. ผู้วิจัยเสนอแนะให้พัฒนาจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเป็นรายวิชาเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สำหรับนิสิตชั้นปี 1 สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา อาจให้เป็นรายวิชาเตรียมความพร้อมที่ไม่นำคะแนนไปคำนวณเกรด โดยผู้วิจัยของเสนอแผนการสอน (Course Syllabus) ในรูปแบบดังนี้

ประมวลการสอน(Course Syllabus) รายวิชา 393xxx กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1. รายวิชาสังกัด ยังไม่ได้เสนอรายวิชากิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ต่อภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ต้นสังกัด เนื่องจากอยู่ระหว่างทำการทดลอง ทำวิจัย

2. รหัสวิชา - ชื่อวิชา(ไทย) กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาพันธุ์วิทยา จำนวน 3 หน่วยกิต
ชื่อวิชา(อังกฤษ) Mentoring Activities for the Foundations of Ethnomusicology

3. เนื้อหารายวิชา(course description)

การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ ทางดนตรี และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

4. วัตถุประสงค์ของวิชา

ให้นิสิตมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ สามารถนำไปปรับใช้และถ่ายทอดต่อผู้อื่นได้ดังนี้

4.1 เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ความรู้และทักษะพื้นฐานเดิมในด้าน การค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ การฟัง การร้อง การเขียนโน้ตเพลง และการใช้โปรแกรมต่างๆในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ

4.2 เพื่อสร้างความมั่นใจ ลดความเครียดทางการเรียน และเป็นแนวทางนำไปสู่ความสำเร็จทั้งผู้เรียนและผู้สอน

4.3 เพื่อให้นิสิตเกิดประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปปรับใช้

5. วิธีสอน และการดำเนินกิจกรรม

แนวทางการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเน้นหลักการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยกิจกรรม การสอน, การสนับสนุน, การกระตุ้นให้กำลังใจ, การแนะนำ และ การเป็นเพื่อน การสร้างปฏิสัมพันธ์ การพบปะพูดคุยระหว่างผู้สอน (ผู้วิจัย) และผู้เรียน (กลุ่มประชากร) เป็นรูปแบบต่างๆที่จัดขึ้นมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

รูปแบบเป็นทางการ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนความรู้พื้นฐานเดิมให้มีความรู้ประสบการณ์มากยิ่งขึ้น รูปแบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมการกระตุ้นให้กำลังใจ, การแนะนำและ การเป็นเพื่อนกับนิสิต การเรียนการสอน การสร้างปฏิสัมพันธ์ผู้สอนกำหนดให้มีกิจกรรม การบรรยาย การสัมภาษณ์ การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการอภิปรายในชั้นเรียน

6. อุปกรณ์สื่อการสอน

เอกสารประกอบการสอน White board, CDAudio Piano, Computer

7. การประเมินผลการเรียน

ประเมินผลจากการทำงานของนิสิต การทำงานกลุ่ม ใบงาน และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนความคิดเห็นของนิสิตต่อการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

8. เอกสารอ่านประกอบ ผู้สอนแจกเอกสารประกอบบทเรียนในเวลาเรียน

9. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

สัปดาห์ที่	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน
1	ปฐมนิเทศ แนะนำข้อตกลงเบื้องต้น การเรียนการสอน	การบรรยาย การสัมภาษณ์ การทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การศึกษาค้นคว้าทั้งแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม การสาธิต การฝึกปฏิบัติคอมพิวเตอร์ การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย และการอภิปรายในชั้นเรียน
2	การค้นคว้าข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ บทความ งานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล	
3	คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา	
4	การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	
5	การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง - เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล (การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล) - เสียงสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)	
6	การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน - ร้องให้เสียงตรงกับโน้ต (การร้องระดับเสียงต่างๆอย่างถูกต้องจากการอ่านน้ตเพลง) - การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน(การเขียนระดับสียงและจังหวะจากการฟัง)	
7	การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale	

สัปดาห์ที่	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน
8	โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	
9	เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ	
10	การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดีรอม	
11	แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์	
12	ประเมินผลการสอน	ประเมินผลการสอน

10. ผู้สอน / คณะผู้สอน

12. การให้โอกาสนอกเวลาเรียนแก่นิสิตเข้าพบและให้คำแนะนำ ในด้านการเรียน และด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

1. ผลการวิจัยแสดงว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพได้ผลดี สามารถเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ ผู้ที่นำกิจกรรมฯ ไปใช้สอนควรมีการติดตามผลการเรียนของนิสิตที่เรียนในหลักสูตรปกติว่ากิจกรรมฯ มีความสอดคล้องและมีประโยชน์ช่วยเตรียมความพร้อมได้จริงมากน้อยอย่างไร

2. หลักการและความหมายของ คำว่า Mentor มีความหลากหลายเช่น ผู้ดูแล ผู้ให้คำปรึกษา ผู้สอน ผู้ให้คำแนะนำ ตลอดจนหมายถึง เป็นพี่เลี้ยง การจัดกิจกรรมในเรื่องของระยะเวลาจึงยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมอาจจัดให้มีขึ้นในภาคการศึกษา หยุดเทอม หรือวันหยุดได้เป็นต้นและควรมีการวิจัยติดตามผลการเรียนของนิสิตที่ผ่านกิจกรรมฯ ต่อเนื่องไปจนนิสิตเรียนจบหลักสูตรฯ

3. กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพได้ผลดีสามารถเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้กับจำนวนนิสิต 8 คน อาจารย์ผู้สอน 1 คน ควรมีการ

นำกิจกรรมเตรียมความพร้อมไปทดลองให้นิสิตรุ่นพี่ช่วยสอนเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตปี 1 อาจใช้นิสิตรุ่นพี่ช่วยสอน 1 ต่อ นิสิตกลุ่มเล็ก 2-3 คน หรือ 1 ต่อ 1 คน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสามารถใช้เป็นแนวคิด ต้นแบบในการพัฒนาสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับหลักสูตรอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะจะมีประโยชน์โดยตรงกับนิสิต ช่วยให้นิสิตประสบความสำเร็จในการเรียน และเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและมีความสุข

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ชนาธิป พรกุล. 2544. **แคทส์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2534. **กิจกรรมดนตรีสำหรับครู.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2537. **หลักการของโคดายสู่การปฏิบัติ: วิธีการด้านดนตรีศึกษาโดยการสอนแบบโคดาย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แปลจาก Erzsebet Szonyi. 1973. Kodaly Principles in Practice: An Approach to Music Education Through the Kodaly Method. Hungary: Corvina Kiado Publisher.

ถวัลย์ มาศจรัส. 2545. **คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

ทศยุทธ. 2542. **จินตนาการสร้างสรรค์.** สมุทรปราการ: สำนักพิมพ์เรือนบุญ. แปลจาก Shakti Gawain. 1978. Creative Visualization. California

ทิศนา แขมมณี. 2545. **รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธวัชชัย นาควงษ์. 2544. **โคดายสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2547. **หลักสูตรการสอนดนตรีสากลตามแบบของโคดายและออร์ฟในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดหลักสี่.** กรุงเทพฯ: เอกสารรายงานการวิจัย คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (การเผยแพร่งานวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ ครั้งที่ 9 : พฤหัสบดีที่ 25 พฤศจิกายน 2547)

ธีรยุทธ บุญมี. 2546. **โลก MODERN & POST MODERN.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.

นาตยา ปิลันธนานนท์. 2545. **จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

_____. 2546. **จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2542. **นวตกรรมการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: SR Printing.

บุญเรียง ขจรศิลป์, ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, และปราณี โพธิสุข. 2544. **การนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงโคนมไปประยุกต์ใช้ในต่างบริบท (ระยะที่ 1).** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญเรียง ขจรศิลป์, ปราณี โพธิสุข, พิกุล เอกวรางกูร, และวารุณี ลัภนโชคดี. 2546. **การนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงโคนมไปประยุกต์ใช้ในต่างบริบท(ระยะที่ 2).** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัญญา รุ่งเรือง. 2544. **โครงการฟื้นฟูโน้ตเพลงไทยฉบับครู.** เล่ม1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2546. **ประวัติการดนตรีไทย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

_____. 2546. **หลักวิชามานุษยดุริยางควิทยา.** เอกสารการสอน รายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2547. **ประธานหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2547.

ปราณี โพธิสุข. 2546. “การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview)” **เอกสารประกอบการสอน คณะศึกษาศาสตร์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2459. **เวนิสวานิช.** แปลจาก The Merchant of Venice. 1596. ม.ป.ท.

พัชราภรณ์ วิมาลัย. 2543. **การผลิตหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเน้นหลักการเรียนรู้เพื่อพัมนาสุนทรียภาพ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พรทิพย์ ไชยโส. 2545. **ผลงานวิชาการของพรทิพย์ ไชยโส: การวัดผลและประเมินผลการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. 2542. **รายงานการประเมินโครงการบัณฑิตยุคใหม่ ปีการศึกษา 2541.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2545. **หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2545 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิพเพลส จำกัด, หน้า 38-46.

วัลลภา สุระกำพลธร. 2549. **สารวิจัย: Mentor: ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง.** กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2545. **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.

วิโรจน์ เวชชะ. 2549. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และประธานคณะกรรมการดำเนินโครงการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาคพิเศษ. สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2549.

วีรชาติ เปรมานนท์ และ ธงสรวง อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2542. **ฟินาเล: ซอฟแวร์มหัศจรรย์ทางดนตรีและวิธีการใช้.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2543. **คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

สุชาติ ตันธนะเดชา. 2535. ความถนัดทางดนตรี: มีมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากสภาพแวดล้อม. ใน ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (บรรณาธิการ). **สาระดนตรีศึกษา: แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 187-193.

สุภางค์ จันทวนิช. 2540. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. 2546. **การวัดทักษะการปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สดับพิณ รัตนเรือง. 2539. **ดนตรีปริทรรศน์.** แปลจาก Michael Short. 1982. Your Book of Music. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

สันทัด ตัณฑนันทน์. 2538. **บันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลอย่างไร.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สมบัติ การจนารักพงศ์. 2547. **นวตกรรมการศึกษาชุด. ๒๕ เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย: การเรียนแบบร่วมมือ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด.

สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534. **เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

อมรา พงศาพิชญ์. 2537. **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546. **หลักการสอน(ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อานันท์ นาคคง. 2540. **หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง): มหาดุริยกวีลุ่มเจ้าพระยาแห่งอุษาคเนย์.** กรุงเทพฯ : มติชน.

Anderson, E. and Shannon, A. 1995. **Towards a Conceptualization of Mentoring, in Issues in Mentoring**, T. Kerry and A. Shelton Mayes, Buckingham: Open University Press.

Blandford, S. 2000. **Managing Professional Development in Schools**. London: Routledge Press.

Boyarsky, L. T. 1989. **"Dalcroze Eurhythmics: An Approach to Early Training of the Nervous System"** New York: Thyme Medical Publishers, Inc.

Burden, P. R. 1990. "Teacher Development"**. Handbook of Research on Teacher Education: A Project of the Association of Teacher Education**. New York: Macmillan Publishing Company.

Carmin, C. N. 1988. **Issues on Research on Mentoring: Definitional and Methodological**. International Journal of Mentoring, 2(2), pp 9-13.

Carmin, S. 1993. **Definitions of Mentoring, in The Return of the Mentor: Strategies for Workplace Learning.** London: Falmer Press.

Carruthers, J. 1993. **The Principles and Practices of Mentoring, in The Return of the Mentor:** n.d.

Dalcroze Society of America. 2004. **Dalcroze Eurhythmics (Online).** Available: www.dalcrozeusa.org/home.htm

Dawley, R. M. 1980. **An Analysis of the Methodological Orientation and the Music Literature Used in the Suzuki Violin Approach.** Ph.D. Dissertation, Northwestern University.

Desmond, K. J. 2005. **A Qualitative Study of the Mentoring Experiences of School Counselors without Teaching Experience in the State of Ohio.** Ph.D. Dissertation, Kent State University.

Encarta. 2004. **Microsoft Encarta Encyclopedia.** New York: Reference Library.

Eösze, L. 1980. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**. Edited by Stanley Sadie. Volume 10 of 20, pp.136. London: Macmillan Publishing Company.

Furlong, J. 1995. **The Limits of Competence: A Cautionary Note on Circular 9/92, In Issues in Mentoring.** eds. T. Kerry and A. Shelton Mayes. London: Routledge Press.

Haward, L. W. 1980. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**. Edited by Stanley Sadie. Volume 9 of 20, pp.554. London: Macmillan Publishing Company.

Hillgate Group . 1989. **Learning to Teach**. London: The Claridge Press.

Ian, T. 1996. **Learner-Centredness as Language Education**. Cambridge: Cambridge University Press.

Jacobi, M. 1991. **Mentoring and Undergraduate Academic Success: A Literature Review, Review of Educational Research**. 61(4), pp. 505-532.

Jarvis, P. (Edited). 2002. **The Theory Practice of Teaching.** Sterling. V.A.: Stylus Publishing Inc.

Joerg, L. A. 2004. **The Experience of Being Mentored During the Dissertation Phase of a Doctoral Degree at a Distance-Learning University.** Ph.D. Dissertation, Walden University.

Jones, M. L. 2004. **Differences in the Effectiveness of Two Mentoring Models.** Ed.D. Dissertation, University of Virginia.

Kochhar, S. K. 1982. **Methods and Techniques of Teaching**. New Delhi: Sterling Publishers.

Krellmann, H. 1980. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**. Edited by Stanley Sadie. Volume 13 of 20, pp.707. London: Macmillan Publishing Company.

Levinson, D. , Darrow, C. , Klein, D. , Levinson, M. and Mckee, B. 1978. **Seasons of a Man's Life.** New York: Knopf Publishers.

Mark, M. L. 1986. **Contemporary Music Education**. **2nd ed**. New York: Shirmer Books.

Maynard, T. and Furlong, J. 1995. **Learning to Teach and Models of Mentoring.** In Issues in Mentoring, T. Kerry and A. Shelton Macys, Buckingham: Open University Press.

McIntyre, D. 1996. **Mentors in Schools: Developing the Profession of Teaching.** London: Fulton Press.

Marriam, A. 1964. **Ethnomusicology**. New York: Shirmer Books.

Merriam, S. 1983. **Mentors and Protégés: A Critical Review of the Literature**. Adult Education Quarterly. 33 pp. 161-173

Merriam-Webster Online Collegiate Dictionary. 2003. **Mentor(Online).** Available: www.Webster.com

Moerer, T. 2005. **A Longitudinal Qualitative Study of Collegiate Mentoring Experiences in the Nebraska Human Resources Research Foundation.** Ph.D. Dissertation, The University of Nebraska-Lincoln.

Myers, H. 1980. **Ethnomusicology: An Introduction**. New York: University Press.

Nettl, B. 1980. **The Study of Ethnomusicology**. New York: Shirmer Books.

Nye, R. E., Nye, V. T., Martin, G. M. and Rysselberghe, M. L. 1992. **Music in the Elementary School.** 6th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall

Perri, P. G. 1998. **Mentoring of Undergraduate Students: The Assessment of Mentor Effectiveness (Quality of Mentoring) and Its Relationship to Student Outcomes.** Ph.D. Dissertation, The Fielding Institute.

Polverini-Rey, R. A. 1992. **Intrauterine Musical Learning: The Soothing Effect on Newborns of a Lullaby Learned Prenatally.** Ph.D. Dissertation Abstracts, #9233740.

Rothera, M. , Hawkins, S. and Hendry, J. 1995. **The Role of Subject Mentor in Further Education.** In Issues in Mentoring. pp. 86-98. T. Kerry and A. Shelton Mayes, Buckingham Open University Press.

Schon, D. 1983. **The Reflective Practice.** New York: Basic Books Press.

Shakespeare, W. 1596. **The Merchant of Venice**. Stratford: n.d.

Shakespeare W. 1596. Available: www.online-literature.com/shakespeare/merchant/20/)

Shibata, M. 1980. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**. Edited by Stanley Sadie. Volume 18 of 20, pp.386. London: Macmillan Publishing Company.

Spear, L. L. **Mentoring the Emotional Dimensions of Leadership: The Perception of Interns.** Ed.D. Dissertation, University of Washington.

Stanley, S. 1980. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**. London: Macmillan Publishing Company.

Tolal Life Planning Institute. 2003. **Mentor(Online).** Available: www.tlpinstitute. comlmentor.htm.

University of Oregon. 2003. **Mentor(Online).** Available: www.uoregon.edu/~joelja/odyssey.html and www.mentors.ea/mentorrationale.html.

Whitwell, G. E. 2003. **The Importance of Prenatal Sound and Music.** Available: www.birthpsychology.com/lifebefore/sound1.html.

Wrightsman, L. S. 1981. **Research Methodologies for Assessing Mentoring.** Presented at the Annual Conference of the American Psychological Association. Los Angeles. (REIC Document Reproduction Service No. ED 209339)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง กรอบรูปแบบการเรียนการสอน
กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุพา วีระไวทยะ	ศูนย์วิชาบูรณาการ หมวดศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิโรจน์ เวชชะ	ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ เขียนทองกุล	ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี โพธิสุข	ภาควิชาการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แม้นมาศ ลีลสัตยกุล	ภาควิชาการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. อาจารย์ ดร. ปัญญา รุ่งเรือง	ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามและแบบประเมินที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

เวลาสัมภาษณ์ ตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา .....

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ หน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิธีการคือใช้คำถามปลายเปิดและตั้งคำถามต่อจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีประเด็นคำถามนำดังต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
2. ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกอย่างไรต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้านการที่นิสิตต้องใช้เวลาในการเรียนเพิ่มขึ้นจากตารางเรียนปกติ
3. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มย่อยและเปิดโอกาสให้นิสิตค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและเลือกหัวข้อของงานตามความสนใจ
4. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการที่ให้นิสิตมีส่วนร่วมในการปรับหัวข้อเนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรม
5. สิ่งใดที่ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
6. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตร
   ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้หรือไม่ อย่างไร
7. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าอุปสรรคต่อการเรียนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีหรือไม่ อย่างไร
8. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าการเรียนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
9. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่านิสิตจะมีโอกาสเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ และพัฒนาทักษะการ

ทำงานทั้งเดี่ยวและกลุ่มหรือไม่ อย่างไร

10. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป หรือไม่ อย่างไร
11. คำถามอื่นๆ

แบบสัมภาษณ์นิสิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

เวลาสัมภาษณ์ ตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา .....

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ที่ผ่านการเรียนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิธีการคือใช้คำถามปลายเปิดและตั้งคำถามต่อจากคำตอบของนิสิต โดยมีประเด็นคำถามนำดังต่อไปนี้

1. นิสิตรู้สึกอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
2. นิสิตรู้สึกอย่างไรต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้านการใช้เวลาในการเรียนเพิ่มขึ้นจากตารางเรียนปกติ
3. นิสิตมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มย่อยและเปิดโอกาสให้นิสิตค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและเลือกหัวข้อของงานตามความสนใจ
4. นิสิตมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการที่ให้นิสิตมีส่วนร่วมในการปรับหัวข้อเนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรม
5. สิ่งใดที่นิสิตรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
6. นิสิตมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้หรือไม่ อย่างไร

7. นิสิตพบอุปสรรคต่อการเรียนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาหรือไม่ อย่างไร
8. นิสิตมีความคิดเห็นว่าการเรียนในหน่วยกิจกรรมมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
9. นิสิตมีโอกาสเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ และพัฒนาทักษะการทำงานทั้งเดี่ยวและกลุ่มหรือไม่ อย่างไร
10. นิสิตมีความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป หรือไม่ อย่างไร
11. คำถามอื่นๆ

แบบสัมภาษณ์นิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐาน
ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1 (Focus Group I)

วัน/เดือน/ปี ที่จัดสนทนากลุ่มย่อย.....
เวลาสนทนากลุ่มย่อย ตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา .....
<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 ที่ผ่านการเรียนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิธีการคือใช้คำถามปลายเปิดและตั้งคำถามต่อจากคำตอบของนิสิต

การจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1(Focus Group Interview I) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างงานและนำเสนอทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วย หน่วยกิจกรรมที่ 6 7 8 และ 9 ประเด็นคำถามนำมาจาก บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน (Journal) ที่ยังไม่ชัดเจนโดยมีประเด็นคำถามนำดังต่อไปนี้

ประเด็นคำถามจาก หน่วยกิจกรรมที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

1) การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ บนเมนูบาร์ โปรแกรม Finale เนื่องจากข้าพเจ้ายังใช้เครื่องมือช่วยบนเมนูบาร์น้อยมากและยังไม่รู้วิธีการใช้อีกมาก **คำถาม** การเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทุกครั้ง มีข้อจำกัดเรื่องเนื้อหา และเวลาจุดประสงค์หลักของการเรียนคือแนะนำให้ผู้เรียนรู้ เข้าใจหน้าที่หลักในการทำงานของแต่ละโปรแกรม ส่วนทักษะในการใช้โปรแกรมเหล่านั้นนิสิตต้องฝึกหัดเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน นิสิตได้ใช้เวลาว่างฝึกหัดเพิ่มเติมหรือไม่ การเรียนหรือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมอาจเกิดจากเรียนรู้ด้วยตนเองได้ด้วยวิธี learning by doing นิสิตรู้จักและเคยลองวิธีดังกล่าวหรือไม่

2) ปัญหาของตัวข้าพเจ้าเองคือ ง่วงนอนมากๆ ทำให้ข้าพเจ้ามีการเรียนรู้ได้ไม่ดีเท่าที่ควร **คำถาม** นิสิตเคยคิดค้นหาสาเหตุ และวิธีแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

3) ข้าพเจ้าคิดว่าเวลาในการทำแบบฝึกหัดมีน้อย และข้าพเจ้าต้องการทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม **คำถาม** แบบฝึกหัดเพิ่มเติมในเรื่องใด

4) ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมากที่อาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญและนำเนื้อหาที่มีความสำคัญซึ่งผู้เรียนต้องนำไปใช้ในการศึกษาระดับปริญญาโท **คำถาม** ผู้เรียนต้องนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนใด อธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

5) ควรเพิ่มแบบฝึกหัด และแนะนำเครื่องมือช่วย บนเมนูบาร์เพิ่มเติม **คำถาม** ปัจจุบันมีทักษะในการใช้เมนูบาร์มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

6) จากการเรียนรู้ในวันนี้ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความคิดว่าหากข้าพเจ้ารู้จักนำความรู้ที่ได้รับมาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและฝึกฝนอยู่เป็นประจำ ข้าพเจ้าก็สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข **คำถาม** ประยุกต์ใช้ในการเรียนในส่วนใดบ้าง ยกตัวอย่าง

7) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยงานดนตรีเป็นโปรแกรมที่อำนวยความสะดวกในการบันทึกโน้ตเป็นอย่างมาก และทำให้รู้ว่าสัญลักษณ์ในการแทนเสียงของทางสากลมีมากมายกว่าที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ **คำถาม** การนำประโยชน์ของ สัญลักษณ์ในการแทนเสียงของทางสากลมาใช้กับดนตรีวัฒนธรรมอื่นๆได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นคำถามจาก หน่วยกิจกรรมที่ 7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

8) ปัญหาการจัดวางที่แก้ไขในโปรแกรม Photoshop ตามที่ต้องการแล้ว และภาพไปลงในโปรแกรม Microsoft Word ภาพมีขนาดใหญ่เกินไป **คำถาม** ปัจจุบันรู้วิธีแก้ปัญหาหรือไม่

9) การค้นหาข้อมูลให้ตรงกับหัวข้อที่ต้องการ การจัดเก็บภาพ **คำถาม** ปัจจุบันรู้วิธีแก้ปัญหาหรือไม่

10) ชอบรายวิชานี้เพราะสามารถเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ วิธีการจัดเก็บข้อมูล แต่คอมพิวเตอร์สำหรับฝึกใช้งานมีน้อยไม่พอเพียงกับนักศึกษา **คำถาม** ปัจจุบันรู้วิธีแก้ปัญหาหรือไม่

11) อยากให้การฝึกปฏิบัติมากกว่านี้ **คำถาม** ปัจจุบันรู้วิธีแก้ปัญหาหรือไม่

12) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเก็บข้อมูลแบบเดิมที่ไม่เป็นระบบระเบียบ ให้รู้จักการวางแผนการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน **คำถาม** ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเก็บข้อมูลอย่างไรบ้าง

13) ข้อคิดที่ได้จากการเรียนวันนี้คือ การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่หนังสือแต่เพียงอย่างเดียว (สายชล เกษรศรี) **คำถาม** การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ใดได้บ้าง อธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

ประเด็นคำถามจากหน่วยกิจกรรมที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ **คำถาม**

14) คำอธิบายการใช้งานโปรแกรมต่าง ๆ ในเอกสารที่อาจารย์ผู้สอนจัดให้นั้น มีเนื้อหาของเครื่องมือต่าง ๆ ในแต่ละโปรแกรมที่ต้องใช้งานน้อยเกินไป **คำถาม** ต้องการให้เพิ่มเติม เรื่องใดหรือส่วนใดบ้าง

15) ต้องการฝึกพิมพ์ภาพจากคอมพิวเตอร์ลงเป็น ปกหน้า-หลัง และหน้าแผ่น CD, VCD, และ DVD หลังจากเตรียมไฟล์งานเรียบร้อยแล้ว **คำถาม** สื่อคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนมีข้อจำกัดในเรื่องความสามารถในการเขียนแผ่น CD ปัจจุบันนิสิตได้ฝึกพิมพ์ภาพจากคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างปกหน้า-หลัง และหน้าแผ่น CD, VCD, และ DVD หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นคำถามจากหน่วยกิจกรรมที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี

16) ต้องการฝึกเขียนไฟล์งานที่จัดทำเรียบร้อยแล้วลงแผ่นซีดีจริง **คำถาม** ปัจจุบันนิสิตได้ฝึกเขียนข้อมูล เสียง และภาพ จากคอมพิวเตอร์ ลงแผ่น CD หรือไม่ อย่างไร

17) ทุกโปรแกรมนิสิตให้ข้อมูลว่ามีเวลาในการฝึกใช้โปรแกรมน้อยเกินไป **คำถาม** การเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์แต่ละครั้ง ควรใช้เวลาเท่าไร

18) คำถามอื่นๆ ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการเสวนากลุ่มย่อย ณ เวลา สถานที่ ในการจัด Focus Group 1

แบบสัมภาษณ์นิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 2 (Focus Group II)

วัน/เดือน/ปี ที่จัดสนทนากลุ่มย่อย.....

เวลาสนทนากลุ่มย่อย ตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา .....

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2548 ที่ผ่านการเรียนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิธีการคือใช้คำถามปลายเปิดและตั้งคำถามต่อจากคำตอบของนิสิต

การจัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 2(Focus Group Interview II) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการ แนวคิด การวิเคราะห์ และแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย หน่วยกิจกรรมที่ 1 2 3 4 5 และ 10 ประเด็นคำถามนำมาจาก บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน (Journal) ที่ยังไม่ชัดเจน โดยมีประเด็นคำถามนำดังต่อไปนี้

ประเด็นคำถามจากหน่วยกิจกรรมที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ บทความ งานวิจัย ภาพนิ่ง และเสียง การบันทึกข้อมูล **คำถาม** อธิบายรายละเอียดของการจัดเก็บไฟล์ที่เป็นระเบียบพอสังเขป

ประเด็นคำถามจากหน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

คำถาม หลักสูตรที่นิสิตจบมาคือหลักสูตรใด สถาบันใด หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีเป็นอย่างไรอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ

ประเด็นคำถามจาก หน่วยกิจกรรมที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง

3.1 เสียงไทยเขียนด้วยโน้ตสากล (การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากล)

3.2 เสียงสากลเขียนด้วยโน้ตไทย(การบันทึกเพลงสากลด้วยโน้ตไทย)

คำถาม ปัจจุบันรู้ และเข้าใจการใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียงหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นคำถามจาก หน่วยกิจกรรมที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

คำถาม กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯมีส่วนช่วยให้ท่านเริ่มแนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ หรือไม่ อย่างไร

คำถามอื่นๆที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการเสวนากลุ่มย่อย ณ เวลา สถานที่ ในการจัด Focus Group II

แบบสัมภาษณ์นิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา
พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 3 (Focus Group III)

วัน/เดือน/ปี ที่จัดสนทนากลุ่มย่อย.....

เวลาสนทนากลุ่มย่อย ตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา .....

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 ที่ผ่านการเรียนจากหน่วยกิจกรรม กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิธีการคือใช้คำถามปลายเปิดและตั้งคำถามต่อจากคำตอบของนิสิต โดยมีประเด็นคำถามนำดังต่อไปนี้

1. นิสิตผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยามาแล้ว นิสิตรู้สึกอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อ การจัดกิจกรรมฯให้กับนิสิตแล้ว รู้สึกชอบ ไม่ชอบ สนุก น่าเบื่อ มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ เสียเวลาเปล่า ใช้เวลาอย่างมีประโยชน์ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับนิสิต เป็นต้น

2. ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 นิสิตลงทะเบียนเรียนวิชาใดบ้าง แต่ละคนเรียนรายวิชาบังคับ และวิชาเลือกเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร แต่ละวิชาที่เหมือนกันและแตกต่างกันนิสิตแต่ละคนมีเหตุผลในการเลือกเรียนแต่ละวิชาอย่างไร

3. นิสิตนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเรียนในหน่วยกิจกรรมเรื่อง กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มาปรับใช้กับการเรียนในแต่ละวิชาใน ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 อย่างไรบ้าง เรื่องใดที่มีประโยชน์มาก และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการศึกษาในภาคต้น ภาคปลาย 2548 ตลอดจนถึงภาคต้น 2549

4. นิสิตมีความประทับใจในเรื่องใดบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ความประทับใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และหลังจากผ่านกิจกรรมไปแล้วจนถึงปัจจุบัน เช่น กิจกรรมฯ สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อนิสิตโดยไม่มีค่าใช้จ่าย นิสิตมีผู้สอน ผู้แนะนำ ที่ปรึกษาที่เข้าใจและรู้ใจหรือมีเพื่อนเพิ่มขึ้น

5. นิสิตมีความคาดหวังอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และเมื่อผ่านกิจกรรมฯ ไปแล้วนิสิตคิดว่าได้สิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่ อย่างไร

6. นิสิตมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้หรือไม่ อย่างไร ให้นิสิตกล่าวถึงประโยชน์แต่ละหน่วยกิจกรรม

7. นิสิตมีความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาให้กับนิสิตรุ่นต่อๆไป หรือไม่ อย่างไร

8. ในช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตรู้สึกได้รับการปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

การสอน(Teaching) นิสิตได้เรียนรู้ หรือได้รับสิ่งต่างๆต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

เป็นแบบอย่าง(Model) หมายถึง ครู (ผู้วิจัย) เป็นแบบอย่างในด้าน ความมีคุณธรรม จริยธรรม การตรงต่อเวลา หรือไม่

ให้ความรู้(Inform) หมายถึง นิสิตได้รับความรู้จากครู (ผู้วิจัย) หรือไม่ อย่างไร

ทำตาม/(Confirm) หมายถึง มีสิ่งใดที่นิสิตคิดว่าเป็นแบบอย่างที่ดีจากครู (ผู้วิจัย) สามารถใช้เป็นต้นแบบในการกระทำตามได้

ขัดแย้ง(Disconfirm) หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) แนะนำแนวทางต่างๆให้กับนิสิต และเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกันหรือขัดแย้งได้หรือไม่

แนะนำ(Prescribe) หมายถึง นิสิตได้รับคำแนะนำที่ดีจากครู (ผู้วิจัย)

ตั้งคำถาม(Question) หมายถึง นิสิตได้รับโอกาสในการตั้งคำถามอย่างอิสระ

สนับสนุน (Sponsor)

ให้กำลังใจ หมายถึง ครู(ผู้วิจัย)ทำหน้าที่ให้กำลังใจเมื่อนิสิตอ่อนล้า ท้อแท้ หรือผิดหวัง

ยอมรับ หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) ยอมรับในความสามารถอันหลากหลาย ความแตกต่างของนิสิตแต่ละคน

กระตุ้น (Encourage)

ส่งเสริม หมายถึง ครู(ผู้วิจัย)ทำหน้าที่ส่งเสริมศักยภาพ ความสามารถของนิสิตแต่ละคนให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ฟัง หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) ยอมรับฟังปัญหา เหตุผลจากนิสิต

แนะนำ (Counsel)

อธิบายให้เข้าใจ หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) อธิบายประเด็นปัญหาต่างๆ แนวทางการแก้ปัญหาจนทำให้ที่นิสิตเข้าใจหรือพอใจ

เป็นเพื่อน (Befriend)

เกี่ยวข้องกัน หมายถึง ครู(ผู้วิจัย)แสดงสถานภาพของครูกับนิสิตมีความเกี่ยวข้องกัน ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

ไต่ถาม หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) แสดงความห่วงใยในการไต่ถามนิสิตถึงสิ่งที่ปรากฏที่แตกต่างไปกับสิ่งที่คุ้นเคย เช่น หน้าเศร้า หน้าหมองคล้ำ หน้าตาสดใส การเปลี่ยนแปลงการแต่งกาย

ห่วงใย หมายถึง ครู(ผู้วิจัย) แสดงความห่วงใยในการไต่ถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับนิสิตและมีการแก้ไขปัญหาของนิสิต

9. นิสิตมีความคิดเห็นว่าผู้สอนหรือผู้ให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญอย่างไรบ้าง

10. คำถามอื่นๆ

แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรมเตรียมความพร้อมฯ

คำชี้แจงในการทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบมีจำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที โดยให้นิสิตปฏิบัติดังนี้

1. ให้นิสิตอ่านประเด็นคำถามแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วพิจารณาตัวเลือกที่คิดว่าถูกต้องที่สุด 1 ตัวเลือกในแต่ละข้อ โดยทำเครื่องหมาย กากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

2. นิสิตต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบในแต่ละข้อให้ขีดทับตัวเลือกเดิมแล้วกากบาท (X) ตัวเลือกใหม่ ตามตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเปลี่ยนแปลงคำตอบจากข้อ ก. เป็น ข้อ ค.

(ก) (ข) (ค) (ง)

---

1. เครื่องมือทั่วไปที่ช่วยในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับมนุษยดุริยางควิทยาทางอินเตอร์เน็ต ตรงกับข้อใด

ก. Google.com ข. Kapook.com ค. Sanook.com ง. Teen.com

2. ข้อมูลเกี่ยวกับมนุษยดุริยางควิทยาทางอินเตอร์เน็ต หมายถึงข้อใด

ก. บทความทางวิชาการ ข. ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง

ค. งานวิจัย ง. ถูกทั้ง ก ข และ ค

3. การค้นคว้าข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับดนตรี Gamelan Music ควรใช้เว็บไซต์ที่ช่วยในการค้นคว้าข้อมูลได้ตรงตามความต้องการและรวดเร็ว ตรงกับข้อใด

ก. ku.ac.th ค้นหาคำสำคัญ “Digital Dissertation” และค้นหาคำสำคัญ “Gamelan Music”

ข. Kapook.com ค้นหาคำสำคัญ “Digital Dissertation” และค้นหาคำสำคัญ “Gamelan Music”

ค. Sanook.com ค้นหาคำสำคัญ “Digital Dissertation” และค้นหาคำสำคัญ “Gamelan Music”

ง. Teen.com ค้นหาคำสำคัญ “Digital Dissertation” และค้นหาคำสำคัญ “Gamelan Music”

4. การบันทึกข้อมูล และเก็บรักษาข้อมูลที่ดี ตรงกับข้อใด

ก. บันทึกใน Hard dive สำรองข้อมูลในแผ่น CD Rom

ข. วางแผน แบ่งแยกประเภทงานหรือข้อมูล บันทึกใน Hard dive สำรองข้อมูลในแผ่น CD Rom

ค. บันทึกข้อมูลโดยเร็วแล้วจึงมาจัดข้อมูลภายหลัง

ง. บันทึกข้อมูลในแผ่น CD Rom หรือใน Thumb drive

5. Drone Harmony ตรงกับข้อใด

ก. เสียงประสานโต้ตอบกับทำนองหลักมักพบในดนตรีพื้นเมืองของชาวอาหรับ

ข. เสียงประสานของดนตรีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกไกล

ค. เสียงประสานที่มีระดับเสียงคงที่ดังคลอประกอบทำนองหลัก

ง. เสียงดนตรีของชาวอินเดีย

6. Urban Ethnomusicology ตรงกับข้อใด

ก. การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นในเมือง

ข. การผสมผสานของวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีในเมือง

ค. การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่

ง. การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านที่ติดตามคนเข้ามาเผยแพร่ในชุมชนเมือง

7. Pentatonic scale ตรงกับข้อใด

ก. บันไดเสียง 5 เสียงมักพบในดนตรีพื้นเมืองของชาวอาหรับ

ข. บันไดเสียง 5 เสียงมักพบในดนตรีของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

8. Eurocentric ตรงกับข้อใด

ก. ดนตรีพื้นเมืองยุโรป

ข. ความคิดของชาวยุโรปว่า ดนตรีตะวันตกเป็นดนตรีของผู้เจริญ

ค. งานดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นในยุโรป

ง. ถูกทั้ง ก ข และ ค

9. องค์ประกอบของดนตรี ที่สำคัญที่สุด ตรงกับข้อใด

ก. การประสานเสียง(Harmony)

ข. ลวดลายการประพันธ์(Texture)

ค. รูปแบบการประพันธ์(Form)

ง. จังหวะ(Rhythm) และเสียงสูงต่ำ

10. รูปแบบที่สำคัญของการประสานเสียง(Harmony) ในดนตรีตะวันตกปัจจุบัน ตรงกับข้อใด

ก. เป็นความสัมพันธ์ของคู่เสียง(Interval) และคอร์ด (chord) ในการดำเนินเสียงในแนวดิ่ง

ข. การประสานเสียงโดยใช้ทำนองประสานทำนองในแนวนอน

ค ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

11. ลวดลายการประพันธ์ (Texture) ของดนตรีไทย ตรงกับข้อใด

ก. Monophonic

ค. Homophonic

ข. Polyphonic

ง. Heterophonic

12. บทเพลงใดใช้ Sonata Form เป็นรูปแบบในการประพันธ์

ก. Yankee Doodle

ค. Happy Brithday

ข Fugue by Bach

ง. Piano Concerto by Mozart

13. การนับจังหวะตกหรือจังหวะเน้นหนักของดนตรีตะวันตก ตรงกับข้อใด

ก. จังหวะที่ 1 ของห้องเพลง

ข จังหวะที่ 2 ของห้องเพลง

ค. จังหวะที่ 3 ของห้องเพลง

ง จังหวะที่ 4 ของห้องเพลง

14. การนับจังหวะตกหรือจังหวะเน้นหนักของดนตรีไทย ตรงกับข้อใด

ก. จังหวะที่ 1 ของห้องเพลง

ข. จังหวะที่ 2 ของห้องเพลง

ค. จังหวะที่ 3 ของห้องเพลง

ง. จังหวะที่ 4 ของห้องเพลง

15. โครงสร้างโดยทั่วไปของการบันทึกโน้ตไทย ตรงกับข้อใด

ก. แต่ละบรรทัดประกอบไปด้วย 4 ห้องเพลง

ข. แต่ละบรรทัดประกอบไปด้วย 8 ห้องเพลง

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

16. ข้อใดไม่ใช่สัญญลักษณ์ โน้ตสากล(Standard Notation) ประกอบด้วย ค่าตัวโน้ตตัวหยุดต่างๆ (Notes and Rest) บรรทัด 5 เส้น(Stave) กุญแจประจำหลัก(Clef) เวลา(Time Signature) และเครื่องหมายอื่นๆ

ก. ค่าตัวโน้ตตัวหยุดต่างๆ(Notes and Rest)

ข. บรรทัด 5 เส้น(Stave) กุญแจประจำหลัก (Clef)

ค. โน้ตตัวเลข(Numbered Notation)

ง. ถูกทั้ง ก. ข. และ ค.

17. แบบฝึกหัดการอ่านโน้ตของ โคดาย (Kodaly) เน้นการฝึกหัดร้องโน้ตแบบ ซอล-ฟา (sol-fa teaching) มุ่งเน้นทักษะ ตรงกับข้อใด

ก. การร้องโน้ตเมื่อแรกเห็น(Sight singing) และการบันทึกโน้ตจากเสียงที่ได้ยิน (Dictation)

ข. การร้องเพลงประสานเสียง

ค. การร้องเพลงให้เข้ากับดนตรี

ง ถูกทั้ง ก ข และ ค

18. การเปล่งเสียงร้องโน้ต G A B D B A F# G ในบันไดเสียง G major ตรงกับข้อใด

ก. do re me sol me re ti do

ข. sol la ti re ti la fa sol

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

19 การเขียนโน้ต G A B D B A F# G ในบันไดเสียง G major ที่ได้ฟัง ตรงกับข้อใด

ก. เขียนโน้ต do re me sol me re ti do ในบันไดเสียง C major

ข. เขียนโน้ต sol la ti re ti la fa sol ในบันไดเสียง G major

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

20. การเปล่งเสียงร้องโน้ต do ที่เคลื่อนย้ายไปได้ทุกที่ในบรรทัด 5 เส้น เรียกว่า

ก. Move do

ข. Move note

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

21. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้พิมพ์โน้ตเพลง ตรงกับข้อใด

ก. Finale, Sound Forge, หรือ Music Write

ข. Finale, Mozart, Chopin, หรือ Cool Edit Pro

ค. Finale, Encore, Sibelius, หรือ Music Write

ง. Finale, Encore, Cool Edit Pro หรือ Chopin

22. File ที่บรรจุตัวอย่างการพิมพ์มาพร้อมกับโปรแกรม Finale ตรงกับข้อใด

ก. Midi

ข. Finale

ค. tutorials

ง. Sample

23. ทดลองฟังเสียงโน้ตที่พิมพ์ในโปรแกรม Finale ได้โดยใช้เครื่องมือในข้อใด

ก. Midi

ข. Sample

ค Tutorials

ง. Playback Controls

24. การนำความรู้ วิธีการใช้โปรแกรม Finale ประยุกต์ใช้กับโปรแกรมพิมพ์โน้ตเพลงอื่นๆได้หรือไม่ อย่างไร

ก. ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมพิมพ์โน้ตเพลงอื่นๆมีวิธีการใช้คล้ายกันแตกต่างกันที่รายละเอียด

ข. ไม่ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมพิมพ์โน้ตเพลงอื่นๆ มีวิธีการใช้ที่แตกต่างกัน

ค. ไม่ได้ เนื่องจากโปรแกรม Finale มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากโปรแกรมพิมพ์โน้ตเพลงอื่นๆ

ง. ถูกทั้ง ข และ ค

25. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้แก้ไข ตัดต่อ เพิ่ม ลด ขนาดของรูปภาพ ตรงกับข้อใด

ก. Photoshop, Paint, ACD See, หรือ Photo Impact

ข. Photoshop, Paint, ACD See, หรือ Photo Image

ค. Photoshop, Photo Impact, Photo Edit หรือ Photo Image

ง. Photoshop, Photo Edit, ACD See หรือ Photo Impact

26. การแก้ไข ตัด ลด ขนาดของรูปภาพ ใช้ประโยชน์ ตรงกับข้อใด

ก. เพื่อให้ได้ขอบเขตของภาพที่ต้องการเช่นภาพเฉพาะใบหน้า และกำหนดขนาดของภาพตามความต้องการ และใช้พื้นที่ในการบันทึกข้อมูลตรงตามความเป็นจริงตามขนาดของภาพ

ข. เพื่อความสวยงาม การนำเสนอภาพตรงตามจุดประสงค์ สอดคล้องกับบริบทของงานที่นำเสนอ

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง ผิดทั้ง ก และ ข

27. การแก้ไข ตัด ลด ขนาด แสง ของรูปภาพ เมื่อเกิดความผิดพลาดในระหว่างทำงานของโปรแกรม Photoshop สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้โดยใช้เครื่องมือในข้อใด

ก. Layers

ข. Navigator

ค History

ง. Channels

28. การนำความรู้ วิธีการใช้โปรแกรม Photoshop ประยุกต์ใช้กับโปรแกรมแก้ไข ตัด ลด ขนาด แสง ของ รูปภาพ อื่นๆได้หรือไม่ อย่างไร

ก. ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมแก้ไข ตัด ลด ขนาด แสง ของรูปภาพ อื่นๆมีวิธีการใช้คล้ายกันแตกต่างกันที่รายละเอียด

ข. ไม่ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมแก้ไข ตัด ลด ขนาด แสง ของรูปภาพ อื่นๆ มีวิธีการใช้ที่แตกต่างกัน

ค. ไม่ได้ เนื่องจากโปรแกรม Photoshop มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากโปรแกรมแก้ไข ตัด ลด ขนาด แสง ของรูปภาพ อื่นๆ

ง. ถูกทั้ง ข และ ค

29. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้แก้ไข ตัดต่อ ไฟล์เสียงให้ได้คุณภาพตรงกับข้อใด

ก. Sound Force, Nero Wave Editor, Cool Edit Pro หรือ Sound Impact

ข. Sound Force, Gold Wave, Nero Wave Editor หรือ Cool Edit Pro

ค. Sound Force, Power DVD หรือ Gold Wave

ง. Sound Force, Sound Impact หรือ Cool Edit Pro

30. การแก้ไข ตัดต่อ ไฟล์เสียงใช้ประโยชน์ ตรงกับข้อใด

ก. เพื่อให้ได้ไฟล์เสียงที่ต้องการเช่นแก้ไขเสียงจากแถบบันทึกเสียงเป็นไฟล์เสียงในระบบ Digital บันทึกลงใน คอมพิวเตอร์ หรือแผ่น CD Rom และกำหนดขนาด ความดังเบา เวลาของเสียงตามความต้องการ และใช้พื้นที่ในการบันทึกข้อมูลตรงตามความเป็นจริงตามขนาดของไฟล์เสียง

ข. เพื่อความชัดเจนของเสียง ในการนำไปประกอบการนำเสนอได้ตรงตามจุดประสงค์ สอดคล้องกับบริบทของงานที่นำเสนอ

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง. ผิดทั้ง ก และ ข

31. การแก้ไข ตัด ลด ขนาด แสง ของไฟล์เสียง เมื่อเกิดความผิดพลาดในระหว่างทำงานโปรแกรม Sound Force สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้โดยใช้เครื่องมือในข้อใด

ก. Edit -Undo

ข. Edit -Redo

ค. History

ง. Channels

32. การนำความรู้ วิธีการใช้โปรแกรม Sound Force ประยุกต์ใช้กับโปรแกรมแก้ไข ตัดต่อ ไฟล์เสียงอื่นๆได้หรือไม่ อย่างไร

ก. ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมแก้ไข ตัดต่อไฟล์เสียงอื่นๆมีวิธีการใช้คล้ายกัน แตกต่างกันที่รายละเอียด

ข. ไม่ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมแก้ไข ตัดต่อไฟล์เสียงอื่นๆ มีวิธีการใช้ที่แตกต่างกัน

ค. ไม่ได้ เนื่องจากโปรแกรม Sound Force มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากโปรแกรมแก้ไข ตัดต่อไฟล์เสียงอื่นๆ

ง. ถูกทั้ง ข และ ค

33. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเขียนข้อมูล เสียง แปลงไฟล์เสียง ภาพ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี รอม หรือ ดีวีดี รอม ตรงกับข้อใด

ก. Nero Burning Rom, Nero Express, Window XP, หรือ CloneCD

ข. Nero Burning Rom, Nero Express, Window XP, หรือ Copy to CD.DVD

ค. Nero Burning Rom, Nero Express หรือ Window XP

ง. Nero Burning Rom หรือ Nero Express

34. การเขียนข้อมูล เสียง แปลงไฟล์เสียง ภาพ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี รอม หรือ ดีวีดี รอม ใช้ประโยชน์ ตรงกับข้อใด

ก. เพื่อสามารถเคลื่อนย้ายข้อมูล หรือคัดเลือกข้อมูลที่มีจำนวนมากจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งเพื่อไปทำงานต่อหรือนำไปเสนอผลงานในที่ประชุมได้สะดวกโดยไม่ต้องขนย้าย Hard Disk ไปด้วย

ข เพื่อความรวดเร็ว ในการนำเสนอข้อมูลที่ตรงตามจุดประสงค์ของงานที่นำเสนอ

ค. ถูกทั้ง ก และ ข

ง ผิดทั้ง ก และ ข

35. การเขียนข้อมูล เสียง แปลงไฟล์เสียง ภาพ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี รอม หรือ ดีวีดี รอม เมื่อเกิดความผิดพลาดในระหว่างทำงานโปรแกรม Nero Burning Rom สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้โดยใช้เครื่องมือในข้อใด

ก. Edit -Undo

ข History

ค. Edit -Redo

ง. Channels

36. การนำความรู้ วิธีการใช้โปรแกรม Nero Burning Rom ประยุกต์ใช้กับโปรแกรมการเขียนข้อมูล เสียง แปลงไฟล์เสียง ภาพ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี รอม หรือ ดีวีดี รอม อื่นๆได้หรือไม่อย่างไร

ก. ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมการเขียนข้อมูล เสียง แปลงไฟล์เสียง ภาพ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี รอม หรือ ดีวีดี รอม อื่นๆมีวิธีการใช้คล้ายกันแตกต่างกันที่รายละเอียด

ข. ไม่ได้ เนื่องจากวิธีการใช้โปรแกรมการเขียนข้อมูล เสียง แปลงไฟล์เสียง ภาพ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี รอม หรือ ดีวีดี รอม อื่นๆ มีวิธีการใช้ที่แตกต่างกัน

ค. ไม่ได้ เนื่องจากโปรแกรม Nero Burning Rom มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากโปรแกรมแก้ไข ตัดต่อ ไฟล์เสียงอื่นๆ

ง. ถูกทั้ง ข และ ค

37. แนวคิดเบื้องต้นในการสร้างกรอบความคิดในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ ตรงกับข้อใด
    ก. ศึกษา ปรัชญา จุดประสงค์หลักสูตร องค์ความรู้ที่ผู้อื่นสร้างไว้ก่อนหน้า ผนวกกับความสนใจ เวลา และแหล่งทุนสนับสนุนของผู้วิจัย
    ข. ศึกษารายวิชาบังคับ และเลือกให้สำเร็จก่อนอื่น
    ค. ถูกทั้ง ก และ ข
    ง. ผิดทั้ง ก และ ข
38. ท่านกำลังศึกษาสาขาวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หัวข้อวิจัยในข้อใดสอดคล้องกับการศึกษาของท่าน
    ก. บทเพลงอมตะของ Mozart
    ข. ประวัติและผลงานของ Mozart
    ค. ผลกระทบของบทเพลง Mozart ที่มีต่อเด็ก
    ง. ผลกระทบทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่มีต่อ Mozart ในการประพันธ์เพลง
39. ท่านกำลังศึกษาสาขาวิชา ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หัวข้อวิจัยในข้อใดสอดคล้องกับการศึกษาของท่าน
    ก. การประพันธ์เพลงไทย
    ข. ประวัติความเป็นมาของซอสามสาย
    ค. การอนุรักษ์บทเพลงไทยในหมู่เยาวชน
    ง. การสืบทอดดนตรีไทยของครูดนตรีไทย
40. ข้อใดคือประโยชน์ของการศึกษา องค์ความรู้ที่ผู้อื่นสร้างไว้ก่อนหน้า
    ก. ไม่เกิดความคิดใดๆ
    ข. การศึกษา องค์ความรู้ที่ผู้อื่นสร้างไว้ก่อนหน้าทำให้เกิดการจำกัดความคิด
    ค. สร้างงานไม่ซ้ำซ้อนและเกิดความคิดใหม่ในการต่อยอดองค์ความรู้เดิม
    ง. ถูกทั้ง ข และ ค

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 1 รายงานการศึกษาค้นคว้าทางอินเตอเน็ตเรื่องเกี่ยวกับดนตรีที่กลุ่มสนใจ เช่น Celtic Music หรือ Gamelan Music เป็นต้น

หน่วยกิจกรรมที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง ค้นคว้าได้ข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ โดยการใช้ Search Tools เช่น Yahoo.com ได้ข้อมูลครบ 4 ข้อตามที่กำหนดต่อไปนี้ 1) บทความ รูปภาพ เสียง(หรือ VDO) 2) เว็บไซต์อ้างอิงและ/หรือนามผู้เขียนบทความเหล่านั้น 3)สามารถจัดเรียงข้อมูลในการบันทึก 4) สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับ Search Tools อื่นๆเช่น Google.com หรือฐานข้อมูลตามมหาวิทยาลัยต่างๆได้อย่างถูกต้อง

3 คะแนน หมายถึง ค้นคว้าได้ข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ โดยการใช้ Search Tools เช่น Yahoo.com ได้ข้อมูล 3 ใน 4 ข้อตามที่กำหนดต่อไปนี้ 1) บทความ รูปภาพ เสียง(หรือ VDO) 2) เว็บไซต์อ้างอิงและ/หรือนามผู้เขียนบทความเหล่านั้น 3)สามารถจัดเรียงข้อมูลในการบันทึก 4) สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับ Search Tools อื่นๆเช่น Google.com หรือฐานข้อมูลตามมหาวิทยาลัยต่างๆได้อย่างถูกต้อง

2 คะแนน หมายถึง ค้นคว้าได้ข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ โดยการใช้ Search Tools เช่น Yahoo.com ได้ข้อมูล 2ใน 4 ข้อตามที่กำหนดต่อไปนี้ 1) บทความ รูปภาพ เสียง(หรือ VDO) 2) เว็บไซต์อ้างอิงและ/หรือนามผู้เขียนบทความเหล่านั้น 3)สามารถจัดเรียงข้อมูลในการบันทึก 4) สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับ Search Tools อื่นๆเช่น Google.com หรือฐานข้อมูลตามมหาวิทยาลัยต่างๆได้อย่างถูกต้อง

1 คะแนน หมายถึง ค้นคว้าได้ข้อมูลทางมนุษยดุริยางควิทยาจากแหล่งสารสนเทศ โดยการใช้ Search Tools เช่น Yahoo.com ได้ข้อมูล 1 ใน 4 ข้อตามที่กำหนดต่อไปนี้ 1) บทความ รูปภาพ เสียง(หรือ VDO) 2) เว็บไซต์อ้างอิงและ/หรือนามผู้เขียนบทความเหล่านั้น 3)สามารถจัดเรียงข้อมูลในการบันทึก 4) สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับ Search Tools อื่นๆเช่น Google.com หรือฐานข้อมูลตามมหาวิทยาลัยต่างๆได้อย่างถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 2 รายงานการศึกษาค้นคว้าหาความหมายศัพท์บัญญัติเฉพาะทาง(Musical Term) ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

หน่วยกิจกรรมที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คำ

3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวนไม่น้อยกว่า 15 คำ

2 คะแนน หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คำ

1 คะแนน หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจศัพท์บัญญัติเฉพาะทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คำ

0 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 3 รายงานการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง Minuet in G ของ Beethoven

หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง วิเคราะห์ได้ครบทั้ง 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้: 1. ทำนองเพลง (Melody) 2. จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง (Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง (Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

3 คะแนน หมายถึง วิเคราะห์ได้ 6 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้: 1. ทำนองเพลง (Melody) 2. จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง (Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์(Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

2 คะแนน หมายถึง วิเคราะห์ได้ 5 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้: 1. ทำนองเพลง (Melody) 2. จังหวะ(Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง (Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

1 คะแนน หมายถึง วิเคราะห์ได้ 4 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้: 1. ทำนองเพลง (Melody) 2. จังหวะ(Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง (Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

0 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 4 แปลงโน้ตเพลงไทย “ลาวดำเนินทราย” ห้องเพลงที่ 1-16 ให้เป็นโน้ตสากล และแปลงโน้ตสากลเพลง “ขับไม้บัณเฑาะว์” ห้องเพลงที่ 1-10 ให้เป็นโน้ตไทย

หน่วยกิจกรรมที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการบันทึกแทนเสียง

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจหลักการและวิธีการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 3 ประเภทต่อไปนี้: โน้ตสากล (Standard Notation) โน้ตตัวเลข (Numbered Notation) และโน้ตไทย (Thai Notation) ในการบันทึกแทนเสียงได้ถูกต้องสวยงาม เป็นระเบียบ สามารถนำเพลงไทยมาเขียนด้วยโน้ตสากลได้ถูกต้อง สวยงาม
3 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจหลักการและวิธีการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 3 ประเภทต่อไปนี้ : โน้ตสากล (Standard Notation) โน้ตตัวเลข (Numbered Notation) และโน้ตไทย (Thai Notation)ในการบันทึกแทนเสียงได้ แต่ขาดรายละเอียดในด้าน ความสวยงาม ระเบียบ และการจัดช่องไฟของกลุ่มโน้ต ซึ่งมีผลทำให้ยากต่อการปฏิบัติ
2 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจหลักการและวิธีการใช้สัญลักษณ์เพียง 2 ใน 3 ประเภทต่อไปนี้: โน้ตสากล (Standard Notation) โน้ตตัวเลข (Numbered Notation) และโน้ตไทย (Thai Notation)ในการบันทึกแทนเสียงอยู่ในขั้นพอใช้ ซึ่งขาดรายละเอียดในด้านความสวยงาม ระเบียบ และการจัดช่องไฟของกลุ่มโน้ต ซึ่งมีผลทำให้ยากต่อการปฏิบัติ
1 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจหลักการและวิธีการใช้สัญลักษณ์เพียง 1 ใน 3 ประเภทต่อไปนี้ : โน้ตสากล (Standard Notation) โน้ตตัวเลข (Numbered Notation) และโน้ตไทย (Thai Notation)ในการบันทึกแทนเสียงอยู่ในขั้นน้อย ซึ่งขาดรายละเอียดในด้านความสวยงาม ระเบียบ และการจัดช่องไฟของกลุ่มโน้ต ซึ่งมีผลทำให้ยากต่อการปฏิบัติ
0 คะแนน หมายถึง	ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 5 เขียนโน้ตจากการฟัง

หน่วยกิจกรรมที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตามที่ได้ยิน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 5 ประเภทต่อไปนี้: บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์ (Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา (Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง (Bar line) สามารถเขียนโน้ตสากลได้จากการฟัง ถูกต้องสวยงามครบทั้ง 5 ข้อ

3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 5 ชนิดต่อไปนี้ : บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์ (Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา (Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง (Bar line) สามารถเขียนโน้ตสากลได้จากการฟัง ถูกต้องสวยงาม 4 ใน 5 ข้อ

2 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 5 ชนิดต่อไปนี้: บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์(Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา (Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง (Bar line) สามารถเขียนโน้ตสากลได้จากการฟัง ถูกต้องสวยงาม 3 ใน 5 ข้อ

1 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 5 ชนิดต่อไปนี้: บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์(Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา (Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง (Bar line) สามารถเขียนโน้ตสากลได้จากการฟัง ถูกต้องสวยงาม 2 ใน 5 ข้อ

0 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 6 พิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

หน่วยกิจกรรมที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale และการใช้สัญลักษณ์ครบทั้ง 5 ชนิดต่อไปนี้ : บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์ (Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา (Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง(Bar line) สามารถเขียนโน้ตตามที่ได้รับมอบหมายถูกต้องครบทั้ง 3 ข้อ

3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale และการใช้สัญลักษณ์ได้ 3 ใน 5 ชนิดต่อไปนี้ : บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์ (Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา(Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง(Bar line) สามารถเขียนโน้ตตามที่ได้รับมอบหมายถูกถูกต้อง 2 ใน 3 ข้อ

2 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale และการใช้สัญลักษณ์ได้ 2 ใน 5 ชนิดต่อไปนี้: บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์ (Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา(Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง(Bar line) สามารถเขียนโน้ตตามที่ได้รับมอบหมายถูกถูกต้อง 2 ใน 3 ข้อ

1 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Finale และการใช้สัญลักษณ์ได้ 2 ใน 5 ชนิดต่อไปนี้: บรรทัดห้าเส้น (Staff) เครื่องหมายกำหนดคีย์ (Key Signature) เครื่องหมายกำหนดเวลา(Time Signature) ตัวโน้ตตัวหยุด (Note and Rest) และเส้นกั้นห้อง(Bar line) สามารถเขียนโน้ตตามที่ได้รับมอบหมายถูกถูกต้อง 1 ใน 3 ข้อ

0 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 7 ตัดแต่งภาพหน้าตรงของนิสิตด้วยโปรแกรม Photoshop เพื่อการนำเสนอประวัติ

หน่วยกิจกรรมที่ 7 การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Photoshop ในการใช้เครื่องมือครบทั้ง 7 ข้อต่อไปนี้ 1. การตัดภาพ Rectangular Marquee Tool, Crop 2. Brightness / Contrast 3. Rotate Canvas 4. Type 5. Image Size 6. Filter และ 7. บันทึก (Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไข สามารถปรับแต่งภาพและบันทึกไฟล์ภาพตามที่ได้รับมอบหมายถูกต้องตามข้อกำหนดครบทั้ง 8 ข้อ

3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Photoshop ในการใช้เครื่องมือ 6ใน 7 ข้อต่อไปนี้ 1. การตัดภาพ Rectangular Marquee Tool ,Crop 2. Brightness / Contrast 3. Rotate Canvas 4. Type 5. Image Size 6. Filter และ 7. บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไข สามารถปรับแต่งภาพและบันทึกไฟล์ภาพตามที่ได้รับมอบหมายถูกต้องตามข้อกำหนดเพียง 6 ใน 8 ข้อ

2 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Photoshop ในการใช้เครื่องมือ 5ใน 7 ข้อต่อไปนี้ 1. การตัดภาพ Rectangular Marquee Tool ,Crop 2. Brightness / Contrast 3. Rotate Canvas 4. Type 5. Image Size 6. Filter และ 7. บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไข สามารถปรับแต่งภาพและบันทึกไฟล์ภาพตามที่ได้รับมอบหมายถูกต้องตามข้อกำหนดเพียง 4 ใน 8 ข้อ

1 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการพิมพ์โน้ตเพลงด้วยโปรแกรม Photoshop ในการใช้เครื่องมือ 4ใน 7 ข้อต่อไปนี้ 1. การตัดภาพ Rectangular Marquee Tool ,Crop 2. Brightness / Contrast 3. Rotate Canvas 4. Type 5. Image Size 6. Filter และ 7. บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไข สามารถปรับแต่งภาพและบันทึกไฟล์ภาพตามที่ได้รับมอบหมายถูกต้องตามข้อกำหนดเพียง 2 ใน 8 ข้อ

0 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 8 ดึงภาพและไฟล์เสียง จากภาพยนตร์เรื่อง Amadeus Mozart ให้นิสิตใช้โปรแกรม Sound Forge, Cyber Link Power DVD, Photoshop และ Nero Cover Designer เพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนเรื่องชีวประวัติของ Mozart

หน่วยกิจกรรมที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่องานนำเสนอทางวิชาการ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมครบทั้ง 7 โปรแกรมต่อไปนี้ Sound Force, Cyber Link Power DVD Photoshop และ Nero Cover Designer ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายครบทั้ง 5 ข้อต่อไปนี้ 1. การบันทึกเสียง 2. การดึงภาพ (Capture) 3. สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลังกล่อง CD VCD หรือ DVD 4. บันทึกเสียงเพลงประกอบภาพยนตร์ และ 5.บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไขได้
3 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม 6ใน 7 โปรแกรมต่อไปนี้ Sound Force, Cyber Link Power DVD Photoshop และ Nero Cover Designer ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายครบทั้ง 5 ข้อต่อไปนี้ 1. การบันทึกเสียง 2. การดึงภาพ (Capture) 3. สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลังกล่อง CD VCD หรือ DVD 4. บันทึกเสียงเพลงประกอบภาพยนตร์ และ 5.บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไขได้
2 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม 5 ใน 7 โปรแกรมต่อไปนี้ Sound Force, Cyber Link Power DVD Photoshop และ Nero Cover Designer ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายครบทั้ง 5 ข้อต่อไปนี้ 1. การบันทึกเสียง 2. การดึงภาพ (Capture) 3. สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลังกล่อง CD VCD หรือ DVD 4. บันทึกเสียงเพลงประกอบภาพยนตร์ และ 5.บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไขได้
1 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม 4 ใน 7 โปรแกรมต่อไปนี้ Sound Force, Cyber Link Power DVD Photoshop และ Nero Cover Designer ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายครบทั้ง 5 ข้อต่อไปนี้ 1. การบันทึกเสียง 2. การดึงภาพ (Capture) 3. สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลังกล่อง CD VCD หรือ DVD 4. บันทึกเสียงเพลงประกอบภาพยนตร์ และ 5.บันทึก(Save) ผลงานที่ปรับแต่งแก้ไขได้
0 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมน้อยกว่า 4 ใน 7 โปรแกรมหรือไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 9 สร้างสื่อการสอนเรื่องที่นิสิตสนใจโดยใช้โปรแกรม Power Point โดยมีแผ่น CD Audio เป็นส่วนประกอบคำบรรยาย และเขียนข้อมูลเหล่านั้น ลงในแผ่นซีดีรอม

หน่วยกิจกรรมที่ 9 การเขียนข้อมูล เสียง และภาพ ลงแผ่นซีดี

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม Nero Burning ROM ในการเขียนซีดี ครบทั้ง 6 แบบต่อไปนี้ แบบ CD ROM (ISO), CD Audio, Mixed Mode CD, CD Extra, CD Copy และ VDO CD ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายครบทั้ง 7 ข้อต่อไปนี้ 1. สร้างสื่อ Power Point ประกอบคำบรรยาย ในหัวข้อที่นิสิตสนใจ 2. คัดเลือกเพลงจากแหล่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่บรรยาย อย่างน้อย 5 เพลง 3. ปรับแต่งไฟล์เพลงก่อนเขียนลงแผ่นซีดี 4. เขียนซีดีแบบ CD Extra 5. ใช้โปรแกรม Nero Cover Designer สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลัง ตัวแผ่นกล่อง CD 6. ทดลองการเขียนซีดีแบบ Mixed Mode CD, VCD Karaoke และ CD Copy 7. จดบันทึกอุปสรรค์ ปัญหาเพื่อนำมาพูดคุยในชั้นเรียน

3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม Nero Burning ROM ในการเขียนซีดี ครบทั้ง 6 แบบต่อไปนี้ แบบ CD ROM (ISO), CD Audio, Mixed Mode CD, CD Extra, CD Copy และ VDO CD ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 6 ใน 7 ข้อต่อไปนี้ 1. สร้างสื่อ Power Point ประกอบคำบรรยาย ในหัวข้อที่นิสิตสนใจ 2. คัดเลือกเพลงจากแหล่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่บรรยาย อย่างน้อย 5 เพลง 3. ปรับแต่งไฟล์เพลงก่อนเขียนลงแผ่นซีดี 4. เขียนซีดีแบบ CD Extra 5. ใช้โปรแกรม Nero Cover Designer สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลัง ตัวแผ่นกล่อง CD 6. ทดลองการเขียนซีดีแบบ Mixed Mode CD, VCD Karaoke และ CD Copy 7. จดบันทึกอุปสรรค์ ปัญหาเพื่อนำมาพูดคุยในชั้นเรียน

2 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม Nero Burning ROM ในการเขียนซีดี ครบทั้ง 6 แบบต่อไปนี้ แบบ CD ROM (ISO), CD Audio, Mixed Mode CD, CD Extra, CD Copy และ VDO CD ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 5 ใน 7 ข้อต่อไปนี้ 1. สร้างสื่อ Power Point ประกอบคำบรรยาย ในหัวข้อที่นิสิตสนใจ 2. คัดเลือกเพลงจากแหล่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่บรรยาย อย่างน้อย 5 เพลง 3. ปรับแต่งไฟล์เพลงก่อนเขียนลงแผ่นซีดี 4. เขียนซีดีแบบ CD Extra 5. ใช้โปรแกรม Nero Cover Designer สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลัง ตัวแผ่นกล่อง CD 6. ทดลองการเขียนซีดีแบบ Mixed Mode CD, VCD Karaoke และ CD Copy 7. จดบันทึกอุปสรรค์ ปัญหาเพื่อนำมาพูดคุยในชั้นเรียน
1 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม Nero Burning ROM ในการเขียนซีดี ครบทั้ง 6 แบบต่อไปนี้ แบบ CD ROM (ISO), CD Audio, Mixed Mode CD, CD Extra, CD Copy และ VDO CD ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 4 ใน 7 ข้อต่อไปนี้ 1. สร้างสื่อ Power Point ประกอบคำบรรยาย ในหัวข้อที่นิสิตสนใจ 2. คัดเลือกเพลงจากแหล่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่บรรยาย อย่างน้อย 5 เพลง 3. ปรับแต่งไฟล์เพลงก่อนเขียนลงแผ่นซีดี 4. เขียนซีดีแบบ CD Extra 5. ใช้โปรแกรม Nero Cover Designer สร้าง ออกแบบและตกแต่งปกหน้า-หลัง ตัวแผ่นกล่อง CD 6. ทดลองการเขียนซีดีแบบ Mixed Mode CD, VCD Karaoke และ CD Copy 7. จดบันทึกอุปสรรค์ ปัญหาเพื่อนำมาพูดคุยในชั้นเรียน
0 คะแนน หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม Nero Burning ROM ในการเขียนซีดี ครบทั้ง 6 แบบต่อไปนี้ แบบ CD ROM (ISO), CD Audio, Mixed Mode CD, CD Extra, CD Copy และ VDO CD ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายน้อยกว่า 4 ใน 7 ข้อ หรือ ไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินชิ้นงานของนิสิต

งานชิ้นที่ 10 นำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจซึ่งประกอบด้วย ความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

หน่วยกิจกรรมที่ 10 แนวทางในการจัดทำหัวข้อวิทยานิพนธ์

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ความคิดเห็น	คะแนน (4)	ผู้ประเมิน
1				
2				
3				
4				
5				

เกณฑ์การประเมินเพื่อให้คะแนน

4 คะแนน หมายถึง จัดเตรียมงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจครบทุกประเด็นที่กำหนดคือ 1) เรื่องที่สนใจ 2) ความสำคัญของปัญหา 3) จุดประสงค์ 4)สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และ 5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

3 คะแนน หมายถึง จัดเตรียมงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจได้ 4 ใน 5 ประเด็นที่กำหนดคือ 1) เรื่องที่สนใจ 2) ความสำคัญของปัญหา 3) จุดประสงค์ 4)สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และ 5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

2 คะแนน หมายถึง จัดเตรียมงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจได้ 3 ใน 5 ประเด็นที่กำหนดคือ 1) เรื่องที่สนใจ 2) ความสำคัญของปัญหา 3) จุดประสงค์ 4)สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และ 5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

1 คะแนน หมายถึง จัดเตรียมงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจได้ 2 ใน 5 ประเด็นที่กำหนดคือ 1) เรื่องที่สนใจ 2) ความสำคัญของปัญหา 3) จุดประสงค์ 4)สิ่งเอื้อประโยชน์ระหว่างการทำวิจัย และ 5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

0 คะแนน หมายถึง จัดเตรียมงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำเสนอแนวคิดหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจได้ 1 ใน 5 ประเด็นที่กำหนดหรือไม่ปฏิบัติ

แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์

ทักษะการนำเสนอผลงาน

วันที่ …….เดือน ..... พ.ศ..... กิจกรรม.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องกิจกรรมที่นิสิตผ่านกิจกรรมปฏิบัติ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	พูดเสียงดังฟังชัด	พูดได้เนื้อหาทำให้ผู้ฟังเข้าใจ	พูดได้คล่องแคล่วชัดเจน	มีความเชื่อมั่นในการนำเสนอ	มีมารยาทในการพูด	รวม	หมายเหตุ
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์

ทักษะการแสวงหาความรู้

วันที่ …….เดือน ..... พ.ศ..... กิจกรรม.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องกิจกรรมที่นิสิตผ่านกิจกรรมปฏิบัติ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	การใส่ใจ	การซักถาม	การปรึกษากับผู้อื่น	การจดบันทึกข้อมูลที่ได้	ผลงานที่มีคุณภาพ	รวม	หมายเหตุ
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์

ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

วันที่ ……เดือน ..... พ.ศ..... กิจกรรม.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องกิจกรรมที่นิสิตผ่านกิจกรรมปฏิบัติ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	เข้าร่วมประชุมกลุ่ม	ร่วมแสดงความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ยอมรับในข้อตกลงของกลุ่ม	ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	รวม	หมายเหตุ
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ความรับผิดชอบ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ประเมินครั้งที่										รวม	ผู้ประเมิน	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														

วิธีประเมิน

ในการประเมินกิจกรรมแต่ละครั้ง ถ้าผู้ปฏิบัติมีพฤติกรรมตรงตามคุณลักษณะที่ต้องการให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของการประเมินในครั้งนั้น โดยพิจารณาเป็นรายบุคคล

เกณฑ์การประเมินในขั้นสุดท้าย

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนทุกประเด็นและเสร็จตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้

4 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนทุกประเด็นและเสร็จตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในระดับดีเยี่ยม (85 – 100 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

3 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนทุกประเด็นและเสร็จตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในระดับดี (75 – 84 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

2 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนทุกประเด็นและเสร็จตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในระดับเป็นที่พอใจ(65 – 74 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

1 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนทุกประเด็นและเสร็จตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในระดับเป็นที่พอใจน้อย (55 – 64 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

0 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายไม่ครบถ้วนทุกประเด็นและเสร็จตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในระดับไม่เป็นที่พอใจ (0 – 54 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความกล้าแสดงออก

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ประเมินครั้งที่										รวม	ผู้ประเมิน	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														

วิธีประเมิน

ในการประเมินกิจกรรมแต่ละครั้ง ถ้าผู้ปฏิบัติมีพฤติกรรมตรงตามคุณลักษณะที่ต้องการให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของการประเมินในครั้งนั้นโดยพิจารณาเป็นรายบุคคล

เกณฑ์การประเมินในขั้นสุดท้าย

ความกล้าแสดงออก หมายถึง มีความสามารถในการพูด ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

4 หมายถึง มีความสามารถในการพูด ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมด้วยความมั่นใจเมื่อมีโอกาสในระดับดีเยี่ยม (85 – 100 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

3 หมายถึง มีความสามารถในการพูด ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมด้วยความมั่นใจเมื่อมีโอกาสในระดับดี (75 – 84 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

2 หมายถึง มีความสามารถในการพูด ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมด้วยความมั่นใจเมื่อมีโอกาสในระดับเป็นที่พอใจ (65 – 74 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

1 หมายถึง มีความสามารถในการพูด ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมด้วยความมั่นใจเมื่อมีโอกาสในระดับเป็นที่พอใจน้อย (55 – 64 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

0 หมายถึง มีความสามารถในการพูด ซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมด้วยความมั่นใจเมื่อมีโอกาสในระดับไม่เป็นที่พอใจ (0 – 54 % ของจำนวนครั้งที่สังเกต)

แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน(Journal)

ชื่อผู้เรียน……..……เลขประจำตัว…….
หน่วยกิจกรรมที่ ……..……เรื่อง……..…….....
วันที่…….เดือน…….พ.ศ……..วัน-เวลาที่บันทึก.....

---

1. -ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรบ้างในวันนี้……
……
……
…….……
……
……
2. กิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและชอบมากที่สุด เพราะเหตุใด……..
……
……
……
……
3. สิ่งที่ผู้เรียนยังขาดและต้องการศึกษาเพิ่มเติม ……..
……
……
……
4. ในระหว่างที่ร่วมกิจกรรมข้าพเจ้าพบปัญหาอะไรบ้าง……
……
……
……
……
4. ความในใจที่ข้าพเจ้าอยากระบายให้ผู้สอนได้รับรู้……
……
……

……

……

5. ข้าพเจ้าอยากให้มีการปรับปรุงแก้ไขอะไรในกิจกรรมวันนี้และแนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร….

……

……

……

……

6. ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้สอนช่วยเหลือในเรื่องอะไรบ้าง……

……

……

……

……

7. จากการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในวันนี้เร้าให้ข้าพเจ้าเกิดพฤติกรรมจริยธรรม ใดบ้าง และข้าพเจ้าสามารถทำอะไรได้บ้าง……..

……

……

……

……

……

8. ข้อคิดที่ได้จากการเรียนวันนี้คือ .....

……

……

……

……

……

……

……

แบบสังเกตการเรียนการสอน
การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นิสิตหลักสูตรปริญญาโทสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
ผู้บันทึก นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์

หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมเรื่อง .....

จุดประสงค์.....

วัน/เดือน/ปี ..... เวลา .....สถานที่ .....

หน่วยกิจกรรม	ข้อจำกัด / ข้อคิดเห็น

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนการสอน

กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

แผนการสอน
หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

สำหรับ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดย
นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์

แผนการสอนกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับ
รายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

คำนำ

แผนการสอนกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ นิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีตะวันตกโดยการศึกษาจากโน้ตเพลงและการฟัง เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมฯ หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี เป็นแนวทางและเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นิสิตมีความรู้และความพร้อมด้านทักษะของการศึกษาโน้ตเพลงและการฟังเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนการสอนกิจกรรมฯ นี้จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตในการเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพื่อให้นิสิตได้ศึกษาอย่างเต็มศักยภาพนำไปสู่การเป็นมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่สมบูรณ์ต่อไป

(นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์)
ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการสอน

การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี ห้อง.....

สัปดาห์ที่ 4 ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 วันที่ ..... เวลา 3 ชั่วโมง

หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

จุดประสงค์

เพื่อนิสิตมีความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะในด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีตะวันตกโดยการศึกษาจากโน้ตเพลงและการฟัง เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ และเปิดให้นิสิตมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้นิสิตสามารถนำความรู้และทักษะไปปรับใช้เพื่อเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ

เนื้อหา

องค์ประกอบของดนตรี ประกอบด้วย 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์และเข้าใจร่วม

ทบทวนพูดคุยความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี ความสำคัญ ประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อเร้าความสนใจให้ผู้เรียนตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีและการนำไปปรับใช้ (10 นาที)

ขั้นที่ 2. สร้างความรู้ (Knowledge)

ผู้สอนแจกเอกสารหมายเลข 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color) พร้อมยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้สอนเร้าความสนใจให้กับผู้เรียนโดยการตั้งคำถามและเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นในขณะบรรยายและหลังจากจบการบรรยาย (20 นาที)

3. สร้างความเข้าใจ (Comprehension)

ผู้สอนแจก เอกสารหมายเลข 2 บทเพลง Prelude in D minor BWV875 ประพันธ์โดย Bach พร้อมกับเปิดเพลงดังกล่าวให้นิสิตวิเคราะห์จากการฟังควบคู่ไปกับดูโน้ตเพลง

ผู้สอนยกตัวอย่างบทเพลงไทย “เขมรไทรโยค” เพื่อให้นิสิตแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเพลงดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบในข้อใดและมีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบอย่างไร

ให้นิสิตร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็น ความเหมือน ความแตกต่างขององค์ประกอบดนตรี 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5. ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color) ของบทเพลงตะวันตก กับบทเพลง ไทยแบบฉบับ

ผู้เรียนร่วมกันสรุปมโนทัศน์ (20 นาที)

4. ขั้นนำไปใช้ (Appliation)

ผู้สอนให้ผู้เรียน เรียนรู้แบบร่วมมือโดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(Cooperative Learning) โดยใช้เทคนิค Think-Pair-Share ของ Spencer Kagan (1992) อ้างใน นาตยา ปิลันธนานนท์ (2543) นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้เรียนดังนี้

ผู้สอนแจกเอกสารหมายเลข 3 ใบมอบหมายงาน และเอกสารหมายเลข 4 โน้ตเพลง Minuet in G ประพันธ์โดย Beethoven โดยให้นิสิตแบ่งกลุ่มย่อยละ 2 คนและตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง นิสิตอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์และคำสั่งในใบงานอย่างรอบคอบ และเริ่มทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ก่อนลงมือทำงาน ผู้สอนให้ผู้เรียนดำเนินงานดังนี้

ปรึกษากันเบาๆ ไม่ส่งเสียงดัง ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่องานของเพื่อน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และให้เกียรติกัน ชมเชยและให้กำลังใจกันและกัน หาข้อสรุปในกลุ่มย่อยร่วมกัน เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง Minuet in G ให้ครบตามที่กำหนด (30 นาที)

5. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) และสังเคราะห์ (Synthesis)

เมื่อถึงเวลาที่กำหนดผู้สอนให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์บทเพลง และร่วมกันหาข้อสรุปการวิเคราะห์ร่วมกัน การนำความรู้ และทักษะไปปรับใช้(20 นาที)

7. ขั้นการประเมินค่า (Evaluation)

ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย สรุปและประเมินค่าสิ่งที่ได้มาจากการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งด้านเนื้อหา ด้านการทำงานร่วมกัน ตลอดจนมีการประเมินตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น(30 นาที)

ผู้สอนสนธนากับนิสิต ในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน ในหน่วยกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ศัพท์บัญญัติเฉพาะทาง (Musical Term) ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผู้สอนมอบหมายให้นิสิตตัวแทนรวม 2 คนทำสรุปการบันทึกการเรียนของผู้เรียน(Journal) นำส่งในวันต่อมา

ผู้สอนสอบถามถึง ข้อจำกัด อุปสรรค ปัญหาต่างๆ ในการเรียนวิชาปกติในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์ ที่กำลังเรียนในปัจจุบัน เพื่อผู้สอนจะได้ทราบข้อมูลของนิสิต และนำมาปรับเนื้อหาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นิสิตประสบผลสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น

สื่อการเรียนรู้

1. แผนการจัดการเรียนการสอน
2. เครื่องเล่น CD
3. เอกสารประกอบบทเรียนและโน้ตเพลง

การวัดและประเมินผล

1. ผลงานการวิเคราะห์บทเพลง Minuet in G ประพันธ์โดย Beethoven โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์องค์ประกอบดนตรีครบทั้ง 7 องค์ประกอบดังนี้ 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์(Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์(Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

2. แบบบันทึกภาคสนาม

หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

เกณฑ์การประเมินผลงานนิสิต
กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา
ภาควิชาศิลปะนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลงานนิสิต	ระดับคะแนน				
	ระดับ 4	ระดับ 4	ระดับ 4	ระดับ 4	ระดับ 4
การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี	วิเคราะห์ได้ครบทั้ง 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้ : 1. ทำนองเพลง (Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็ว สัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง (Tone Color) ได้ถูกต้องสมบูรณ์	วิเคราะห์ได้ 6 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้ : 1. ทำนองเพลง (Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็ว สัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง (Tone Color)	วิเคราะห์ได้ 5 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้ : 1. ทำนองเพลง (Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็ว สัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์(Form) 7. คุณลักษณะของเสียง (Tone Color)8. คุณลักษณะของเสียง (Tone Color)	วิเคราะห์ได้ 4 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้ : 1. ทำนองเพลง (Melody) 2.จังหวะ (Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็ว สัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์(Form) 7. คุณลักษณะของเสียง (Tone Color)	วิเคราะห์ได้ต่ำกว่า 4 ใน 7 องค์ประกอบของดนตรีต่อไปนี้ : 1. ทำนองเพลง(Melody) 2. จังหวะ(Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็ว สัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์(Form) 7. คุณลักษณะของเสียง (Tone Color)

เอกสารหมายเลข 1

การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

สัปดาห์ที่ 4 ภาคต้น ปีการศึกษา 2548

การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

องค์ประกอบของดนตรี ที่สำคัญที่สุดคือ จังหวะ(Rhythm) และเสียงสูงต่ำหรือทำนองเพลง โดยทั่วไปองค์ประกอบอื่นๆของดนตรีมีความสำคัญซึ่งมีส่วนทำให้ดนตรีสื่อถึงความไพเราะและอารมณ์มากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปองค์ประกอบของดนตรีที่ทำให้ดนตรีมีความสมบูรณ์มี 7 องค์ประกอบ คือ 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ(Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์(Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

1.ทำนองเพลง(Melody)

ทำนองคือการเชื่อมโยงและสอดคล้องกันของระดับเสียงสูง-ต่ำ ภายใต้กฎเกณฑ์ของเวลาที่กำหนดเดียวกัน เราสังเกตเสียงสูง-ต่ำของทำนองจากความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่นทำนองมีลักษณะราบเรียบ ทำนองที่ไล่เรียงเสียงต่ำลงหรือสูงขึ้น หรือทำนองที่มีลักษณะมีความกว้างของการกระโดดเสียง เป็นต้น Joseph Haydn คีตกวีชาวออสเตรียน กล่าวถึงทำนองไว้*ว่า "ทำนองเป็นเสน่ของดนตรีแต่สิ่งนี้ยากที่จะสรรค์สร้างขึ้นมา การสร้างทำนองที่สวยงามคืองานของอัจริยะ"* ศึกษาลักษณะของทำนองต่างๆต่อไปนี้

1. ทำนองที่ราบเรียบ

1. Opening of *Shall We Gather at the River* (American hymn):

Range: narrow (4-note span)
Shape: wavelike
Type of movement: conjunct (but with two small leaps in the middle and at the end)

2. ทำนองที่ไล่เรียงเสียงต่ำลง (Descending)

3. ทำนองที่มีลักษณะมีความกว้างของการกระโดดเสียง

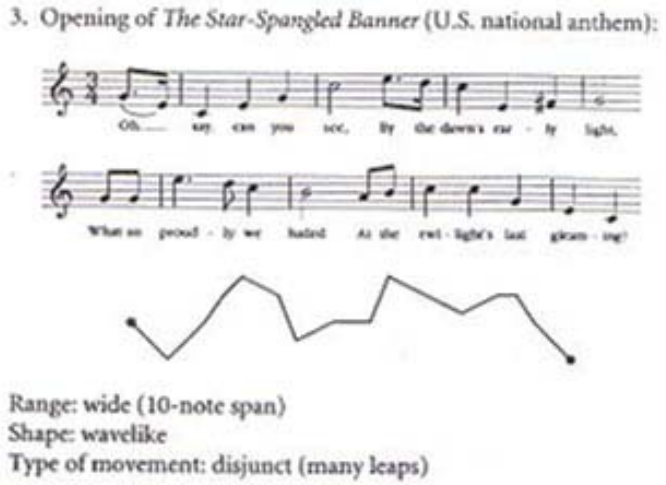

2. จังหวะ(Rhythm)

จังหวะ(Rhythm) มีหน้าที่ขับเคลื่อนดนตรีไปข้างหน้า คำว่า beat คือหน่วยพื้นฐานที่เราใช้เป็นเกณฑ์สำหรับสัมพันธ์กับเวลา ความต่อเนื่องของการดำเนิน beat ในดนตรีมีการเน้นย้ำแต่ละ beat ไม่เท่ากัน beat ที่เน้นมากกว่า beat อื่นๆเรียกว่า accented การเน้นย้ำ beat ปกติจะเกิดขึ้นทุก 2, 3, หรือ 4 ไล่เรียงกันเป็นระเบียบ ซึ่งการจัดให้เป็นระเบียบนั้นเรียกว่า meter โดยกลุ่ม beat ที่เป็นระเบียบจะถูกจัดเป็นกลุ่มหรือห้องเพลงโดยเส้นกั้นห้อง (barline) ปกติ beat แรกของห้องเพลงเป็น beat ที่เน้นย้ำเสมอ

ดนตรีตะวันตก แบ่งอัตราจังหวะ(Time หรือ meter) ออกเป็น 2 ประเภทคือ 1. Simple time เช่น 2/4, 3/4, หรือ 4/4 เป็นต้น 2. Compound time เช่น 6/8, 9/8 หรือ 12/8 เป็นต้น

3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง (Tempo and Dynamics)

Tempo คืออัตราความเร็วของบทเพลง ความ เร็ว-ช้าของบทเพลงมีความสัมพันธ์กับการถ่ายทอดอารมณ์อย่างหนึ่งของบทเพลง ส่วน Dynamics หมายถึงความ ดัง-เบา ของบทเพลง ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการถ่ายทอดอารมณ์อย่างหนึ่งของบทเพลงเช่นเดียวกับ Tempo ดังตัวอย่างบทเพลง Piano Sonata ประพันธโดย Beethoven ต่อไปนี้

Tempo and Dynamics in a Musical Score

From Beethoven's Piano Sonata in C minor, Op. 13 (*Pathétique*)

Tempo: Very fast and with vigor (Allegro molto e con brio)
Dynamics: Soft (*p*), growing (*cresc.*) to loud (*f*), then soft (*p*)

4. การประสานเสียง(Harmony)

การประสานเสียงเป็นการดำเนินเสียงในแนวดิ่ง ซึ่งเป็นรูปแบบที่สำคัญของดนตรีตะวันตก Harmony หมายถึง การดำเนินเสียงประสานของความสัมพันธ์ของคู่เสียง (interval) และคอร์ด (chord) จากตัวอย่างบทเพลง มีการประสานเสียงด้วยคอร์ด ทำนองเพลงดังกล่าวเป็นหลักในการชี้นำให้เกิดการประสานเสียงตามทำนอง

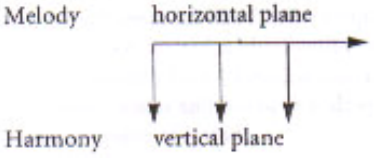

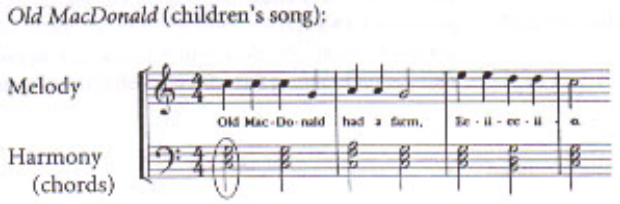

5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture)

ลวดลายการประพันธ์คือลักษณะของลวดลายของเส้นเสียงในแนวราบ ที่ถักทอ ร้อยเรียงกับเส้นเสียงในแนวตั้ง ออกมาเป็นองค์รวมของเสียงเพลง แบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ Monophonic Polyphonic Homophonic และ Heterophonic

Monophonic

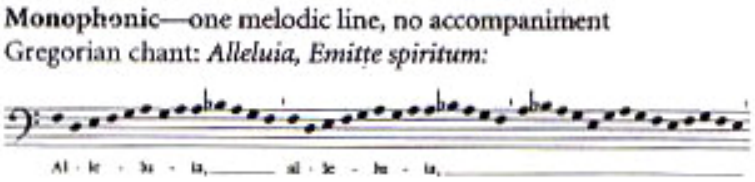

Polyphonic

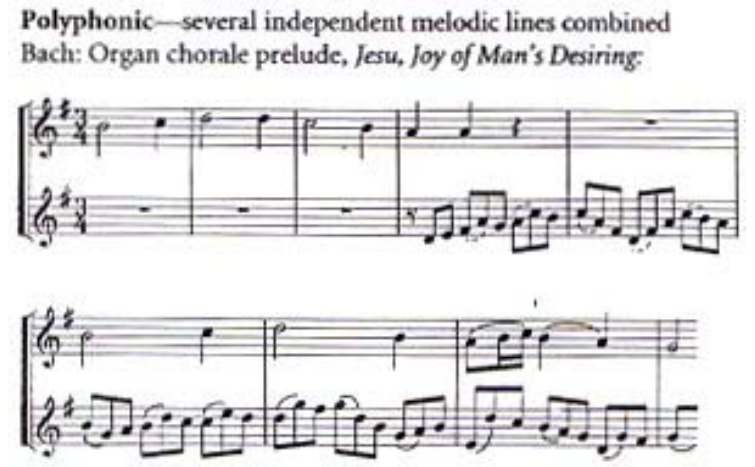

บทเพลงที่มีหลายทำนองในเวลาเดียวกัน (Polyphonic Texture) มีพื้นฐานมาจากการไล่ล้อทำนอง (Counterpoint) ตัวอย่างเทคนิคการสร้างทำนองและการ พัฒนาทำนองให้เกิดการไล่ล้อคือรูปแบบ Contrapuntal Style โดยใช้วิธี Imitation, Inversion, Retrograde, Augmentation หรือ Diminution เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

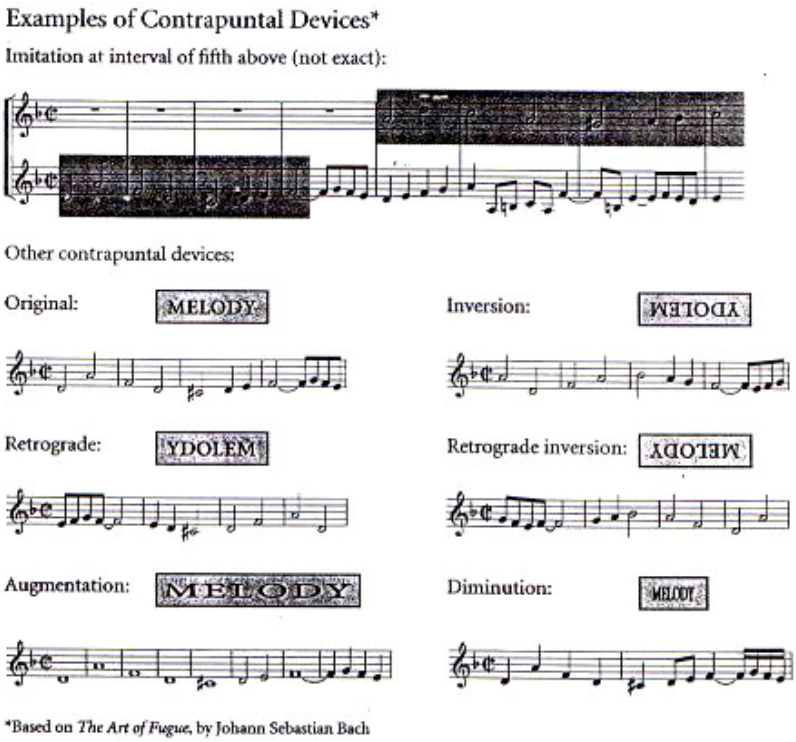

Homophonic

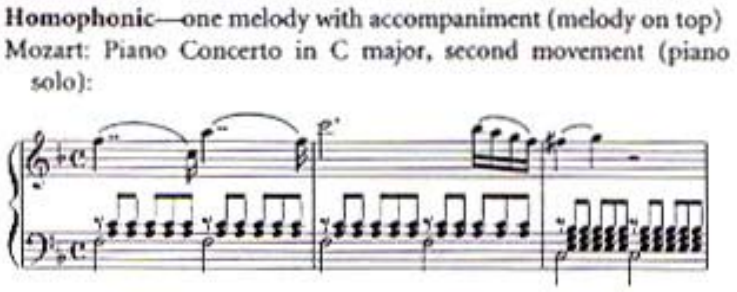

Hetheophonic

ดนตรีหรือบทเพลงที่มีหลากหลายทำนองโดยมี ทำนองหลัก 1 ทำนอง ประสานด้วยทำนองที่ไล่ล้อไปกับทำนองหลัก เช่นเพลงไทยแบบฉบับเป็นต้น

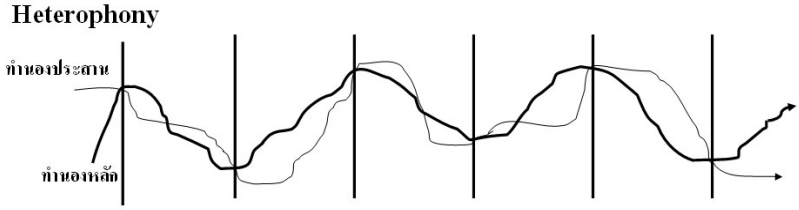

6. รูปแบบการประพันธ์(Form)

รูปแบบการประพันธ์ หมายถึงโครงสร้างของบทเพลง ใช้เป็นพื้นฐานในการประพันธ์เพลง วิเคราะห์เพลง ผู้ฟังดนตรีเข้าใจในดนตรีที่ฟังมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างรูปแบบการประพันธ์ Binary Form เป็นรูปแบบการประพันธ์ที่เรียบง่าย โดยปกติพบในบทเพลงพื้นบ้านในวัฒนธรรมต่างๆหรือเพลงแบบฉบับของดนตรีตะวันตก หมายถึงบทเพลงท่อนเดียวเล่นซ้ำกัน (A และ A) หรือบทเพลงสองท่อน (A และB) ดังตัวอย่างเพลง Yankee Doodle

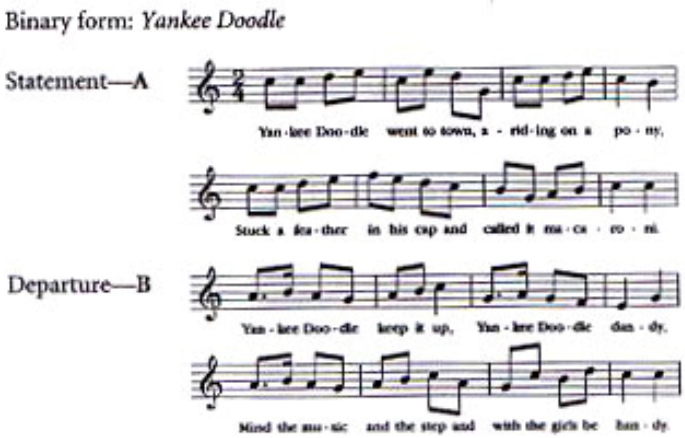

รูปแบบการประพันธ์ Ternary Form เป็นรูปแบบการประพันธ์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับ Binary Form โดยทั่วไป Ternary Form หมายถึงบทเพลง 3 ท่อน

7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color)

Tone Color หรือ คุณลักษณะของเสียง หมายถึงเสียงไพเราะเกิดจากมิติต่างๆของเสียง เช่น ความหนา บาง เสียงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ลักษณะวงดนตรีที่ใช้บรรเลง ตลอดจนเสียงร้องของมนุษย์เป็นต้น

เอกสารหมายเลข 2

PRAELUDIUM VI

BWV 875

เอกสารหมายเลข 3

การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

หน่วยกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี ห้อง.....

สัปดาห์ที่ 4 ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 วันที่ .....เวลา 3 ชั่วโมง

ใบมอบหมายงาน

งานที่มอบหมาย

ให้นิสิตแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 2 คนโดยการจับฉลาก และตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง แต่ละกลุ่มวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลงซึ่งประกอบด้วย 1. ทำนองเพลง(Melody) 2.จังหวะ(Rhythm) 3. การขับเคลื่อนทำนอง ช้า-เร็วสัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง(Tempo and Dynamics) 4. การประสานเสียง(Harmony) 5.ลวดลายการประพันธ์ (Texture) 6.รูปแบบการประพันธ์ (Form) 7. คุณลักษณะของเสียง(Tone Color) ของบทเพลง Minuet in G ของ Beethoven

ในการหาข้อสรุปของการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง Minuet in G ครูทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้นิสิตปฏิบัติดังนี้

ให้ผู้เรียนปรึกษากันเบาๆ ไม่ส่งเสียงดัง

ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่องานของเพื่อน

รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และให้เกียรติกัน

ชมเชยและให้กำลังใจกันและกัน

หาข้อสรุปในกลุ่มย่อยร่วมกัน เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง Minuet in G ให้ครบตามที่กำหนด (30 นาที)

เมื่อถึงเวลาที่กำหนดผู้สอนให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์บทเพลง และร่วมกันหาข้อสรุปการวิเคราะห์ร่วมกัน การนำความรู้ และทักษะไปปรับใช้

เอกสารหมายเลข 4

The MINUET, in French, *Menuet, from menu-small* (referring to small steps), is one of the earlier dance-forms supposed to have originated in the French province of Poitou about the end of the 17th Century.

The *minuet* is in triple time, has a slow, stately movement and frequently occurs in Suites, Sonatas and Symphonies.

During the 18th Century this dance-form became the favorite at many of the court balls in Europe. English Christmas parties danced gaily to its graceful rhythm. In Colonial America it was especially popular in Virginia.

Beethoven's *Minuet in G* is an excellent example. While he used the *minuet* form in many of his works he was the first to introduce in its stead, in Sonata and Symphony, the livelier *scherzo.*

INTERPRETATION

Simplicity is the real charm of this famous Minuet.
Play with expression but avoid extremes.
The TRIO section may be played a trifle faster than the first two sections.
Observe strictly the pedal and phrasing marks.

Minuet in G

Ludwig van Beethoven
(1770-1827)

Moderato

1.
2.
f
sf
dim.
sf
Fine
TRIO
p
mf
p
pochiss. rit.
D. C. al Fine

เอกสารหมายเลข 5

แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน(Journal)

ชื่อผู้เรียน……..……เลขประจำตัว…….
หน่วยกิจกรรมที่ ……..……เรื่อง……..…….....
วันที่…….เดือน…….พ.ศ……..

---

1. -ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรบ้างในวันนี้……
……
……
……..……
……
……
2. กิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและชอบมากที่สุด เพราะเหตุใด……..
……
……
……
……
3. สิ่งที่ผู้เรียนยังขาดและต้องการศึกษาเพิ่มเติม ……..
……
……
……..…..
4. ในระหว่างที่ร่วมกิจกรรมข้าพเจ้าพบปัญหาอะไรบ้าง……
……
……..…….
……
……
4. ความในใจที่ข้าพเจ้าอยากระบายให้ผู้สอนได้รับรู้……
……
……

……

……

5. ข้าพเจ้าอยากให้มีการปรับปรุงแก้ไขอะไรในกิจกรรมวันนี้และแนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร….

……

……

……

……

6. ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้สอนช่วยเหลือในเรื่องอะไรบ้าง……..

……

……

……

……

7. จากการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในวันนี้เร้าให้ข้าพเจ้าเกิดพฤติกรรมจริยธรรม ใดบ้าง และข้าพเจ้าสามารถทำอะไรได้บ้าง ……..

……

……

……

……

……

8. ข้อคิดที่ได้จากการเรียนวันนี้คือ .....

……

……

……

……

……

……

……

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม

หน่วยกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

บันทึกภาคสนาม
สำหรับการวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐาน
ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา"

ผู้บันทึก นาย สุพจน์ ยุคลธรวงศ์

หน่วยกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

ผู้เรียน นิสิตปริญญาโท สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 8 คน.สถานที่ห้อง ศน.1-111 ภาควิชาศิลปะนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) ครั้งที่ .2.

วัน/เดือน/ปี .อังคารที่.5 กรกฎาคม 2548...-เวลา 9.00-11.00 น. เวลาบันทึก..16.30 น.

บรรทัดที่/ประเด็น	บันทึกข้อความ	ความคิด/วิเคราะห์
5	9.00 น. ครูเข้าชั้นเรียน ครูพบว่านิสิตนั่งรอเรียนอย่างเรียบร้อยเช่นเดิมแต่ละคนกล่าวคำว่าสวัสดีคะ(ครับ) ครูกล่าวตอบรับสวัสดีเช่นกัน ครูเริ่มต้นทักทายและชมเชย นิสิตโดยทั่วไปในเรื่องการตรงเวลาของนิสิตในครั้งนี้ ซึ่ง ปอ มาตรงเวลาตามสัญญา	นิสิตสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ครูให้ความสำคัญและให้รางวัลนิสิตโดยการชมเชยที่เข้าชั้นเรียนตรงเวลา
10	ต่อจากนั้น ครูเริ่มนำเข้าสู่เนื้อหาด้วยการพูดคุยถึงเรื่องที่ทำกิจกรรมในวันนี้ และถามถึง ประสบการณ์ในด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี ประสบการณ์ที่เคยศึกษามาในระดับปริญญตรี หรืองานที่ทำอยู่ คำตอบของนิสิตส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า เคยเรียนผ่านมาบ้างเล็กน้อย ซึ่งตอนนี้ลืมและคืนอาจารย์ผู้สอนไปหมดแล้ว	ครูต้องการทราบ background ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศัพท์ ของนิสิตแต่ละคน
15	ครูพูดคุยเกี่ยวกับ ประโยชน์และการนำไปใช้ของ การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรีเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องที่จะเรียนวันนี้ 9.15 น. ครูเข้าสู่เนื้อหา โดยการแจกเอกสารหมายเลข 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี ครูตั้งคำถามว่า ในการฟังดนตรีที่เราชอบนั้นเราได้ยินอะไรบ้างในเพลงแต่ละเพลง	ครูชี้ให้ตระหนักถึงความสำคัญของบทเรียนในวันนี้
20	ครูให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น แต่ละคนตอบตามความเข้าใจและตามประสบการณ์ของตนเอง ต่อจากนั้นครูเชื่อมโยง แก้ไขคำตอบจัดเรียงคำตอบของนิสิต และสรุป ต่อจากนั้นให้นิสิต ฟังบรรยายเนื้อหาใน เอกสารหมายเลข 1 ในขณะบรรยาย การยกตัวอย่างบทเพลง ครูให้นิสิตอาสาสมัคร ร้องทำนองเพลง ที่มีลักณะ 1. ทำนองที่ราบเรียบ	ครูให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูให้นิสิตเรียนรู้ร่วมกัน ครูให้นิสิตกล้าแสดงออก

25	เพลง Shall We Gather at the River ตุ๊ตา เป็นผู้อาสาร้องโน้ตเพลง 2. ทำนองที่ไล่เรียงเสียงต่ำลง เพลง Joy to the World นาย เป็นผู้อาสาร้องโน้ตเพลง 3. ทำนองที่มีลักษณะมีความกว้างของการกระโดดเสียง เพลง The Star Spangled Banner ตุ๊ตาและนาย ช่วยกันร้องจนจบ ครูได้ทราบพื้นฐานการร้องโน้ตสากลของนิสิตว่า จำนวนนิสิต 8 คน มีตุ๊ตา(เล่นเปียโน)และนาย(เล่นทรัมเป็ต) มีพื้นฐานในการอ่านโน้ตเพลง (Sight Reading) ได้ดี	ทราบจุดเด่นของผู้เรียน
	9.35 น. ครูแจกเอกสารหมายเลข 2 บทเพลง Prelude ของ Bach ครูให้นิสิตพิจารณาและฟังบทเพลงดังกล่าวและลองวิเคราะห์เบื้องต้นและตอบคำถาม 1. บทเพลงเกิดขึ้นในสมัยใด 2. Texture เป็นประเภทใด 3.อยู่บันไดเสียงใด 4. ใช้เครื่องดนตรีชิ้นใดบรรเลง 5. เพลงเร็วหรือช้า ครูสรุปคำตอบให้นิสิตฟัง ข้อ 1 บทเพลงเกิดขึ้นในสมัยใด เมื่อทราบผู้แต่งคือ Bach คำตอบข้อนี้คือ สมัย บาโรก หรือทราบจากชื่อบทเพลง Prelude and Fugue ซึ่งแสดงถึงบทเพลงในสมัย บาโรกเช่นกัน 2. Texture เป็นประเภทใด คำตอบข้อนี้คือ Polyphonic โดยพิจารณาจาก โน้ตเพลงมีทำนอง 2 ทำนองขึ้นไป หรือเป็นบทเพลงที่แต่งโดย Bach หรือเป็นบทเพลงในสมัย บาโรก เป็นต้น ข้อ 3.อยู่บันไดเสียงใด คำตอบข้อนี้คือ D minor โดยพิจารณาจาก Key Singnature โน้ตเพลง ข้อ4. ใช้เครื่องดนตรีชิ้นใดบรรเลง คำตอบคือ ฮาร์ปซิคอร์ด โดยพิจารณาจากกุญแจประจำหลัก(Clef) เครื่องดนตรีประเภทคีบอร์ดที่นิยมในสมัย บาโรก คือ ฮาร์ปซิคอร์ด สมัยของ Bach ยังไม่มีเปียโนใช้แพร่หลาย บทเพลงดังกล่าวนิยมใช้เปียโนบรรเลงในสมัยปัจจุบัน 5. เพลงเร็วหรือช้า คำตอบคือ เร็ว พิจาณาจาก Tempo ที่กำหนดคือ Alegro ซึ่งหมายถึงเร็ว	ตัวอย่างของได้มาซึ่งความรู้เกิดจาก การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
	ใบมอบหมายงาน เอกสารหมายเลข 3 และเอกสารหมายเลข 4 บทเพลง Minuet in G ประพันธ์เพลงโดย Beethoven ครูให้นิสิตแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มกลุ่มละ 2 คน โดยจับฉลากและตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง ครูให้นิสิตอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่มอบหมาย และเริ่มลงมือทำงาน	สอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมในบทเรียน
	ในระหว่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้นิสิตกลุ่มย่อยร่วมกันทำงาน ช่วยเหลือกัน และช่วยกันสรุป ความหมาย	

	ศัพท์ที่ได้รับมอบหมายให้ได้มากที่สุดในระหว่างนี้ครูทำหน้าที่ คอยให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยเหลือและแนะนำข้อขัดข้องต่างๆ ครูสังเกตเห็นว่านิสิตสามารถทำงานกลุ่มได้และสนุกต่อการทำงานกลุ่มย่อย 10.15 น. ครูเรียกให้ทุกกลุ่มนำเสนอชื่อกลุ่มและการวิเคราะห์บทเพลง Minuet in G ประพันธ์เพลงโดย Beethoven โดยมีชื่อกลุ่มดังนี้ 1. กลุ่ม1 2. กลุ่ม2 3. กลุ่ม 3 4. กลุ่ม 4 หลังจากนั้น ครูให้นิสิตเรียนรู้ร่วมกัน จากการวิเคราะห์บทเพลง นิสิตทั้ง 4 กลุ่มสามารถ นำเสนอและสรุปวิเคราะห์บทเพลงดังกล่าวร่วมกันได้ครบทุกองค์ประกอบ ครูมีส่วนเพิ่มเติมบางประเด็นให้สมบูรณ์ 11.00 น. ครูสอบถามถึงปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดของนิสิตที่เกิดจากการเรียนในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตมีปัญหาเดิมคือมีงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น เกรงว่าจะทำไม่ทันส่งอาจารย์ผู้สอน ครูให้กำลังใจให้นิสิตตั้งใจทำงานต่อไป และนิสิตที่ต้องการคำปรึกษาหรือช่วยเหลือสิ่งใดให้นัดหมายขอคำปรึกษาได้ไม่ต้องเกรงใจ และบอกเลิกชั้นเรียน อ้อ(สายชล)ทำหน้าที่เป็นตัวแทนห้องกล่าวคำว่า “นิสิตกราบ” นิสิตทั้งชั้นเรียน ยกมือไหว้พร้อมกับกล่าวคำว่า “สวัสดีค่ะ(ครับ)”	Learning by Doing ครูแสดงบทบาท mentoring การแสดง จริยธรรมของนิสิต

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน(Journal)

หน่วยกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี

แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน(Journal)

ชื่อผู้เรียน นิสิตคนที 3 เลขประจำตัว 4871xxxx

หน่วยกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของดนตรี วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

วัน-เวลาที่บันทึก 5/08/48 12.50 น.

---

1. ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรบ้างในวันนี้

องค์ประกอบของดนตรี ที่สำคัญที่สุดคือ จังหวะ และเสียงสูง ต่ำ หรือทำนองเพลง การขับเคลื่อนทำนอง ช้า -เร็ว สัมพันธ์กับเวลาและการเน้นเสียง การประสานเสียง ลวดลายการประพันธ์ รูปแบบการประพันธ์ คุณลักษณะของเสียง เป็นการทบทวนความรู้เดิมซึ่งไม่ได้ใช้มาหลายปี และสามารถนำไปใช้ในวิชาการวิเคราะห์บทเพลงได้

2. กิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและชอบมากที่สุด เพราะเหตุใด

มีแบ่งกลุ่มทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนทางความคิดซึ่งกันและกันในกลุ่ม ถึงการวิเคราะห์บทเพลงที่ได้รับมา เหมือนเป็นการทบทวนความรู้เดิม ทำให้ได้ทบทวนเรื่องคำศัพท์ และเครื่องหมายสัญลักษณ์ทางดนตรี ที่เกิดขึ้นในบทเพลงที่อาจารย์ผู้สอนแจกให้แต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์

3. สิ่งที่ผู้เรียนยังขาดและต้องการศึกษาเพิ่มเติม

บทเพลงสำหรับทำการวิเคราะห์แต่ละยุค เพราะไม่ชำนาญในเรื่องบทเพลงประเภท คลาสสิค ต้องการให้เพิ่มเติมในเรื่องของ ประวัติ และผลงานของคีตกวีเอกของโลกที่สำคัญ ๆ

4. ในระหว่างที่ร่วมกิจกรรมข้าพเจ้าพบปัญหาอะไรบ้าง

ความหมายของบทเพลง ผู้แต่ง ยุคสมัย คำศัพท์บางคำในบทเพลง การวิเคราะห์คอร์ด

5. ความในใจที่ข้าพเจ้าอยากระบายให้ผู้สอนได้รับรู้

ในการวิเคราะห์บทเพลงข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนี้เลย เพราะไม่ได้เรียนในหลักสูตรที่ผ่านมา จึงทำให้วิเคราะห์บทเพลงออกมาได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์ของอาจารย์ แต่ในการเรียนวันนี้ข้าพเจ้าได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นและคิดว่าคงได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวิชาการวิเคราะห์บทเพลงต่อไป

6. ข้าพเจ้าอยากให้มีการปรับปรุงแก้ไขอะไรในกิจกรรมวันนี้และแนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร

อยากให้มีการปฏิบัติมากกว่านี้ เช่น มีการวิเคราะห์แบบกลุ่ม และแบบเดี่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

7. ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้สอนช่วยเหลือในเรื่องอะไรบ้าง

ช่วยเพิ่มเทคนิคการวิเคราะห์บทเพลง และนำผลงานเพลงคลาสสิคของคีตกวีแต่ละสมัยเพื่อให้ได้ทำความเข้าใจในบทเพลง และวิเคราะห์ผลงานเพลงได้ถูกต้องและแม่นยำ

8. จากการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในวันนี้เร้าให้ข้าพเจ้าเกิดพฤติกรรมจริยธรรม ใดบ้าง และข้าพเจ้าสามารถทำอะไรได้บ้าง

หมั่นขยันในการทบทวนบทเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดกับสมาชิกในกลุ่ม ยอมรับทัศนคติที่แตกต่างไปจากที่ข้าพเจ้าคิด ซึ่งช่วยให้ข้าพเจ้ามีความอดทนในการหาความหมายสัญลักษณ์ทางดนตรีให้มากขึ้น

9. ข้อคิดที่ได้จากการเรียนวันนี้คือ

ต้องมีความขยัน อดทน และพยายามที่จะหาความรู้ และทำความรู้จักกับบทเพลงที่เป็นแบบฉบับตะวันตกให้มากยิ่งขึ้น เพราะจะได้เป็นแนวทางในการเรียนวิชาการวิเคราะห์บทเพลงต่อไป และยังเป็นผลส่งไปยังตัวข้าพเจ้าคือ การเป็นนักมานุษยดุริยางควิทยานั้น ไม่ใช่เพียงแต่จะศึกษางานภาคสนามของชนกลุ่มน้อยเท่านั้น สิ่งสำคัญเรายังสามารถศึกษาถึงวัฒนธรรมตะวันตกได้ คือ การวิเคราะห์ผลงานที่เป็นแบบฉบับได้ด้วย

ภาคผนวก ฉ

แผนการเรียนการสอน 7 รายวิชาในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

รายวิชา 393561 ดนตรีของโลก (Music of the World)

เค้าโครงรายวิชา 393561 ดนตรีของโลก (Music of the World) วัฒนธรรมดนตรีของโลก คุณลักษณะของดนตรี รูปแบบของดนตรี เครื่องดนตรี ระบบเสียง หน้าที่ของดนตรีในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่นๆ

จุดประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจด้านต่างๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางดนตรีในภูมิภาคต่างๆของโลก ทั้งในเชิงดุริยางควิทยาและเชิงมานุษยดุริยางควิทยา

เนื้อหาวิชา สภาพทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ที่ส่งผลต่อดนตรี ดนตรีของประเทศในทวีป เอเชีย ออสเตรเลีย ยุโรป อัฟริกา อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้

จุดประสงค์ อธิบายแนวทางศึกษาดนตรีโลกในเชิงมานุษยดุริยางควิทยาได้ ดังนี้ 1) เล่าประวัติความเป็นมาโดยสังเขปของดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆทั่วโลกได้ 2) อธิบายคุณลักษณะทางดนตรี (music trait) ของวัฒนธรรมต่างๆที่กำหนดให้ได้ 3) ระบุเครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลง และการใช้งานในสังคมและอื่นๆ เมื่อได้ฟังบทเพลงได้ 4) เปรียบเทียบความคล้ายคลึงและแตกต่างของดนตรีต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีเหตุผล

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา

1. การเข้าเรียน นักศึกษาทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาด และจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน 3 ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาล หรือ ใบรับรองจากสถานพยาบาลของรัฐ การขาดเรียนเกินสามครั้งไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป

2. การสอน ใช้การบรรยายเป็นหลัก การฝึกงานตามใบงานที่กำหนดให้ และการศึกษาภาคสนาม การศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย การค้นคว้า การรวบรวมผล การวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอ และการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (World wild web based education)

3. การทำรายงาน ให้นิสิตเลือกหัวข้อเรื่องที่เหมาะสม เขียนเค้าโครงการศึกษาเสนออาจารย์ผู้สอน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงลงมือศึกษา จัดทำเอกสาร พร้อมทั้งรายงานด้วยวาจาโดยใช้สื่อ เช่น Power Point ในการนำเสนอ งานที่เขียนและการนำเสนอต้องได้คุณภาพ เหมาะสมแก่การศึกษาในระดับปริญญาโท การค้นคว้าอ้างอิงจาก Website ต้องศึกษาและนำมาเรียบเรียงใหม่

ด้วยถ้อยคำสำนวนของตนเอง โดยมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง และให้ ถ่ายสำเนาเอกสารจาก web แนบมาด้วยทุกครั้ง

4. การฟังดนตรี นิสิตต้องฟังดนตรีนานาชาติ จากซีดีที่กำหนดให้ และสามารถระบุชาติเจ้าของดนตรีพร้อมทั้งคุณลักษณะทางดนตรีได้

5. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การทำแบบฝึกหัด ตอบคำถาม ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ฯลฯ

สื่อการสอน

1 ผู้สอนแจกเอกสารการสอนในแต่ละครั้ง

2 Slides, video, transparency and overhead projector, PowerPoint and LCD projector

การวัดและประเมินผล การประเมินผลพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1 Term paper และการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน 20 %

2 การฟังบทเพลงที่กำหนดให้ 20 %

3 สอบข้อเขียน 60 %

หนังสือและเอกสารประกอบการศึกษา

1. ปัญญา รุ่งเรือง. **ดนตรีแห่งเอเชียและแปซิฟิค.** เอกสารการสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕
2. Bruno Nettl. **Excursions in World Music.** New Jersey: Prentice Hall 1997
3. Stanley Sadie. **The New Grove Dictionary of Music & Musicians**. London: Macmillan Publishers
4. Limited, 1970
5. James Porter & Timothy Rice. **The Garland Encyclopedia of World Music** Vol.1-10:
6. New York, 2001-2
7. Elizabeth May. **Musics of Many Cultures** An Introduction. Berkley: University of California Press,1979

8. Ramon P. Santos. **The Musics of ASEAN** 1995 (Asian Committee on culture and Information)
9. Terry Miller and Andrew Shariary. **World Music A Global Journey: Routledge,** New York. 2006

393522 ประวัติดนตรีตะวันตก (History of Western Music)

เค้าโครงรายวิชา (Course Outline)

ขอบเขตและแนวทางศึกษาประวัติดนตรีตะวันตก ประวัติการดนตรี คีตกวี และผลงาน คุณลักษณะของบทเพลงสมัยต่างๆ

จุดประสงค์

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของดนตรีสมัย Medieval, Renaissance, Baroque, Classic, Romantic และดนตรีสมัยศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน โดยศึกษาเรื่องราวของคีตกวี และความเปลี่ยนแปลงของดนตรี ในเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม สังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาในเชิงมานุษยดุริยางควิทยา ตลอดจนศึกษาเนื้อหาทางดนตรีเองในเชิงดุริยางควิทยา

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา

1. การเข้าเรียน นักศึกษาทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาด และจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน 3 ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาลหรือใบรับรองจากสถาน พยาบาลของรัฐ การขาดเรียนเกินสามครั้งไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป

2. การสอน ได้แก่ การบรรยาย การเรียนการสอนแบบร่วมมือกันนักศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น อภิปราย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย การค้นคว้า การรวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอและการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (Web based education)

3. การเขียนบทความทางวิชาการ ให้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่กำหนดให้ (จะกำหนดภายหลัง) เรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วเรียบเรียงเป็นรายงานพิมพ์ลงกระดาษขนาด A4 Font 16 pt. โดยใช้ Computer Word Processor ส่งให้ตรวจ เย็บเล่ม ทำสำเนาแจกเพื่อน พร้อมทั้งเสนอรายงานด้วยวาจา

4. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การศึกษาเอกสาร การสรุปย่อ การทำแบบฝึกหัด การฟังดนตรีแต่ละสมัย ตอบคำถาม อภิปราย การนำเสนอรายงาน ฯลฯ

สื่อการสอน

1. ผู้สอนแจกเอกสารการสอนในแต่ละครั้ง
2. Slides, video, transparency and overhead projector, PowerPoint and LCD projector ใช้ตามความจำเป็น

การวัดและประเมินผล การประเมินผลพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็น การอภิปราย กิจกรรม และแบบฝึกหัดต่างๆ 10 %
2. บทความเกี่ยวกับประวัติดนตรี 20 %
3. การฟังบทเพลงที่กำหนดให้ 20 %
3. การสอบทั้งแบบปรนัย อัตนัย 50 %
4. การตัดเกรด ใช้วิธี Criterion reference evaluation (อิงเกณฑ์) 70 – 80 = A, 81 - 90 = B, 90 ขึ้นไป = A

หนังสือและเอกสารประกอบการศึกษา

ปัญญา รุ่งเรือง : **เอกสารการสอนวิชาประวัติดนตรีตะวันตก**

Brown, Haward M.: **Music in the Renaissance**

Longyear, Rey M.: **Nineteenth-Century Romanticism in Music**

Palisca, Claude V: **Baroque Music**

_____ **A History of western Music**

Pauly, Reinhaed G.: **Music in the Classic Period**

Seay, Albert: **Music in the Mediaeval World**,

Sardie, Standley: **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**

Wold, Milo: **An Outline History of Western Music**

<u>หมายเหตุ</u> การศึกษาค้นคว้าจาก Website ต้องระบุที่มาอย่างชัดเจน การเขียนต้องใช้ถ้อยคำสำนวนของตนเอง หากมีการลอกข้อความ (citation) ต้องอ้างอิงให้ถูกวิธี และต้องสำเนาเรื่องที่ศึกษาแนบมาด้วยทุกเรื่อง

393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundation of Ethnomusicology)

คำอธิบายรายวิชา แนวทางและวิวัฒนาการของการศึกษาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทฤษฎีและวิธีการศึกษา หลักการศึกษาวิจัย ภาคสนาม กระบวน การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การใช้สัญลักษณ์แทนเสียง การศึกษาวิชาดนตรีชาติพันธุ์ในประเทศไทย แนวโน้มของการ ศึกษาสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์ รายวิชานี้มีจุดประสงค์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ทางมานุษยดุริยางควิทยาอย่างถูกต้อง เพียงพอที่จะ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ วิเคราะห์ วิจัย สามารถใช้ความรู้ทักษะและประสบการณ์ของตนเพื่อการสอน และการ ปฏิบัติงานใดๆที่เกี่ยวข้องกับมานุษยดุริยางควิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา

1. การเข้าเรียน นักศึกษาทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาดและจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน ๓ ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาล หรือใบรับรองจากสถาน พยาบาลของรัฐ การขาดเรียนเกินสามครั้งไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป

2. การสอน ได้แก่ การบรรยาย การเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยการ

ค้นคว้า การรวบรวมผล การวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอ และการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (Web based education)

3. การศึกษาเอกสารและเขียนรายงานสรุปย่อ รายวิชานี้กำหนดให้นักศึกษาทุกคนอ่าน (อ่านด้วยตนเอง) บทความทางมานุษยดุริยางควิทยา (ภาษาไทยและอังกฤษ) จากเรื่องที่กำหนดให้ (สำหรับ ปริญญาโทจำนวน 10 เรื่อง ปริญญาเอก 15 เรื่อง) แล้วเขียนสรุปย่อเป็นภาษาไทยความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษพิมพ์ขนาด A4 ตัวอักษรขนาด 16 ให้ส่งรายงานการศึกษาเอกสารนี้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นท่านจะไม่มีเวลาทำงานอื่นๆ (อาจสอบปากเปล่า)

4. การถอดโน้ตเพลง ให้นักศึกษาทุกคนฝึกหัดถอดโน้ตเพลงจากเทปที่กำหนดให้ (จำนวน 10 เพลง ป.โท และ 15 เพลง สำหรับ ป.เอก) โดยขอรับเทปได้ที่ธุรการสาขาวิชา การถอดโน้ตจะใช้โน้ตใดๆก็ได้ รวมทั้งโน้ตหรือสัญลักษณ์ที่ท่านคิดขึ้นเอง แต่ต้องอธิบายหลักการและเหตุผลให้ได้ การส่งงานให้ส่งตามกำหนดเวลา

5. การเขียนบทความทางวิชาการ

5.1 เขียนบทความเชิงวิชาการ ที่ได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์นักดนตรี หรือผู้รู้ ที่อาจารย์ผู้สอนเห็นชอบ โดยแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง สไลด์ ฯลฯ อย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับสถานภาพของผู้เรียนแต่ละระดับ (ส่งภายในสัปดาห์ที่มีการสอบกลางภาค)

5.2 เขียนบทความในเชิง “มานุษยดุริยางควิทยา” จำนวน 1 เรื่อง (ความยาวไม่น้อยกว่า 15 หน้าสำหรับป.โท และ 20 หน้า สำหรับป.เอก) ด้วย Computer Word Processor ใช้กระดาษพิมพ์ขนาด A4 ให้เสนอเค้าโครง (Outline) เรื่องที่ท่านสนใจต่ออาจารย์ผู้สอนเพื่อขอความเห็นชอบก่อนลงมือเขียน บทความนี้อาจจะนำไปลงพิมพ์ในวารสารที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีคุณภาพสูงทั้ง ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวน และใช้การอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (ส่งภายในวันสอบปลายภาค)

6. ฝึกฝนการใช้เครื่องมือสนาม เช่น Video camera โดยเชื่อมโยงกับรายวิชาเทคโนโลยีเพื่อการดนตรี เพื่อการเก็บข้อมูลเบื้องต้น

7. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การทำแบบฝึกหัด ตอบคำถาม อภิปราย

สื่อการสอน

1. ผู้สอนแจกเอกสารการสอนในแต่ละครั้ง

2. บทความที่กำหนดให้อ่านและสรุปย่อ ให้ขอยืมเอกสารซึ่งอยู่ในกล่องพลาสติก รหัส ETHNO 393571 – (I - XV) เพื่อนำไปถ่ายเอกสารเป็นของตนเองแล้วนำมาคืนทันทีที่ ถ่ายเอกสารเสร็จ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้บ้าง

3. เทปบันทึกเสียง เพื่อฝึกหัดถอดเพลงลงเป็นโน้ต

4. Slides, video, transparency and overhead projector, PowerPoint and LCD projector

การวัดและประเมินผล การประเมินผลพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. การอ่านและสรุปย่อบทความที่กำหนดให้ 10 เรื่อง แต่ละเรื่องให้เกรด จากสูงไปต่ำในระดับ 5, 4, 3, 2 และ 1 เรื่องใดได้คะแนนระดับต่ำกว่า 3 ต้องนำกลับไปแก้ไขหรือเขียนใหม่ (คิดเป็นร้อยละ 20)

2. การถอดเพลงจากเทปลงเป็นโน้ต แต่ละเพลงให้เกรด จาก 5, 4, 3, 2 และ 1 เพลงใดได้คะแนนระดับต่ำกว่า 3 ต้องนำกลับไปแก้ไขหรือเขียนใหม่ (คิดเป็นร้อยละ 20)

3. การเขียนบทความเชิงวิชาการ 1 เรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 20)

4. บทความจากการสัมภาษณ์ พร้อม ผลผลิตภาคสนาม (คิดเป็นร้อยละ 20)

5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การอภิปราย และอื่นๆ และสอบปลายภาค (คิดเป็นร้อยละ 20)

หนังสือและเอกสารประกอบการศึกษา

1. ปัญญา รุ่งเรือง **หลักวิชามานุษยดุริยางควิทยา** เอกสารการสอน ม.เกษตรศาสตร์ 2546
2. _____ **หลักวาทการสำหรับนักมานุษยดุริยางควิทยา** เอกสารการสอน มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 2546
3. Anthony Seeger: **Styles of Musical Ethnography**.
4. Bruno Nettl : **Study of Ethnomusicology**
5. _____ **Theory and Method of Ethnomusicology**

6. Alan Merriam: **The Anthropology of Music**
7. _____ **The Anthropology of Music**
8. Margaret J. Kartomy: **On Concepts and Classifications of Musical Instruments**
9. Stanley Sardie: **The New Grove Dictionary of Musics and Musicians**
10. Helen Myers: **Ethnomusicology An Introduction**

บทความที่กำหนดให้อ่าน

1. ปัญญา รุ่งเรือง : **แนวทางการเตรียมตัวเพื่อเป็นนักมานุษยดุริยางควิทยา**
2. Helen Myers: **Ethnomusicology**
3. Bruno Nettl : **Study of Ethnomusicology** pp. 37 51
4. Stanley Sardie: "Ethnomusicology" **The New Grove Dictionary of Musics and Musicians**.
5. Anthony Seeger : **Styles of Musical Ethnography**.
6. Alan Merriam: **The Anthropology of Music** pp.3-35
7. Alan Merriam: **The Anthropology of Music** pp.37-60
8. Bruno Nettl : **Study of Ethnomusicology** pp.3-17
9. Bruno Nettl : **Study of Ethnomusicology** pp. 18-35
10. Bruno Nettl: **Theory and Method of Ethnomusicology** pp. 62-96
11. Margaret J. Kartomy: **On Concepts and Classifications of Musical Instruments**
12. Schuursma: **A Brief Overview of Recent Ethnomusicology**
13. Anthony Seeker: **Ethnography of Music** pp.88-107
14. Tilman Seebass: **Iconography** pp.238-243
15. Ter Ellingson: **Notation** pp.153-163

385591 วิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา (Research Methods in Ethnomusicology)

เนื้อหาวิชา วิธีวิทยาการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยด้านดนตรีกับวัฒนธรรม การเขียนเค้าโครง งานวิจัย การวางแผน และดำเนินงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม การนำเสนอผลงานวิจัย

วัตถุประสงค์ รายวิชานี้มีจุดประสงค์เพื่อให้

1. อธิบายหลักการและวิธีการวิจัยเชิงประมาณและเชิงคุณภาพได้
2. อธิบายเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและแตกต่างระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้
3. วางแผน เขียนข้อเสนอการวิจัย และดำเนินงานวิจัย ทางมานุษยดุริยางควิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. นำเทคนิควิธีการวิธีการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยาไปใช้ในสถานการณ์จริงได้
5. ปฏิบัติการวิจัยภาคสนามได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. นำเสนอผลงานวิจัยทั้งแบบข้อเขียนและปากเปล่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา

1. การเข้าเรียน นิสิตทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาด และจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน 3 ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาล หรือใบรับรองจากสถานพยาบาลของรัฐ การขาดเรียน *เกิน3ครั้ง* ไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป

2. การสอน ได้แก่ การบรรยาย การเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยการค้นคว้า การรวบรวมผล การวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอ และการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (Web based education)

3. การศึกษาภาคสนาม นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติงานภาคสนามร่วมกับผู้สอนตามโครงการที่กำหนด แล้วนำเสนอผล งานของตน ในรูปแบบที่เหมาะสม ตามหลักการและวิธีการทางมานุษยดุริยางควิทยา คนละ 1 ชิ้น แล้วรวบรวมเป็นเอกสารรายงานการศึกษาภาคสนามของกลุ่ม พร้อมทั้งมีวีซีดีภาพยนต์แบบ documentation ประกอบด้วย

4. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การทำแบบฝึกหัด และงานที่มอบหมายให้เป็นครั้งคราว อ่านบทความตามที่กำหนดแล้วสรุปย่อตอบคำถาม ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ฯลฯ

สื่อการสอน

1. ผู้สอนแจกเอกสารการสอนในแต่ละครั้ง
2. Slides, video, transparency and overhead projector, PowerPoint and LCD projector
3. เอกสารการวิจัย ใช้ตามความจำเป็น

การวัดและประเมินผล การประเมินผลพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. สอบข้อเขียน 20 %
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็น การอภิปราย กิจกรรม และแบบฝึกหัดต่างๆ 20 %
3. การปฏิบัติงานภาคสนาม ความสามารถในการปฏิบัติงาน มนุษยสัมพันธ์ การร่วมงานกับหมู่คณะ และผลงานที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม ทั้งตัวผลงานและการนำเสนอ (60 %)

หนังสือและเอกสารประกอบการศึกษา

ปัญญา รุ่งเรือง **การวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา**. เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545

สุภางค์ จันทวานิช **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530

งามพิศ สัตย์สงวน **การวิจัยทางมนุษยวิทยา**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---------- **ประสบการณ์วิจัยทางมนุษยวิทยาข้ามวัฒนธรรม**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ **รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย** เล่ม ๑, ๒ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

393521 ประวัติ, พัฒนาการของดนตรีไทย (Histrory and Development of Thai Music)

เค้าโครงรายวิชา ความหมายและขอบเขตของประวัติดนตรีไทย ประวัติดนตรีไทยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (สมัยกรุงธนบุรีถึงรัชกาลที่ 4, สมัยรัชกาลที่ 5 ถึง 7, และ สมัยรัชกาลที่ 8 ถึง ปัจจุบัน) ข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับดนตรีไทย

จุดประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอธิบายประวัติและพัฒนาการของดนตรีไทยตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์
จนถึงปัจจุบัน ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองในเชิงมานุษยดุริยางควิทยา โดยสามารถเชื่องโยงกับประวัติการดนตรีของโลกได้ โดยศึกษาถึงเครื่องดนตรี การประสมวงดนตรี คุณลักษณะของบทเพลงและบทบรรเลง บทบาทหน้าที่ ของนักดนตรีและตัวดนตรีในสังคมยุคไทยต่างๆ

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา

1. การเข้าเรียน นักศึกษาทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาด และจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน 3 ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาลหรือใบรับรองจากสถานพยาบาลของรัฐ การขาดเรียนเกินสามครั้งไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป

2. การสอน ได้แก่ การบรรยาย การเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน นักศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย การค้นคว้า การรวบรวมผล การวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอ และการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (World wild web based education)

3. การเขียนบทความทางวิชาการ ให้เขียนบทความในเชิง “ประวัติการดนตรีไทย” จำนวน 1 เรื่อง ความยาวประมาณ 20 หน้ากระดาษพิมพ์ขนาด A4 Font ขนาด 16 โดยใช้ Computer Word Processor โดยเสนอ เค้าโครง (Outline) เรื่องที่ท่านสนใจต่ออาจารย์ผู้สอนเพื่อขอความเห็นชอบ และลงมือเขียนเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว งานเขียนต้องมีคุณภาพสูงทั้งด้านเนื้อหา ภาษา ถ้อยคำสำนวน และใช้การอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. กิจกรรมอื่นๆ เช่น การสอบย่อย การทำแบบฝึกหัด ตอบคำถาม อภิปราย การนำเสนอรายงาน ฯลฯ

สื่อการสอน

1. ผู้สอนแจกเอกสารการสอนในแต่ละครั้ง

2. Slides, video, transparency and overhead projector, PowerPoint and LCD projector ใช้ตามความจำเป็น

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็น การอภิปราย กิจกรรม และแบบฝึกหัดต่างๆ ๒๐ %

2. การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติการดนตรีไทยด้วยตนเอง แล้วเขียนบทความด้วยสำนวนภาษาของตนเอง การใช้ข้อมูลจาก Website ให้อ้างอิงผู้เขียน หรือสถาบัน และต้องถ่ายสำเนาเอกสารสมบูรณ์ จาก Web ที่อ้างอิงแนบมาด้วย 20 %

3. สอบ 60 % (2 ครั้ง ครั้งละ 30%)

หนังสือและเอกสารประกอบการศึกษา

ปัญญา รุ่งเรือง : **ประวัติการดนตรีไทย.** กรุงเทพ: ไทยวัฒนาพาณิช, 2546

อ่านและฟังดนตรีไทย ชุด **ดนตรีไทยประกอบเสียง**.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523

Panya Roongruang: *Thailand*, **The New Grove Dictionary of Music and Musicians.** London: Macmillan and McGraw-Hill, 2001

Terry E Miller & Jarernchai Chonpairot: **Crossroads An Interdisciplinary Journal of Southeast Asian Studies** V.8 # 2 **A** *History of Siamese Music Reconstructed from Western Documents*, *1505-1932*

393598 ปัญหาพิเศษ(Special Problems)

คำอธิบายรายวิชา การศึกษาค้นคว้าทางดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในระดับบัณฑิตศึกษา และเรียบเรียงเป็นรายงาน

จุดประสงค์ รายวิชานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ฝึกฝนการศึกษาและการคิดอย่างเป็นระบบ
2. ศึกษาเรื่องราวตามความสนใจ ความถนัด และประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ
3. การดำเนินงานเชิงสร้างสรรค์ เขียนบทความเชิงวิชาการ เพื่อนำลงพิมพ์ในวารสารระดับชาติ
4. ฝึกฝนการนำเสนองานด้านวิชาการในรูปแบบต่างๆรวมทั้งทาง Web site เรียนรู้ และฝึกฝนเรื่องเกี่ยวกับ Internet, web page, และนำเสนอ software ทาง internet ต่างๆ ฝึกสร้างเครือข่ายทางวิชาการนานาชาติ เช่น การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (option)

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง โดยเลือกหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ ดำเนินการศึกษาตามคำแนะนำของผู้สอน รายงานการค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นรายบุคคล คนละ 1 ฉบับ และเขียนบทความทางวิชาการที่สามารถลงในวารสารระดับชาติได้

การวัดและประเมินผล พิจารณาจากผลงานที่เป็นรูปธรรม

393562 ดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Music of Southeast Asia)

คำอธิบายรายวิชา ดนตรีของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในด้านความคล้ายคลึงและความแตกต่างของ ระบบเสียง เครื่องดนตรี บทเพลง ศิลปะการแสดง และบทบาทหน้าที่ของดนตรีในสังคม

เค้าโครงรายวิชา

1. สภาพทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. วัฒนธรรม และคุณลักษณะที่สำคัญของดนตรีไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ ฟิลิปปินส์
3. การถ่ายโยงวัฒนธรรมทางดนตรีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จุดประสงค์ รายวิชานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. อธิบายสภาพทางภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้
2. อธิบายถึงการถ่ายโยงทางวัฒนธรรมทางดนตรีระหว่างชนชาติต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้
3. อธิบายถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรม และคุณลักษณะที่สำคัญของดนตรี (music traits) ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้
4. ระบุประเภท ชนิด ชื่อ เมื่อได้ยินเสียงของเครื่องดนตรี และบทเพลงของประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้
5. อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีและศิลปะการแสดงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้
6. บรรเลงเพลงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามที่กำหนดให้ได้

แนวทางและเงื่อนไขของการศึกษา

1. การเข้าเรียน นักศึกษาทุกคนต้องเข้าฟังการบรรยายตรงตามเวลา การเข้าฟังบรรยายสายเกินครึ่งชั่วโมงถือเป็นขาด และจะขาดรวมกันได้ไม่เกิน ๓ ครั้ง นอกจากป่วยโดยมีใบแสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาล หรือใบรับรองจากสถานพยาบาลของรัฐ การขาดเรียนเกินสามครั้งไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาค เว้นแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆไป

2. การสอน ได้แก่ การบรรยาย การเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน นิสิตต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย การค้นคว้า การรวบรวมผล การวิเคราะห์ วิจารณ์ การสรุปนำเสนอ และการศึกษาแบบอาศัยสื่อเครือข่ายการศึกษาของโลก (World wild web based education) นิสิตต้องศึกษาเรื่องราวต่างๆจากหนังสือ หรือ เอกสารที่กำหนดให้ค้นคว้ามาล่วงหน้า ก่อนการเข้าเรียนเนื้อหาวิชาตามแผนการสอนแต่ละสัปดาห์ เพื่อนำความรู้มาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น การบรรยายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาเท่านั้น

3. กิจกรรม 1) อ่าน ค้นคว้าเอกสารต่างๆทั้งที่กำหนดให้และเอกสารอื่น 2) อภิปรายในชั้นเรียน 3) ค้นคว้าเขียนรายงานเรื่องที่ตนสนใจและตามคำแนะนำของผู้สอน นำเสนอรายงาน โดยใช้สื่อต่างๆตามความเหมาะสม

สื่อการสอน

1. ผู้สอนแจกเอกสารการสอนในแต่ละครั้ง

2. Slides, video, transparency and overhead projector, PowerPoint, Projector และเอกสารการวิจัย ใช้ตามความจำเป็น

การวัดและประเมินผล การประเมินผลพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และสอบย่อย (20 %)
2. การฟัง ฟังเทปเพลงที่กำหนดให้แต่ละประเทศ (25 %)
3. เขียนบทความทางวิชาการตามที่กำหนด (25 %)
4. สอบ 50% กลางภาค (25 %) สอบปลายภาค (25 %)

หนังสือและเอกสารประกอบการศึกษา

ปัญญา รุ่งเรือง **ดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้** เอกสารการสอน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546

Sardie, Standley. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians**, 1980

Miller and Williams. **The Garland Encyclopedia of World Music** Vol. 4: Southeast Asia, 1998

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นายสุพจน์ ยุคลธรวงศ์
เกิดวันที่	9 เมษายน พ.ศ.2505
สถานที่เกิด	จังหวัด กรุงเทพมหานครฯ
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครุศาสตร์มหาบัณฑิต วิชาเอกอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผลงานดีเด่นและ/ หรือรางวัลทางวิชาการ	
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	ทุนอุดหนุนทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์